

กระบวนการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ: การวิจัยแบบสร้างทฤษฎี
จากข้อมูล

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยา
คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PROCESS OF GROUP SUPERVISION BASED ON BUDDHIST COUNSELING MODEL: A
GROUNDED THEORY

Mr. Warunyu Kongchaimongkhon

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Psychology

Faculty of Psychology

Chulalongkorn University

Academic Year 2015

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	กระบวนการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ: การวิจัยแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล
โดย	นายวรัญญา กองชัยมงคล
สาขาวิชา	จิตวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร. อรัญญา ต๋วยคำภีร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	อาจารย์ ดร. ณิชสุดา เต้พันธ์

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

..... คณบดีคณะจิตวิทยา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คีคนางค์ มณีศรี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. กุลยา พิสิษฐ์สังขการ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. อรัญญา ต๋วยคำภีร์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(อาจารย์ ดร. ณิชสุดา เต้พันธ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุภาพรณ โคตรจรัส)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. สมบุญ จารุเกษมทวี)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร. นีรนาท แสนสา)

วรัญญา กองชัยมงคล : กระบวนการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ: การวิจัยแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล (PROCESS OF GROUP SUPERVISION BASED ON BUDDHIST COUNSELING MODEL: A GROUNDED THEORY) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร. อรัญญา ด้อยคำภีร์, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: อ. ดร. ณัฐสุดา เต็มพันธ์, 236 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ และประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้รับการนิเทศที่ได้รับการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธจำนวน 8 ราย เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล

ผลการวิจัย พบว่า ทฤษฎีฐานรากให้ภาพ 4 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ (1) การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ คือ วิธีการนิเทศที่อาจารย์นิเทศก์ใช้ในการนิเทศแบบกลุ่ม คือ การเป็นต้นแบบ การสอน การแบ่งปันประสบการณ์ และการสาธิต (2) การพัฒนาทางวิชาชีพ ผู้รับการนิเทศเกิดการพัฒนาทางวิชาชีพ มีความเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธและพัฒนาตนเองในฐานะผู้นำกลุ่ม จากประสบการณ์ในการรับการนิเทศ (3) การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ เป็นผลการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้นเมื่อประยุกต์ใช้หลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ และ (4) ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม คือ ผู้รับการนิเทศเข้าใจในความเป็นจริงที่เกิดขึ้นของธรรมชาติและชีวิต ทฤษฎีอธิบายความสัมพันธ์ของทั้ง 4 ประเด็นเข้าด้วยกัน โดยเริ่มต้นจากในการนิเทศแบบกลุ่ม อาจารย์นิเทศก์ใช้วิธีการนิเทศรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศเกิดความเข้าใจในหลักพุทธธรรม การพัฒนาทางวิชาชีพ และการพัฒนาตนเองในชีวิตประจำวัน โดยมีความเข้าใจในหลักพุทธธรรมทำหน้าที่เป็นแก่นของประเด็นสำคัญทั้งหมด

ทฤษฎีฐานรากที่สร้างขึ้นเป็นองค์ความรู้ของการนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในประเทศไทยและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธ โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในหลักพุทธธรรมผ่านบริบทของชีวิต

สาขาวิชา จิตวิทยา

ปีการศึกษา 2558

ลายมือชื่อนิติต

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม

5078119438 : MAJOR PSYCHOLOGY

KEYWORDS: GROUP SUPERVISION, BUDDHIST COUNSELING, SUPERVISEE EXPERIENCES, GROUNDED THEORY

WARUNYU KONGCHAIMONGKHON: PROCESS OF GROUP SUPERVISION BASED ON BUDDHIST COUNSELING MODEL: A GROUNDED THEORY. ADVISOR: ASSOC. PROF. DR. ARUNYA TUICOMEPEE, Ph.D., CO-ADVISOR: NATTASUDA TAEPHANT, Ph.D., 236 pp.

The purpose of this research was to study the process of group supervision based on Buddhist counseling model and to explore the experiences of supervisees who participated in group supervision. Grounded theory methodology was employed in this research. Participants were eight supervisees who participated in group supervision based on Buddhist counseling model. Data was collected via a semi-structured interview and was analyzed using grounded theory techniques.

Results were grounded theory in which were explained into four categories as follows (1) Supervisory method was a methods employed by supervisor in group supervision, such as, modeling, teaching, experience sharing, and demonstrating. (2) Supervisees' professional development was an outcome from their understanding in Buddhist counseling and practicing as a group leader. (3) Living through Buddhist counseling principles was supervisees' way of life after applied the Buddhist counseling principles into their life. (4) Understanding of Buddhist teachings was supervisees' understanding in the truth of nature and life. The grounded theory also explained interaction between four main categories. In group supervision, supervisor employed the supervisory techniques to enhance supervisees' understanding toward Buddhist teachings, professional, and personal development. The understanding of Buddhist teachings was the core category.

Findings provided a robust knowledge about supervision in Thailand. Teaching of Buddhist counseling psychology should facilitate learner to understand the Buddhist teachings in living life context.

Field of Study: Psychology

Academic Year: 2015

Student's Signature

Advisor's Signature

Co-Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องด้วยความเมตตากรุณาจากบุคคลหลายท่านที่ให้การช่วยเหลือ สนับสนุน ตลอดจนให้กำลังใจแก่ข้าพเจ้าในทุกด้าน ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อรุณญา ต้อยคัมภีร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่เปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าได้ทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้อย่างเต็มกำลังความสามารถ ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ณัฐสุดา เต้พันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่ให้ความเอาใจใส่ สั่งสอน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจข้าพเจ้าในการสรรสร้างวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สุภาพรรณ โคตรจรัส ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครูอย่างเปี่ยมล้น อาจารย์ ดร.กุลยา พิสิษฐ์สังฆการ อาจารย์ ดร.สมบุญ จารุกษมทวี อาจารย์ ดร.นิรนาท แสนสา ผู้ที่ให้คำแนะนำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาคาบถ่วงสมบูรณ์มากขึ้น

ตลอดการเดินทางของข้าพเจ้าในการศึกษาระดับปริญญาเอก ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.โสริช โพธิแก้ว ผู้ริเริ่มและชี้แนะเส้นทางแห่งความเข้าใจในชีวิตและธรรมชาติให้แก่ข้าพเจ้า ทำให้ข้าพเจ้าได้เดินบนถนนเส้นนี้เพื่อพบกับความสันติสุขของชีวิต ข้าพเจ้าขอขอบคุณผองเพื่อนพี่น้องแห่งจิตวิทยาการปรึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ร่วมเดินทางบนเส้นทางสายนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณ ธีญลักษณ์ วัฒนาเฉลิมยศ ที่กุมมือและร่วมเดินทางไปพร้อมกับข้าพเจ้าด้วยความอบอุ่นและอ่อนโยนมาโดยตลอด

ท้ายที่สุด ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณพ่อแม่ และขอขอบคุณน้องสาวน้องชาย ผู้ที่มอบความรักอันไม่มีสิ้นสุดแก่ข้าพเจ้าในการเดินทางพบกับความสำเร็จครั้งนี้

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับการสนับสนุนจากทุนดุขุภักดิ์บัณฑิตเพื่อพัฒนาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
1. การนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Clinical supervision).....	8
2. การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ (Buddhist counseling).....	23
3. การวิจัยเชิงคุณภาพแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล	32
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	37
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	40
1. การเตรียมความพร้อมของผู้วิจัย.....	40
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	43
3. กลุ่มตัวอย่าง.....	45

4. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45
5. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล.....	47
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
7. การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย.....	49
8. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของงานวิจัย	49
9. จริยธรรมการวิจัยและการพิทักษ์สิทธิ์ของผู้ให้ข้อมูล	51
บทที่ 4 ข้อมูลการสัมภาษณ์รอบที่ 1	52
ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล	52
ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยของการสัมภาษณ์รอบที่ 1	57
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
ตอนที่ 2 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล	87
ตอนที่ 3 การอภิปรายผล	92
ตอนที่ 4 สรุปผลการสัมภาษณ์	94
บทที่ 5 ข้อมูลการสัมภาษณ์รอบที่ 2	97
ตอนที่ 1 การตรวจสอบยืนยันกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 1	97
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	104
ตอนที่ 3 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล.....	141
ตอนที่ 4 การอภิปรายผล.....	146
ตอนที่ 5 สรุปผลการสัมภาษณ์	150
บทที่ 6 ข้อมูลการสัมภาษณ์รอบที่ 3	151
ตอนที่ 1 การตรวจสอบยืนยันกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ผ่านมา.....	151
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	155
ตอนที่ 3 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล.....	187

ตอนที่ 4 การอภิปรายผล.....	191
ตอนที่ 5 สรุปผลการสัมภาษณ์.....	195
บทที่ 7 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	196
สรุปผลการวิจัย.....	196
อภิปรายผล.....	201
ข้อเสนอแนะ	205
รายการอ้างอิง	208
ภาคผนวก ก	214
ภาคผนวก ข	222
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	236

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 ความเหมือนและความแตกต่างของการนิเทศกับกระบวนการอื่น ๆ	3
ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบเกณฑ์ที่ใช้ในบริบททางวิทยาศาสตร์และธรรมเนียมตาม มุมมองความน่าเชื่อถือของข้อมูล.....	36
ตารางที่ 3 รายละเอียดระยะเวลาในการเก็บข้อมูล.....	48

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 โมเดลการนิเทศ (Bernard & Goodyear, 2009).....	14
ภาพที่ 2 รูปแบบพลวัตและผสมผสานของกระบวนการจิตวิทยาการศึกษาแนวพุทธใน กระบวนการกลุ่ม บุคคล และภายในผู้รับบริการ	29
ภาพที่ 3 กระบวนการวิจัยแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล (ชาย โภธิสिता, 2550).....	34
ภาพที่ 4 ประเด็นที่พบจากข้อมูลการสัมภาษณ์รอบที่ 1	58
ภาพที่ 5 ข้อมูลการสัมภาษณ์รอบที่ 1 ประเด็น ประเด็นย่อย คุณลักษณะ	96
ภาพที่ 6 การตรวจสอบยืนยันของประเด็น การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์.....	98
ภาพที่ 7 การตรวจสอบยืนยันของประเด็น การพัฒนาทางวิชาชีพ.....	100
ภาพที่ 8 การตรวจสอบยืนยันของประเด็นการดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิง จิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์	103
ภาพที่ 9 ประเด็นที่พบจากข้อมูลการสัมภาษณ์รอบที่ 2	104
ภาพที่ 10 ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างประเด็นของผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2	135
ภาพที่ 11 การตรวจสอบยืนยันประเด็นการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ในผลการวิเคราะห์ข้อมูล รอบที่ 3 152	
ภาพที่ 12 การตรวจสอบยืนยันประเด็นการพัฒนาทางวิชาชีพในผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3... 154	
ภาพที่ 13 การตรวจสอบยืนยันประเด็นหลักการดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิง จิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ในผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3.....	155
ภาพที่ 14 ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นของผลการสัมภาษณ์รอบที่ 3.....	176
ภาพที่ 15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3	186

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การนิเทศ (Supervision) เป็นคำแปลจากภาษาอังกฤษซึ่งมีความหมายว่า “การตรวจสอบ” (to oversee) จึงเป็นคำที่ถูกนำไปใช้ในบริบทของวงการวิชาชีพ เช่น วงการการศึกษา วงการแพทย์ พยาบาล วงการการเงินและบัญชี วงการการบริหารจัดการองค์การและทรัพยากรมนุษย์ เป็นต้น ดังนั้น ความหมายโดยทั่วไปของการนิเทศจึงหมายถึง กระบวนการควบคุมและตรวจสอบดูแลเพื่อให้ผู้รับการนิเทศสามารถดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ จิตวิทยาการศึกษาก็เป็นอีกหนึ่งวิชาชีพที่การนิเทศเข้ามามีบทบาทเป็นกระบวนการควบคุมและตรวจสอบดูแลคุณภาพของการบริการการศึกษา สิทธิประโยชน์ของผู้รับบริการที่ควรจะได้รับ รวมไปถึงการฝึกฝนและพัฒนา นักจิตวิทยาการศึกษาเพื่อให้สามารถให้บริการการศึกษาเชิงจิตวิทยาที่มีคุณภาพด้วย (Bernard & Goodyear, 2009)

การนิเทศการศึกษาเชิงจิตวิทยาจึงมีอาจารย์นิเทศก์ (supervisor) เข้ามาควบคุมตรวจสอบดูแลคุณภาพของการบริการการศึกษาเชิงจิตวิทยา โดยทำหน้าที่เป็นผู้ดูแล (gatekeeper) เพื่อให้มั่นใจว่า ผู้รับบริการได้รับบริการตามมาตรฐานทางวิชาชีพการศึกษาระดับจิตวิทยา (Bernard & Goodyear, 2009) อย่างไรก็ตาม การตรวจสอบดูแลดังกล่าวเป็นการตรวจสอบดูแลในแง่มุมมองของผู้รับบริการ แต่ในแง่มุมมองของผู้ให้บริการหรือนักจิตวิทยาการศึกษาก็ต้องได้รับการตรวจสอบดูแลให้มีคุณภาพเช่นเดียวกัน เพื่อให้สามารถให้บริการการศึกษาเชิงจิตวิทยาที่มีคุณภาพได้ ดังนั้น การนิเทศจึงเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับการผลิตนักจิตวิทยาการศึกษามีคุณภาพอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นั่นก็คือการฝึกฝนและพัฒนานักจิตวิทยาการปรึกษา

ในการฝึกฝนและพัฒนานักจิตวิทยาการปรึกษา การนิเทศเป็นการบูรณาการองค์ความรู้เชิงทฤษฎีกับความเข้าใจในการปฏิบัติเข้าไว้ด้วยกัน (Bernard & Goodyear, 2009) เป็นกระบวนการที่เปลี่ยนความรู้ทางทฤษฎีออกมาให้เห็นเป็นรูปแบบของการปฏิบัติงานจริง (Powell & Brodsky, 2004) เป็นกระบวนการที่เอื้อให้นักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดได้เรียนรู้และทำความเข้าใจผ่านประสบการณ์การลงมือปฏิบัติของตนเอง Holloway และ Neufeldt (1995) ได้รวบรวมงานวิจัยทางด้านนิเทศเพื่อศึกษาถึงผลที่เกิดขึ้นจากการนิเทศ พบว่า ผู้รับการนิเทศเกิดการพัฒนาทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ทักษะการสร้างสัมพันธภาพกับผู้รับบริการ ทักษะการทำความเข้าใจผู้รับบริการ (case conceptualization) ทักษะการวางแผนและเลือกแนวทางการปรึกษาเชิง

จิตวิทยา ทักษะการประเมินและตัดสินใจ ความเข้าใจในกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ความเข้าใจในแนวคิดทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยาที่เพิ่มขึ้น การพัฒนาลักษณะบุคลิกภาพที่เหมาะสม ดังนั้น การนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นกระบวนการฝึกฝนและพัฒนาผู้รับการนิเทศ ทั้งทางด้านศาสตร์ของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและด้านศิลป์ของการลงมือปฏิบัติจริง จนกลายเป็นนักวิชาชีพที่มีคุณภาพ (Dollahide & Miller, 2006; Vespia, Heckman-Stone, & Delworth, 2002)

ด้วยบทบาทที่สำคัญในการตรวจสอบคุณภาพการบริการ และในการฝึกฝนและพัฒนา นักจิตวิทยาการปรึกษา การนิเทศจึงถูกกำหนดให้เป็นหนึ่งในสมรรถนะหลัก (core competency) ของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Falender et al., 2004; Fouad et al., 2009) นอกจากนี้ การนิเทศยังถูกกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานทางวิชาชีพการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ยกตัวอย่างเช่น หลักสูตรที่ผ่านการรับรองจากสภารับรองหลักสูตรด้านจิตวิทยาการปรึกษาและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง (Council for the Accreditation of Counseling and Related Educational Programs, CACREP) ต้องบรรจุการนิเทศเป็นส่วนหนึ่งในหลักสูตร โดยต้องมีการนิเทศแบบรายบุคคลอย่างน้อย 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และการนิเทศแบบกลุ่มอย่างน้อย 1.5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในรายวิชาการปรึกษาเชิงจิตวิทยา วนิต (practicum) และการฝึกงานการปรึกษาเชิงจิตวิทยา (internship) (CACREP, 2009) การขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพนักจิตวิทยาของสมาคมจิตวิทยาอเมริกา (The American Psychology Association: APA) ก็กำหนดให้การนิเทศเป็นหนึ่งในเกณฑ์ของการพิจารณา (APA, 2006) เป็นต้น

ด้วยวัตถุประสงค์และบทบาทที่หลากหลายของการนิเทศ การนิเทศจึงเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนและแตกต่างจากกระบวนการอื่น ๆ Bernard และ Goodyear (2009) กล่าวว่า การนิเทศเป็นกระบวนการที่มีลักษณะบางอย่างร่วมกันในเรื่องของการสอน (teaching) การปรึกษาเชิงจิตวิทยา (counseling) และการให้คำแนะนำ (consultation) ในด้านการสอนมีลักษณะร่วมกันคือ มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะเหมือนกัน และมีการประเมินร่วมอยู่ด้วย อย่างไรก็ตาม การสอนจะอาศัยหลักสูตรเป็นแนวทางในการเรียนการสอน ขณะที่การนิเทศจะอาศัยประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศมาเป็นแนวทางในการเรียนรู้ ในด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยามีลักษณะร่วมกันคือ การมุ่งเน้นแก้ไขปัญหาทางด้านพฤติกรรม ความคิด และอารมณ์ความรู้สึก อย่างไรก็ตาม การปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นปัญหาในประเด็นอะไรก็ได้ ขณะที่การนิเทศเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน และเพื่อช่วยเหลือผู้รับการนิเทศให้สามารถกลับไปทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีการประเมินเกิดขึ้นด้วย ในด้านการให้คำแนะนำมีลักษณะร่วมกันคือ เป็นการมุ่งเน้นเพื่อแก้ไขและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม การให้คำแนะนำเป็นความสัมพันธ์ในระดับเดียวกัน และยุติอย่างรวดเร็ว ขณะที่การนิเทศเป็นความสัมพันธ์คนละระดับกันและต่อเนื่องยาวนาน ความเหมือนและความแตกต่างของการนิเทศกับกระบวนการอื่น ๆ รายละเอียดสรุปไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความเหมือนและความแตกต่างของการนิเทศกับกระบวนการอื่น ๆ

	การนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยา	
	ความเหมือน	ความแตกต่าง
การสอน	<ul style="list-style-type: none"> มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะใหม่ มีการประเมินและตรวจสอบ 	<ul style="list-style-type: none"> การสอนจัดขึ้นตามหลักสูตร ส่วนการนิเทศจัดขึ้นตามการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ
การปรึกษาเชิงจิตวิทยา	<ul style="list-style-type: none"> ระบุปัญหาทางด้านพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึก 	<ul style="list-style-type: none"> การนิเทศมุ่งเน้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของ ผู้รับบริการ การนิเทศมีการประเมิน แต่การปรึกษาเชิงจิตวิทยาไม่มี ผู้รับบริการ (client) มีนักจิตวิทยาเป็นตัวเลือกหลายคนมากกว่าผู้รับการนิเทศ
การให้คำแนะนำ	<ul style="list-style-type: none"> เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน เพื่อฝึกฝนพัฒนาผู้ฝึกหัด 	<ul style="list-style-type: none"> การให้คำแนะนำเป็นความสัมพันธ์ในระดับเดียวกัน ขณะที่การนิเทศเป็นความสัมพันธ์แบบลำดับชั้น การให้คำแนะนำอาจเกิดขึ้นครั้งเดียว ขณะที่การนิเทศเกิดขึ้นต่อเนื่อง การนิเทศมีการประเมิน ขณะที่การให้คำแนะนำไม่มี

ด้วยความสำคัญและความซับซ้อนของการนิเทศดังที่กล่าวมา การนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยาจึงเป็นหัวข้อที่ได้รับความศึกษาวิจัยในต่างประเทศมาเป็นเวลานาน การศึกษาวิจัยมีหลากหลายแง่มุมไม่ว่าจะเป็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น กระบวนการที่เกิดขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์นิเทศก์และผู้รับการนิเทศ รวมไปถึงโมเดลของการนิเทศที่มีทั้งโมเดลเชิงพัฒนาการ (developmental model) หรือโมเดลที่อยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีจิตวิทยาการปรึกษา (model grounded in psychotherapy theory) โมเดลของการนิเทศเหล่านี้จะช่วยให้เห็นภาพรวมและแนวทางในการพัฒนานักจิตวิทยาการปรึกษามากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในประเทศไทยยังไม่พบว่ามีงานวิจัยในหัวข้อการนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยาโดยตรง

การไม่มีหัวข้องานวิจัยทางด้านการนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ไม่ได้หมายความว่า การนิเทศไม่ได้มีบทบาทต่อจิตวิทยาการปรึกษาในประเทศไทย การนิเทศเข้ามามีบทบาทในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนการสอนจิตวิทยาการปรึกษา ซึ่งอยู่ในรายวิชาการปรึกษาเชิงจิตวิทยาวิถิต และการฝึกงานการปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Tuicomepee, Romano, & Pokaeo, 2012) ในขณะที่

บทบาทด้านอื่นยังไม่พบ อย่างเช่น การเป็นเกณฑ์ตรวจสอบมาตรฐานทางวิชาชีพ หรือการตรวจสอบคุณภาพการให้บริการ เนื่องจากว่าจิตวิทยาการศึกษาในประเทศไทยยังไม่มีระบบทางวิชาชีพอย่างเป็นทางการ เป็นรูปธรรมชัดเจน

จิตวิทยาการศึกษาในประเทศไทย ถึงแม้ว่าจะไม่มีการตรวจสอบจากองค์กรทางวิชาชีพ หรือไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ แต่ยังคงมีการบริการมาโดยตลอด ปัญหาที่พบอย่างหนึ่งก็คือ การศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวตะวันตกไม่เหมาะสมกับบริบทของคนไทย โดยเฉพาะแถบชนบท (Tuicomepee et al., 2012) รองศาสตราจารย์ ดร.โสริช โปธิแก้ว จึงนำเสนอการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ (Buddhist counseling) ที่ผสมผสานระหว่างกระบวนการศึกษาเชิงจิตวิทยาทางตะวันตกเข้ากับหลักพุทธธรรมและปรัชญาทางตะวันออกที่เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและสังคมไทย อย่างยาวนาน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับบริบททางสังคมไทยมากขึ้น โดยแนวทางสำคัญของการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ คือ นักจิตวิทยาการศึกษาต้องมีความเข้าใจที่ถูกต้องต่อโลกและชีวิต เพื่อให้รู้จักและสามารถนำทางผู้รับบริการจากความเข้าใจที่ผิดไปสู่ความเข้าใจที่ถูกต้องตามความเป็นจริงได้ (โสริช โปธิแก้ว, ม.ป.ป)

ด้วยแนวทางของการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ นักจิตวิทยาการศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีปัญญาตามหลักของพุทธศาสนา ซึ่งกระบวนการเกิดปัญญานั้นเป็นเรื่องที่รู้ได้เฉพาะตน ต้องเรียนรู้ผ่านประสบการณ์และชีวิตของตนเอง โสริช โปธิแก้ว (2547) กล่าวถึง การฝึกฝนและพัฒนา นักจิตวิทยาการศึกษาแนวพุทธไว้ว่า

“ผู้สอนจะเป็นปรโตโมหะที่จะนำเสนอหลักความจริงของธรรมชาติและให้นิสิตได้นำไปใคร่ครวญพิจารณาตนเองของเขาทุกวัน... เป็นการถ่ายทอดให้ลูกศิษย์ เป็นการถ่ายทอดแบบแบ่งปันที่เราเข้าใจไปยังลูกศิษย์ แบ่งจากใจของเราไปยังใจลูกศิษย์ แบ่งไปถ่ายไปอาจารย์เป็นปรโตโมหะเพื่อให้ลูกศิษย์เกิดโยนิโสมนสิการ ซึ่งอาจารย์เองก็เกิดโยนิโสมนสิการวนกันไปเรื่อย” (หน้า 11)

สอดคล้องกับเพริศพรณ แดนศิลป์ (2556) ที่กล่าวถึงนักจิตวิทยาการศึกษาแนวพุทธต้องผ่านการฝึกปฏิบัติทางวิชาชีพภายใต้การนิเทศ และฝึกฝนตนเองเพื่อความเข้าใจในธรรมชาติและชีวิต เพื่ออาศัยความเข้าใจดังกล่าวในการทำงาน ดังนั้น การฝึกอบรมนักจิตวิทยาการศึกษาแนวพุทธจึงน่าจะมีคามพิเศษและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เพื่อบ่มเพาะให้เกิดปัญญาขึ้นและนำไปใช้เป็นแนวทางการทำงาน และการนิเทศการศึกษาเชิงจิตวิทยาก็น่าจะเป็นกระบวนการสำคัญของการฝึกอบรมนักจิตวิทยาการศึกษาแนวพุทธ

การศึกษาการนิเทศการศึกษาเชิงจิตวิทยาตามโมเดลการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ จะช่วยทำให้เข้าใจและเห็นภาพถึงกระบวนการที่เกิดขึ้น ทั้งในแง่มุมมองของ “การฝึกอบรม” เพื่อให้เห็นกระบวนการทำงานของการนิเทศที่มีส่วนช่วยพัฒนานักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัด จนเกิดปัญญาและ

สามารถนำไปใช้ในการทำงานจริงได้ และในแง่ของ “การตรวจสอบ” เพื่อให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพของการบริการดังกล่าว นอกจากนี้ การศึกษาผ่านประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศ ทำให้เห็นถึงประสบการณ์และชีวิตของผู้รับการนิเทศ ซึ่งน่าจะเป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้และการพัฒนาปัญญาให้เกิดขึ้นในตัวนักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธ อันเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ การศึกษาครั้งนี้จะเป็นการเพิ่มพูนองค์ความรู้ของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ และเห็นกระบวนการพัฒนาตนเองของผู้รับการนิเทศชัดเจนมากขึ้น

ยิ่งไปกว่านั้น การศึกษาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อวงการจิตวิทยาการปรึกษาของประเทศไทย เป็นการเริ่มต้นสร้างองค์ความรู้ทางด้านการนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในประเทศไทย ทำให้เห็นแนวทางการพัฒนานักจิตวิทยาการปรึกษาที่มีความเหมาะสมและสามารถไปทำงานได้จริงในบริบทของวัฒนธรรมและสังคมไทย ซึ่งอาจเป็นองค์ความรู้ที่มีส่วนช่วยในการสร้างมาตรฐานทางวิชาชีพของจิตวิทยาการปรึกษาในไทยที่สอดคล้องทั้งในแง่ของการบริการและการเรียนการสอน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากระบวนการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ โดยเป็นการศึกษาผ่านประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศอย่างเป็นระบบตามแนวทางการวิจัยแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล เพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ของการนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยา เป็นข้อมูลสำคัญของการฝึกฝนและพัฒนาทั้งนักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธและนักจิตวิทยาการปรึกษาที่ทำงานในบริบทสังคมไทย และเป็นประโยชน์ต่อการริเริ่มสร้างมาตรฐานทางวิชาชีพ ต่อวงการจิตวิทยาการปรึกษาของไทยต่อไป

คำถามการวิจัย

1. การนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมีกระบวนการอย่างไร
2. ประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ
2. เพื่อศึกษาประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศที่ได้รับการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล (Grounded theory) ที่ศึกษาประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศที่ได้รับการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธตามเกณฑ์ที่งานวิจัยนี้กำหนดไว้ โดยได้รับการนิเทศจากอาจารย์นิเทศก์ที่อาศัยโมเดลการนิเทศตามแนวคิดทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธจำนวน 1 รายเพื่อทำความเข้าใจกระบวนการนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยาตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในตัวของผู้รับการนิเทศ โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้รับการนิเทศ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูลตามแนวทางของ Strauss และ Corbin (1998)

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การนิเทศตามโมเดลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ หมายถึง การนิเทศแบบกลุ่มที่อาศัยโมเดลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธเป็นแนวทางในการนิเทศ ซึ่งเกิดขึ้นในรายวิชาการปรึกษาเชิงจิตวิทยาวินิต (Practicum) และการฝึกงานการปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Internship) โดยมีอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาดังกล่าวทำหน้าที่เป็นอาจารย์นิเทศก์ให้ผู้รับการนิเทศเรียนรู้และพัฒนาจากประสบการณ์การปรึกษาเชิงจิตวิทยา

ผู้รับการนิเทศ หมายถึง นักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดที่ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ผ่านรายวิชาหลัก 4 วิชาที่ครอบคลุมถึงทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยา จิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธ กระบวนการช่วยเหลือในการปรึกษาเชิงจิตวิทยา และกลุ่มการปรึกษาเชิงจิตวิทยา และอยู่ในช่วงฝึกปฏิบัติการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและเข้ารับการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ

อาจารย์นิเทศก์ หมายถึง อาจารย์นิเทศก์ที่อาศัยฐานแนวคิดของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธเป็นแนวทางในการนิเทศแบบกลุ่ม ซึ่งก็คืออาจารย์ผู้สอนในรายวิชา การปรึกษาเชิงจิตวิทยาวินิต (Practicum) และการฝึกงานการปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Internship) จำนวน 1 ท่าน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ความรู้ ความเข้าใจที่มีต่อการนิเทศตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธจะมีส่วนช่วยสร้างความเข้าใจในแนวทางและกระบวนการนิเทศตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ
2. ความรู้ ความเข้าใจที่ได้จากประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศจะเป็นฐานสนับสนุนความเข้าใจในการพัฒนาและฝึกฝนนักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธมากขึ้น

3. องค์ความรู้ที่ได้จากการนิเทศตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธจะเป็นองค์ความรู้ที่แตกต่างไปจากบริบทของการนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยาตะวันตก และจะเป็นองค์ความรู้ใหม่ของการนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธในประเทศไทย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม ค้นคว้าเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย โดยมีประเด็นสำคัญที่ศึกษาดังต่อไปนี้

1. การนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยา
2. การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ
3. การวิจัยเชิงคุณภาพแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Clinical supervision)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยาตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ เป็นหัวข้อใหม่ที่ยังไม่เคยมีการศึกษามาก่อนหน้านี้ ผู้วิจัยจึงทบทวนวรรณกรรมในภาพกว้างเพื่อทำความเข้าใจ และเพื่อเป็นพื้นฐานของการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดของการทบทวน ดังนี้

1.1 ความหมายและลักษณะ

การนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นกระบวนการที่ช่วยเหลือนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัด เพื่อพัฒนาทักษะด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและทักษะทางวิชาชีพ (clinical and professional skills) (Haynes, Corey, & Moulton, 2003) การนิเทศจึงเป็นความสัมพันธ์เฉพาะที่เกิดขึ้นระหว่าง อาจารย์นิเทศก์ (supervisor) และผู้รับการนิเทศ (Supervisee) โดยมีความสัมพันธ์เป็นแบบลำดับชั้น (hierarchical relationship) มีลักษณะของการประเมิน (evaluation) และเป็นความสัมพันธ์ที่ต้องอาศัยระยะเวลา (extends over time) (Bernard & Goodyear, 2009) โดยทั่วไปแล้ว วัตถุประสงค์ของการนิเทศแบ่งออกได้เป็น 2 ประการ คือ 1) การเพิ่มพูนและพัฒนาความสามารถของผู้รับการนิเทศ และ 2) การปกป้องสิทธิประโยชน์ของผู้รับบริการ

ในการเพิ่มพูนและพัฒนาความสามารถของผู้รับการนิเทศ เป็นวัตถุประสงค์หลักสำคัญของการนิเทศ การนิเทศเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนองค์ความรู้เชิงทฤษฎีออกมาเป็นรูปแบบของการปฏิบัติงานจริง (Powell & Brodsky, 2004) เพื่อให้ผู้รับการนิเทศพัฒนาทางด้านองค์ความรู้และ

ทักษะของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา และรวมไปถึงความสามารถอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการประเมินด้วยมาตรฐานทางวิชาชีพ (Bernard & Goodyear, 2009; Falender & Shafranske, 2007) ดังนั้น การนิเทศจึงมีลักษณะของกระบวนการเรียนการสอน และเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานหลักสูตรการฝึกอบรมนักจิตวิทยาการปรึกษา (CACREP, 2009)

การนิเทศ นอกจากจะมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถของนักจิตวิทยาการปรึกษาแล้วนั้น การปกป้องสิทธิประโยชน์ของผู้รับบริการก็เป็นอีกหนึ่งวัตถุประสงค์สำคัญที่ขาดไม่ได้ เพราะวิชาชีพจิตวิทยาการปรึกษาเกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาวะจิตใจของผู้รับบริการ มีความเสี่ยงทางด้านวิชาชีพ (professional risk) การนิเทศจึงมีบทบาทเพื่อควบคุมดูแลคุณภาพของการบริการ อีกทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานของการประกอบวิชาชีพ (APA, 2006) อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ทั้งสองอย่างควบคู่ไปด้วยกัน เพื่อให้สามารถให้บริการปรึกษาเชิงจิตวิทยาได้อย่างมีคุณภาพ ด้วยนักจิตวิทยาการปรึกษาที่ได้รับการฝึกฝนและพัฒนามาเป็นอย่างดี

โดยทั่วไป ลักษณะของการนิเทศแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบหลัก คือ การนิเทศแบบรายบุคคล (Individual supervision) และการนิเทศแบบรายกลุ่ม (Group supervision) ในการนิเทศแบบรายบุคคลนับว่าเป็นรูปแบบหลักที่ใช้ในการนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยา เป็นการนิเทศแบบหนึ่งต่อหนึ่งระหว่างอาจารย์นิเทศก์กับผู้รับการนิเทศ โดยอาศัยข้อมูลการปฏิบัติได้หลากหลายรูปแบบ เช่น บันทึกของผู้ปฏิบัติงาน (Self-report) บันทึกการปฏิบัติงาน (progress note) บันทึกจากกรณีศึกษา (case note) เทปบันทึกเสียง (audio tape) เทปบันทึกภาพ (video tape) เป็นต้น อาจารย์นิเทศก์ทำหน้าที่ช่วยให้ผู้รับการนิเทศได้นึกย้อนกลับไปตอนปฏิบัติงาน ตระหนักถึงความคิดและความรู้สึกที่เกิดขึ้นในระหว่างการปฏิบัติงาน และช่วยให้ผู้รับการนิเทศเข้าใจและเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเองมากขึ้น (Neufeldt, Karno, & Nelson, 1996) ข้อดีของการนิเทศแบบรายบุคคล ก็คือ ผู้รับการนิเทศได้รับความใส่ใจจากอาจารย์นิเทศก์อย่างเต็มที่ และมีความเป็นส่วนตัวที่ช่วยให้ผู้รับการนิเทศกล้าเปิดเผยข้อมูลหรือเล่าเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้รับการนิเทศเห็นแนวทางการพัฒนาตนเองได้ตรงประเด็นมากขึ้น

สำหรับการนิเทศแบบกลุ่มเป็นอีกหนึ่งรูปแบบหลักของการนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยา เป็นการนิเทศที่มีอาจารย์นิเทศก์ต่อผู้รับการนิเทศมากกว่าหนึ่งคนขึ้นไป ในการนิเทศแบบกลุ่ม อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทเป็นผู้นำกลุ่มที่เอื้อให้ผู้รับการนิเทศได้เล่าเรื่องราวหรือประสบการณ์การปฏิบัติงาน ช่วยให้ผู้รับการนิเทศมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือเรื่องราวที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ รวมถึงการแบ่งปันความรู้สึกที่เกิดขึ้นหลังจากการฝึกงาน (Sansbury, 1982) ข้อดีของการนิเทศแบบกลุ่มก็คือ การประหยัดทรัพยากรด้านเวลา ด้านค่าใช้จ่าย และจำนวนบุคคล ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในการนิเทศจะมีความหลากหลายทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ในหลากหลายแง่มุม การได้รับข้อมูลป้อนกลับจากผู้รับการนิเทศด้วยกัน การเรียนรู้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ซึ่งกันและกัน อย่างไรก็ตาม

ประเด็นเรื่องความใส่ใจที่ได้รับจากอาจารย์นิเทศก์และการรักษาความลับหรือการเปิดเผยเรื่องราวก็จะลดลงไปจากจำนวนผู้รับการนิเทศที่เพิ่มมากขึ้น (Bernard & Goodyear, 2009)

1.2 การนิเทศแบบกลุ่ม (Group supervision)

1.2.1 ความหมายและลักษณะ

การนิเทศแบบกลุ่มเป็นหนึ่งในรูปแบบหลักของการนิเทศที่นิยมใช้กันทั่วไป และถูกจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรผ่านการรับรองจากสภารับรองหลักสูตรจิตวิทยาการปรึกษาและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง (CACREP, 2009) Bernard และ Goodyear (2009) ให้นิยามไว้ว่า การนิเทศแบบกลุ่ม คือ การนัดพบกันเป็นกลุ่มของผู้รับการนิเทศที่ถูกกำหนดวางแผนโดยอาจารย์นิเทศ เพื่อควบคุมตรวจสอบคุณภาพของการทำงาน และเพื่อสนับสนุนส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในฐานะ นักจิตวิทยาการปรึกษา ความเข้าใจในผู้รับบริการ และความเข้าใจในการให้บริการ อาจารย์นิเทศก์ และปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้รับการนิเทศจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว

ลักษณะของการนิเทศแบบกลุ่มนั้น ไม่ได้มีการกำหนดรูปแบบที่แน่นอนตายตัวว่า กลุ่มต้องมีลักษณะอย่างไร งานวิจัยของ Riva และ Cornish (1995, 2008) ได้สำรวจการนิเทศแบบกลุ่มจากสถานที่ฝึกงานทางจิตวิทยาในสหรัฐอเมริกา 2 ครั้ง พบว่ากลุ่มการนิเทศส่วนใหญ่ประกอบไปด้วยผู้รับการนิเทศประมาณ 3-5 คน ส่วนใหญ่ผู้รับการนิเทศเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดเท่านั้น บางกลุ่มอาจจะมึ้นักศึกษาระดับปริญญาโทหรือเอก หรือนักศึกษาแพทย์เข้าร่วมกลุ่มด้วยการจัดกลุ่มการนิเทศส่วนใหญ่แล้วจะจัด 1 ครั้งต่อสัปดาห์ ครั้งละ 1-1.5 ชั่วโมงโดยประมาณ วิธีการนิเทศส่วนใหญ่ก็คือ การฟังเทปบันทึกเสียง การดูวิดีโอเทป และการแสดงบทบาทสมมติ อย่างไรก็ตาม ลักษณะของกลุ่มการนิเทศขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละสถานที่

อย่างไรก็ตาม ด้วยลักษณะของการนิเทศแบบกลุ่มทำให้มีข้อดีและข้อจำกัดที่แตกต่างออกไปจากรูปแบบการนิเทศแบบอื่น ๆ Bernard และ Goodyear (2009) ได้รวบรวมข้อดีและข้อจำกัดของการนิเทศแบบกลุ่มไว้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อดี

- 1) การประหยัดทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งเวลา เงิน และบุคคล
- 2) โอกาสที่จะได้เรียนรู้จากผู้รับการนิเทศที่มีความหลากหลาย
- 3) การได้เรียนลักษณะของผู้รับบริการในหลากหลายรูปแบบ
- 4) การได้รับข้อมูลป้อนกลับมีปริมาณที่มากและหลากหลาย
- 5) การได้รับข้อมูลป้อนกลับที่มีคุณภาพ

- 6) การได้เห็นภาพรวมของสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้รับการนิเทศ
- 7) โอกาสของผู้รับการนิเทศที่ได้เรียนรู้ทักษะการนิเทศ (supervision skills)
- 8) ประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศมีลักษณะเดียวกัน (normalizing) ผู้รับการนิเทศได้รับรู้ประสบการณ์ของเพื่อนที่มีลักษณะเดียวกัน เช่น วิตกกังวล ไม่มั่นใจ
- 9) เป็นกระจกที่สะท้อนให้เห็นการทำงานของผู้รับการนิเทศ

ข้อจำกัด

- 1) รูปแบบกลุ่มไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับการนิเทศได้ทั้งหมดเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ เช่น เวลาที่มีจำกัด ผู้รับการนิเทศแต่ละคนมีความเข้าใจและทักษะที่ไม่เท่าเทียมกัน
- 2) การคำนึงถึงการรักษาความลับเพราะมีจำนวนสมาชิกที่มาก
- 3) รูปแบบกลุ่มไม่ได้มีลักษณะเอื้อให้เรียนรู้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบรายบุคคล เพราะว่ามีลักษณะและโครงสร้างแบบกลุ่ม อาจไม่ได้เรียนรู้เหมือนกับการนิเทศแบบรายบุคคล
- 4) การพยายามรักษาบรรยากาศของกลุ่มอาจไปขัดขวางการเรียนรู้
- 5) กลุ่มต้องใช้เวลามากเพื่อที่จะพูดคุยในประเด็นน่าสนใจที่เกี่ยวข้องของสมาชิกกลุ่ม

1.2.2 ลำดับขั้นของการนิเทศแบบกลุ่ม(stages of group supervision)

ลำดับขั้นของการนิเทศแบบกลุ่ม (stages of group supervision) แสดงให้เห็นถึงกระบวนการกลุ่ม (group process) ที่เกิดขึ้นในกลุ่มนิเทศ โดย Haynes และคณะ (2003) ได้อาศัยกระบวนการกลุ่มของ Corey และ Corey (2002) มาอธิบายพลวัตที่เกิดขึ้นในกลุ่มนิเทศ ประกอบไปด้วย 4 ขั้น ดังนี้

- 1) ขั้นเริ่มต้น (initial stage) เป็นขั้นตอนที่กลุ่มเริ่มสร้างโครงสร้างของกลุ่มขึ้นมา สร้างกฎระเบียบ ตรวจสอบความคาดหวังของสมาชิกกลุ่ม และวางเป้าหมายของกลุ่มนิเทศเพื่อเป็นการเตรียมผู้รับการนิเทศให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยและพร้อมที่จะทำงาน
- 2) ขั้นส่งผ่าน (transition stage) เป็นขั้นตอนที่กลุ่มยังมีความไม่แน่นอน มีความสับสนเกิดขึ้น มีการต่อต้าน ผู้รับการนิเทศยังคงสงสัยจะได้รับการยอมรับจาก

กลุ่มหรือไม่ ในช่วงนี้ผู้รับการนิเทศจะเปิดเผยหรือเล่าประสบการณ์การฝึกงานที่ตนรู้สึกว่าเป็นบางอันไหน หรือร้องขอในสิ่งที่เขาต้องการจากกลุ่มนิเทศ

- 3) ขั้นทำงาน (working stage) เป็นขั้นตอนที่กลุ่มนิเทศเริ่มรู้สึกปลอดภัย ไม่มีการต่อต้าน ในขั้นนี้จึงเป็นขั้นที่มีปฏิสัมพันธ์มากขึ้นเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ผู้รับการนิเทศยินดีที่จะให้และรับข้อมูลป้อนกลับ
- 4) ขั้นยุติกลุ่ม (ending stage) เป็นขั้นตอนเตรียมพร้อมเพื่อจะยุติกลุ่มนิเทศ ผู้รับการนิเทศสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ หรืออาจารย์นิเทศสรุปภาพรวมที่เกิดขึ้นจากกลุ่ม

ในการศึกษากระบวนการกลุ่มนิเทศ งานวิจัยของ Fleming, Glass, Fujisaki, และ Toner (2010) ที่ศึกษากระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้ในการนิเทศแบบกลุ่มด้วยวิธีวิจัยแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล พบว่า กลุ่มนิเทศจะทำงานได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกปลอดภัยในกลุ่มเป็นสำคัญ โดยการเอื้อที่ดีของอาจารย์นิเทศ การพูดคุยถกประเด็นกันในกลุ่มนิเทศ และความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันในกลุ่ม (group cohesion) ช่วยกันสร้างความรู้สึกปลอดภัย และทำให้ผู้รับการนิเทศเล่าและเรียนรู้จากประสบการณ์การฝึกงานได้อย่างเต็มที่

นอกจากนี้ มีงานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยหรือเหตุการณ์ที่ช่วยเอื้อและยับยั้งกระบวนการที่เกิดขึ้นในการนิเทศแบบกลุ่ม โดยปัจจัยหรือเหตุการณ์ที่ช่วยเอื้อให้เกิดกระบวนการกลุ่มนิเทศ (Carter, Enyedy, Goodyear, Arcinue, & Puri, 2009) คือ

- 1) อาจารย์นิเทศก์ มีลักษณะพร้อมเปิดรับ (openness) มีอารมณ์ขัน มีความรู้ความสามารถ มีความสามารถทำให้กลุ่มผ่อนคลาย แบ่งปันประสบการณ์ และให้ข้อมูลป้อนกลับ
- 2) ผู้รับการนิเทศ มีลักษณะที่เปิดรับและให้ข้อมูลป้อนกลับ มีการวิพากษ์การฝึกงานของเพื่อน
- 3) การได้รับสนับสนุนและรู้สึกปลอดภัย กลุ่มนิเทศเป็นสถานที่ปลอดภัยที่จะถามคำถามหรือเล่าสิ่งที่เกิดขึ้นในสถานที่ฝึกงาน มีมิตรภาพที่ดีและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน บอกเล่าความรู้สึกของตนเองได้
- 4) การเรียนการสอนรูปแบบเฉพาะ เช่น หัวข้อเกี่ยวกับกฎหมายหรือมาตรฐานวิชาชีพ การดูวิดีโอการฝึกงาน

- 5) การทำความเข้าใจในตนเอง (self-understanding) เป็นการเรียนรู้ความผิดพลาดของตนเองจากการฝึกงาน การเข้าใจความรู้สึกตนเองที่มีต่อผู้ให้บริการ การสะท้อนความรู้สึกของตนเอง
- 6) การได้รับการยืนยันประสบการณ์ผู้รับการนิเทศได้รับการยืนยันในสิ่งที่ทำหรือรับรู้ว่าประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศไม่แตกต่างกัน (normalize)

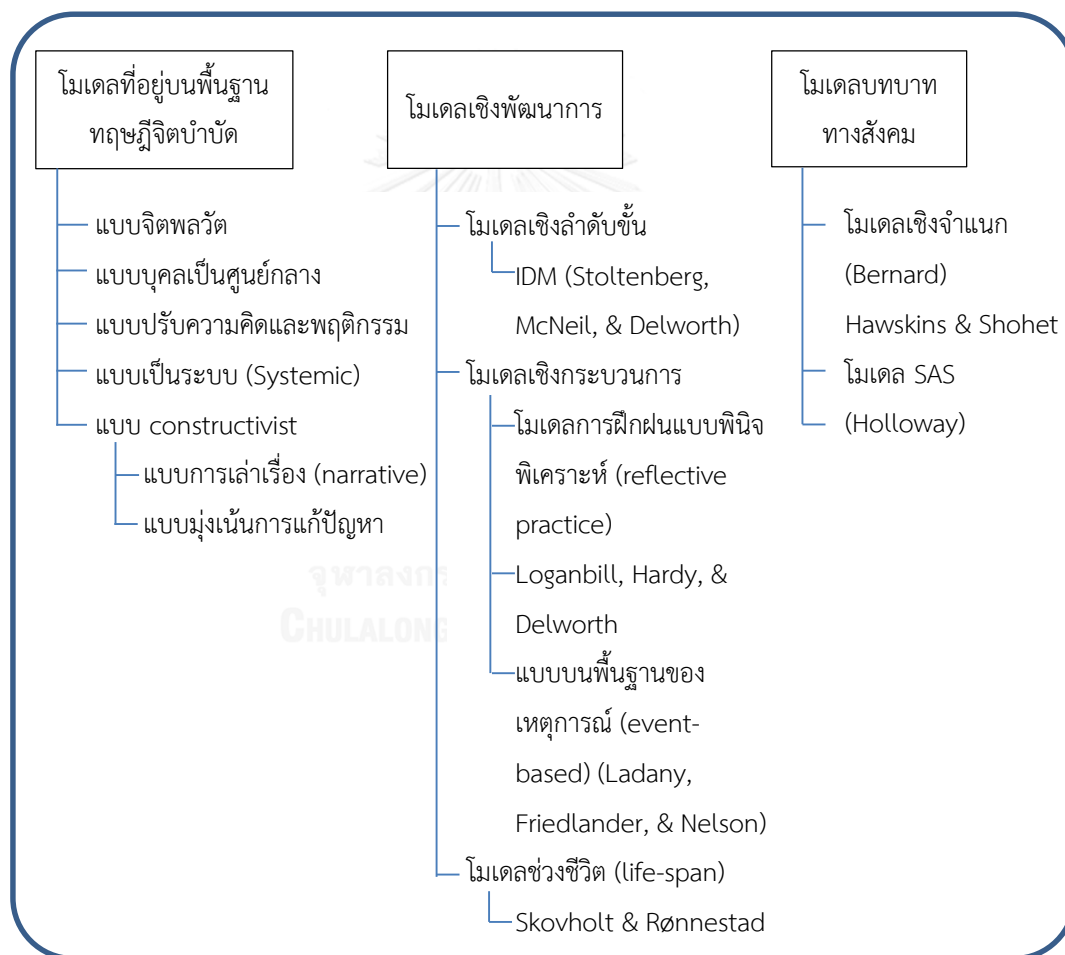
ในขณะที่ ปัจจัยหรือเหตุการณ์ที่ยับยั้งการเกิดกระบวนการของกลุ่มนิเทศ (Enyedy et al., 2003) คือ

- 1) ปัญหาจากอาจารย์นิเทศก์ เช่น พฤติกรรมที่ไม่ใส่ใจต่อกลุ่ม อาจารย์นิเทศก์ขาดประสบการณ์
- 2) ปัญหาระหว่างผู้รับการนิเทศ เช่น พฤติกรรมทางลบของผู้รับการนิเทศ ความขัดแย้งกันระหว่างผู้รับการนิเทศ การแสดงอำนาจควบคุมเพื่อนร่วมการนิเทศ การไม่ให้ความร่วมมือ การโต้ตอบกันในทางลบ
- 3) ความวิตกกังวลและอารมณ์ทางลบของผู้รับการนิเทศ เช่น ความรู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่ได้รับการสนับสนุน กัดดัน ไม่กล้าเล่าประสบการณ์หรือเปิดเผยความรู้สึกของตนเอง
- 4) ข้อจำกัดในด้านต่าง ๆ เช่น เคสที่พูดคุยกันไม่หลากหลาย ขนาดของห้อง ขนาดของกลุ่ม
- 5) การจัดการเวลาที่ไม่ดี ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะพูดคุยกันในประเด็นสำคัญ การเปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศถามคำถามหรือใช้เวลาไปกับเคสใดเคสหนึ่งนานเกินไป

1.3 โมเดลของการนิเทศ (Model of Supervision)

โมเดลของการนิเทศ คือ กรอบแนวคิดทฤษฎีที่บรรยายว่าการนิเทศคืออะไร การเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศเป็นอย่างไร และการพัฒนาทางวิชาชีพเกิดขึ้นได้อย่างไร ซึ่งแต่ละโมเดลมีจุดเด่นหรือรายละเอียดที่แตกต่างกันไป เช่น กระบวนการเรียนรู้พัฒนาของผู้รับการนิเทศ หลักแนวทางของการนิเทศ เป็นต้น (Haynes et al., 2003) การศึกษาโมเดลของการนิเทศช่วยให้เข้าใจเป้าหมายของการนิเทศและแนวทางการไปสู่เป้าหมายดังกล่าว

Bernard และ Goodyear (2009) ได้แบ่งโมเดลการนิเทศออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ คือ 1) โมเดลการนิเทศที่อยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีจิตวิทยาการปรึกษา (model grounded in psychotherapy theory) เป็นโมเดลที่อธิบายลักษณะและกระบวนการนิเทศโดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีจิตวิทยาการปรึกษาเป็นหลักพื้นฐาน 2) โมเดลเชิงพัฒนาการ (developmental model) เป็นโมเดลที่อธิบายถึงลักษณะพัฒนาการของผู้รับการนิเทศที่เกิดขึ้น ความเข้าใจในแต่ละลำดับขั้นพัฒนาการของผู้รับการนิเทศจะเป็นแนวทางของการนิเทศที่เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะพัฒนาการที่เกิดขึ้นในแต่ละลำดับขั้น 3) โมเดลเชิงบทบาททางสังคม (social-role model) เป็นโมเดลที่อธิบายถึงบทบาทที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ ดังแสดงอยู่ในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลการนิเทศ (Bernard & Goodyear, 2009)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษากระบวนการนิเทศผ่านประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ผู้วิจัยจึงเลือกทบทวนโมเดลการนิเทศที่อยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีจิตวิทยาการปรึกษา เพื่อแสดงให้เห็นฐานแนวคิดของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธที่เข้ามา

มีบทบาทในการนิเทศ โดยผู้วิจัยเลือกทบทวนโมเดลการนิเทศตามแนวคิดทฤษฎีแบบบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person-centered supervision model) ซึ่งทฤษฎีแบบบุคคลเป็นศูนย์กลางนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ (ธีรบรรณ ธีระพงษ์, 2549) นอกจากนี้ ผู้วิจัยเลือกทบทวนโมเดลเชิงพัฒนาการ เพราะการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผ่านประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศที่อยู่ในช่วงการฝึกประสบการณ์ในขั้นต้น โดยผู้วิจัยเลือกทบทวนโมเดลการนิเทศแบบพัฒนาการเชิงบูรณาการ (The integrated developmental Model) และโมเดลการนิเทศแบบพัฒนาการตลอดชีวิต (Life-span developmental model) เพื่อให้เห็นภาพกว้างของลักษณะพัฒนาการของผู้รับการนิเทศ โดยรายละเอียดของแต่ละโมเดล มีดังนี้

1.3.1 โมเดลการนิเทศตามแนวคิดทฤษฎีแบบบุคคลเป็นศูนย์กลาง

โมเดลการนิเทศตามแนวคิดทฤษฎีแบบบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person-centered supervision model) เป็นโมเดลการนิเทศที่อาศัยกรอบแนวคิดทฤษฎีแบบบุคคลเป็นศูนย์กลางของ Carl Rogers เป็นแนวทางการนิเทศ โมเดลการนิเทศนี้มุ่งเน้นความใส่ใจผู้รับการนิเทศเป็นหลัก เช่นเดียวกับทฤษฎีแบบบุคคลเป็นศูนย์กลางที่เน้นผู้รับบริการเป็นหลัก Rogers ได้กล่าวถึงแนวคิดและลักษณะของการนิเทศไว้ว่า (Bernard & Goodyear, 2009)

“ข้าพเจ้าคิดว่าเป้าหมายหลัก คือ การช่วยเหลือให้นักจิตวิทยามีความมั่นใจในตัวเองเพิ่มขึ้น มีความเข้าใจในตนเองเพิ่มขึ้น มีความเข้าใจในกระบวนการการศึกษาเพิ่มขึ้น และท้ายที่สุด ข้าพเจ้าพบว่ามันเป็นประโยชน์อย่างมากที่จะค้นหาความรู้สึกที่ยากลำบากในการทำงานกับผู้รับบริการ สำหรับข้าพเจ้าแล้ว การนิเทศเป็นรูปแบบที่ปรับจากการสนทนาในกระบวนการศึกษา” (หน้า 83)

ดังนั้น แนวทางของการนิเทศจึงเป็นการประยุกต์หลักการเกี่ยวกับการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวทฤษฎีแบบบุคคลเป็นศูนย์กลาง คือ การมุ่งเน้นสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์นิเทศก์และผู้รับการนิเทศ โดยอาจารย์นิเทศก์ต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะ คือ มีความสอดคล้องในตนเอง (genuineness) การเข้าถึงใจ (empathy) การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข (unconditional positive regard) เพื่อสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยและอบอุ่น เพื่อเอื้อให้ผู้รับการนิเทศได้สำรวจประสบการณ์การทำงานของตนเองอย่างเต็มที่ จนเกิดความเข้าใจตนเองและมีความมั่นใจในการทำงานเพิ่มขึ้น (Haynes et al., 2003)

ในส่วนของกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาของผู้รับการนิเทศก็ขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้รับการนิเทศ เช่นเดียวกับแนวคิดทฤษฎีแบบบุคคลเป็นศูนย์กลาง ดังนั้น การเชื่อมั่นในศักยภาพความเป็นมนุษย์ของผู้รับบริการจึงเป็นสิ่งสำคัญ เป็นการเชื่อมั่นว่าผู้รับการนิเทศมีแรงจูงใจที่จะพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น และเป็นการยอมรับคุณค่าความเป็นมนุษย์ของผู้รับการนิเทศ (Rice, 1980, อ้างถึงใน Bernard & Goodyear, 2009)

1.3.2 โมเดลการนิเทศแบบพัฒนาการเชิงบูรณาการ

โมเดลการนิเทศแบบพัฒนาการเชิงบูรณาการ (The integrated developmental Model; IDM) เป็นโมเดลที่พัฒนาขึ้นโดย Stoltenberg McNeil และ Delworth เป็นโมเดลที่อธิบายพัฒนาการของผู้รับการนิเทศทั้งหมด 4 ลำดับขั้น ซึ่งในแต่ละลำดับขั้นจะมีโครงสร้างทั้งหมด 3 ด้าน เพื่อประเมินพัฒนาการที่เกิดขึ้นของผู้รับการนิเทศ (Stoltenberg, McNeil, & Delworth, 1998) ประกอบไปด้วย 1) การตระหนักในตนเองและผู้อื่น (Self-other awareness) เป็นโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับการคิดในเรื่องของตนเอง (self-preoccupation) การตระหนักเท่าทันถึงโลกของผู้รับบริการ การตระหนักเท่าทันในตนเอง 2) แรงจูงใจ (Motivation) สะท้อนให้เห็นถึงความสนใจ ความทุ่มเท ความพยายามของผู้รับการนิเทศในการฝึกฝน และ 3) ความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) สะท้อนให้เห็นถึงระดับการพึ่งพาของผู้รับการนิเทศ รายละเอียดของแต่ละลำดับขั้นพัฒนาการมีดังนี้

1) ลำดับขั้นที่ 1 ผู้รับการนิเทศมีประสบการณ์ที่จำกัดมาก มีแรงจูงใจในการฝึกฝนตนเองสูง ขณะเดียวกันก็มีความวิตกกังวลสูงเช่นกัน ผู้รับการนิเทศจึงยังมีความต้องการพึ่งพาอาจารย์นิเทศก์ โดยเฉพาะในเรื่องของทักษะและแนวทางการทำงาน ผู้รับการนิเทศในขั้นนี้จะมีการตระหนักเท่าทันตนเองค่อนข้างจำกัด สนใจเรื่องราวของตนเอง และกลัวการประเมิน ดังนั้น อาจารย์นิเทศก์ต้องให้ข้อมูลป้อนกลับในทางบวก (positive feedback) ลดการเผชิญหน้าโดยตรง

2) ลำดับขั้นที่ 2 ผู้รับการนิเทศเริ่มมีประสบการณ์มากขึ้น และอยู่ในช่วงกำลังพัฒนา ลักษณะแรงจูงใจของผู้รับการนิเทศจึงมีความไม่แน่นอนและสับสน บางครั้งก็รู้สึกมั่นใจมาก บางครั้งก็รู้สึกหมดกำลังใจ สิ้นหวัง ส่งผลให้เกิดความรู้สึกสับสนในตนเอง (autonomy conflict) ระหว่างต้องการทำงานด้วยตนเองกับต้องการพึ่งพาอาจารย์นิเทศก์ อย่างไรก็ตาม ผู้รับการนิเทศเองก็มีแนวโน้มที่จะทำงานด้วยตนเองมากขึ้น มีลักษณะของการให้ความสนใจในผู้รับบริการมากขึ้น มีความเข้าใจในความรู้สึก (empathy) ของผู้รับบริการมากขึ้น ในลำดับขั้นนี้ อาจารย์นิเทศก์ต้องทำงานรักษาสสมดุลของผู้รับการนิเทศในเรื่องของความรู้สึก แรงจูงใจ การพึ่งพา และความใส่ใจในผู้รับบริการ

3) ลำดับขั้นที่ 3 ผู้รับการนิเทศจะให้ความสนใจในเรื่องแนวทางการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเพื่อที่จะฝึกฝนพัฒนาและมีความเข้าใจในตนเองมากขึ้น ลักษณะแรงจูงใจจะคงที่ชัดเจน มีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น ทำงานด้วยตนเอง ยอมรับข้อดีข้อเสียของตนเอง และรู้จักวิธีการหาความช่วยเหลือเมื่อต้องการ ในขั้นนี้ ผู้รับการนิเทศยังคงมุ่งให้ความสนใจที่ผู้รับบริการเช่นเดิม ขณะเดียวกันก็มีการตระหนักเท่าทันตนเองในการทำงานเพิ่มมากขึ้น และใส่ใจในเรื่องของกระบวนการเพิ่มมากขึ้นด้วย ลักษณะของการนิเทศจะเป็นการนิเทศแบบเพื่อนร่วมงานมากกว่าการนิเทศแบบอาจารย์กับลูกศิษย์

4) ลำดับขั้นที่ 3i ในลำดับขั้นนี้ ผู้รับการนิเทศมีลักษณะเช่นเดียวกับลำดับขั้นที่ 3 ที่มีความเข้าใจและสามารถบูรณาการความรู้หลายด้านเข้าด้วยกัน เช่น กระบวนการปรึกษาการประเมิน กรอบมโนทัศน์ของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา เป็นต้น ผู้รับการนิเทศมีการตระหนักเท่าทันตนเองสูง และรู้จักจุดเด่นจุดด้อยของตนเองเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ Stoltenberg และคณะ (1998) ยังกล่าวถึง คุณลักษณะทางวิชาชีพทั้งหมด 8 ด้านที่ผู้รับการนิเทศจะพัฒนาเพิ่มขึ้น ได้แก่

- (1) ความสามารถทางด้านทักษะการปรึกษา (intervention skills competence) เป็นความมั่นใจและความสามารถที่จะดำเนินการปรึกษาและการบำบัด
- (2) เทคนิคการประเมิน (assessment techniques) เป็นความมั่นใจและความสามารถที่จะใช้การประเมินทางจิตวิทยา
- (3) การประเมินระหว่างบุคคล (interpersonal assessment) เป็นการใช้แบบประเมินทั่วไป รวมถึงการประเมินปัญหาของผู้รับบริการด้วยตนเอง
- (4) กรอบแนวคิดของผู้รับบริการ (client conceptualization) เป็นการวินิจฉัยผู้รับบริการ ซึ่งครอบคลุมถึงความเข้าใจของนักจิตวิทยาที่มีต่อสถานการณ์ ประวัติ ลักษณะบุคลิกที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้รับบริการด้วย
- (5) ความแตกต่างระหว่างบุคคล (individual differences) เป็นความเข้าใจในเชิงจรรยาบรรณและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม
- (6) การเข้าใจถึงหลักแนวคิดทฤษฎี (theoretical orientation) เป็นความเข้าใจในทางทฤษฎีอย่างลึกซึ้งของนักจิตวิทยา

(7) การวางแผนและเป้าหมายของกระบวนการบำบัด (treatment plans and goals) เป็นความสามารถของนักจิตวิทยาในการจัดวางแผนการทำงานกับ ผู้รับบริการ

(8) จรรยาบรรณทางวิชาชีพ (professional ethics)

โมเดลการนิเทศ IDM นี้สะท้อนให้เห็นการพัฒนาของผู้รับการนิเทศผ่านลำดับขั้นของพัฒนาการ โดยเริ่มต้นจากนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดจนกระทั่งเป็นนักจิตวิทยาวิชาชีพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสิ่งที่พัฒนาขึ้นในตัวของผู้รับการนิเทศ อย่างไรก็ตาม โมเดลการนิเทศ IDM จะให้ความสนใจในพัฒนาการของผู้รับการนิเทศที่อยู่ในช่วงของนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่ และไม่ได้แนะนำวิธีการนิเทศที่เหมาะสมกับผู้รับการนิเทศในแต่ละลำดับขั้น (Haynes et al., 2003) แต่ก็เพียงพอที่จะเห็นภาพและวางแผนการนิเทศเพื่อช่วยให้ผู้รับการนิเทศพัฒนาไปสู่การเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาอย่างเต็มตัว

1.3.3 โมเดลการนิเทศแบบพัฒนาการตลอดชีวิต

โมเดลการนิเทศแบบพัฒนาการตลอดชีวิต (Life-span developmental model) เป็นโมเดลการนิเทศที่พัฒนาขึ้นโดย Rønnestad และ Skovholt หรือเรียกโมเดลนี้อีกชื่อหนึ่งว่า The Rønnestad and Skovholt Model เป็นโมเดลที่สร้างขึ้นมาจากการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากนักจิตวิทยาการปรึกษา 100 คน ตั้งแต่ระดับนักศึกษาปริญญาโทไปจนถึงระดับนักจิตวิทยาการปรึกษาที่ทำงานมาแล้วกว่า 40 ปี เพื่อให้เห็นพัฒนาการที่เกิดขึ้นตลอดชีวิตของนักจิตวิทยาการปรึกษา โดยโมเดลการนิเทศนี้แบ่งพัฒนาการออกเป็นทั้งหมด 6 ระยะ (Rønnestad & Skovholt, 2003) มีรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 บุคคลทั่วไปที่เป็นผู้ช่วยเหลือ (The lay helper phase) เป็นระยะที่บุคคลเริ่มมีประสบการณ์ในการให้ความช่วยเหลือกับผู้อื่นรอบข้างตัวเองโดยมีลักษณะของการระบุงปัญหาอย่างรวดเร็ว สนับสนุนทางอารมณ์อย่างเต็มที่ ให้คำแนะนำจากประสบการณ์ของตนเอง และมีแนวโน้มที่จะเอาตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหาและแสดงออกถึงความรู้สึกของตนเองที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหา มีความรู้สึกสงสารเห็นอกเห็นใจ (sympathy) แทนที่จะมีความร่วมรู้สึก (empathy)

ระยะที่ 2 นักศึกษาในระยะเริ่มแรก (The Beginning Student Phase) เป็นระยะที่บุคคลเริ่มเข้ามาเรียนรู้การเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษา มีลักษณะของความไม่มั่นคง วิดกกังวล ขาดความมั่นใจในตนเอง และต้องการการพึ่งพาเป็นอย่างมาก ดังนั้น การนิเทศจึงต้องเน้นใน

เรื่องของการสนับสนุน ส่งเสริมและให้กำลังใจเป็นหลัก สำหรับการให้ความช่วยเหลือจะมีลักษณะของการค้นหาวิธีการช่วยเหลือที่ถูกต้อง โดยเป็นการเลียนแบบตามหลักทฤษฎี หรือต้นแบบจากอาจารย์ หรือผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 3 นักศึกษาขั้นสูง (The Advanced Student Phase) เป็นระยะที่นักศึกษาเริ่มมีประสบการณ์การปรึกษาเชิงจิตวิทยาบ้างแล้ว ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงการฝึกงานที่เป็นจุดเริ่มต้นของวิชาชีพ ดังนั้น ผู้รับการนิเทศจึงเกิดความรู้สึกกดดันที่ต้องทำการปรึกษาให้ถูกต้อง ต้องคอยระมัดระวังและละเอียดถี่ถ้วนในการทำงานของตนเอง การนิเทศมีบทบาทสำคัญมากทั้งการเป็นต้นแบบที่ถูกต้องและการประเมินตนเอง

ระยะที่ 4 นักจิตวิทยาการปรึกษามือใหม่ (The Novice Professional Phase) เป็นระยะของนักจิตวิทยาการปรึกษาที่เพิ่งจบออกมา เป็นระยะที่รู้สึกเป็นอิสระจากความเข้มงวดจากการเรียนและการนิเทศ ในระยะนี้นักจิตวิทยาการปรึกษามือใหม่จะพยายามผสมผสานลักษณะบุคลิกภาพของตนเองเข้ากับกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยา มีลักษณะของการค้นหาการทำงานที่เหมาะสมกับตัวเอง

ระยะที่ 5 นักจิตวิทยาการปรึกษาที่มีประสบการณ์ (The Experienced Professional Phase) เป็นระยะของนักจิตวิทยาการปรึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานมาระยะหนึ่ง มีการพัฒนารูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาให้สอดคล้องกับบุคลิกภาพ ค่านิยม และความสนใจของตนเอง มีความเข้าใจอย่างแท้จริงว่าสัมพันธภาพเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้รับบริการเกิดการเปลี่ยนแปลง รู้จักเลือกใช้เทคนิควิธีการที่เหมาะสมและยืดหยุ่น สามารถให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาได้ตามมาตรฐาน และสามารถดูแลนักจิตวิทยาการปรึกษาที่มีประสบการณ์น้อยกว่าได้นอกจากนี้ นักจิตวิทยาการปรึกษาในระยะนี้มักจะค้นหาสิ่งใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปรึกษาเชิงจิตวิทยา เช่น ศาสนา บทกลอน ละคร ภาพยนตร์ เป็นต้น

ระยะที่ 6 นักจิตวิทยาการปรึกษาอาวุโส (The Senior Professional Phase) เป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี มีแนวทางการปรึกษาเชิงจิตวิทยาที่เป็นรูปแบบเฉพาะของตัวเอง ถึงแม้ว่ารับรู้ว่าคุณมีความสามารถแต่ก็ยังคงให้ความสนใจกับสิ่งที่ผู้รับบริการพึงจะได้รับ และยังคงสนใจเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในวิชาชีพของตนเอง นอกจากนี้ ด้วยอายุที่เพิ่มมากขึ้น นักจิตวิทยาการปรึกษาในระยะนี้มีความคิดที่จะเกษียณตัวเอง

นอกจากนี้ Rønnestad และ Skovholt (2003) สรุปพัฒนาการของนักจิตวิทยาการปรึกษาแบ่งออกเป็นทั้งหมด 14 ด้าน คือ

(1) พัฒนาการทางวิชาชีพเกี่ยวข้องกับการเพิ่มขึ้นของการบูรณาการกันระหว่างลักษณะทางวิชาชีพและลักษณะส่วนบุคคล (Professional development involves an increasing higher order integration of the professional self and the personal self) กล่าวคือ

มุมมองทางแนวคิดทฤษฎีหรือบทบาทของนักจิตวิทยา มีความสอดคล้องกับค่านิยม ความเชื่อ และประสบการณ์ส่วนบุคคล ความสอดคล้องที่มากขึ้นสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการทางวิชาชีพที่มากขึ้น

(2) ความสนใจต่อการปรึกษาเชิงจิตวิทยามีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยเปลี่ยนแปลงจากภายในไปสู่ภายนอก และเปลี่ยนกลับเข้าสู่ภายในอีกครั้ง (The focus of functioning shifts dramatically over time. From internal to external to internal) คือ ประเด็นความสนใจต่อการปรึกษาเชิงจิตวิทยามีการเปลี่ยนแปลงไป เริ่มต้นจากการเป็นผู้ช่วยเหลือ เริ่มต้น มุ่งเน้นแก้ปัญหาให้คำแนะนำจากประสบการณ์ตนเอง เมื่อได้รับการฝึกฝนและเรียนรู้ก็มุ่งเน้นในเรื่องของแนวคิดทฤษฎีและวิธีการซึ่งเป็นสิ่งภายนอก จากนั้นเมื่อมีประสบการณ์มากขึ้นก็เริ่มให้ความสนใจที่จะพัฒนาแนวทางการปรึกษาให้สอดคล้องกับความเป็นตัวของตัวเองซึ่งกลับสู่ภายในตนเองอีกครั้ง

(3) การสะท้อนความรู้สึกเป็นประจำเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเรียนรู้และพัฒนาในทุกลำดับขั้นของพัฒนาการทางวิชาชีพ (Continuous reflection is a prerequisite for optimal learning and professional development at all levels of experiences) คือ การสังเกตตนเองอย่างตรงไปตรงมาช่วยให้เกิดการนิเทศตนเอง (self-supervision)

(4) ความรับผิดชอบผูกมัดตนเองในการเรียนรู้ช่วยขับเคลื่อนให้เกิดกระบวนการพัฒนา (An intense commitment to learn propels the developmental process) การมีความรับผิดชอบและกระตือรือร้นเป็นสิ่งทำให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพอย่างมาก

(5) แผนที่การเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไป นักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดพึ่งพาทักษะความรู้ภายนอกจากนักจิตวิทยาการปรึกษาที่เชี่ยวชาญพึ่งพาทักษะความรู้ภายใน (The cognitive map changes: beginning practitioners rely on external expertise, seasoned practitioners rely on internal expertise) คือ นักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดได้รับองค์ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้น เขาจะสร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์และการสำรวจความรู้สึกของตนเอง

(6) พัฒนาการทางวิชาชีพเป็นกระบวนการที่ยาวนาน ต่อเนื่อง และอาจไม่แน่นอนได้ (Professional development is a long, slow, continuous process that can also be erratic)

(7) พัฒนาการทางวิชาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่องไปตลอดชีวิต (Professional development is a life-long process)

(8) นักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดส่วนใหญ่มีประสบการณ์วิตกกังวลมากในการทำงาน เมื่อเวลาผ่านไปความวิตกกังวลนั้นจะหายไป (Many beginning practitioners experiences much anxiety in their professional work. Over time, anxiety is mastered by most)

(9) ผู้รับบริการทำหน้าที่เป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญและทำหน้าที่เป็นครูคนแรก (Clients serve as a major source of influence and serve as primary teachers)

(10) ชีวิตส่วนตัวมีอิทธิพลต่อการทำหน้าที่และพัฒนาการของนักจิตวิทยา การศึกษาในทุกช่วงของพัฒนาการทางวิชาชีพ (Personal life influences professional functioning and development throughout the professional life span)

(11) การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นช่วยขับเคลื่อนพัฒนาการทางวิชาชีพมากกว่า การไม่มีปฏิสัมพันธ์เลย (Interpersonal sources of influence propel professional development more than 'impersonal' sources of influence) การพัฒนาเติบโตทางวิชาชีพ นั้นเกิดขึ้นจากการที่ได้พบปะกับผู้รับบริการ อาจารย์นิเทศก์ นักจิตวิทยา ครอบครัว และเพื่อนร่วมชั้นเรียน

(12) นักศึกษาด้านจิตวิทยาการศึกษามีความคิดเห็นต่อนักจิตวิทยาการ ปรึกษาอาวุโสและการฝึกฝนในระดับบัณฑิตศึกษาด้วยการตอบสนองทางอารมณ์ที่เข้มข้น (New members of field view professional elders and graduate training with strong affective reactions) คือ โดยทั่วไปแล้ว นักศึกษาที่กำลังฝึกหัดต้องการและคาดหวังทำทุกสิ่งทุกอย่างให้ สมบูรณ์แบบ เมื่อได้รับคำตอบหรือแนวทางที่ไม่ตรงกับความคาดหวังจากอาจารย์ ก็จะมีการ ตอบสนองด้วยอารมณ์ทางลบ และประเมินคุณค่าของอาจารย์ลดลง

(13) ประสบการณ์ความทุกข์ที่ประสบอย่างกว้างขวาง ทำให้เกิดการ ตระหนัก เกิดการยอมรับ และซาบซึ้งกับความหลากหลายของชีวิตมนุษย์ (Extensive experience with suffering contributes to heightened recognition, acceptance and appreciation of human variability) กระบวนการนี้ทำให้เกิดปัญญา (wisdom) เกิดการบูรณาการกันระหว่าง ประสบการณ์ส่วนตัวและประสบการณ์ทางวิชาชีพเข้าด้วยกัน

(14) ผู้ฝึกหัดจะมีการเปลี่ยนแปลงจากยึดเอาตนเองเป็นสำคัญมาเป็นยึด เอาผู้รับบริการเป็นสำคัญ (For the practitioner there is realignment from self as hero to client as Hero) ประสบการณ์การทำงานกับผู้รับบริการที่ประสบความสำเร็จและประสบความ ล้มเหลวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งความมั่นใจและความสามารถในการปรึกษาของ นักจิตวิทยา ผู้รับบริการจึงมีความสำคัญมากที่ทำให้เกิดการพัฒนาทางวิชาชีพ

โมเดลการนิเทศน์สะท้อนให้เห็นการพัฒนาของผู้รับการนิเทศผ่านลำดับขั้นของ พัฒนาการเช่นเดียวกับโมเดลการนิเทศ IDM แต่ว่ามีการอธิบายพัฒนาการทางวิชาชีพที่ครอบคลุมไป ตลอดชีวิตของการเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษา ซึ่งทำให้เห็นภาพและอธิบายพัฒนาการที่เกิดขึ้นได้ กว้างกว่าโมเดลการนิเทศ IDM ที่เน้นเฉพาะช่วงการเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัด ดังนั้น โมเดล การนิเทศแบบพัฒนาการตลอดชีวิตทำให้เห็นแนวทางการนิเทศในขอบเขตที่กว้างมากขึ้น

1.4 บทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์

การนิเทศเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนในหลายด้านตั้งแต่การตรวจสอบ การประเมินคุณภาพของการบริการ ไปจนถึงการพัฒนาผู้รับการนิเทศตามความเหมาะสมทั้งด้านความรู้ความเข้าใจในเชิงทฤษฎีและด้านการลงมือปฏิบัติจริง อาจารย์นิเทศก์ (Supervisor) จึงเป็นบุคคลสำคัญที่คอยขับเคลื่อนกระบวนการนิเทศให้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว โดยทั่วไปแล้ว อาจารย์นิเทศก์ต้องทำหน้าที่หลายบทบาทพร้อมกัน บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ประกอบไปด้วยดังนี้ (Haynes et al., 2003)

- 1) อาจารย์ผู้สอน (teacher) เป็นบทบาทสำคัญในการนิเทศ เป็นการสอนผู้รับการนิเทศในเรื่องของการวัดการประเมิน การวินิจฉัย แนวทางการปรึกษาเชิงจิตวิทยา จรรยาบรรณ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และหัวข้ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการมอบหมายงานหรือหนังสือที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นดังกล่าวด้วย
- 2) พี่เลี้ยง (mentor) เป็นบทบาทที่คอยแนะนำและฝึกสอนผู้รับการนิเทศ เพื่อให้สามารถฝึกฝนทักษะหรือความสามารถอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาได้อย่างถูกต้อง
- 3) ผู้ให้คำปรึกษาหารือ (consultant) เป็นบทบาทที่คอยแก้ไขปัญหาและช่วยเหลือผู้รับการนิเทศในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ เช่น การเลือกแนวทางการปรึกษาที่ดีที่สุดสำหรับผู้รับบริการ
- 4) นักจิตวิทยาการปรึกษา (counselor) เป็นบทบาทสำคัญอีกบทบาทหนึ่งที่ช่วยเหลือผู้รับการนิเทศให้เข้าใจข้อเด่นข้อด้อยของตนเอง ค้นหาความรู้สึกหรือพฤติกรรมของผู้รับการนิเทศที่มีต่อผู้รับบริการ (countertransference) จัดการกับความเครียดหรือความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้นจากการฝึกงานเพื่อให้สามารถกลับไปฝึกงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 5) ตัวแทนความคิด (sounding board) เป็นบทบาทที่ช่วยเอื้อให้เกิดบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในประเด็นที่เกิดขึ้น เช่น แนวทางการปรึกษา การตัดสินใจในประเด็นต่าง ๆ หรือความรู้สึกที่มีต่อการฝึกงาน เป็นต้น ทำให้ผู้รับการนิเทศได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่

- 6) ที่ปรึกษา (adviser) เป็นบทบาทที่ช่วยให้คำแนะนำและปรึกษาประเด็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นกับผู้รับบริการ เช่น การฆ่าตัวตาย ความเสี่ยงต่ออันตรายการไปขึ้นศาลเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
- 7) ผู้จัดการ (administrator) เป็นบทบาทที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและกระบวนการต่าง ๆ ขององค์กรทางวิชาชีพหรือมาตรฐานทางวิชาชีพรวมถึงกฎหมายและจรรยาบรรณเพื่อช่วยให้ผู้รับการนิเทศได้เรียนรู้ในประเด็นดังกล่าว
- 8) ผู้ประเมิน (evaluator) เป็นหนึ่งในบทบาทหลักของอาจารย์นิเทศก์ ที่ต้องประเมินและให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ผู้รับการนิเทศเกิดการเรียนรู้ ซึ่งรวมถึงประเด็นจริยธรรมและมาตรฐานทางวิชาชีพด้วย
- 9) ผู้บันทึกและจัดการเอกสาร (recorder and documenter) เป็นบทบาทของการจัดการเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ เพื่อให้มั่นใจว่าผู้รับการนิเทศได้รับการนิเทศครบตามกำหนด และรวมไปถึงการจัดเก็บเอกสารเพื่อปกปิดความลับไม่มีใครเข้าถึง
- 10) ผู้ให้กำลังใจ (empowerer) เป็นบทบาทที่ช่วยเหลือให้ผู้รับการนิเทศมีกำลังใจที่จะทำงานอีกครั้ง ซึ่งอาจจะเป็นการให้กำลังใจ การส่งเสริม

บทบาทของอาจารย์นิเทศก์มีความหลากหลายขึ้นอยู่กับบุคคลจะนิยามการทำงานของอาจารย์นิเทศก์ แต่โดยสรุปแล้วบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ที่สำคัญนั้นมีอยู่ด้วยกัน 3 บทบาท คือ อาจารย์ผู้สอน นักจิตวิทยาการปรึกษา และผู้ให้คำแนะนำ (Haynes et al., 2003)

CHULALONGKORN UNIVERSITY

2. การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ (Buddhist counseling)

2.1 ความเป็นมาและลักษณะ

การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ (Buddhist counseling) เป็นองค์ความรู้ด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาที่ผสมผสานและสังเคราะห์ระหว่างองค์ความรู้ทฤษฎีจิตวิทยาตะวันตก เข้ากับหลักธรรมทางพุทธศาสนาของโลกตะวันออก โดยรองศาสตราจารย์ ดร.โสริช โปธิแก้ว เป็นผู้ริเริ่มพัฒนาและวางรากฐาน ซึ่งอาศัยประสบการณ์การเรียนรู้และการลงมือปฏิบัติ จนตกผลึกออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อว่า “การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ” อันมีหลักพุทธธรรมเป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานในการทำงาน (ธีรวรรณ ธีระพงษ์, 2549)

การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธจึงเป็นการปรึกษาเชิงจิตวิทยาที่นักจิตวิทยาการปรึกษาต้องอาศัยหลักพุทธธรรมเป็นฐานของการทำงานทั้งหมด โดยแบ่งลักษณะของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนว

พุทธออกได้เป็น 2 รูปแบบ คือ การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบรายบุคคล และการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มหรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า กลุ่มจิตวิทยาพัฒนาตนและการปรึกษาแนวพุทธ (Buddhist personal growth and counseling group) ทั้งสองรูปแบบต่างก็มีวัตถุประสงค์ในการทำงานเหมือนกัน ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 2 มิติ คือ มิติการพัฒนาความเจริญงอกงามของบุคคล (personal growth) และมิติการแก้ปัญหา (problem solving)

มิติการพัฒนาความเจริญงอกงามของบุคคล เป็นมิติที่ขยายโลกทัศน์ของผู้รับบริการให้กว้างมากขึ้น และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อโลกและชีวิต สอดคล้องกับหลักของธรรมชาติที่กล่าวไว้ในหลักธรรมทางพุทธศาสนา ส่วนมิติการแก้ปัญหา เป็นมิติการทำงานกับปัญหาที่เป็นประเด็นค้างอยู่ในจิตใจของผู้รับบริการ จนเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องต่อปัญหา และจัดการกับปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับความเป็นจริงของโลกและชีวิต (โสริช โปธิแก้ว, 2547) ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นการทำงานในมิติไหนหรือรูปแบบใด นักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธจะต้องศึกษาหลักพุทธธรรมจนเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ชัดเจน แจ่มแจ้ง เพื่ออาศัยเป็นฐานคิดของการทำงาน

2.2 หลักพุทธธรรมอันเป็นรากฐานของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ

ดังที่กล่าวมาข้างต้นว่า หลักพุทธธรรมเป็นรากฐานการทำงานที่สำคัญของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ที่นักจิตวิทยาการปรึกษาอาศัยเป็นแนวทางที่เอื้อให้บุคคลดำเนินชีวิตได้อย่างกลมกลืน (to live in harmony with live) (โสริช โปธิแก้ว, 2536) นักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธจึงเป็นเหมือนกัลยาณมิตรที่นำพาผู้รับบริการจากความทุกข์ไปสู่ความไม่ทุกข์ จากความมืดไปสู่ความสว่าง จากความไม่เข้าใจไปสู่ความเข้าใจ จากความไม่รู้ของอวิชชาไปสู่ปัญญาของสัมมาทิฐิ จนผู้รับบริการอยู่ในภาวะกลมกลืนกับวิถีของมรรคในองค์แปด (โสริช โปธิแก้ว, ม.ป.ป)

หลักพุทธธรรมจึงเป็น “แผนที่” สำคัญของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ การทบทวนวรรณกรรมนี้ ผู้วิจัยนำเสนอหลักพุทธธรรมที่เป็นหลักพื้นฐานสำคัญในการทำงานของนักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธ ได้แก่ หลักอริยสัจ 4 หลักปฏิจักษุสัมปทา หลักอิทัปปัจจยตา และหลักไตรลักษณ์ โดยแต่ละหลักธรรมมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 อริยสัจ 4

อริยสัจ 4 เป็นหลักธรรมสำคัญที่ครอบคลุมหลักคำสอนทั้งหมดในพุทธศาสนา เป็นหลักธรรมพื้นฐานของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ (โสริช โปธิแก้ว, ม.ป.ป) ที่อธิบายถึง การประสบกับความทุกข์ การทำความเข้าใจลักษณะของปัญหาที่เกิดขึ้น การค้นหาสาเหตุ การพิจารณาแนวทางแก้ไข การกำหนดแนวทางปฏิบัติแก้ไขและลงมือปฏิบัติให้พ้นทุกข์ (พระพรหมคุณาภรณ์

(ป.อ.ปยุตโต), 2552) ซึ่งสอดคล้องกับการทำงานของนักจิตวิทยาการศึกษาแนวพุทธที่ต้องทำงานกับประเด็นปัญหาของผู้รับบริการ จนเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องต่อปัญหา และลงมือแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างถูกต้องเหมาะสม หลักอริยสัจ 4 ประกอบไปด้วย ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มีรายละเอียดดังนี้

ก) ทุกข์หมายถึง ความทุกข์หรือสภาพที่ทนได้ยาก เป็นภาวะที่จิตใจบีบคั้น กดดัน ขัดแย้ง ขัดข้อง เป็นรากเหง้าปัญหาของมนุษย์ทั้งหมด พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (2552) กล่าวว่า ปัญหาของมนุษย์เป็นปรากฏการณ์ที่เปรียบได้กับ “โรค” ในร่างกายของมนุษย์ เมื่อบุคคลมีโรคก็จำเป็นที่จะต้องแก้ไขหรือกำจัดโรค แต่ก่อนที่จะกำจัดโรคได้นั้นต้องเรียนรู้ว่าบุคคลนั้นเป็นโรคอะไร เป็นที่ไหนส่วนไหนของร่างกาย รวมไปถึงต้องรู้จักร่างกายของมนุษย์ที่เป็นที่อยู่ของโรคด้วย ทุกข์ก็เช่นเดียวกันที่จำเป็นจะต้องรู้เท่าทัน ต้องกำหนดรู้ รู้ให้ได้ว่าทุกข์ตรงไหน จับให้ได้ว่าอยู่ที่ไหน และรวมถึงต้องเรียนรู้จักชีวิตในฐานะที่เป็นที่ตั้งแห่งปัญหาด้วย

ข) สมุทัย หมายถึง เหตุเกิดแห่งทุกข์หรือสาเหตุที่ทำให้เกิดความทุกข์ ก็คือ ความไม่รู้ (อวิชชา) หรือความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องต่อโลกและชีวิต ซึ่งเป็นเหตุปัจจัยจากภายในของบุคคลที่ทำให้เกิดความทุกข์ เมื่อบุคคลมีความไม่รู้หรือความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง บุคคลนั้นดำเนินชีวิตด้วยความอยาก เกิดความยึดมั่นถือมั่น และนำไปสู่สภาวะจิตใจที่เป็นทุกข์ สมุทัยจึงเป็นปรากฏการณ์ที่เปรียบได้กับ “สาเหตุของโรค” ก่อนที่จะกำจัดโรคก็จำเป็นที่จะต้องรู้ว่าอะไรคือสาเหตุของโรค อาจจะเป็นเชื้อโรคหรือความบกพร่องของอวัยวะที่ทำให้เกิดโรค ต้องจับให้ได้ถึงจะทำการรักษาได้อย่างถูกต้อง

ค) นิโรธ หมายถึง ความดับทุกข์ ความพ้นทุกข์ เป็นภาวะที่เกิดความรู้สึกสงบขึ้นในจิตใจ ปลอดโปร่งโล่งเบา อันเนื่องมาจากสาเหตุของทุกข์ถูกกำจัดออกไป จิตใจจึงไร้ความทุกข์ เป็นปรากฏการณ์เปรียบเทียบกับ “ความหายจากโรค” คือ ไม่เป็นโรค หายจากอาการเจ็บป่วย เมื่อบุคคลหายจากโรคแล้ว บุคคลจึงมีการดำเนินชีวิตในวิถีที่งดงาม ซึ่งก็คือการที่บุคคลดำเนินชีวิตตามแนวทางแห่งมรรคมรรค 8

ง) มรรค หมายถึง ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์หรือทางดับทุกข์ เป็นหลักวิธีการ หลักประเพณีปฏิบัติที่ช่วยให้ดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายตามแนวทางของกระบวนการที่รู้และเข้าใจแล้ว เป็นทางสายกลางอันประเสริฐนำไปสู่การดับทุกข์ เป็นปรากฏการณ์ที่เปรียบเทียบกับ “ยารักษาโรคหรือวิธีการรักษา” ที่ช่วยกำจัดโรคออกไป ข้อปฏิบัติหรือที่เรียกว่า “มรรคมรรคแปด” มีดังนี้

(1) สัมมาทิฐิ หมายถึง ความเข้าใจที่ถูกต้อง เป็นความเข้าใจต่อกฎของโลกและธรรมชาติอย่างถูกต้อง ทำให้มีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง สอดคล้องกับลักษณะของธรรมชาติ ไม่ขัดแย้งกับกฎของธรรมชาติ ก่อให้เกิดความสงบสุขในชีวิตตามมา สัมมาทิฐิจึงเป็นความเข้าใจต่อหลักพุทธธรรมทั้งหมด และเป็นฐานสำคัญของข้อปฏิบัติอื่น ๆ ที่นำไปสู่การดับทุกข์

(2) สัมมาสังกัปปะ หมายถึง ความนึกคิดในทางที่ถูกต้อง เมื่อมีสัมมาทิฐิหรือความเข้าใจที่ถูกต้องแล้ว ความนึกคิดจึงเป็นไปในทางที่เป็นกุศล สร้างสรรค์ ไม่เศร้าหมองขุ่นมัว เป็นไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

(3) สัมมาวาจา หมายถึง การแสดงออกทางวาจาที่ถูกต้อง เป็นกุศล พูดแต่คำจริง พูดจาอ่อนหวาน พูดเพื่อประโยชน์ความสามัคคี พูดจาที่มีประโยชน์ เว้นการพูดคำเท็จ เว้นการพูดหยาบคาย เว้นการพูดให้เกิดความแตกแยก เว้นการพูดส่อเสียดเพื่อเจอ

(4) สัมมากัมมันตะ หมายถึง การกระทำที่ถูกต้องดีงาม เป็นการกระทำที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ไม่ทำร้ายหรือเบียดเบียนผู้อื่น

(5) สัมมาอาชีวะ หมายถึง การประกอบอาชีพที่สุจริต มีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน ทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ

(6) สัมมาวายามะ หมายถึง ความเพียรพยายามในทางที่ดีงาม คือ เพียรระวังป้องกันอกุศลที่ยังไม่เกิด เพียรระเลิกกำจัดอกุศลที่เกิดขึ้นแล้ว เพียรสร้างกุศลที่ยังไม่เกิด เพียรรักษาและส่งเสริมกุศลที่เกิดขึ้นแล้ว

(7) สัมมาสติ หมายถึง ความมีสติระลึกได้ มีความระมัดระวังไม่ประมาท มีใจอยู่กับปัจจุบันขณะ พร้อมอยู่เสมอในการรับรู้ต่อสิ่งต่างๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง และตระหนักได้ว่าจะควรปฏิบัติต่อสิ่งนั้นอย่างไร

(8) สัมมาสมาธิ หมายถึง ความมีจิตตั้งมั่น มีจิตใจจดจ่อแน่วแน่กับสิ่งที่กำหนด ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่วอกแวกหวั่นไหว เป็นการตั้งมั่นของจิตใจที่อยู่บนฐานความเข้าใจที่ถูกต้องต่อโลกและธรรมชาติ

นักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธต้องเข้าใจในหลักอริยสัจ 4 อย่างลึกซึ้ง เพราะเป็นฐานความคิด เป็นแผนที่ของการทำงานที่สำคัญ (โสริช โปธิแก้ว, 2553) ช่วยรับรู้ถึงสภาวะจิตใจที่เป็นทุกข์ของผู้รับบริการ มองเห็นถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดสภาวะจิตใจที่เป็นทุกข์ เข้าใจและมองเห็นวิธีการและปลายทางที่จะพาผู้รับบริการให้หลุดพ้นจากความทุกข์ที่เป็นอยู่ได้

2.2.2 อทิปปัจจยตา

อทิปปัจจยตา เป็นหลักธรรมที่แสดงถึงความเข้าใจต่อสรรพสิ่งว่ามีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน ไม่มีสิ่งใดที่มีตัวตนตั้งอยู่จริง ทุกสรรพสิ่งล้วนเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเหตุปัจจัยการเกิดและดับเนื่องต่อกันและกัน ดังพุทธพจน์ที่กล่าวว่า “เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี เมื่อสิ่งนี้เกิดขึ้น สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น เมื่อสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้ก็ไม่มี เมื่อสิ่งนี้ดับไป สิ่งนี้ก็ดับไป” ทุกสรรพสิ่งจึงเป็นภาวะที่ตัวประกอบต่าง ๆ มารวมกัน และเกี่ยวเนื่องกันอย่างไม่มีสิ้นสุด ถึงแม้ว่าแต่ละสรรพสิ่งจะปรากฏแยก

ออกจากกันอย่างเป็นเอกเทศ เช่น มนุษย์ สัตว์ พืช แต่ทั้งหมดก็ยังมีความเป็นเนื้อเดียวกันแทรกซ้อนผสมผสานเป็นเนื้อของกันและกัน และเชื่อมโยงต่อกันเป็นสัมพันธ์ภาพที่แยกออกจากกันไม่ได้

หลักอิตทัปปัจจยตา เป็นอีกชื่อเรียกหนึ่งของหลักปฏิจจสมุปปาททั่วไป และมีความเกี่ยวเนื่องกับหลักอริยสัจ 4 กล่าวคือ ในวงจรปฏิจจสมุปปาทประกอบไปด้วยฝ่ายที่ทำให้เกิดทุกข์และฝ่ายดับทุกข์ ในฝ่ายที่ทำให้เกิดทุกข์แสดงให้เห็นถึงเหตุปัจจัยที่สืบเนื่องจนทำให้เกิดทุกข์ (ทุกข์และสมุทัย) และในฝ่ายดับทุกข์ แสดงให้เห็นถึง เมื่อมีความเข้าใจที่ถูกต้องในวงจรปฏิจจสมุปปาทของฝ่ายที่ทำให้เกิดทุกข์ ก็ย่อมทำให้ปฏิบัติตามความเข้าใจที่ถูกต้องและในท้ายที่สุดก็สามารถดับทุกข์ได้ (นิโรธและมรรค) เป็นไปตามวงจรปฏิจจสมุปปาทของฝ่ายที่ทำให้ดับทุกข์ ดังที่ท่านพุทธทาสภิกขุ (2545) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิตทัปปัจจยตากับหลักอริยสัจ 4 ไว้ว่า “ทุกข์นั้นก็ป็นอิตทัปปัจจยตา เหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ก็เป็นอิตทัปปัจจยตา ความดับทุกข์ก็เป็นอิตทัปปัจจยตา หนทางให้ถึงความดับแห่งทุกข์ก็เป็นอิตทัปปัจจยตา” ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าหลักอริยสัจ 4 ก็คือหลักอิตทัปปัจจยตา

ดังนั้น นักจิตวิทยาการศึกษาแนวพุทธต้องมีความเข้าใจที่ถูกต้องต่อสรรพสิ่ง หรือเรียกว่า มีสัมมาทิฐิในอิตทัปปัจจยตา (โสริช โปธิแก้ว, ม.ป.ป) มองเห็นกระบวนการแห่งสัมพันธ์ภาพที่ปรากฏอยู่ในทุกปรากฏการณ์ และอาศัยความเข้าใจนี้เป็นฐานที่ช่วยเหลือผู้รับบริการให้เกิดความเข้าใจในภาวะของอิตทัปปัจจยตานี้ สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างสอดคล้องกลมกลืนกับธรรมชาติอย่างเป็นเนื้อเดียวกัน

2.2.3 ไตรลักษณ์

ไตรลักษณ์ เป็นหลักธรรมที่แสดงถึงลักษณะทั่วไปของสรรพสิ่ง หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “สามัญญลักษณะ” มีทั้งหมด 3 ประการคือ 1) อนิจจตา คือ ภาวะของความไม่เที่ยงไม่คงที่ เมื่อมีการเกิดขึ้นย่อมมีการเสื่อมสลายไป 2) ทุกขตา คือ ภาวะที่ถูกบีบคั้น กดดัน ผืนและขัดแย้งในตัวเอง เพราะการเปลี่ยนแปลง และ 3) อนัตตตาคือ ภาวะที่ไม่มีตัวตนแท้จริง หลักไตรลักษณ์จึงเป็นกฎของธรรมชาติที่แสดงถึงลักษณะของสรรพสิ่ง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2552)

ด้วยสามัญญลักษณะของสรรพสิ่ง ไตรลักษณ์จึงทำให้เกิดความเข้าใจว่า สรรพสิ่งล้วนไม่มีตัวตนอยู่จริง ไม่สามารถคงตัวอยู่ได้ และมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลา สรรพสิ่งที่เกิดขึ้นจึงเป็นเพียงแค่กระแสของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและดับไปตลอดเวลา และมีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันด้วยเหตุปัจจัย

ความเข้าใจในไตรลักษณ์นี้ เป็นฐานคิดสำคัญที่ช่วยให้นักจิตวิทยาการศึกษาแนวพุทธ เอื้อให้ผู้รับบริการมองเห็นถึงลักษณะทั่วไปของสรรพสิ่ง เห็นถึงสภาวะธรรมของสรรพสิ่ง เห็น

กระแสแห่งความเปลี่ยนแปลง เพื่อช่วยให้ผู้รับบริการได้ทำความเข้าใจชีวิตตามความเป็นจริง ตามกฎของธรรมชาติ คลายจากทุกข์ที่ยึดกับความไม่เปลี่ยนแปลง

2.3 กระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ

ในการทำงานของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ นอกจากอาศัยหลักพุทธธรรมเป็นฐานคิดของการทำงานแล้วนั้น หลักพุทธธรรมยังคงปรากฏอยู่ในรูปแบบของกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาด้วย โสริช โปธิแก้ว (ม.ป.ป) กล่าวว่า กระบวนการของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธเป็นการประยุกต์หลักพุทธธรรม ประสานเข้ากับกระบวนการเยียวยารักษาของโลกตะวันตก เพื่อเป็นพื้นฐานของการนำไปปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ แบ่งออกได้เป็น 2 กระแสหลัก คือ กระแสบุคคล (individual process) และกระแสกลุ่ม (group process) กระบวนการดังกล่าวขึ้นอยู่กับรูปแบบของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา หากเป็นการปรึกษาแบบรายบุคคลก็จะมีเพียงแค่กระแสบุคคล หากเป็นการปรึกษาแบบกลุ่มก็จะมีทั้งกระแสบุคคลและกระแสกลุ่มควบคู่ผสมผสานกันไป ตามรูปแบบพลวัตและผสมผสานของกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ดังภาพที่ 2

<p>ความเข้าใจชีวิต โลก และธรรมชาติ ตามหลักพุทธธรรม</p> <p>ธรรมสัจ 4</p> <ul style="list-style-type: none"> • มรรคมีองค์ 8 • สัมมาทิฐิ • อธิปไตยจตุตถา • ไตรลักษณ์ • นิโรธ • อริยสัจ 4 • ทุกข์

การศึกษาค้นคว้าและพัฒนา

นักจิตวิทยาการปรึกษา

<p>นักจิตวิทยา การปรึกษา</p>	<p>กระบวนการ (Process)</p> <p>กระบวนการกลุ่ม (Group process)</p> <ul style="list-style-type: none"> • เชื้อการเปิดเผยตนเอง (Facilitate disclosure) • เชื้อปฏิสัมพันธ์ (Facilitate interaction) • เชื้อความงอกงาม (Facilitate growth) • เชื้อการแก้ปัญหา (Facilitate problem solving)
	<p>กระบวนการบุคคล (Personal process)</p> <ul style="list-style-type: none"> • การเชื่อมต่อนาน (Tuning in) • การที่ใจร้อยแยก (Identify split) • การเข้าใจเห็นจริง (Realization)

ผู้รับบริการ

<p>ผู้รับบริการ</p>	<p>พื้นที่ปัญหาเรื่องนั้นในขณะนั้น (Psychological healthy)</p> <ul style="list-style-type: none"> • การเข้าใจเห็นจริง (Realization) • การแก้ปัญหา (Problem solving) • การเกิดความงอกงาม (Growth) • การตรวจสอบพิจารณา (Examination) • การสำรวจ (Exploration) • การสังเกต (Awareness)
	<p>ทุกข์เรื่องนั้นในขณะนั้น (Psychological unhealthy)</p>

ภาพที่ 2 รูปแบบพลวัตและผสมผสานของกระบวนการจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธในกระบวนการกลุ่ม บุคคล และภายในผู้รับบริการ (Dynamic and Integrated Model of Buddhist Counseling for Group and Individual) (โสริช โปธิแก้ว, 2550)

รายละเอียดกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ มีดังนี้

2.3.1 กระแสบุคคล

กระแสบุคคล เป็นบทบาทของนักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ใช้ในการปฏิบัติงาน แบ่งออกเป็น 3 ประการ ได้แก่ การเชื่อมสมาน (tuning in) การพินิจรอยแยก (identify split) และการประจักษ์แจ้ง (realization) หรือเรียกอย่างย่อว่า “TIR” รายละเอียดของแต่ละกระบวนการมีดังนี้

1) การเชื่อมสมาน (tuning in) คือ การที่นักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธ ละทิ้งตนเองอย่างแท้จริง เพื่อรับรู้ปรากฏการณ์ที่อยู่ในจิตใจของผู้รับบริการ ผ่านเรื่องราวที่ผู้รับบริการนำเสนอ เป็นสภาวะจิตใจของนักจิตวิทยาการปรึกษาที่เปิดกว้าง โลง สงบ พร้อมทั้งจะนำตนเองไปเข้าเชื่อมสมานกับสิ่งที่อยู่ตรงหน้าหรือผู้รับบริการได้อย่างแนบสนิท ซึ่งเรียกสภาวะจิตใจนั้นว่า “สมานัตตา” (โสริช โปธิแก้ว, ม.ป.ป) โดยการเชื่อมสมานอย่างแนบสนิทที่สุด อย่างตรงที่สุด อย่างชัดเจนที่สุด ต้องอาศัยความเข้าใจที่ถูกต้องต่อสรรพสิ่งหรือสัมมาทิฐิเป็นรากฐานในการทำความเข้าใจผู้รับบริการได้อย่างเป็นเนื้อเดียวกัน ซึ่งครอบคลุมทั้งการฟัง การคิด การสัมผัส การพูด ส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีกับผู้รับบริการ เกิดความไว้วางใจและพร้อมที่จะบอกเล่าความรู้สึกนึกคิดที่อยู่ในใจ ช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

2) การพินิจรอยแยก (identify split) คือ การที่นักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธค้นหารอยแยกอันเป็นรากเหง้าของความทุกข์ที่อยู่ในใจผู้รับบริการ โสริช โปธิแก้ว (ม.ป.ป) สรุปรากเหง้าของความทุกข์ไว้ คือ “ความคาดหวัง” เป็นรอยแยกระหว่างความปรารถนาของผู้รับบริการและความเป็นจริงในชีวิต และความปรารถนาของผู้รับบริการนั่นเองเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความทุกข์ในใจ เป็นความยึดมั่นถือมั่น และไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิต นักจิตวิทยาการปรึกษาต้องอาศัยการฟังอย่างลึกซึ้งเพื่อรับรู้ถึงความไม่ลงรอยกันระหว่างความคาดหวังและความเป็นจริงของผู้รับบริการ และใช้ทักษะของตนเองเอื้อให้ผู้รับบริการได้ตระหนักถึงความคาดหวังอันเป็นเหตุแห่งทุกข์

3) การประจักษ์แจ้ง (realization) คือ การที่นักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธอาศัยความเข้าใจที่ถูกต้องต่อโลกและชีวิต สื่อให้ผู้รับบริการเข้าใจในความจริงของธรรมชาติ คลี่คลายปัญหาที่อยู่ในใจ โสริช โปธิแก้ว (ม.ป.ป) กล่าวว่า ความเข้าใจของนักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธจะเป็นสะพานที่นำพาผู้รับบริการให้ก้าวข้ามรอยแยกในใจของตนเอง จากความคาดหวังมาสู่ความเป็นจริงของชีวิต การประจักษ์แจ้งจึงเป็นกระบวนการที่นักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธสะท้อนความเข้าใจในหลักพุทธธรรม เพื่อให้ผู้รับบริการได้คอยสังเกตและพิจารณาความเข้าใจนั้นอย่างมีสติและสมาธิ จนผู้รับบริการเกิดปัญญาเข้าใจความเป็นจริงของชีวิต

2.3.2 กระแสกลุ่ม

กระแสกลุ่ม เป็นบทบาทของนักจิตวิทยาการศึกษาแนวพุทธในฐานะของผู้นำกลุ่ม เป็นกระบวนการที่ทำให้กลุ่มเคลื่อนไหวหรือดำเนินไปอย่างกลมกลืนสอดคล้องกัน และสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการทำงาน แบ่งออกได้เป็น 4 ประการ ได้แก่ การเอื้อให้เปิดเผยตนเอง (facilitate disclosure) การเอื้อให้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน (facilitate interaction) การเอื้อให้เกิดความงอกงาม (facilitate growth) และการเอื้อให้เกิดการแก้ปัญหา (facilitate problem solving) หรือเรียกอย่างย่อว่า “4F” (โสริช โปธิแก้ว, ม.ป.ป) รายละเอียดของแต่ละกระบวนการมีดังนี้

1) การเอื้อให้เปิดเผยตนเอง (facilitate disclosure) คือ การที่ผู้นำกลุ่มได้เอื้ออำนวยให้สมาชิกได้เล่าเรื่องราวหรือประสบการณ์ของตนเอง โดยเรื่องราวเหล่านั้นจะเป็นประเด็นในการทำความเข้าใจ ศึกษาตนเอง และเป็นประเด็นเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิก

2) การเอื้อให้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน (facilitate interaction) คือ การที่ผู้นำกลุ่มได้เอื้ออำนวยให้สมาชิกได้แบ่งปันความรู้สึกรหรือใส่ใจซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความรู้สึกรผูกพันเป็นกลุ่มมากขึ้น

3) การเอื้อให้เกิดความงอกงาม (facilitate growth) คือ การที่ผู้นำกลุ่มเอื้ออำนวยสมาชิกได้ขยายทัศนะ ความคิด ความรู้สึก ผ่านเรื่องราวหรือประเด็นที่สมาชิกเล่า เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องมากขึ้น รับรู้ถึงสิ่งดีงามที่ซ่อนอยู่ในเรื่องราวที่สมาชิกเล่า เพื่อให้มีกำลังใจในการดำเนินชีวิตต่อไป

4) การเอื้อให้เกิดการแก้ปัญหา (facilitate problem solving) คือ การที่ผู้นำกลุ่มเอื้ออำนวยให้สมาชิกร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในใจ โดยอาศัยแผนที่ยของหลักอริยสัจ 4 เพื่อให้สมาชิกเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องต่อโลกและชีวิต

2.4 การพัฒนานักจิตวิทยาการศึกษาแนวพุทธ

นักจิตวิทยาการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ คือ นักจิตวิทยาการศึกษาที่อาศัยหลักพุทธธรรมเป็นฐานคิดในการทำงาน เป็นผู้ที่เอื้ออำนวยให้ผู้รับบริการหรือสมาชิกกลุ่มได้ใช้สติปัญญาของเขาเดินทางออกจากความทุกข์ไปสู่ความไม่ทุกข์ จากที่มีดไปสู่ที่สว่าง จากความไม่เข้าใจไปสู่ความเข้าใจ จากอวิชชาไปสู่สัมมาทิฐิ หรือการพาคนไปสู่ภาวะที่กลมกลืนกับชีวิตหรือวิถีแห่งมรรคมืองค์ 8 ด้วยตัวของเขาเอง ภายใต้การทำงานนี้ นักจิตวิทยาการศึกษาแนวพุทธจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในหลักพุทธธรรมที่ใช้เป็นแผนที่ในการนำทาง เห็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในขณะที่ทำงาน และต้องเรียนรู้และฝึกฝนตนเอง

ในกระบวนการเรียนการสอน นักจิตวิทยาการศึกษาแนวพุทธต้องฝึกฝนปฏิบัติต่อเนื่อง ยาวนาน ภายใต้การควบคุมดูแลของผู้สอน ซึ่งเป็นกัลยาณมิตรที่มีความเข้าใจในหลักพุทธธรรมด้วย (เพริศพรณ แดนศิลป์, 2550) ผู้สอนทำหน้าที่อธิบาย แนะนำ และดูแลกันและกันอย่างใกล้ชิด เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ให้เกิดการเรียนรู้ (โสริช โปธิแก้ว, ม.ป.ป) จนผู้เรียนเกิดความเข้าใจ และมีความชำนาญในการทำงานจริง

ในกระบวนการฝึกฝนพัฒนาตนเอง โสริช โปธิแก้ว (ม.ป.ป) กล่าวถึง แนวทางการพัฒนาตนเองของนักจิตวิทยาการศึกษาแนวพุทธไว้ว่า การสังเกตพิจารณาตนเอง (contemplative approach) เป็นกระบวนการสำคัญของการพัฒนาตนเอง การทำความเข้าใจหลักพุทธธรรมต้องพิจารณาผ่านการดำเนินชีวิตจริงของตนเอง นอกจากนี้ นักจิตวิทยาการศึกษาแนวพุทธต้องพัฒนาทางด้านจิตใจ (spiritual development) ให้เกิดความสงบผ่านการภาวนาและเจริญสติ (ธีรวรรณ ธีระพงษ์, 2549) การสังเกตตนเองจะช่วยให้เท่าทันต่อความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ของตนเอง จิตใจสงบนิ่งพร้อมรับรู้และเชื่อมสมานกับผู้รับบริการเป็นเนื้อเดียวกันอย่างแนบสนิท

ดังนั้น การพัฒนาและฝึกฝนนักจิตวิทยาการศึกษาแนวพุทธ เป็นกระบวนการที่ผสมผสาน ทั้งทางด้านการเรียนการสอนที่มีการควบคุมดูแล และถ่ายทอดประสบการณ์อย่างใกล้ชิดจากผู้สอน และด้านการฝึกฝนพัฒนาจิตใจของตนเองที่อาศัยกระบวนการสังเกตตนเอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในหลักพุทธธรรม มองเห็นถึงกระบวนการศึกษาเชิงจิตวิทยา และสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้

3. การวิจัยเชิงคุณภาพแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล

3.1 ความเป็นมาและลักษณะสำคัญ

การวิจัยแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล (Grounded theory) เป็นวิธีการวิจัยที่พัฒนาขึ้นจากสาขาวิชาสังคมวิทยาในช่วงทศวรรษที่ 1960 โดย Barney Glaser และ Anselm Strauss เพื่อเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการวิจัย ซึ่งในช่วงนั้นเป็นการวิจัยเชิงปริมาณส่วนใหญ่ (ชาย โปธิสิตา, 2550) ซึ่งวิธีการวิจัยในตอนนั้นไม่สามารถตอบคำถามการวิจัยทางด้านสังคมวิทยาได้ (Creswell, Hanson, Plano, & Morales, 2007) วิธีการวิจัยแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูลจึงถูกสร้างขึ้นเพื่อสามารถตอบคำถามการวิจัยในเชิงลึกของประสบการณ์ ปรากฏการณ์ความคิด ความรู้สึกของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งการวิจัยเชิงปริมาณไม่สามารถตอบคำถามลักษณะนี้ได้

ลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูลเป็นวิธีการวิจัยที่สร้างและพัฒนาทฤษฎีขึ้นมาจากข้อมูลโดยตรง เพื่อให้เห็นปฏิสัมพันธ์และกระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากทฤษฎี โดยข้อมูลดังกล่าวจะต้องมีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ (Strauss & Corbin, 1998) โดยที่กระบวนการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจะเกิดขึ้นไปพร้อม ๆ กัน ข้อมูลที่ได้มานำไป

เปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์จนสร้างกรอบแนวคิดทฤษฎีออกมาได้ (Charmaz, 2000) ผลลัพธ์ของวิธีการวิจัยนี้ คือ ทฤษฎีที่เกิดขึ้นมาจากข้อมูลโดยตรงเท่านั้น เพื่อใช้อธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษา

การวิจัยเชิงคุณภาพแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล มีอยู่ 2 แนวทางด้วยกัน คือ 1) แนวทางของ Strauss และ Corbin (1998) เป็นแนวทางที่เน้นในเรื่องการจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างทฤษฎีขึ้นมา 2) Constructivism grounded theory เป็นแนวทางที่พัฒนาขึ้นโดย Charmaz (2000) เป็นแนวทางที่เน้นกระบวนการสร้างทฤษฎีทั้งจากผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูล โดยเฉพาะผู้วิจัยที่เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในสนามศึกษา

ในการวิจัยทางจิตวิทยาการปรึกษา Creswell, Hanson, Plano และ Morales (2007) กล่าวว่า แนวทางของ Strauss และ Corbin (1998) เป็นแนวทางที่เหมาะสมกับการวิจัยทางจิตวิทยาการปรึกษา เพราะมีกระบวนการจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ยังเป็นวิธีการวิจัยที่สามารถตอบคำถามเชิงกระบวนการ (process questions) ซึ่งเป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง

3.2 บทบาทของผู้วิจัย

ชาย โพรธิตา (2550) ได้กล่าวถึง กระบวนทัศน์ของนักวิจัยเชิงคุณภาพไว้ว่า นักวิจัยต้องมีความเชื่อในธรรมชาติของความรู้ (ภววิทยา, ontology) ว่าเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมา มิได้หลากหลายขึ้นอยู่กับบริบท ในการเข้าไปศึกษาหาความรู้ นั้น นักวิจัยต้องเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้รู้และสิ่งที่ถูกรู้ (ญาณวิทยา, epistemology) ว่า นักวิจัยและผู้ที่ถูกวิจัยแยกออกจากกันไม่ได้ เพราะทั้งสองฝ่ายต่างมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและมีอิทธิพลต่อกัน

ด้วยกระบวนทัศน์ดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่กำหนดบทบาทของการเป็นนักวิจัยเชิงคุณภาพแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล โดยผู้วิจัยจะเป็นเพียงแค่พยานผู้สังเกตการณ์ ที่ทำหน้าที่สังเกตจดบันทึกปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น และเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจถึงปรากฏการณ์ในมุมมองที่ลึกมากขึ้นว่า ปรากฏการณ์เหล่านั้นเกิดจากอะไรและทำไมถึงเกิดขึ้น ผู้วิจัยต้องไม่มีการนำสมมติฐาน ความคาดหวังหรืออคติของผู้วิจัยเข้าไปเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำหน้าที่จัดข้อมูลที่เก็บมาได้ให้เป็นระบบและง่ายต่อการทำความเข้าใจว่าปรากฏการณ์เหล่านั้น (Willig, 2013)

3.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการวิจัยแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูลตามแนวทางของ Strauss และ Corbin (1998) แบ่งออกได้เป็น 3 ขั้นตอนหลัก คือ

1) *การกำหนดรหัสข้อมูล (open coding)* เป็นการกำหนดรหัสให้กับข้อมูลที่ได้มา เพื่อจำแนกความหมายของข้อมูล ทำให้ข้อมูลลดลงเป็นหน่วยย่อย รหัสที่ได้จะนำมาเปรียบเทียบกันทั้งในบทสัมภาษณ์เดียวกันและจากผู้ให้ข้อมูลรายอื่น เพื่อให้สามารถกำหนดรหัสได้ตรงและเหมาะสมกับสิ่งที่ผู้ให้ข้อมูลต้องการสื่อได้มากที่สุด

2) *การเชื่อมโยงรหัสข้อมูลที่กำหนดแล้ว (axial coding)* เป็นการนำรหัสที่ได้มาจากการกำหนดในขั้นที่ตอนที่แล้วมาเชื่อมโยงกัน โดยนำรหัสที่มีความหมายเหมือนกันหรือสื่อถึงใจความ (theme) เดียวกันมาจัดรวมด้วยกันเป็นประเภท (category) ผลจากการเชื่อมโยงรหัสข้อมูลทำให้มองเห็นข้อมูลได้อย่างเป็นมิติ (dimension) เป็นหมวดหมู่ (property) เป็นกลุ่มประเภทมากขึ้น ในขั้นตอนนี้ Strauss และ Corbin กล่าวว่า การตั้งคำถามกับกลุ่มประเภทรหัสข้อมูลว่า ทำไมถึงเกิดขึ้น เกิดขึ้นได้อย่างไร เกิดขึ้นมาจากไหน เกิดขึ้นเมื่อไหร่ ช่วยให้เห็นกรอบโครงสร้างและกระบวนการของปรากฏการณ์ที่ศึกษามากขึ้น

3) *การเรียบเรียงรหัสข้อมูลให้มีความหมาย (selective coding)* เป็นการนำกลุ่มประเภทของรหัสในขั้นตอนที่มาแล้วมาเรียบเรียงและบูรณาการให้เกิดเรื่องราวและมีความหมาย โดยอาศัยความสัมพันธ์ของกลุ่มประเภทมาเรียบเรียง ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ สมมติฐาน ซึ่งจะต้องมีการตรวจสอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ หรืออาจมีการเก็บรวบรวมข้อมูลใหม่เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงสมมติฐาน จนกระทั่งเกิดการอิมตัวและสร้างเป็นทฤษฎี

3.5 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

Lincoln และ Guba (1985) ได้นำเสนอการตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (trustworthiness) ของงานวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์คู่ขนาน (criteria parallel) กับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยได้กำหนด 4 มุมมองที่เกี่ยวข้องกับความน่าเชื่อถือของข้อมูล ดังนี้

- 1) คุณค่าของความจริง (truth value) หมายถึง มุมมองที่ผู้วิจัยจะเชื่อและมั่นใจได้อย่างไรว่าสิ่งที่ค้นพบนั้นเป็นความจริง
- 2) การนำไปประยุกต์ใช้ (applicability) หมายถึง มุมมองที่ผู้วิจัยจะระบุได้อย่างไรว่าสิ่งที่ค้นพบสามารถเอาไปใช้กับบริบทอย่างอื่น

- 3) ความสอดคล้องกลมกลืนกัน (consistency) หมายถึง มุมมองที่ผู้วิจัยจะระบุได้ว่าสิ่งใดว่าสิ่งที่ค้นพบจะเกิดขึ้นซ้ำในบริบทเดียวกัน
- 4) ความเป็นกลาง (neutrality) หมายถึง มุมมองที่ผู้วิจัยจะระบุได้ว่าสิ่งที่ค้นพบเกิดขึ้นมาจากกลุ่มตัวอย่าง โดยปราศจากเงื่อนไขหรืออคติ

โดยมุมมองทั้ง 4 มุมมองของความน่าเชื่อถือของข้อมูลนั้นจะเป็นหลักของการเปรียบเทียบแบบคู่ขนานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบเกณฑ์ที่ใช้ในบริบททางวิทยาศาสตร์และธรรมเนียมตามมุมมองความน่าเชื่อถือของข้อมูล

มุมมองความน่าเชื่อถือของข้อมูล	บริบททางวิทยาศาสตร์	บริบททางธรรมเนียม
คุณค่าของความจริง	ความตรงภายใน	ความเชื่อถือได้
การนำไปประยุกต์ใช้	ความตรงภายนอก ความสามารถในการแผ่ขยาย	ความสามารถในการถ่ายโอน
ความสอดคล้องกลมกลืนกัน	ความเที่ยง	ความสามารถในการพึ่งพา
ความเป็นกลาง	ความเป็นรูปธรรม	ความสามารถในการยืนยัน

ในงานวิจัยเชิงคุณภาพจะอาศัยหลักเกณฑ์ทางธรรมเนียมเป็นเกณฑ์สำคัญในการตรวจสอบงานวิจัยเพื่อแสดงถึงความน่าเชื่อถือข้อมูล โดยรายละเอียดของแต่ละเกณฑ์มีดังนี้

- 1) ความเชื่อถือได้ (credibility) เป็นเกณฑ์ที่แสดงถึง ข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ผลมีความถูกต้อง
- 2) ความสามารถในการถ่ายโอน (transferability) เป็นเกณฑ์ที่แสดงถึงผลการวิจัยสามารถอ้างอิงไปยังสภาพการณ์อื่น ๆ ที่เหมือนกันได้
- 3) ความสามารถในการพึ่งพา (dependability) เป็นเกณฑ์ที่แสดงถึงผลการวิจัยมีความสม่ำเสมอและเกิดขึ้นซ้ำได้
- 4) ความสามารถในการยืนยัน (confirmability) เป็นเกณฑ์ที่แสดงถึงผลการวิจัยที่เกิดขึ้นนั้นมาจากข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลเท่านั้น ไม่มีอคติของผู้วิจัย

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรม ยังไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ผู้วิจัยจึงทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศ โดยมีรายละเอียดดังนี้

Lawson Hein และ Stuart (2009) ทำการศึกษาประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศแบบสามเส้า (Triadic supervision) โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 คน เป็นนักศึกษาปริญญาโทที่ผ่านการฝึกงาน การปรึกษาเชิงจิตวิทยา ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและใช้คำถามปลายเปิด แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศสามารถแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มหลัก คือ 1) การนิเทศแบบสามเส้าช่วยประหยัดเวลาและผู้รับการนิเทศแต่ละคนได้รับความสนใจ 2) การเปรียบเทียบกันระหว่างผู้รับการนิเทศมีส่วนช่วยให้การนิเทศแบบสามเส้าประสบผลสำเร็จ 3) การนิเทศแบบสามเส้าทำให้การให้ข้อมูลป้อนกลับมีชีวิตชีวามากขึ้น 4) เพื่อนร่วมการนิเทศช่วยให้เกิดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่มีคุณค่า และ 5) เพื่อนร่วมการนิเทศช่วยสนับสนุนในหลากหลายรูปแบบ

Worthen และ McNeil (1996) ศึกษาประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศเพื่อหาเหตุการณ์ที่ดีต่อการนิเทศ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับปริญญาเอกทั้งหมด 8 คนที่อยู่ในช่วงของการฝึกงาน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า จากประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศสามารถจำแนกเหตุการณ์ที่ดีต่อการนิเทศออกเป็น 4 ประเด็นหลัก คือ 1) การมองเห็นลำดับขั้น หมายถึง การมองเห็นถึงแนวทางการพัฒนาความสามารถของตนเองในการนิเทศ 2) การกำหนดลำดับขั้น หมายถึง การกำหนดเป้าหมายของการนิเทศ เช่น การลดความวิตกกังวล มีความต้องการที่จะได้รับการนิเทศ 3) ประสบการณ์การนิเทศที่ดี คือ สัมพันธภาพในการนิเทศดี มีการร่วมความรู้สึก ไม่ตัดสิน และให้กำลังใจ ลดการป้องกันตนเอง กล่าวที่จะวิเคราะห์ประสบการณ์การปรึกษาเชิงจิตวิทยาอย่างตรงไปตรงมา 4) ผลลัพธ์ของการนิเทศที่ดี คือ ความมั่นใจที่เพิ่มมากขึ้น เข้าใจถึงกระบวนการนิเทศ มีความสามารถในการทำความเข้าใจผู้รับบริการเพิ่มขึ้น และมีสัมพันธภาพการนิเทศที่แน่นแฟ้น

Murphy และ Wright (2005) ศึกษาประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศในการใช้สัมพันธภาพการนิเทศ โดยทำการสัมภาษณ์ผู้รับการนิเทศ 11 คนที่อยู่ในหลักสูตรการเรียนการปรึกษาชีวิตสมรส และครอบครัวที่ได้รับการรับรอง แล้วนำไปวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ พบว่ามีประเด็นดังนี้ 1) การใช้สัมพันธภาพการนิเทศของผู้ให้การนิเทศในทางบวก ประกอบไปด้วยการอภิปราย การแบ่งปันความคิดเห็น การให้ข้อมูลป้อนกลับ การประเมิน การให้กำลังใจผู้รับการนิเทศ การสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัย การทำงานร่วมกับผู้รับการนิเทศ ความคาดหวังของผู้รับการนิเทศ 2) การใช้สัมพันธภาพการนิเทศของผู้ให้การนิเทศในทางลบ ประกอบไปด้วย ความลำเอียง การบังคับความสนใจของผู้รับการนิเทศ ผู้ให้การนิเทศใช้สัมพันธภาพในทางที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ผู้รับการนิเทศ การ

ทำลายความมั่นใจของผู้รับการนิเทศ 3) การใช้สัมพันธภาพการนิเทศของผู้รับการนิเทศในทางบวก ประกอบไปด้วย สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมการนิเทศด้วยกัน การบอกเล่าประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศ ผู้รับการนิเทศในฐานะเป็นผู้บริโภคในกระบวนการนิเทศ 4) การใช้สัมพันธภาพการนิเทศของผู้รับการนิเทศในทางลบ ประกอบไปด้วย ผู้รับการนิเทศใช้สัมพันธภาพการนิเทศในทางที่ไม่เป็นประโยชน์

งานวิจัยทั้งสามชิ้นเป็นการศึกษาประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศในการนิเทศรูปแบบแตกต่างกัน ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ นอกจากนี้ งานวิจัยดังกล่าวเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การเก็บข้อมูลแบบการสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งเป็นวิธีการเก็บข้อมูลเช่นเดียวกับงานวิจัยครั้งนี้ งานวิจัยจึงสามารถใช้เป็นแนวทางศึกษาวิธีการเก็บข้อมูล การพัฒนาคำถาม การวิเคราะห์ผล

Carter และคณะ (2009) ได้ทำการวิจัยศึกษาการนิเทศแบบกลุ่มจากมุมมองของผู้รับการนิเทศ โดยแบ่ง 2 ระยะ ระยะแรกทำการศึกษาเพื่อค้นหาเหตุการณ์ที่มีส่วนช่วยเหลือผู้รับการนิเทศในการนิเทศแบบกลุ่ม จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาจิตวิทยาระดับปริญญาโททั้งหมด 49 คน โดยการถามคำถามปลายเปิดและให้ลำดับเหตุการณ์ที่มีส่วนช่วยเหลือผู้รับการนิเทศในการนิเทศแบบกลุ่มแล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา พบว่ามีทั้ง 66 เหตุการณ์สามารถสรุปออกเป็น 3 เหตุการณ์หลัก คือ 1) การนำเสนอกรณีศึกษา 2) การเรียนรู้จากการนำเสนอกรณีศึกษาของผู้อื่น และ 3) การจัดเวลาที่เหมาะสมต่อการอภิปราย ต่อมาในระยะที่สองทำการศึกษาเพื่อลักษณะรูปแบบของเหตุการณ์ที่มีส่วนช่วยเหลือตามความคิดของผู้รับการนิเทศ ผู้วิจัยได้นำเหตุการณ์ย่อยทั้ง 66 เหตุการณ์ย่อยส่งให้กลุ่มตัวอย่างจากการวิจัยระยะแรกจัดกลุ่มเหตุการณ์ที่มีความเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน โดยมีค่าตอบแทนให้เป็นเงิน 75 เหรียญ พบว่ามีผู้ตอบกลับทั้งหมด 13 คนแล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์กลุ่มแบบลำดับชั้น (Hierarchical cluster analysis) พบว่า แบ่งออกได้เป็นทั้งหมด 5 กลุ่ม คือ 1) ผลกระทบจากผู้ให้การนิเทศ 2) การแนะนำเฉพาะด้าน 3) การทำความเข้าใจด้วยตนเอง 4) การสนับสนุนและความปลอดภัย 5) ผลกระทบจากเพื่อนร่วมการนิเทศ

งานวิจัยชิ้นนี้แสดงให้เห็นถึงภาพรวมของเหตุการณ์ที่ดีซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่มาจากผู้รับการนิเทศ ซึ่งอาจใช้เป็นข้อมูลเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้

Nelson และ Friedlander (2001) ทำการศึกษาประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศที่ส่งผลกระทบต่อสัมพันธภาพในการนิเทศจากกลุ่มตัวอย่าง 13 คน ทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกร่วมกับการใช้แบบประเมินรูปแบบของการนิเทศซึ่งประเมินความสนใจและการมีปฏิสัมพันธ์กันและแบบประเมินบทบาทที่ขัดแย้งและคลุมเครือ แล้วนำมาวิเคราะห์ผล ผู้รับการนิเทศส่วนใหญ่รายงานว่าประสบการณ์ทางลบประกอบไปด้วย 1) ผู้ให้การนิเทศที่ไม่ทุ่มเทเต็มที่กับสัมพันธภาพและมีบทบาทที่ขัดแย้งกันเอง 2) ผู้รับการนิเทศที่ทำงานหนักแต่ไม่ได้รับการนิเทศที่

เหมาะสม 3) ผู้รับการนิเทศที่เผชิญกับความเครียดและความสงสัยในตัวเองสูง และมีบางคนที่รายงานว่า ผู้รับการนิเทศถูกคาดหวังจากผู้ให้การนิเทศ ซึ่งผลการวิจัยเชิงคุณภาพสอดคล้องกับคะแนนของแบบประเมินบทบาทที่ขัดแย้งและคลุมเครือที่มีคะแนนสูงและแบบประเมินรูปแบบของการนิเทศที่มีคะแนนต่ำ

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นประสบการณ์ทางลบที่เกิดขึ้นของผู้รับการนิเทศและส่งผลกระทบต่อการนิเทศซึ่งอาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ และสามารถนำข้อมูลนี้มาใช้เปรียบเทียบกับผลการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ได้

Rubel และ Atieno Okech (2009) ศึกษาประสบการณ์ของผู้ให้การนิเทศแบบกลุ่มเพื่อสร้างกระบวนการของแนวความคิด การทำงาน และการมีปฏิสัมพันธ์ในการนิเทศแบบกลุ่ม ผู้วิจัยสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 6 ราย โดยกลุ่มตัวอย่างยังคงเป็นผู้ให้การนิเทศและสามารถเล่าเรื่องราวประสบการณ์การนิเทศได้อย่างชัดเจนเพื่อให้มั่นใจว่ากลุ่มตัวอย่างอยู่ในปรากฏการณ์ที่ศึกษาจริง ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ จากนั้นทำการวิเคราะห์แบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า 1) ในด้านกระบวนการแนวความคิดกลุ่มตัวอย่างได้สะท้อนออกมาจากภาพรวมของการรับรู้และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในกระบวนการของการนิเทศแบบกลุ่ม ซึ่งแบ่งออกเป็นการประเมินความสนใจ การประเมินผลการนิเทศ และการประเมินระดับความเข้าใจ 2) ในด้านกระบวนการทำงาน กลุ่มตัวอย่างได้เล่าประสบการณ์ของการทำการนิเทศแบบกลุ่ม ซึ่งแบ่งออกเป็นจุดมุ่งหมายของการทำงาน ความเข้มข้นของการทำงาน และระดับของการทำงาน 3) ในด้านปฏิสัมพันธ์ เป็นด้านที่แสดงให้เห็นการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างกระบวนการของแนวความคิดและกระบวนการของการทำงาน พบว่า มีปฏิสัมพันธ์ทั้งหมด 3 ด้านย่อย คือ 3.1) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการประเมินความสนใจ การประเมินผลการนิเทศ และจุดมุ่งหมายของการทำงาน 3.2) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการประเมินความสนใจ การประเมินผลการนิเทศ และความเข้มข้นของการทำงาน 3.3) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการประเมินระดับและระดับของการทำงาน

งานวิจัยชิ้นนี้ ถึงแม้ว่าจะเป็นงานวิจัยที่เน้นไปที่ประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศ แต่ผลการวิจัยเป็นการสร้างรูปแบบของการนิเทศแบบกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้ที่ต้องการค้นหาถึงรูปแบบของการนิเทศการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ นอกจากนี้ งานวิจัยชิ้นนี้มีกระบวนการวิจัยแบบการสร้างทฤษฎีจากข้อมูลซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยที่เหมือนกับการวิจัยครั้งนี้ จึงเป็นแนวทางการศึกษาถึงกระบวนการวิจัยตั้งแต่การพัฒนาข้อคำถาม การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ความน่าเชื่อถือของข้อมูล ไปจนถึงการรายงานผล

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล (Grounded Theory) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศที่ผ่านการนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยาตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางด้านการนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยาโดยมีสาระสำคัญของวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมของผู้วิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. กลุ่มตัวอย่าง
4. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย
8. การตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของงานวิจัย
9. จริยธรรมการวิจัยและการพิทักษ์สิทธิ์ของผู้ให้ข้อมูล

1. การเตรียมความพร้อมของผู้วิจัย

ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมีความสำคัญที่สุดในฐานะเครื่องมือการดำเนินการวิจัย (Strauss & Corbin, 1998; ชาย โพธิสิตา, 2550; สุภางค์ จันทวานิช, 2549) เพราะผู้วิจัยมีส่วนเกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของการวิจัย ตั้งแต่การเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ การอภิปรายและการสรุปผล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การเตรียมความรู้ด้านระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยลงทะเบียนเรียนวิชาการวิจัยเชิงคุณภาพสำหรับการพยาบาล (3600626 Qualitative Research in Nursing) ในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2551 และวิชาวิธีวิจัยเชิงคุณภาพในทางสังคมศาสตร์ (2400704 Qualitative Research Methods in Social Science) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาด้านปรัชญาพื้นฐานและลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ การดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การอภิปรายและ

สรุปผล และจรรยาบรรณการทำวิจัย ผู้วิจัยยังฝึกทดลองการทำวิจัยเชิงคุณภาพกับเพื่อนร่วมชั้นเพื่อฝึกปฏิบัติจริงในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังศึกษาจากการอ่านตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูลเพิ่มเติม รวมทั้งการขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในการวิจัยเชิงคุณภาพด้วย

1.2 การเตรียมความรู้ความเข้าใจทางด้านการนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ผู้วิจัยลงทะเบียนเรียนวิชาปรัชญาพื้นฐานจิตวิทยาการปรึกษา (3802623 Philosophical Foundations of Counseling Strategies) ในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2550 วิชาเทคนิคกลุ่มในการปรึกษาเชิงจิตวิทยา (3802620 Group Techniques in Counseling) ในภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2550 และเข้าเรียนโดยไม่ได้ลงทะเบียนเรียนในวิชาจิตวิทยาพุทธศาสนา (3800754 Buddhist Psychology) ในภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2552 โดยผู้วิจัยได้ศึกษาปรัชญาพื้นฐานและทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่มกับรองศาสตราจารย์ ดร. โสรีช์ โปธิแก้ว ซึ่งเป็นผู้พัฒนาแนวคิดทฤษฎีนี้

ผู้วิจัยยังลงทะเบียนเรียนวิชาการปรึกษาเชิงจิตวิทยาวินิต (3802742 Practicum in Counseling) ในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2551 วิชาการฝึกงานการปรึกษาเชิงจิตวิทยา 1 (3802793 Internship in Counseling I) และวิชาการฝึกงานการปรึกษาเชิงจิตวิทยา 2 (3802794 Internship in Counseling II) ในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2553 และวิชาการฝึกงานการปรึกษาเชิงจิตวิทยาระดับดุษฎีบัณฑิต (3802890 Doctoral Internship in Counseling) ในภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2553 โดยผู้วิจัยได้ฝึกประสบการณ์การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่มรวมแล้วไม่น้อยกว่า 2,000 ชั่วโมง ในสถานศึกษาและโรงพยาบาลซึ่งตลอดการฝึกงานผู้วิจัยได้รับการนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยาตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธกับรองศาสตราจารย์ ดร. โสรีช์ โปธิแก้ว

นอกจากนี้ ผู้วิจัยมีโอกาสเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนที่ University of Minnesota ในปี 2555 และได้เข้าเรียนโดยไม่ลงทะเบียนเรียนในวิชา EPsy8452: Psychological Aspects of Counseling Supervision ซึ่งเป็นวิชาสำหรับนักศึกษาปริญญาเอก โดยผู้วิจัยได้ศึกษาถึงพื้นฐานทฤษฎีและแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยาอีกด้วย

1.3 จุดยืนของผู้วิจัยต่อการศึกษาระบบการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ จุดเริ่มต้นของการเข้ามาศึกษาจิตวิทยาการปรึกษาของผู้วิจัย เกิดขึ้นมาจากความรู้สึกที่ต้องการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ให้พ้นจากความทุกข์ใจ มีความสบายใจมากขึ้น ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญอย่างมากกับการเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาที่สามารถลงมือปฏิบัติทำงานได้จริง ไม่ใช่มีแค่ความรู้ทฤษฎีที่เรียนมาเพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะในช่วงเวลาการฝึกประสบการณ์การปรึกษาเชิงจิตวิทยา ทั้งในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาวินิตและการฝึกงานการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ผู้วิจัยให้

ความสำคัญกับการกลับมาทบทวนถึงสิ่งที่ตนเองทำลงไป ไม่ว่าจะเป็นการถอดเทปในการฝึกปฏิบัติของตนเอง การเขียนบันทึกถึงสิ่งที่เปลี่ยนแปลงในตนเอง การทบทวนความรู้สึกของตนเองที่เกิดขึ้นในการฝึกงาน ผู้วิจัยใช้เวลากับการทบทวนตนเองมากพอสมควร เพราะผู้วิจัยเชื่อว่ายังมี การกลับมาทบทวนถึงสิ่งที่ตนเองทำลงไปมากเท่าไร ก็ยิ่งช่วยให้เกิดการพัฒนาตนเองมากขึ้นเท่านั้น ความเชื่อดังกล่าวส่งผลให้ผู้วิจัยมองเห็นการพัฒนาตนเองอย่างละเอียด และอาจช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจลักษณะการพัฒนาตนเองที่เกิดขึ้นของผู้ให้ข้อมูลในระหว่างการฝึกประสบการณ์

นอกเหนือจากการกลับมาทบทวนถึงสิ่งที่ตนเองทำลงไปในการฝึกประสบการณ์แล้วนั้น ผู้วิจัยยังให้ความสำคัญอย่างมากต่อการมารับการนิเทศ ซึ่งผู้วิจัยเองก็เคยเข้ารับการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธเช่นเดียวกับผู้ให้ข้อมูล การที่ผู้วิจัยมีประสบการณ์เช่นเดียวกับผู้ให้ข้อมูลย่อมส่งผลให้ผู้วิจัยเห็นภาพและเข้าใจในกระบวนการนิเทศจากคำบอกเล่าของผู้ให้ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว

ในช่วงของการรับการนิเทศนี้เอง ผู้วิจัยได้เรียนรู้วิธีการลงมือทำงานจริงผ่านเนื้อหาทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธที่เรียนมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเข้าใจในหลักพุทธธรรมที่เพิ่มมากขึ้นอย่างชัดเจน ผู้วิจัยเข้าใจในหลักพุทธธรรมและมองเห็นในบริบทของการดำเนินชีวิต ไม่ว่าจะเป็นผู้รับบริการในการฝึกงาน หรือผู้ครอบข้างของผู้วิจัยเอง ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมนี้ส่งผลให้ผู้วิจัยสามารถทำการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธได้อย่างมีทิศทางมากขึ้น เข้าใจประเด็นปัญหาต่างๆ ในใจของผู้รับบริการได้อย่างชัดเจนและรวดเร็วมากขึ้น และมีแนวทางในการช่วยให้เขาพ้นจากความทุกข์ใจด้วย ผู้วิจัยเชื่อว่า ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมน่าจะเป็นหลักสำคัญที่ช่วยให้ผู้วิจัยเกิดการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างก้าวกระโดด ซึ่งความเข้าใจในหลักพุทธธรรมน่าจะเป็นมีส่วนสำคัญอย่างมากและเกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้

นอกจากการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพที่เกิดขึ้นแล้วนั้น ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมยังอธิบายถึงชีวิตรอบตัวของผู้วิจัย ทำให้ทัศนคติและการดำเนินชีวิตของผู้วิจัยเปลี่ยนไป มีการดำเนินชีวิตอยู่กับความเป็นจริงมากขึ้น อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น สามารถควบคุมและจัดการตนเองได้อย่างรวดเร็วเมื่อเวลาพบเจอกับปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต และเมื่อเวลาผ่านไป การดำเนินชีวิตของผู้วิจัยก็ส่งผลทำให้ผู้วิจัยเกิดความเข้าใจในหลักพุทธธรรมเพิ่มขึ้นเช่นกัน ดังนั้น ผู้วิจัยเชื่อว่า ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมนอกจากจะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางวิชาชีพของนักจิตวิทยาการปรึกษาแล้วนั้น ยังเกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเองในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้น่าจะเห็นถึงการพัฒนาตนเองของผู้ให้ข้อมูลในฐานะของมนุษย์คนหนึ่งเช่นกัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ผู้วิจัย เป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดของการวิจัย ก่อนเริ่มดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยเตรียมพร้อมด้านองค์ความรู้ทางการวิจัยเชิงคุณภาพและฝึกปฏิบัติด้านการสัมภาษณ์ การสังเกต การวิเคราะห์ข้อมูล และเตรียมพร้อมองค์ความรู้ทางการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ และการนิเทศการศึกษาระดับปริญญาโท เพื่อให้ความไวเชิงทฤษฎี (theoretical sensitivity) ในเนื้อหาความรู้และประเด็นที่ศึกษาตรงกับสิ่งที่ผู้ให้ข้อมูลต้องการสื่อ (Strauss & Corbin, 1998) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสามารถเป็นเครื่องมือวิจัยที่มีคุณภาพสำหรับการวิจัยครั้งนี้

2.2 แนวทางในการสัมภาษณ์ (Interview guideline) ผู้วิจัยเลือกใช้คำถามปลายเปิดเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถเล่าเรื่องราวและแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ แนวคำถามจึงมีลักษณะยืดหยุ่นในด้านการใช้ถ้อยคำ จำนวนข้อคำถาม การเรียงลำดับคำถาม และเนื้อหาที่มีความครอบคลุมประเด็นด้านเนื้อหา อารมณ์ ความรู้สึก การรับรู้ของตนเองที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ที่ได้รับจากการนิเทศการศึกษาระดับปริญญาโทตามโมเดลการศึกษาระดับปริญญาโทแนวพุทธ โดยแนวคำถามหลักผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นกับผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาระดับปริญญาโทแนวพุทธและการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ รองศาสตราจารย์ ดร. โสรีช โพธิแก้ว รองศาสตราจารย์ ดร.อรัญญา ต้อยคำภีร์ และอาจารย์ ดร.ณัฐสุดา เต็มพันธ์ ซึ่งคำถามหลักในการสัมภาษณ์ มีดังนี้

คำถามหลักในการสัมภาษณ์รอบที่ 1

1. ขอให้ท่านบรรยายประสบการณ์ของท่านในช่วงขณะที่รับการนิเทศ
2. จากประสบการณ์การนิเทศนั้น ท่านนำประสบการณ์เหล่านั้นไปใช้ในการปฏิบัติงานอย่างไร
3. จากประสบการณ์การนิเทศนั้น ท่านสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงกับตัวเองที่เกิดขึ้นอย่างไร

นอกจากนี้ ผู้วิจัยนำแนวคำถามหลักในการสัมภาษณ์ดังกล่าวไปทดลองสัมภาษณ์กับบุคคลจำนวน 2 รายที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยนำข้อมูลที่ได้มาถอดไฟล์เสียงแบบคำต่อคำ (verbatim) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและปรับปรุง โดยผลการพิจารณาแนวคำถามไม่มีการเปลี่ยนแปลงและสามารถนำไปใช้ในการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจริงได้

ภายหลังการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์รอบที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผลผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผลที่ได้นั้น จะเป็นแนวทางการสร้างแนวคำถามหลัก สำหรับการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ต่อไป เพื่อให้ข้อมูลมีความลุ่มลึกมากขึ้น ครอบคลุมในทุกประเด็น และเห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลมากขึ้นจนสามารถสร้างเป็นทฤษฎีขึ้นมาได้ซึ่งตลอดกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผล และการสร้างแนวคำถามหลักการสัมภาษณ์รอบที่ 2 และ 3

นั้นได้รับการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมโดยคำถามหลักในการสัมภาษณ์รอบที่ 2 และ 3 มีดังนี้

คำถามหลักในการสัมภาษณ์รอบที่ 2

1. ประสบการณ์ในการนิเทศตามแนวพุทธมีส่วนช่วยให้ท่านเกิดความงอกงาม/การพัฒนาตนเองหรือไม่อย่างไร (ให้ท่านระบุตัวอย่างประสบการณ์การนิเทศที่เชื่อมโยงกับความงอกงาม/การพัฒนาตนเองของท่าน)

2. ประสบการณ์ในการนิเทศตามแนวพุทธมีส่วนช่วยให้เตรียมตัวอย่างใดในการออกไปทำกลุ่มจิตวิทยาการศึกษา

3. การนิเทศตามแนวพุทธมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตประจำวันของท่านหรือไม่ ถ้ามีมีอะไรบ้าง ขอให้ท่านอธิบายถึงหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตนั้น และการเปลี่ยนแปลงในชีวิตนั้นส่งผลอย่างไรต่อการปฏิบัติงานในฐานะนักจิตวิทยาการศึกษา

4. โดยรวมแล้วประสบการณ์การนิเทศตามแนวพุทธช่วยให้ท่านเพิ่มพูนความเข้าใจในหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธอย่างไรบ้าง และมีสิ่งใดหรือกระบวนการใดที่ช่วยทำให้ท่านเพิ่มพูนความเข้าใจนั้น

คำถามหลักในการสัมภาษณ์รอบที่ 3

1. ท่านคิดว่าประสบการณ์ในการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมีส่วนช่วยให้ท่านเกิดการพัฒนาตนเองในชีวิตประจำวัน/นำไปใช้ในชีวิตประจำวันของท่านหรือไม่อย่างไร

2. ท่านคิดว่า การพัฒนาตนเองในชีวิตประจำวันของท่าน มีส่วนช่วยให้ท่านเกิดการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพของท่านหรือไม่ อย่างไร โปรดระบุเหตุการณ์หรือตัวอย่างการพัฒนาในชีวิตประจำวันของท่านที่เชื่อมโยง/ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพของท่าน

3. นอกเหนือจากประสบการณ์ในการนิเทศตามแนวพุทธแล้ว มีสิ่งใดที่ทำให้ท่านเกิดการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพและการพัฒนาตนเองในชีวิตประจำวัน โปรดระบุเหตุการณ์หรือตัวอย่างที่ทำให้เกิดการพัฒนาดังกล่าว

4. อยากให้ท่านพิจารณาไตร่ตรองดูว่า อะไรคือแก่นที่แท้จริงที่ทำให้ท่านเกิดการพัฒนาทั้งทางด้านวิชาชีพและในชีวิตประจำวันของท่าน แก่นนั้นเกิดขึ้นมาได้อย่างไร ขอให้ท่านอธิบายถึงความสัมพันธ์/ความเชื่อมโยงของแก่นกับการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพและการพัฒนาตนเองในชีวิตประจำวันและประสบการณ์การนิเทศของท่าน

2.3 เครื่องบันทึกเสียงดิจิทัล ผู้วิจัยใช้เครื่องบันทึกเสียงดิจิทัลในการบันทึกเสียงขณะทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล และข้อมูลในเครื่องบันทึกเสียงจะถูกทำลายหลังสิ้นสุดการวิจัย

2.4 สมุดบันทึกภาคสนาม ผู้วิจัยบันทึกการสังเกตผู้ให้ข้อมูล และประเด็นที่น่าสนใจที่เกิดขึ้นจากการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การบันทึกภาคสนามช่วยให้ผู้วิจัยตระหนักถึงข้อคิดที่อาจจะเกิดขึ้น และควบคุมไม่ให้อคติของผู้วิจัยซึ่งนำการวิจัยครั้งนี้

3. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้รับการนิเทศที่มีประสบการณ์ได้รับการนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยาตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ จำนวน 8 ราย โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับประเด็นกับสิ่งที่ต้องการศึกษา ซึ่งมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

1. ผู้ให้ข้อมูลเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดที่ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยผ่านการเรียนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยา การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ กระบวนการช่วยเหลือในการปรึกษาเชิงจิตวิทยา และการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม
2. ผู้ให้ข้อมูลอยู่ในระหว่างการฝึกงานการปรึกษาเชิงจิตวิทยาที่ให้บริการโดยใช้หลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ และได้รับการนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยาตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ
3. ผู้ให้ข้อมูลมีความยินดีและเต็มใจเข้าร่วมการวิจัย โดยมีความพร้อมที่จะบอกเล่าข้อมูล ประสบการณ์ และความรู้สึกของตนเองอย่างละเอียดชัดเจน เพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างลุ่มลึก

4. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกต ซึ่งมีลักษณะเป็นการสนทนาแบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) โดยมีแนวคำถามหลักในสัมภาษณ์ การ

เก็บข้อมูลดังกล่าวจึงมีความยืดหยุ่นในด้านการใช้ถ้อยคำ ลำดับคำถามก่อนหลัง เพื่อให้การสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลสั้นไหลดตามสถานการณ์จริง และเอื้อให้ผู้ให้ข้อมูลเล่าประสบการณ์ได้อย่างเต็มที่ รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

ช่วงก่อนเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 8 ราย ตามเกณฑ์คัดเลือกที่ตั้งไว้

4.2 ผู้วิจัยสร้างแนวคำถามหลักในการสัมภาษณ์โดยมีการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นผู้วิจัยนำไปทดลองใช้กับบุคคลที่มีคุณสมบัติคล้ายกับผู้ให้ข้อมูล ซึ่งจากการทดลองใช้พบว่ามี ความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการสัมภาษณ์ได้จริง

4.3 ผู้วิจัยติดต่อนัดพบกับผู้ให้ข้อมูลที่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัย โดยนัดพบในวัน เวลา สถานที่ ตามความสะดวกของผู้ให้ข้อมูล จากนั้น ผู้วิจัยจึงชี้แจงอธิบายรายละเอียดของงานวิจัย และตอบข้อสงสัยต่าง ๆ ของผู้ให้ข้อมูล นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ให้ผู้ให้ข้อมูลอ่านเอกสารรายละเอียดการวิจัยและ เอกสารใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย รวมถึงแจ้งสิทธิของผู้ให้ข้อมูลได้รับทราบ หากผู้ให้ข้อมูลมีความ ยินดีและสมัครใจที่จะเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยจะขอให้ผู้ให้ข้อมูลลงนามในใบยินยอมนั้น

ช่วงการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 1

4.4 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยแนวคำถามหลักในการสัมภาษณ์รอบที่ 1 โดยใช้ เวลาประมาณ 60 - 90 นาที และขออนุญาตบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ผู้วิจัยจะชี้แจงกับผู้ให้ ข้อมูลว่า จะไม่มีการระบุชื่อของผู้ให้ข้อมูล ไฟล์เสียงที่บันทึกจะถูกเก็บไว้อย่างดีเพื่อไม่ให้ผู้อื่นเข้าถึงได้ และเมื่อเสร็จสิ้นการวิจัย ไฟล์บันทึกเสียงดังกล่าวจะถูกทำลายผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จากการนัดพบกันทั้งหมด

4.5 ผู้วิจัยนำไฟล์บันทึกเสียงจากการสัมภาษณ์มาถอดความแบบคำต่อคำออกมาเป็น ตัวอักษร โดยผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องซ้ำอีกครั้งด้วยการฟังไฟล์เสียงบทสัมภาษณ์ มีการใช้ นามแฝงและปกปิดข้อมูลเพื่อไม่ให้สามารถระบุตัวตนของผู้ให้ข้อมูล จากนั้น ผู้วิจัยขอให้ผู้ให้ข้อมูลได้ ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งจากบทสัมภาษณ์ที่ถอดความแล้ว

4.6 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการวิจัยแบบสร้างทฤษฎี จากข้อมูล และสร้างแนวคำถามหลักเพื่อเก็บข้อมูลในรอบที่ 2

ช่วงการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 2

4.7 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยแนวคำถามหลักในการสัมภาษณ์รอบที่ 2 และชี้แจงรายละเอียดเช่นเดียวกับข้อ 4.4 สำหรับการเก็บข้อมูลรอบนี้ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจากการนัดพบกันจำนวน 5 ราย และสัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์จำนวน 3 ราย

4.8 ผู้วิจัยถอดความจากไฟล์บันทึกเสียงการสัมภาษณ์รอบที่ 2 โดยมีรายละเอียดการตรวจสอบความถูกต้องเช่นเดียวกับข้อ 4.5

4.9 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการวิจัยแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล และสร้างแนวคำถามหลักเพื่อเก็บข้อมูลในรอบที่ 3

ช่วงการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 3

4.10 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยแนวคำถามหลักในการสัมภาษณ์รอบที่ 3 และชี้แจงรายละเอียดเช่นเดียวกับข้อ 4.4 สำหรับการเก็บข้อมูลรอบนี้ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจากการนัดพบกันจำนวน 5 ราย และสัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์จำนวน 3 ราย

4.11 ผู้วิจัยถอดความจากไฟล์บันทึกเสียงการสัมภาษณ์รอบที่ 2 โดยมีรายละเอียดการตรวจสอบความถูกต้องเช่นเดียวกับข้อ 4.5

4.12 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการวิจัยแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล และอภิปรายผล

4.13 ในการเก็บข้อมูลทั้ง 3 รอบ ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจนมีความมั่นใจว่าได้ข้อมูลที่อิ่มตัวเพียงพอ ข้อมูลมีความซ้ำเกิดขึ้น และไม่มีประเด็นใหม่ของข้อมูลเกิดขึ้น

CHULALONGKORN UNIVERSITY

5. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ก่อนดำเนินการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยฝังตัวอยู่ในการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธร่วมกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อสังเกตกิจกรรมที่เกิดขึ้นและทำความเข้าใจกับแหล่งข้อมูลเป็นเวลา 4 เดือน ตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงเดือนกันยายน 2553

ในส่วนของการดำเนินการเก็บข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 รอบ คือ รอบที่ 1 ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2553 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2554 รอบที่ 2 ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2555 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2557 และรอบที่ 3 ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2557 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2558 โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 3 รายละเอียดระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ผู้ให้ ข้อมูล (รหัส)	การสัมภาษณ์ รอบที่ 1		การสัมภาษณ์ รอบที่ 2		การสัมภาษณ์ รอบที่ 3	
	วันที่สัมภาษณ์	ระยะเวลา สัมภาษณ์	วันที่สัมภาษณ์	ระยะเวลา สัมภาษณ์	วันที่สัมภาษณ์	ระยะเวลา สัมภาษณ์
ID 1	9 ธ.ค. 2553	62 นาที	25 ม.ค. 2557	90 นาที	13 ต.ค. 2557	85 นาที
ID 2	4 ม.ค. 2554	65 นาที	10 มี.ค. 2557	70 นาที	5 ต.ค. 2557	89 นาที
ID 3	10 ม.ค. 2554	70 นาที	27 ม.ค. 2557	56 นาที	17 ต.ค. 2557	74 นาที
ID 4	1 ก.พ. 2554	80 นาที	21 มี.ค. 2557	80 นาที	16 ต.ค. 2557	102 นาที
ID 5	1 ก.พ. 2554	90 นาที	22 ม.ค. 2557	63 นาที	5 ต.ค. 2557	90 นาที
ID 6	28 เม.ย. 2554	67 นาที	13 มี.ค. 2557	67 นาที	8 ต.ค. 2557	87 นาที
ID 7	29 เม.ย. 2554	85 นาที	17 มี.ค. 2557	89 นาที	6 ต.ค. 2557	64 นาที
ID 8	23 พ.ค. 2554	76 นาที	30 มี.ค. 2557	68 นาที	15 ม.ค. 2558	61 นาที

อย่างไรก็ตาม การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดการวิจัย ในเรื่องของระยะเวลาในการเก็บข้อมูลที่ห่างกันมาก โดยเฉพาะระยะเวลาการเก็บข้อมูลในรอบที่ 1 และรอบที่ 2 อันเนื่องมาจาก 1) ช่วงเวลาดังกล่าวทั้งผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลอยู่ในช่วงของการฝึกงานการปรึกษาเชิงจิตวิทยา มีข้อจำกัดทางด้านเวลาและสถานที่จากทั้งสองฝ่าย และ 2) ผู้วิจัยต้องไปเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนต่างประเทศเป็นระยะเวลา 1 ปี ทำให้ไม่สามารถดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเวลาดังกล่าวได้

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการขั้นตอนตามระเบียบวิธีวิจัยของการวิจัยเชิงคุณภาพแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล ตามแนวคิดของ Strauss และ Corbin (1998) โดยมีรายละเอียดดังนี้

6.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดความแบบคำต่อคำ และตรวจสอบความถูกต้องด้วยการฟังไฟล์เสียงบันทึกการสัมภาษณ์ซ้ำและการตรวจสอบบทสัมภาษณ์ซ้ำจากผู้ให้ข้อมูล

6.2 ผู้วิจัยอ่านบทสัมภาษณ์ดังกล่าวซ้ำ ๆ หลาย ๆ ครั้ง และดำเนินการกำหนดรหัส (open coding) เพื่อจำแนกข้อมูลและให้ความหมายของคำหรือประโยคในบทสัมภาษณ์ ผู้วิจัยตรวจสอบความหมายของรหัสซ้ำไปซ้ำมา ด้วยการเปรียบเทียบกับข้อมูลทั้งในบทสัมภาษณ์เดียวกันและบทสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลคนอื่น ๆ เพื่อให้ได้รหัสที่มีความหมายตรงกับสิ่งที่ผู้ให้ข้อมูลต้องการสื่อ

6.3 ผู้วิจัยนำรหัสที่กำหนดมาเชื่อมโยงกัน (axial coding) โดยเป็นการนำรหัสที่มีความหมายเดียวกันมาจัดรวมเข้าไว้ด้วยกัน ทำให้รหัสถูกจัดแบ่งออกเป็นตามคุณสมบัติ (property) ของข้อมูล

และจัดแบ่งออกเป็นประเด็น (category) การเชื่อมโยงกันของรหัสจะช่วยให้เห็นถึงความสัมพันธ์กันของรหัสที่อยู่ในหัวข้อเดียวกัน ดังแสดงอยู่ในภาคผนวก ข

6.4 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการจัดกลุ่มรหัสทั้งหมด มาเรียบเรียงความหมายและเรื่องราว (selective coding) เป็นการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างรหัสที่จัดแบ่งเป็นประเด็นไว้ ทำให้เห็นข้อเสนอเชิงทฤษฎี (theoretical proposition) ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยจะสร้างสมมติฐานขึ้นมาเพื่ออธิบายทฤษฎีหรือปรากฏการณ์ที่ศึกษาให้ชัดเจนขึ้น และดำเนินการตรวจสอบสมมติฐานด้วยการเก็บข้อมูลใหม่ ดังแสดงอยู่ในภาคผนวก ข

6.5 ผู้วิจัยตรวจสอบสมมติฐานด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล กำหนดรหัสเชื่อมโยงรหัส และเรียบเรียงซ้ำจนข้อมูลเกิดการอิ่มตัวทางทฤษฎี (theoretical saturation) คือ ไม่มีข้อมูลใหม่เกิดขึ้น ข้อมูลที่เก็บมาใหม่ไม่มีความแตกต่างจากข้อมูลเดิม และความสัมพันธ์ของข้อมูลหรือสมมติฐานได้รับการตรวจสอบยืนยันจนกระทั่งข้อมูลดังกล่าวสามารถสร้างเป็นกรอบแนวคิดได้ในที่สุด

7. การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

ในการเก็บข้อมูลแต่ละรอบ ผู้วิจัยนำเสนอด้วยการเขียนอภิปรายเชิงพรรณนาในแต่ละประเด็น พร้อมทั้งยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้ข้อมูลประกอบการอภิปรายมีการเปรียบเทียบข้อมูลกับงานวิจัยที่ได้รับการทบทวนวรรณกรรม จากนั้น ผู้วิจัยจะนำเสนอสมมติฐานที่สร้างขึ้นเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาให้ชัดเจนขึ้น พร้อมทั้งคำถามหลักในการสัมภาษณ์รอบต่อไปเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบสมมติฐานดังกล่าว

เมื่อข้อมูลเกิดการอิ่มตัวและได้กรอบโมโนทัศน์แล้ว ผู้วิจัยก็จะอภิปรายกรอบโมโนทัศน์ที่ได้ อธิบายความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในกรอบโมโนทัศน์ และร้อยเรียงเนื้อหาผ่านประเด็นหลัก (core category) และประเด็นย่อยต่าง ๆ รวมถึงนำเสนอข้อจำกัดและข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย ประโยชน์ของงานวิจัย และแนวทางการวิจัยต่อไปในอนาคต

8. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของงานวิจัย (trustworthiness) โดยอาศัยหลักเกณฑ์คู่ขนาน (parallel criteria) ของ Lincoln และ Guba (1985) ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ความน่าเชื่อถือของงานวิจัยเชิงปริมาณดังนี้

8.1 ความเชื่อถือได้ (credibility) เป็นเกณฑ์ที่เปรียบเทียบได้กับ “ความตรงภายใน” (internal validity) ในงานวิจัยเชิงปริมาณ เป็นเกณฑ์ที่แสดงถึง ข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ผลมีความถูกต้อง โดยรายละเอียดการตรวจสอบมีดังนี้

8.1.1 การมีความเกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง (prolonged engagement) คือ ผู้วิจัยใช้เวลาเพียงพอที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลจนเกิดความไว้วางใจและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับงานวิจัย ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้จักกับผู้ให้ข้อมูลทุกคนเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 1 ปี และมีสัมพันธภาพที่ดีในระดับหนึ่ง ซึ่งช่วยให้ผู้ให้ข้อมูลมีความไว้วางใจผู้วิจัยและพร้อมเปิดเผยข้อมูลประสบการณ์ตนเองอย่างเต็มที่

8.1.2 การสังเกตอย่างต่อเนื่อง (persistent observation) คือ ผู้วิจัยใช้เวลาเพียงพอที่จะระบุลักษณะหรือองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานั้น ๆ เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลลงลึกในรายละเอียดต่าง ๆ ได้ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตอย่างมีส่วนร่วมกับผู้ให้ข้อมูลในการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธตลอดระยะเวลา 4 เดือน จนเกิดความเข้าใจรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของการนิเทศแบบกลุ่ม

8.1.3 การตรวจสอบสามเส้า (triangulation) คือ การตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากหลายแหล่ง ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บข้อมูลหลายวิธี ทั้งการสัมภาษณ์ การสังเกต การจดบันทึก และดำเนินการเก็บข้อมูลทั้งหมด 3 รอบ (methods triangulation) มีการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบสามเส้าด้วยวรรณกรรม (literature triangulation) และมีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลประกอบเพิ่มเติมเพื่อตรวจสอบข้อมูล

8.1.4 การตรวจสอบโดยผู้ให้ข้อมูล (member checks) คือ การตรวจสอบผลการวิเคราะห์ข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลเพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูลว่า มีความสอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยตรวจสอบผลการวิเคราะห์ข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลจำนวน 8 ราย

8.1.5 การตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับการปรึกษาและการตรวจสอบตลอดการดำเนินการวิจัยจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ตั้งแต่การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล การสร้างข้อคำถาม การสัมภาษณ์เก็บข้อมูล การวิเคราะห์ผล และการตรวจสอบผลการวิเคราะห์ข้อมูล

8.2 ความสามารถในการถ่ายโอน (transferability) เป็นเกณฑ์ที่เปรียบเทียบได้กับ “ความตรงภายนอก” (external validity) ในงานวิจัยเชิงปริมาณ เป็นเกณฑ์ที่แสดงถึงผลการวิจัยสามารถอ้างอิงไปยังสภาพการณ์อื่น ๆ ที่เหมือนกันได้ ด้วยการบรรยายรายละเอียดของปรากฏการณ์มากพอจนผู้อ่านสามารถเริ่มประเมินขอบเขตของปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องได้ (thick description) การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยด้วยการบรรยายข้อมูลอย่างละเอียดและครอบคลุม พร้อม

ทั้งนำเสนอรายละเอียดของข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและเห็นภาพของการศึกษาครั้งนี้ได้อย่างชัดเจน จนสามารถถ่ายโอนผลการวิจัยนี้ไปยังสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้องได้

8.3 ความสามารถในการพึ่งพา (dependability) เป็นเกณฑ์ที่เปรียบเทียบได้กับ “ความเที่ยง” (reliability) ในงานวิจัยเชิงปริมาณ เป็นเกณฑ์ที่แสดงถึงผลการวิจัยมีความสม่ำเสมอและเกิดขึ้นซ้ำได้ การตรวจสอบความสามารถในการพึ่งพามีอยู่ 2 วิธี (Merriam, 1998) คือ การตรวจสอบสามเส้าการเก็บข้อมูล และการตรวจสอบย้อนรอยข้อมูล (audit trail) การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลทั้งหมด 3 รอบ และรายงานถึงการตรวจสอบข้อมูลที่เกิดขึ้นในแต่ละรอบ นอกจากนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบและสามารถตรวจสอบได้ตั้งแต่การบันทึกเสียงสัมภาษณ์ บทสัมภาษณ์ลายลักษณ์อักษร บันทึกการวิเคราะห์ข้อมูลตั้งแต่การถอดรหัสไปจนถึงการจัดกลุ่มประเด็นย่อยและประเด็นหลัก ไปจนถึงการรายงานผลด้วยการอ้างอิงข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล

8.4 ความสามารถในการยืนยัน (confirmability) เป็นเกณฑ์ที่เปรียบเทียบได้กับ “ความเป็นรูปธรรม” (objectivity) ในงานวิจัยเชิงปริมาณ เป็นเกณฑ์ที่แสดงถึงผลการวิจัยที่เกิดขึ้นนั้นมาจากข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลเท่านั้น ไม่มีอคติของผู้วิจัย การศึกษาครั้งนี้ ผลการวิจัยมีการตรวจสอบสามเส้าและการตรวจสอบจากผู้ให้ข้อมูลเพื่อยืนยันผลการวิจัยที่เกิดขึ้น ผลการวิจัยสามารถตรวจสอบย้อนรอยกลับไปได้ (audit trail) ทั้งหมด นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการระเบียบวิธีวิจัยการสร้างทฤษฎีจากข้อมูลทั้งหมดและมีการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินการวิจัยทั้งหมด

9. จริยธรรมการวิจัยและการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล

การศึกษานี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยจาก คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เลขที่โครงการวิจัย 067.1/53 ดังแสดงอยู่ในภาคผนวก ก

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1) ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดของการวิจัย สิทธิของผู้ให้ข้อมูล และความเสียหายที่อาจจะได้รับการเข้าร่วมการวิจัย เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจอย่างเป็นอิสระในการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ หากผู้ให้ข้อมูลสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยขอให้ผู้ให้ข้อมูลลงนามเอกสารแสดงความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัยเป็นลายลักษณ์อักษร

2) ผู้วิจัยปกปิดข้อมูลทั้งหมดเป็นความลับ มีเพียงแค่ผู้วิจัยเท่านั้นที่เข้าถึงข้อมูลได้ และมีการปกปิดความเป็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลด้วยการใช้นามสมมติ และนำเสนอข้อมูลในภาพรวมที่ไม่สามารถระบุตัวตนของผู้ให้ข้อมูลได้เมื่อเสร็จสิ้นการวิจัย ผู้วิจัยจะลบและทำลายข้อมูลทั้งหมด

บทที่ 4

ข้อมูลการสัมภาษณ์รอบที่ 1

ในการสัมภาษณ์รอบนี้ ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน แบ่งออกเป็น ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล และส่วนที่ 2 ผลการวิจัยของการสัมภาษณ์รอบที่ 1 รายละเอียดของแต่ละส่วน มีดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1

ดาว (นามสมมติ) เพศหญิง อายุ 23 ปี นับถือศาสนาพุทธ ผิวขาว รูปร่างสมส่วน ผู้ให้ข้อมูลมีบุคลิกภาพดี สนุกสนาน ร่าเริงแจ่มใส พูดจาฉะฉาน น้ำเสียงชัดเจน ชัดคายคำขณะพูดคุย มีความมั่นใจในตนเอง ท่าทีเป็นมิตร มีความยินดีและเต็มใจอย่างยิ่งในการให้ข้อมูล สามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวประสบการณ์ที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี

ผู้ให้ข้อมูลจบการศึกษาปริญญาตรีทางด้านจิตวิทยา หลังจากเรียนจบแล้วจึงศึกษาต่อในระดับปริญญาโททันที เหตุผลของการมาเรียนจิตวิทยาการศึกษาก็คือ ความรู้สึกที่อยากช่วยเหลือผู้คน และการได้พบกับอาจารย์ในสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษาแล้วรู้สึกประทับใจอาจารย์ จึงตัดสินใจมาเรียนต่อในสาขานี้

ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์การฝึกงานจิตวิทยาการปรึกษาวินิต (Practicum in Counseling) และการฝึกงานจิตวิทยาการปรึกษา (Internship in Counseling) โดยมีประสบการณ์การเป็นผู้นำกลุ่มจิตวิทยาพัฒนาตนและการปรึกษาแนวพุทธ (Buddhist Personal Growth and Counseling Group) ภายใต้การนิเทศ ทีมมหาวิทยาลัยรัฐบาลแห่งหนึ่งในภาคอีสานและมหาวิทยาลัยรัฐบาลแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2

นก (นามสมมติ) เพศหญิง อายุ 24 ปี นับถือศาสนาพุทธ ผิวขาว รูปร่างสูง ผู้ให้ข้อมูลมีบุคลิกภาพดี พูดจาอ่อนหวาน นุ่มนวล ยิ้มแย้มและเป็นกันเอง ตอบคำถามอย่างชัดเจน ชัดคายคำ มีท่าทีอ่อนโยนเป็นมิตร มีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวประสบการณ์ที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี

ผู้ให้ข้อมูลไม่ได้จบปริญญาตรีทางด้านจิตวิทยา และหลังจากจบแล้วออกไปทำงานที่บริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง ซึ่งในช่วงเวลาการทำงานดังกล่าวพบว่า ผู้คนในสังคมมีความซับซ้อนและอยาก

ทำความเข้าใจผู้คนมากขึ้น หลังจากทำงานมาเป็นเวลา 1 ปี ผู้ให้ข้อมูลจึงตัดสินใจมาเรียนปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา

ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์การฝึกงานจิตวิทยาการปรึกษาชีวิต (Practicum in Counseling) และการฝึกงานจิตวิทยาการปรึกษา (Internship in Counseling) โดยมีประสบการณ์การเป็นผู้นำ กลุ่มจิตวิทยาพัฒนาตนและการปรึกษาแนวพุทธ (Buddhist Personal Growth and Counseling Group) ภายใต้การนิเทศ ที่มหาวิทยาลัยรัฐบาลแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3

บอย (นามสมมติ) เพศชาย อายุ 23 ปี นับถือศาสนาพุทธ ผิวไม่ขาว รูปร่างสมส่วน ผู้ให้ข้อมูลมีบุคลิกภาพดี ทำให้อ่อนโยนเป็นมิตร ยิ้มแย้ม พูดจาตรงไปตรงมาขณะพูด น้ำเสียงชัดเจนชัดคำ มีความยินดีและเต็มใจในการให้ข้อมูล และสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวประสบการณ์ที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี

ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับจิตวิทยาตั้งแต่ศึกษาในระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร หลังจากเรียนจบในระดับปริญญาตรีมีเป้าหมายชัดเจนในการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท และมีความสนใจที่จะศึกษาต่อในระดับปริญญาโททางด้านสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษาและสาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ แต่สนใจที่จะศึกษาต่อทางด้านสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษามากกว่า ประกอบกับการเรียนในระดับปริญญาตรีได้มีประสบการณ์เข้าร่วม workshop เกี่ยวกับการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ในระหว่างที่เข้าร่วมผู้ให้ข้อมูลได้รับคำชื่นชมจากรุ่นพี่ในการทดลองให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาให้เพื่อนร่วมชั้นเรียน จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองในการปรึกษาเชิงจิตวิทยา และทำให้ผู้ให้ข้อมูลมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา และในระหว่างที่เตรียมศึกษาต่อในระดับปริญญาโทได้มีโอกาสหาประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับธุรกิจการตลาดในบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครเป็นระยะเวลาประมาณ 1 ปี จึงทำให้มุมมองที่มีต่อสาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลได้ชัดเจนในเป้าหมายของตนเองมากขึ้นว่า ผู้ให้ข้อมูลไม่ได้สนใจเกี่ยวกับการทำงานด้านสาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ จึงทำให้ตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาโททางด้านสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา เพื่อช่วยเหลือและเยียวยาจิตใจเพื่อนมนุษย์

ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์การฝึกงานจิตวิทยาการปรึกษาชีวิต (Practicum in Counseling) และการฝึกงานจิตวิทยาการปรึกษา (Internship in Counseling) โดยมีประสบการณ์การเป็นผู้นำ กลุ่มจิตวิทยาพัฒนาตนและการปรึกษาแนวพุทธ (Buddhist Personal Growth and Counseling

Group) ภายใต้การนิเทศ ที่มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร และที่มหาวิทยาลัย
รัฐบาลแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4

น้ำ (นามสมมติ) เพศหญิง อายุ 23 ปี นับถือศาสนาพุทธ ผิวสีน้ำตาล รูปร่างสมส่วน ผู้ให้
ข้อมูลมีบุคลิกภาพดี ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาฉะฉานชัดเจน ชัดถ้อยชัดคำ มีความมั่นใจในตนเอง ท่าทีเป็นมิตร
มีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวประสบการณ์ที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี

ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับจิตวิทยาตั้งแต่ศึกษาใน
ระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร หลังจากเรียนจบในระดับปริญญาตรีแล้ว
ศึกษาต่อในระดับปริญญาโททันที ผู้ให้ข้อมูลมีแรงจูงใจในการเรียนระดับปริญญาโท สาขาวิชา
จิตวิทยาการปรึกษา มีความสนใจเริ่มตั้งแต่อ่อนเข้าเรียนในระดับปริญญาตรี ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกว่ามี
ความสุขเวลาที่ช่วยเหลือเพื่อนเวลาเพื่อน ๆ หรือคนรอบข้างมีปัญหาแล้วมาขอปรึกษา มาพูดคุยให้
ผู้ให้ข้อมูลฟัง และพอได้มีโอกาสมาศึกษาในระดับปริญญาตรีได้เรียนวิชาเลือกหลาย ๆ สาขา ก็รู้สึก
counseling เป็นตัวเรามากที่สุด และประกอบกับการได้มีโอกาสฝึกงานในโรงพยาบาลที่มีความเป็น
คลินิกมากกว่า ก็ทำให้รู้สึกมั่นใจว่าอยากจะอยู่กับการช่วยเหลือคนทั่วไปที่มีปัญหา มีความไม่สบายใจ
ที่เป็นปัญหาปกติทั่วไป มากกว่าคนที่มีการป่วยทางสมอง

ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์การฝึกงานจิตวิทยาการปรึกษา (Practicum in Counseling)
และการฝึกงานจิตวิทยาการปรึกษา (Internship in Counseling) โดยมีประสบการณ์การเป็นผู้นำ
กลุ่มจิตวิทยาพัฒนาตนและการปรึกษาแนวพุทธ (Buddhist Personal Growth and Counseling
Group) ภายใต้การนิเทศ ที่มหาวิทยาลัยรัฐบาลแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครและวิทยาลัยพยาบาล
แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5

หมวย (นามสมมติ) เพศหญิง อายุ 23 ปี นับถือศาสนาพุทธ ผิวสีน้ำตาล รูปร่างสมส่วน ผู้ให้
ข้อมูลมีบุคลิกภาพเรียบร้อย ยิ้มแย้มแจ่มใส มีท่าทีที่อ่อนโยนเป็นมิตร พูดจาด้วยน้ำเสียงไพเราะ
อ่อนหวาน มีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวประสบการณ์ที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี

ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับจิตวิทยาตั้งแต่ศึกษาใน
ระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร หลังจากเรียนจบในระดับปริญญาตรีแล้ว
ศึกษาต่อในระดับปริญญาโททันที ผู้ให้ข้อมูลมีแรงจูงใจในการเรียนระดับปริญญาโท สาขาวิชา
จิตวิทยาการปรึกษา เนื่องจากมีความสนใจอยากทำงานเป็นอาจารย์สอนเกี่ยวกับจิตวิทยา และอยาก

พัฒนาความรู้ความสามารถเพิ่มมากขึ้นจากสาขาวิชาที่เรียนในระดับปริญญาตรี ประกอบกับเคยมีประสบการณ์ในการเรียนเกี่ยวกับจิตวิทยาการปรึกษา 1 วิชา หลังจากเรียนวิชานี้แล้วรู้สึกชื่นชอบและมีมุมมองทัศนคติว่าศาสตร์เกี่ยวกับจิตวิทยาการปรึกษาเป็นศาสตร์ที่มีความน่าสนใจมากและสามารถช่วยคลายทุกข์ให้กับผู้อื่นได้

ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์การฝึกงานจิตวิทยาการปรึกษาวิสิต (Practicum in Counseling) และการฝึกงานจิตวิทยาการปรึกษา (Internship in Counseling) โดยมีประสบการณ์การเป็นผู้นำกลุ่มจิตวิทยาพัฒนาตนและการปรึกษาแนวพุทธ (Buddhist Personal Growth and Counseling Group) ภายใต้การนิเทศ ที่วิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6

แจน (นามสมมติ) เพศหญิง อายุ 23 ปี นับถือศาสนาพุทธ ผิวไม่ขาว รูปร่างเล็ก ผู้ให้ข้อมูลมีท่าทีสดใส ร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใส ผู้ให้ข้อมูลพูดคุยกับผู้วิจัยอย่างเป็นกันเอง มีความกระตือรือร้นที่จะตอบคำถาม และมีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวประสบการณ์ที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี

ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับจิตวิทยาตั้งแต่ศึกษาในระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร หลังจากเรียนจบในระดับปริญญาตรีแล้วศึกษาต่อในระดับปริญญาโททันที ผู้ให้ข้อมูลมีแรงจูงใจในการเรียนระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา เนื่องจากได้มีโอกาสไปฝึกประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับการดูแลเด็กพิเศษ ทำให้ตระหนักถึงทัศนคติ มุมมอง ความสำคัญในการดูแลครอบครัวของเด็กพิเศษที่นอกจากจะบำบัดช่วยเหลือเกี่ยวกับกระตุ้นพัฒนาการของเด็กพิเศษแล้วการดูแลช่วยเหลือเยียวยาจิตใจผู้ปกครองที่ครอบครัวที่มีเด็กพิเศษก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ครอบครัวของเด็กพิเศษรู้สึกเข้มแข็งได้มากขึ้น

ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์การฝึกงานจิตวิทยาการปรึกษาวิสิต (Practicum in Counseling) และการฝึกงานจิตวิทยาการปรึกษา (Internship in Counseling) โดยมีประสบการณ์การเป็นผู้นำกลุ่มจิตวิทยาพัฒนาตนและการปรึกษาแนวพุทธ (Buddhist Personal Growth and Counseling Group) ภายใต้การนิเทศ ที่มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร และ ที่มหาวิทยาลัยรัฐบาลแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7

หญิง (นามสมมติ) เพศหญิง อายุ 23 ปี นับถือศาสนาพุทธ ผิวขาว รูปร่างผอมบาง ผู้ให้ข้อมูลมีบุคลิกภาพดี มีท่าทีที่อ่อนโยนเป็นมิตร พูดจาด้วยน้ำเสียงไพเราะอ่อนหวาน ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวประสบการณ์ที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี

ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับจิตวิทยาตั้งแต่ศึกษาในระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ผู้ให้ข้อมูลมีแรงจูงใจในการเรียนระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา เนื่องจากมีความสนใจเกี่ยวกับมนุษย์ มีความเชื่อว่ามนุษย์เรามีเหตุผลและมีความคิดเป็นของตนเอง และการศึกษาเกี่ยวกับจิตใจมนุษย์เป็นการเรียนรู้ทั้งเชิงกว้างและเชิงลึกที่ไม่มีวันจบ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา และประกอบกับได้มีประสบการณ์ในการเรียนรู้ร่วมกันกับรุ่นพี่ที่เรียนทางด้านนี้ จึงทำให้มีโอกาสในการมองเห็นตัวอย่างจากรุ่นพี่ และอาจารย์ผู้สอนสาขาวิชานี้มีบุคลิกภาพที่ดูใจสงบ มีความเข้าอกเข้าใจตนเองและผู้อื่น ทำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกสบายใจเวลาอยู่ใกล้ๆ และเป็นการเรียนที่สามารถนำประยุกต์ใช้ในการจัดการกับความทุกข์ในใจมนุษย์ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลสนใจและตัดสินใจมาเรียนทางด้านนี้ต่อเนื่องหลังจากเรียนจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี

ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์การฝึกงานจิตวิทยาการปรึกษา (Practicum in Counseling) และการฝึกงานจิตวิทยาการปรึกษา (Internship in Counseling) โดยมีประสบการณ์การเป็นผู้นำกลุ่มจิตวิทยาพัฒนาตนและการปรึกษาแนวพุทธ (Buddhist Personal Growth and Counseling Group) ภายใต้การนิเทศ ที่มหาวิทยาลัยรัฐบาลแห่งหนึ่งในภาคอีสาน และ ที่มหาวิทยาลัยรัฐบาลแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8

อาร์ม (นามสมมติ) เพศชาย อายุ 25 ปี นับถือศาสนาพุทธ ผิวสีน้ำตาล รูปร่างสูงใหญ่ ผู้ให้ข้อมูลมีบุคลิกภาพอ่อนโยนเป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส ตอบคำถามอย่างชัดเจน ชัดถ้อยชัดคำ มีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวประสบการณ์ของตนเองที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี

ผู้ให้ข้อมูลจบปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยรัฐแห่งหนึ่งในภาคใต้ โดยศึกษาทางด้านจิตวิทยาและการแนะแนว เมื่อเรียนจบแล้วผู้ให้ข้อมูลก็ทำงานเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ในช่วงระหว่างการทำงานก็รู้สึกว่าตนเองยังมีความรู้ไม่มากพอ อยากที่จะต่อยอดความรู้ที่เรียนมาเพิ่มเติม รวมถึงในช่วงระหว่างที่เรียนปริญญาตรีก็ได้พบกับผู้รับบริการหลากหลายรูปแบบ ได้เรียนรู้วิถีชีวิตของการช่วยเหลือ จึงเป็นแรงจูงใจสำคัญให้มาเรียนปริญญาโท จิตวิทยาการปรึกษา

ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์การฝึกงานจิตวิทยาการปรึกษา (Practicum in Counseling) และการฝึกงานจิตวิทยาการปรึกษา (Internship in Counseling) ในการบริการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

แนวพุทธแบบรายบุคคล (Buddhist Individual Counseling) และประสบการณ์การเป็นผู้นำกลุ่มจิตวิทยาพัฒนาตนและการศึกษาแนวพุทธ (Buddhist Personal Growth and Counseling Group) ภายใต้การนิเทศที่วิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร และที่มหาวิทยาลัยรัฐบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดสงขลา

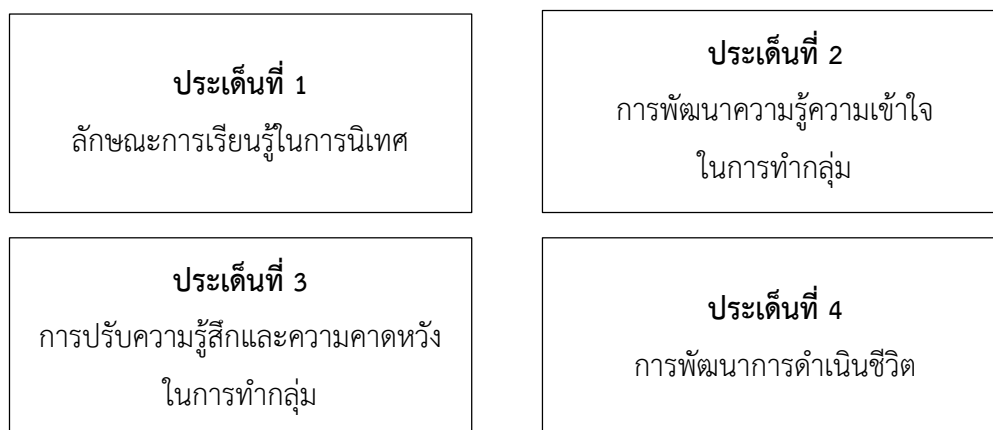
ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยของการสัมภาษณ์รอบที่ 1

การสัมภาษณ์รอบที่ 1 คำถามหลักที่ใช้สัมภาษณ์ได้แก่ (1) “ขอให้ท่านบรรยายประสบการณ์ของท่านในช่วงขณะที่รับการนิเทศ” (2) “จากประสบการณ์การนิเทศนั้น ท่านนำประสบการณ์เหล่านั้นไปใช้ในการปฏิบัติงานอย่างไร” และ (3) “จากประสบการณ์การนิเทศนั้น ท่านสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงกับตัวเองที่เกิดขึ้นอย่างไร”

การนำเสนอข้อมูลการสัมภาษณ์รอบนี้แบ่งออกเป็นทั้งหมด 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอรายละเอียดและข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็นที่พบ ตอนที่ 2 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล นำเสนอการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ตอนที่ 3 การอภิปรายผล อภิปรายข้อค้นพบและข้อสังเกตเพื่อสร้างข้อคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลรอบต่อไป และ ตอนที่ 4 สรุปผลการสัมภาษณ์ สรุปข้อมูลการสัมภาษณ์รอบที่ 1 ทั้งหมด และแนวทางในการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลรอบต่อไป โดยรายละเอียดของแต่ละตอน มีดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยรอบนี้ พบว่า ประสบการณ์ของนักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัดแนวพุทธมี 4 ประเด็น ได้แก่ (1) ลักษณะการเรียนรู้ในการนิเทศ (2) การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการทำกลุ่ม (3) การปรับความรู้สึกและความคาดหวังในการทำกลุ่ม และ (4) การพัฒนาการดำเนินชีวิต ดังแสดงในภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ประเด็นที่พบจากข้อมูลการสัมภาษณ์รอบที่ 1

ประเด็นทั้ง 4 ประเด็น ประกอบไปด้วยประเด็นย่อย คุณลักษณะ และข้อมูลการสัมภาษณ์ จากผู้ให้ข้อมูล รายละเอียดของแต่ละประเด็น มีดังนี้

ประเด็นที่ 1 ลักษณะการเรียนรู้ในการนิเทศ

ประเด็นที่ 1 ลักษณะการเรียนรู้ในการนิเทศ เป็นข้อมูลที่แสดงถึง ลักษณะการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธตามการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งผู้ให้ข้อมูลระบุว่า อาจารย์นิเทศก์เป็นผู้เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันผ่านประสบการณ์ฝึกงานของตนเองและของเพื่อนร่วมการนิเทศ และรวมถึงการสร้างบรรยากาศการนิเทศที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ โดยประเด็นลักษณะการเรียนรู้ในการนิเทศ แบ่งออกได้เป็น 4 ประเด็นย่อย คือ (1.1) การนำเสนอประสบการณ์ฝึกงาน (1.2) การเรียนรู้จากประสบการณ์ของเพื่อน (1.3) การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ และ (1.4) บรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 ลักษณะการเรียนรู้ในการนิเทศ

ประเด็นย่อยที่ 1.1 การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์

คุณลักษณะที่ 1.1.1 การเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

คุณลักษณะที่ 1.1.2 การสาธิตการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ

คุณลักษณะที่ 1.1.3 การถ่ายทอดประสบการณ์ตนเอง

ประเด็นย่อยที่ 1.2 การนำเสนอประสบการณ์ฝึกงาน

คุณลักษณะที่ 1.2.1 การเล่าปัญหา

คุณลักษณะที่ 1.2.2 การถอดเทปบันทึกเสียง

ประเด็นย่อยที่ 1.3 การเรียนรู้จากประสบการณ์ของเพื่อน

ประเด็นย่อยที่ 1.4 บรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้

ประเด็นย่อยที่ 1.1 การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์

การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ เป็นข้อมูลที่แสดงถึง การทำงานของอาจารย์นิเทศก์ที่ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 คุณลักษณะ คือ (1.3.1) การเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน (1.3.2) การสาธิตการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ และ (1.3.3) การถ่ายทอดประสบการณ์ตนเอง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

คุณลักษณะที่ 1.1.1 การเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

ผู้รับการนิเทศให้ข้อมูลว่า อาจารย์นิเทศก์ทำหน้าที่ช่วยเอื้อให้เกิดการเรียนรู้กลุ่มจิตวิทยาพัฒนาตนและการปรึกษาแนวพุทธ โดยอาจารย์นิเทศก์ชักชวนให้ทุกคนได้แบ่งปันความคิดเห็นต่อเรื่องราวของผู้รับบริการที่นำมาเสนอในการนิเทศ ทำให้เห็นมุมมองของผู้รับบริการที่หลากหลายมากขึ้น จากนั้น อาจารย์นิเทศก์จะสรุปเพื่อให้เห็นภาพและแนวทางการทำจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธที่ชัดเจนมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“อย่างเช่น วันนี้เจอโจทย์เรื่องเด็กบ่นเรื่องความไม่เท่าเทียมกัน อาจารย์เป็น conductor ที่ช่วยกำหนดทิศทางว่าโจทย์นี้มาอย่างนี้นะ เราจะไปในแนวทางอย่างนี้นะ ให้เป็นแนวทางของ Buddhist counseling ให้ไปในแนวทางนี้นะ ส่วนเพื่อนแต่ละคนจะช่วยกันที่ว่า แอร์ความคิดแต่ละคน แล้วไปตามแนวทางที่อาจารย์พาเราไป จนกระทั่งให้เราเห็นแนวทางในการแก้โจทย์ เพราะฉะนั้นจุดเด่นของโจทย์ คือ ตัวปัญหาของแต่ละครั้งที่เป็นที่ตั้ง อาจารย์เป็นคนชี้ชวน

ให้เราเห็นว่าถ้าตรงนี้ทำยังไงกัน ค่อย ๆ ชี้ให้เห็นรายละเอียด เหมือนเอากล่องสีให้ลิ้มมาแล้วชี้ไปแต่ละมุมว่ามันเป็นยังไงบ้าง เพื่อนแต่ละคนจะเสนอ มุมมองว่า มุมนี้เห็นเป็นสีดำ สีเขียว มุมมองที่แตกต่างกัน ในความเป็นแต่ละ สีมืดเด่นยังไง ในที่สุดก็สรุปว่ามันเป็นยังไง จุดเด่นของอาจารย์ คือ เป็นคนชี้ชวนให้เราเห็นแต่ละมุมของปัญหาว่าเป็นยังไง เพื่อนทำให้เราเห็นแต่ละมูอย่างชัดเจนและทำให้เราเข้าใจเพิ่มขึ้น” (ID8, L:197-205)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

“อยู่ในห้องเรียนเวลามีเคส อาจารย์ก็จะให้เพื่อนช่วยอ่าน พออ่านเสร็จ อาจารย์ก็จะไม่บอกเราก่อนเลยว่าเรื่องราวเป็นยังไง อาจารย์จะถามความคิดเห็นจากเพื่อน ส่วนที่อาจารย์ถามความคิดเห็นจากเพื่อนทำให้เราได้รับมุมมองจากเพื่อนเพิ่มมากขึ้น แล้วอาจารย์จะคอยมาตบอีกทีว่าใช่ไม่ใช่ แต่ในขณะเดียวกันระหว่างนั้นเราก็ได้อีกหลายคำพูดอีกหลายวิธีที่เพื่อนได้เสนอออกมาว่า พูดแบบนี้มันก็ได้เหมือนกันจากหลายคน คือเราได้เรียนรู้เป็นสิบ ๆ คนจากเพื่อน...” (ID5, L:264-267)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

คุณลักษณะที่ 1.1.2 การสาธิตการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ

การสาธิตการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ เป็นวิธีหนึ่งที่อาจารย์นิเทศก์ใช้ในการนิเทศแบบกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า อาจารย์นิเทศก์สาธิตตัวอย่างการทำการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ซึ่งอาจจะมีเพื่อนร่วมการนิเทศเป็นผู้รับบริการเพื่อพูดคุยโต้ตอบหรือไม่มีก็ได้ การสาธิตของอาจารย์นิเทศก์ทำให้เห็นภาพของกระบวนการ แนวทาง และเป้าหมายของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธจริง ๆ เหมือนกับการมีโจทย์คณิตศาสตร์แล้วอาจารย์นิเทศก์เฉลยวิธีทำให้เห็น ดังประโยคที่ว่า

“ถ้าส่วนของอาจารย์สาธิตมันก็จะเห็นแบบว่ากระบวนการ แนวทางที่อาจารย์เดิน เป้าที่อาจารย์ตั้งเอาไว้ ประโยครูปแบบคำพูดที่อาจารย์นำพาไป ให้แบบเขาไปถึงจุดนั้น...พอเห็นกระบวนการแล้วก็เห็น goal คือหลังจากที่อาจารย์ทำเสร็จแล้ว มันจะเห็นว่าอาจารย์เขาต้องการย้ายจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง เห็นรูปแบบการวางคำอย่างเช่นแบบต้องพูดแบบนี้ละ เขาจะตอบ

ออกมาในแนวแบบนี้ซึ่งมันทำให้เราเดินต่อในแนวทางของเราที่เราวางเอาไว้ได้ เรียนรู้การใช้คำ การวางจังหวะอะไรอย่างนี้” (ID2, L: 215-216, 218-220)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2)

“ มันจะมีหลายครั้งที่อาจารย์จะบอกมาว่า work ประมาณนี้หรือทำตัวอย่างให้ดูประมาณนี้ แล้วเราก็เกิดอาการปึงขึ้นมารวมทั้งเพื่อนด้วยแบบว่า อ้อถ้า work ประมาณนี้น่าจะโอเคนะ อันนี้เหมือนมาเห็นภาพรวมด้วยว่าแบบจะไปถึงตรงนั้นมันประมาณนี้นะ...คือเป็นตัวอย่างให้ดูเลย ดึงคนในห้องมาเล่นเป็นเคลส แล้วก็อาจารย์ก็อาจจะแบบ work ให้ดูเลย เราก็จะได้เห็นทั้งสี่หน้าท่าทาง ปฏิกริยาทุก ๆ อย่างของคนที่เป็นเคลส แม้ว่าเขาจะไม่ได้เป็นเคลสจริงๆก็ตาม แต่เท่าที่คนที่เป็นเคลสซึมซับจากที่ leader เจ้าของเรื่องเล่าไป บวกกับการที่ทุกคน อาจารย์พยายาม tuning in ให้ แล้วก็ตัวคนนั้นเองพยายาม tuning in อย่างนั้นเราก็ค่อนข้างเห็นภาพคิดว่าก็คงใกล้เคียงกับของจริง แล้วก็อาจารย์ work เนี่ยก็ให้เห็นภาพที่ว่าถ้า leader ไปนั่งอยู่เนี่ยก็คงแบบ ผมว่ามันก็เป็นเรื่องที่น่าจะทำให้ใกล้เคียงกับเรื่องที่เกิดขึ้นในกลุ่มจริง ๆ ได้เท่าที่จะมากได้” (ID3, L: 77-80, 172-177)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3)

“อาจารย์พูดตัวอย่าง คือ มีทั้งสองแบบก็คือ แบบที่ให้เพื่อนบางคนเป็นเคลสให้พูดโต้ตอบกับอาจารย์ กับแบบที่เอาเคลสมาเล่า แล้วอาจารย์พูดเหมือนแบบกับคน ๆ นั้น แต่ว่าคน ๆ นั้นไม่ได้นั่งอยู่ตรงนี้ ก็คือพูดไปเรื่อย ๆ ทำให้ดู...มันเหมือนเราคิดโจทย์เลข บางทีเหมือนมีคนเอาโจทย์เลขมาให้เรา แล้วเราคิดไม่ออก เราทำเองไม่ได้ ก็มีคนแสดงวิธีทำให้เราดูว่า ถ้าจะทำโจทย์ข้อนี้ให้ออกเนี่ยทำยังไง พอเห็นอาจารย์ทำให้ดู มันก็เลยเป็นเหมือนการเฉลย อ้อ ทำอย่างนี้นี่นา มันก็ให้เห็นมากขึ้น” (ID7, L: 12-13, 19-24)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

คุณลักษณะที่ 1.1.3 การถ่ายทอดประสบการณ์ตนเอง

อาจารย์นิเทศก์ใช้วิธีการบอกเล่าประสบการณ์ของตนเอง โดยการถ่ายทอดประสบการณ์ตนเอง หมายถึง อาจารย์นิเทศก์เล่าและแบ่งปันประสบการณ์การปรึกษาเชิงจิตวิทยา

แนวพุทธของตนเองในกลุ่มนิเทศ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การได้ฟังประสบการณ์ของอาจารย์นิเทศก์ทำให้เห็นและเรียนรู้ชีวิตของอาจารย์นิเทศก์ ในการเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธ ดังประโยคที่ว่า

“พวกประเด็นบางอย่างอาจจะได้มาจากประสบการณ์ของอาจารย์ บางที่อาจารย์เล่าว่าเคยไปเจอนุ่นเจอนีมา เช่น ผมจำได้ที่อาจารย์เคยเล่าว่าไปทำกลุ่มเกี่ยวกับพวกกลุ่มที่ทำให้องค์กรแล้วเขาจะรับรู้ว่าเป็นแนวในเชิงแบบ training หรือว่าทำให้การทำงานมันมีประสิทธิภาพขึ้นหรือว่าแบบกับเพื่อนร่วมงาน กับ boss ความสัมพันธ์มันดีขึ้น ประมาณเทือก ๆ นี้ครับ แล้วอาจารย์เคยบอกว่าขึ้นไปกลุ่มแบบว่าดันไปแก้โจทย์หรือว่าพยายามให้เขา growth ในเรื่องที่เป็นชีวิตครอบครัวหรือชีวิตส่วนตัวแล้ว member ก็ comment มาว่าอันนี้เข้าใจว่าที่อาจารย์พยายามจะทำมันดีแต่ว่ามันอาจจะไม่ได้เกี่ยวกับเรื่องอะไรในที่ทำงาน คือตัวอย่างตรงนี้ทำให้เห็นชัดว่าแบบมันเป็นสิ่งทีมาจากประสบการณ์ของอาจารย์ที่อาจารย์ไปเจามา เป็นอะไรที่น่าสนใจซึ่งถ้าไม่ได้เจอด้วยตัวเองคงเป็นเรื่องยากที่จะรู้” (ID3, L:233-239)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3)

“...เป็นการยกชีวิตของอาจารย์ที่ผ่านมา มาให้เราเรียนรู้ร่วมกัน อาจารย์เคยบอกว่าตอนที่อาจารย์ไปเป็นวิทยากรให้กับที่หนึ่ง คนที่เข้าฟังก็กินเหล้าเมากันและพูดถึงอาจารย์ว่า อาจารย์พูดอะไรไม่รู้เรื่องไม่เข้าใจ จนกระทั่งอาจารย์นอนน้ำตาไหล อาจารย์ยกชีวิตของอาจารย์มาแบบนี้ แล้วเราก็คศึกษาไปเรื่อย ๆ กว่าที่จะมาเป็น counselor แนวพุทธเนี่ย แล้วอาจารย์จะแก้ split ในใจของอาจารย์ยังไง เราก็คศึกษาจากชีวิตของอาจารย์ด้วย ประสบการณ์ที่อาจารย์ได้นำแนวคิดนี้ไปใช้ นำประสบการณ์การทำ counseling ของอาจารย์มาเรียนรู้” (ID8, L:86-90)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

ประเด็นย่อยที่ 1.2 การนำเสนอประสบการณ์ฝึกงาน

การนำเสนอประสบการณ์ฝึกงาน เป็นข้อมูลที่แสดงถึง ผู้ให้ข้อมูลในฐานะผู้รับการนิเทศนำเสนอประสบการณ์ฝึกงานของตนเองมาบอกเล่าในการนิเทศ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การฝึกงานอาจพบกับอุปสรรคปัญหาหรือเกิดความไม่แน่ใจในสิ่งที่ทำลงไป และอาจารย์นิเทศก์ทำหน้าที่ในการเอื้อให้นำประสบการณ์ฝึกงานมาเล่าในการนิเทศในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาและ

ตรวจสอบการฝึกงานของตนเอง รูปแบบของการนำเสนอประสบการณ์ฝึกงานแบ่งออกเป็น 2 คุณลักษณะ คือ (1.1.1) การเล่าปัญหา และ (1.1.2) การถอดเทปบันทึกเสียง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

คุณลักษณะที่ 1.2.1 การเล่าปัญหา

รูปแบบแรกของการนำเสนอประสบการณ์ฝึกงานคือ การเล่าปัญหา ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ในการฝึกงานจะพบกับอุปสรรคปัญหา เช่น การไม่รู้แนวทางที่จะทำกลุ่มต่อ การไม่รู้วิธีการแก้ไขของผู้รับบริการ เป็นต้น หรือมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการทำกลุ่มของตนเอง จึงนำปัญหาดังกล่าวมาเล่าในการนิเทศ เพื่อให้อาจารย์นิเทศก์ช่วยตอบคำถามดังกล่าวให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“เราเอาความรู้ที่มีไปทำกลุ่ม แล้วพอมันติดขัดอะไรหรือว่าสงสัยอะไร หรือว่าอยากจะทำอะไรให้มันดีขึ้นก็มาถามอาจารย์ อาจารย์ก็จะพูดให้เราเข้าใจมากขึ้น” (ID1, L: 83-84)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“...ในการเรียน *counseling* เหมือนเวลาเราเรียนเราก็ *practice* ไปด้วยแล้วก็จากการ *practice* เนี่ย พอไปเจออะไรมา อย่างเช่นอาจจะปัญหาหรือเรื่องที่ติดขัดในการ *practice* เนี่ย เราก็มาปรึกษาคนที่ *supervise* เราซึ่งเป็นอาจารย์...ส่วนใหญ่ก็จะเริ่มด้วยคำถาม กลุ่มหนูทำ ๆ ไปแล้วมันเป็นอย่างไร หนูไม่รู้จะไปต่ออย่างไร ช่วยกันคิดหน่อย อาจจะเป็นเรื่องของการแก้ไขตีบทต้น หรือว่าคิดไม่ออก หรือว่าไม่มั่นใจว่าที่ตัวเองทำลงไปนั้นมันดีหรือยัง...” (ID3, L: 2-4, 137-139)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3)

“หมวยมีปัญหาหนึ่งก็เป็นเคสที่ทำไม่ได้ตอนนั้นก็เลยได้มาถามอาจารย์ คือน้องรู้สึกไม่พอใจกับการตายของพ่อ เขาคิดว่าแม่เขาเป็นต้นเหตุ ณ ตอนนั้นหมวยไม่รู้ว่าจะทำยังไงให้เขารู้สึกว่า แม่เขาไม่ได้เป็นต้นเหตุที่ทำให้พ่อเขาตาย” (ID5, L: 29-33)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

คุณลักษณะที่ 1.2.2 การถอดเทปบันทึกเสียง

นอกจากการเล่าปัญหาแล้ว การถอดเทปบันทึกเสียงก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการนำเสนอประสบการณ์ฝึกงานในการนิเทศ โดยผู้รับการนิเทศนำเทปบันทึกเสียงการทำกลุ่มจากการฝึกงาน มาถอดเทปและนำเสนอในการนิเทศ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ตอนฝึกงานทำกลุ่มนั้น อาจจะคิดไม่ทันว่าควรจะทำหรือทำกลุ่มอย่างไร การถอดเทปบันทึกเสียงจะช่วยทบทวนการทำกลุ่มของตนเองว่า ถูกต้องตามหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธหรือไม่ ดังประโยคที่ว่า

“...อาจารย์จึงให้แต่ละคนถอดเทปออกมาเพื่ออาจารย์จะได้รู้ว่ามันใช้การปรึกษาแนวพุทธมั๊ย หรือเราทำเวิ่นเวื่ออะไรลงไป มีสาระมั๊ย มีสิ่งที่เราทำเอา มาดูเนื่อหากัน ดูกระบวนการที่เราทำลงไปว่ามันถูกต้องมั๊ย พาเขาออกจากปัญหาได้มั๊ย โจทย์คืออะไร เรามองโจทย์ชัดหรือยัง ทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างมันชัดเจนขึ้น” (ID5, L: 345-348)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

“...อย่างเรื่องของการถอดเทปตัวเอง มันได้เยอะมาก ณ จุดนั้น บางทีเราคิดไม่ทันว่าจะพูดอะไรทำอะไร หรือบางทีเราฟังไม่ทัน ถ้าเราได้ถอดเทป เหมือนเราได้มีเวลากลับไปจุดนั้นอีกรอบหนึ่ง แล้วมีเวลาเท่าไรก็ได้ที่เราอยากจะทำ คิดกับมัน เหมือนมันค่อย ๆ คิดพิจารณาว่า เรื่องของเคสมันเป็นยังไงกันแน่ ...” (ID7, L:266-268)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

ประเด็นย่อยที่ 1.3 การเรียนรู้จากประสบการณ์ของเพื่อน

ผู้ให้ข้อมูลในฐานะผู้รับการนิเทศรับรู้ว่า การได้ฟังประสบการณ์ของเพื่อนที่รับการนิเทศร่วมกัน เป็นการเรียนรู้ในสิ่งที่เราไม่มีโอกาสได้เจอ เพราะสถานที่ฝึกงานของแต่ละคนแตกต่างกัน ประสบการณ์ฝึกงานจึงแตกต่างกัน ทำให้ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองไม่มีโอกาสได้พบจากสถานที่ฝึกงานของตนเอง การนิเทศจึงเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ของคนอีกหลายคน ดังประโยคที่ว่า

“ हमวยได้เรียนรู้เรื่องของคนอื่นโดยที่เคลบางเคลอาจไม่ได้เจอเอง แต่เป็นเรื่องราวของคนอื่น ทำให้ได้บทเรียนจากเขา ถ้าวันหนึ่งมันเกิดขึ้นกับ हमวยจริง ๆ แล้ว हमวยจะทำยังไง ในขณะที่เดียวกัน บทเรียนของ हमวยก็คิดว่ามันก็น่าจะให้ประโยชน์กับคนอื่นเหมือน ๆ กัน” (ID5, L:8-10)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

“คือที่ที่เพื่อนไปก็ไม่เหมือนของเรา บางคนก็เข้ามาเลย เราได้เห็นถ้าเป็นเคลซั่ม ๆ แบบนี้แล้วอาจารย์ช่วยแนะนำว่าควรจะทำยังไง หรือได้เห็นรูปแบบตอนที่เพื่อนเล่าตอนที่เจอเคลนี้ แล้วเขาทำอะไรลงไป ได้ผลแบบไหน ได้เห็นมากขึ้นในสิ่งที่ตัวเองไม่มีโอกาสได้เจอ...เหมือนได้เรียนรู้จากเพื่อน จากเรื่องของเพื่อน บวกกับประสบการณ์เก่าของเรา เราก็คะจัดขึ้น” (ID6, L: 13-16, 33-34)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

“เหมือนประสบการณ์บางอย่างเราไม่ต้องเจอด้วยตนเอง จากการเข้าการนิเทศกลุ่มนี้เป็นประโยชน์มาก ๆ ทำให้เราได้มีโอกาสได้สัมผัส หรือเรียนรู้ประสบการณ์ของคนอื่นอีกหลายคน” (ID7, L: 232-233)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

การได้รับรู้ประสบการณ์ฝึกงานของเพื่อน ทำให้เห็นมุมมองและแนวทางการทำกลุ่มที่หลากหลายมากขึ้น เห็นวิธีการจัดการกับเรื่องราวของผู้รับบริการที่แตกต่างกันไป และเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ซึ่งกันและกันในการนิเทศ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การได้ฟังประสบการณ์ฝึกงานของเพื่อนจึงเป็นทางลัดการเรียนรู้การทำกลุ่ม สามารถเอาไปปรับใช้กับการฝึกงานของตนเองได้ ดังประโยคที่ว่า

“supervision ก็เหมือนกับการที่เราได้มานั่งฟังเรื่องในกลุ่มคนอื่น ได้ฟังมุมมองของคนอื่น ถึงแม้ว่าเราจะไม่ได้ไปนั่งทำโดยตรงแต่ว่า มันก็เหมือนเราได้เห็นมุมมองของคนที่ทำกลุ่มที่เขาเล่าเคลมาแล้วก็แบบได้ลองคิดเกี่ยวกับกลุ่มนั้นเกี่ยวกับเคลนั้นในมุมมองในสไตล์ของตัวเอง เหมือนได้ฝึกไปด้วย” (ID3, L: 72-74)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3)

“การที่เพื่อนเอามาเล่าให้ฟังมันเหมือนการที่ได้ทำกลุ่มอีกกลุ่มหนึ่งเพิ่มโดยที่เราไม่ได้ไปนั่งในกลุ่มนั้น มันเหมือนทำให้เราได้ทำกลุ่มเพิ่มอีกหนึ่งกลุ่มว่า มันเกิดเหตุการณ์อย่างนี้ในกลุ่มจะทำยังไง เหมือนเรียนลัด มันช่วยเปิดมุมมองของการทำกลุ่ม ได้เรียนรู้ว่ามันมีปัญหาอะไร มันมีเรื่องอย่างนี้นะ มันไม่ต้องเสียเวลาไปนั่งทำกลุ่มเพิ่มเพื่อที่จะได้เรื่องนี้ แต่แค่เรามานั่งอยู่ในห้อง Supervision เพื่อนเล่ามาก็ได้แล้ว อันนี้ถือว่าเป็นเรื่องของน้องที่เราได้เพิ่ม ได้

โจทย์เพิ่ม...พอได้มาเจอเหตุการณ์ที่มันซ้ำกันหรือว่าใกล้เคียงกัน มันเหมือน เป็นอะไรที่เคยเจอเคยอ่านมาแล้วคุณ ๆ แล้วมันก็ทำให้รู้สึกที่เรา tune ติดกับ เขาง่ายขึ้น เร็วขึ้น เราก็รู้สึกว่ามันก็เร็วขึ้นที่จะให้เข้าใจโจทย์ของเขา ซึ่งมัน อาจจะไม่ได้เป๊ะ ๆ มันก็เหมือนได้เป็นแนว เป็นแกนของเรื่องของโจทย์มัน” (ID4, L:156-159, 312-316)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

“เรื่องของเพื่อนที่เราไม่เคยรู้มาก่อน มันมีเรื่องราวแบบนี้ทำให้เรารู้ว่าถ้า เราเจอแบบเพื่อนเราจะจัดการกับมันยังไง เช่น เรื่องของแจนที่วันก่อนน้อง เขาโกหกเยอะแยะ หมวยอ่านเคลเองก็ยังไม่ได้เลยว่าเขาโกหก เราเองก็ยังไม่รู้เลย พอหลังจากมาช่วยกันมองแล้ว อ้อ จริง ๆ แล้วจุดที่เริ่มดูแปลก ๆ ไป ตรงที่เป็นปัญหามันอยู่ตรงนี้เองนะ” (ID5, L: 267-270)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

“เหมือนมันก็เห็นแนวมากขึ้นว่ามันไปทางไหนได้บ้าง เวลาเคลไหนที่เพื่อนมา เล่าแล้วคล้ายกับเคลที่เราเคยเจอ แล้วเราเห็นว่าเพื่อนทำแล้ว work กว่าของเรา มันจะรู้สึกว่า อย่างนี้แหละน่าจะช่วยเขาได้มากกว่า เหมือนมันเห็นมากขึ้นว่ามันทำอะไรได้บ้าง ถ้าไม่มา supervision ก็คงไม่รู้ว่าจะไปทางไหนได้อีก...คือ เราทำลิกกลุ่ม แต่ว่าสิ่งที่เราได้เรียนรู้มันมากกว่าลิกกลุ่มเพราะว่าทุกครั้งเพื่อนจะมาเล่ามากขึ้น เหมือนยิ่งเยอะมันก็ยิ่งทำให้เห็นชัดขึ้น เพราะว่า ทุกครั้งที่มีการเล่าเคล มันไม่ใช่แค่เล่าเฉย ๆ แต่เล่าแล้วคุยกันว่าจะเป็นอย่างนี้หรือที่ชัดเจนกว่านี้คือยังไง หรือที่ดีกว่านี้คือยังไง มันก็ทำให้เกิดการเอากลับมาใช้กับตัวเอง” (ID6, L: 27-30, 241-244)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

“เริ่มลงรายละเอียดของแต่ละโจทย์ ถ้าเป็นพี่ทำยังไง ถ้าเป็นเพื่อนทำยังไง จะฟังความคิดของแต่ละคนว่าเป็นยังไง ซึ่งแต่ละคนก็ไม่มีถูกไม่มีผิด แต่ก็จะเป็นประสบการณ์ของเขาว่า แต่ละคนเป็นยังไง...ถ้าเป็นเพื่อนคนนี้จะจัดการยังไง ถ้าเป็นเพื่อนอีกคนจะทำยังไง คือจะฟังความคิดของแต่ละคนที่เจอกับโจทย์แบบนี้เขาจะจัดการกับมันยังไง ทำให้เราเห็นมุมมองของแต่ละคน ทำให้เราเห็นว่าเพื่อนคิดอย่างนี้นะ ทำให้เห็นเพื่อนเป็นอย่างนี้ในการแก้โจทย์แต่ละโจทย์ และทำให้เราเห็นตัวเราว่าจะแก้โจทย์นี้ยังไง...เรียนรู้แนวความคิดของ

แต่แต่ละคนที่จะแก้ไขโจทย์ว่าจะทำอย่างไร อย่างเช่น ถ้าอาจารย์ถาม A ว่าจะแก้โจทย์นี้ยังไง A ก็ตอบให้ฟัง พอ A พูดมาทำให้เรานึกได้ บางทีก็ทำให้เรารู้ว่าเราก็กลุ้มจุดนี้ไปนะ มันช่วยให้เราเข้าใจวิชาที่เรียนมาก่อนหน้านี้ด้วยผ่านแต่ละคนนี้แหละ ทำให้เราเห็นทักษะ เห็นการนำไปใช้ของเขา เขานำเอาแนวคิด 4FTIR ไปใช้แบบนี้ ทำให้เรายังชัดเจนยิ่งขึ้น ว่าถ้าเราเอาไปใช้ เราจะเอาไปใช้ยังไง เราก็กลุ้มที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และรวมถึงมุมที่แตกต่างกันด้วยในการนำไปใช้” (ID8, L: 44-45, 154-159, 163-167)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

ประเด็นย่อยที่ 1.4 บรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้

บรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้ เป็นข้อมูลที่แสดงถึง การรับรู้ของผู้รับการนิเทศที่มีต่อลักษณะบรรยากาศที่เกิดขึ้นในการนิเทศ โดยผู้ให้ข้อมูลรับรู้ที่ อาจารย์นิเทศก์เป็นผู้สร้างบรรยากาศการนิเทศมีลักษณะที่ไม่กดดัน ไม่ประเมิน ไม่ตำหนิ เข้าใจซึ่งกันและกัน ทำให้กล้าที่จะเล่าประสบการณ์ฝึกงานและเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากนี้ ยังมีการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ทำให้รู้สึกเข้มแข็งและพร้อมที่จะฝึกงานต่อไป ดังประโยคที่ว่า

“บรรยากาศของ Supervision เนี่ย มันไม่ได้กดดันเหมือนตอนอยู่ในกลุ่ม เมื่อมันไม่ได้กดดันปุ๊บอย่างนี้ ความเครียดมันน้อยลง...มันเป็นบรรยากาศแบบสบาย ๆ ที่สำคัญมาก ๆ เลย เป็นบรรยากาศที่ไม่ประเมินตัวบุคคล ไม่ประเมินความสามารถ คือเราคุยกันอย่างเดียวว่าตรงนี้ทำยังไงได้บ้าง สำหรับผมเองนี่รู้สึกเวลาเล่าเคลส หรือเวลาอะไรอย่างนี้ ไม่ต้องกลัวว่าอาจารย์หรือว่าเพื่อนจะมองว่าแบบเราอ่อน หรือว่าแบบทำไม่ได้อะไรอย่างนี้ คือที่คุยกันคุยกันเรื่องกลุ่มล้วนๆ ไม่ได้มีว่าแบบคุณทำตรงนี้ได้ไม่ได้ ทำตรงนั้นไม่ได้...จะว่าไม่ตำหนิก็ใช่ เรื่องจุดที่แบบ ถ้าจะพูดถึงจุดที่แบบว่าถ้าจะแก้ตรงนี้จะแก้ยังไงไม่ได้เกี่ยวกับตัวคนเลย เกี่ยวกับเรื่องของกลุ่มล้วน ๆ อย่างนี้ก็คือทำให้ไม่กดดัน ทำให้แม้แต่เจ้าตัว แม้แต่คนที่ป็น Leader ในกลุ่มนั้นเองก็สามารถมองแบบกลาง ๆ ได้” (ID3, L: 199-120, 127-130, 132-133)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3)

“...บรรยากาศในห้องก็มีส่วน อย่างบรรยากาศห้อง แจนจำได้ว่าคาบแรก ๆ ที่กลับมา supervise วันนั้นกลุ่มที่โคราชไปฝึกเป็นที่แรกกลับมาด้วยความ

สะบักสะบอม อาจารย์ก็ให้มาแล้ว แจนจำไม่ได้ว่าใครเหมือนกับ hurt แต่ว่าบรรยากาศที่อาจารย์กับลูกศิษย์อยู่ด้วยกัน แล้วช่วยกันให้กำลังใจมันทำให้มีกำลังใจมากขึ้น จากครั้งนั้นที่แจนจำได้ พอถึงที่ตัวเอง บรรยากาศที่ทุกคนนั่งฟังอย่างตั้งใจและให้กำลังใจกัน มันทำให้เราเข้มแข็งมากขึ้นที่จะอยู่กับกลุ่มต่อไป หรือกลุ่มที่ผ่านมาที่เราไม่รู้สึกละไม่ได้ มันไม่ใช่บรรยากาศของห้องเรียน เป็นบรรยากาศของความเข้าใจ มีผลต่อความรู้สึก เหมือนมี social support” (ID6, L:212-216)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการทำกลุ่ม

การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการทำกลุ่ม เป็นข้อมูลที่แสดงถึง ผู้รับการนิเทศรับรู้ว่าตนเองมีการพัฒนาความรู้และความเข้าใจที่มีต่อกลุ่มจิตวิทยาพัฒนาตนและการปรึกษาแนวพุทธ โดยแบ่งการพัฒนาออกได้เป็น 3 ประเด็นย่อย คือ (2.1) การระบุปัญหาของผู้รับบริการ (2.2) ความเป็นผู้นำกลุ่ม และ (2.3) ความเข้าใจที่มีต่อกลุ่ม รายละเอียดของแต่ละประเด็นย่อย มีดังนี้

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการทำกลุ่ม

ประเด็นย่อยที่ 2.1	การระบุปัญหาของผู้รับบริการ
ประเด็นย่อยที่ 2.2	ความเป็นผู้นำกลุ่ม
ประเด็นย่อยที่ 2.3	ความเข้าใจที่มีต่อกลุ่ม

ประเด็นย่อยที่ 2.1 การระบุปัญหาของผู้รับบริการ

สิ่งแรกที่ผู้ให้ข้อมูลหลักรับรู้ถึงการพัฒนา คือ การระบุปัญหาของผู้รับบริการได้ถูกต้องมากขึ้น โดยผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ในตอนแรกจะมองไม่เห็นปัญหาของผู้รับบริการหรือเข้าใจปัญหาผู้รับบริการผิด เมื่อเข้ารับการนิเทศ อาจารย์นิเทศก็จะชี้ให้เห็นประเด็นปัญหาชัดเจนมากขึ้น ทำให้มองเห็นความคาดหวังของผู้รับบริการได้ถูกต้องและรวดเร็วขึ้น และเข้าใจถึงความขัดแย้งระหว่างความเป็นจริงและความคาดหวังของผู้รับบริการ ดังประโยคที่ว่า

“วิเคราะห์ จับจุดเห็น disease ได้ดีกว่าเก่า เอมแรกอาจจะงง ตอนหลังเวลาเขียนรายงานจากเรื่องที่เขาเล่า ก็สามารถเขียนบอกอาจารย์ได้ว่าปัญหาของเขาคืออะไร disease ของเขาคืออะไร ความคาดหวังคืออะไร และความจริง

คืออะไร ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ตรงเป๊ะ แต่ก็จากที่เราเขียนไม่ได้เลย มองไม่เห็นเลย...เห็นอะไรชัดขึ้น เห็น disease เห็นสิ่งที่เขาเป็น เห็นสิ่งที่เขาจะสื่ออะไร อย่างนี้มากขึ้น พัฒนาขึ้นอาจจะไม่มาก แต่ก็รู้สึกว่าจะดีขึ้น...เห็นอะไรที่เป็น disease จุดไหนที่เป็นสิ่งที่ติดอยู่ในใจของเขาชัดขึ้น เรามีประสบการณ์มากขึ้นจากการมา supervise บางครั้งถ้าเราไม่ได้มาคุยแล้ว ไม่ได้เห็นตัวอย่าง หลายตัวอย่าง เราอาจจะหลงว่าน้องคนนี้ไม่เป็นอะไร แต่พอได้เห็นตัวอย่างมากขึ้นจากหลายคนจากอาจารย์ทำให้รู้สึกว่า สิ่งเกิดมากขึ้น ไวมากขึ้น ถึงเขาจะเล่าเฉย ๆ อย่างนี้ แต่จริง ๆ แล้วมีอะไรอยู่ เหมือนกรองได้มากขึ้น ละเอียดขึ้น (ID6, L: 235-239, 196-197, 250-253)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

“มันให้เรานึกถึงว่าเขาคาดหวังอะไร เหมือนเอื้อให้เรามองเห็นคาดหวังนะ พอเรามองเห็นความคาดหวังของเขา มันก็จริงที่ทำให้เขาเป็นทุกข้ออย่างนี้... ช่วยให้เราแยกแยะ ช่วยให้เราองภาพชัดขึ้น เหมือนเวลาเราทำจิตวิทยา คณิตศาสตร์ ก็เขียนให้เป็นประโยคสัญลักษณ์ มันจะได้รู้ว่า จุดที่เราต้องการ มันจะไปทางไหน มันจะอย่างไร ถ้าเราไม่เห็นจิตวิทยา เราก็ไม่รู้ว่าจะทำอะไรให้เขา” (ID7, L: 224-226, 228-229)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

“จิตวิทยาก็จับได้เร็วขึ้น มันอาจจะไม่ได้เร็วหรือตรงขนาดนั้น แต่ก็รู้สึกได้ ประเมินได้กับตัวเองว่ามันก็ดีกว่าเมื่อก่อน...” (ID4, L:212)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

“คือตอนแรก เราก็คงคิดอยู่ว่า ไม่อยากให้พ่อแม่เขาทะเลาะกันนะ เพราะว่า เขาไม่อยากให้พ่อแม่เขาทะเลาะกัน เหมือนอยากจะช่วยแก้ปัญหาให้พ่อแม่ เขาเลิกทะเลาะกันในตอนแรกเราก็จะเป็นแนวนี้ แต่พออาจารย์สอน อาจารย์พูดจนเราเกิดความเข้าใจว่า พ่อแม่ก็ยังคงต้องทะเลาะกันเนี่ยแหละ แต่จะทำยังไงให้พี่น้องอยู่กับพ่อแม่ที่ทะเลาะกันตบตีกันทุกวันได้อะไรประมาณนี้ พอฟังอย่างนี้เราก็เลยรู้ว่าจริง ๆ แล้ว เราต้อง Realization ให้เขาอยู่กับสิ่งนี้ได้มากกว่าที่จะไปช่วยให้เขาหาวิธีที่ให้พ่อแม่เลิกทะเลาะกันอะไรประมาณนี้” (ID1, L:23-27)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“เวลาถอดเทปมาอาจารย์ก็บอกเลยว่าตรงนี้นั้นไม่ใช่ เธอลองอ่านตั้งแต่ต้นดูว่าปัญหาของน้องอยู่ตรงไหนกันแน่ อาจารย์ก็ถามทำให้เราชัดเจน...ทำให้เราได้มองปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน อย่างตอนแรกเข้ากลุ่มไปไม่รู้ด้วยซ้ำว่าน้องมีปัญหาอะไร เข้าไปด้วยความรู้สึกที่ว่าไม่เห็นว่่าน้องจะมีปัญหาอะไรเลย แต่พอเรายังมา supervision มากขึ้น ได้ฝึกฝนมากขึ้น ทำให้เรารู้ว่าจริง ๆ แล้วมันมีปัญหา แต่แค่เราละเลยมันหรือมองไม่เห็นมันแค่นั้นเอง” (ID5, L: 263-267, 356-358)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

“เหมือนเห็นจุดที่สำคัญจริง ๆ อย่างเมื่อก่อน one problem one solution คืออะไร ทุกคนจะมีปัญหาเดียวได้ยังไง แต่พอหลายเคสหลายกรณีทีเพื่อนเล่า แล้วอาจารย์จับสิ่งที่สำคัญของแต่ละอันให้ดู มันทำให้เราเข้าใจว่าปัญหาเดียวคืออะไร วิธีแก้คืออะไร แล้วสามารถเอาไปใช้กับทุก ๆ อันที่เราเจอ” (ID6, L:229-231)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

“เข้าใจปัญหา เข้าใจแนวความคิดมุมมองของเขา เห็นความคาดหวังของเขาอย่างนั้นนะ มันก็เห็นมุมมองของเคสว่าเขา มองว่าน่าจะเป็นอย่างนั้นน่าจะเป็นอย่างนี้ แต่ความจริงมันไม่ใช่ อันนั้นเป็นมุมมองที่เคสเขามองต่อสิ่งนั้น ๆ” (ID2, L:211-213)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2)

ประเด็นย่อยที่ 2.2 ความเป็นผู้นำกลุ่ม

การรับรู้การพัฒนาตนเองของผู้รับการนิเทศในด้านต่อมา คือ การพัฒนาความเป็นผู้นำกลุ่ม อันเป็นความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของการเป็นผู้นำกลุ่มจิตวิทยาพัฒนาตนและการปรึกษาแนวพุทธ โดยผู้ให้ข้อมูลรับรู้ที่ ตนเองมีสติและเท่าทันในความรู้สึกและคำพูดมากขึ้น รมัดระวังไม่ให้ความรู้สึกของตนเองไปเกี่ยวข้องกับการทำกลุ่ม และเลือกใช้คำพูดที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม ดังประโยคที่ว่า

“เหมือนพัฒนาตัวเองตรงที่ไว้กับความรู้สึกตัวเองมากขึ้น ตั้งแต่เริ่มทำกลุ่มแรก ๆ รู้สึกว่าเรื่องแต่ละเรื่อง โจทย์แต่ละโจทย์ ก็เอาความรู้สึกตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้อง เหมือนดึงตัวเองเข้าไป แต่พอหลัง ๆ ก็เริ่มรู้สึกว่ามันแยกได้มากขึ้น คือ

ไม่ได้เอาความรู้สึกตัวเองเข้าไปมากเท่าตอนแรก ๆ แล้ว คือเหมือนก็จะมีสติ คิดได้ว่ามันเป็นยังไง..คืออารมณ์แบบว่าเหมือนกลุ่มแรก ๆ น้องเล่มามันยังมี อารมณ์แบบเฮ้ยทำไมน้องทำอย่างนี้ จะมีอารมณ์แบบอะไรจะขึ้นมาในหัว แต่ พอหลัง ๆ ก็เหมือนไว่ว่าเราจะไปคิดอย่างนั้นมันไม่ดีนะ แต่มันไม่ได้เป็น ความคิดอยู่ในหัวว่าอย่าไปคิด แต่มันเหมือนรู้ได้เองว่ามันเป็นเรื่องของเขา เราอยู่กับเขาตอนนี้เราไม่ใช่มาเพื่อวิจารณ์เรื่องของเขา.” (ID4, L: 196-198, 200-202)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

“ทำให้เรารู้ว่า แต่ละครั้งที่เรากำลังทำอยู่ เรากำลังทำอะไร คือ ตอนนี้เรากำลังพูดประโยคนี้อยู่นะ บางทีเราก็ตกไปโดยไม่คิดใจ แต่การ Supervision อาจารย์สอนให้เราจะต้องมีสติอยู่กับคำพูดของเรา การที่เราพูดออกไปอย่างนี้ นะ จะมีผลกระทบอะไรยังไง...ตัว हमยเองบางทีพูดอะไรไปจะไม่ได้คิดก่อน คือ พูดไปเรื่อย ๆ บางครั้งก็มีสาระบ้าง ไม่มีบ้าง แต่พอหลัง ๆ हमยเริ่มรู้ว่า สิ่งที่เราจะพูดตอนนี้ มันน่าจะได้อะไรกับเขาบ้างนะ หรือคำพูดของเรามัน น่าจะทำให้เกิดประโยชน์อะไร ให้เราได้ตระหนักก่อนที่จะทำอะไรลงไปแบบนี้” (ID5, L:363-368)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

นอกจากการมีสติเท่าทันกับความรู้สึกและคำพูดของตนเองแล้วนั้น ผู้ให้ข้อมูลยัง รับรู้ว่า ตนเองอยู่กับสมาชิกกลุ่มได้ดีขึ้น เข้าใจมากขึ้น และยึดหยุ่นมากขึ้น ซึ่งเป็นการเรียนรู้มาจาก บรรยากาศของการนิเทศที่มีลักษณะของความเข้าใจและยอมรับซึ่งกันและกัน ทำให้ลดความเป็น ตัวเองลงเพื่อที่จะอยู่กับสมาชิกกลุ่มได้ในแบบที่เขาเป็นมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“ความรู้สึกอ่อนโยนที่เราได้รับจากอาจารย์ ส่วนนี้ก็ถ่ายทอดไปสู่ member ได้เหมือนกัน อย่างเราเรียนในห้องก็กินขนมได้ อาจารย์ก็อดทนมาก ๆ เวลา เราเจอในกลุ่มอย่างนี้ บางสิ่งบางอย่างที่เราเห็นว่าไม่ได้ทำร้ายกลุ่มเท่าไรหรอก เราก็ปล่อย ๆ ไปบ้าง หรือบางทีเราบอกให้น้องเข้าห้องน้ำก่อน เพราะเราจะ อยู่กันถึงเที่ยง แต่พอสิบโมงก็ปวดฉี่แล้ว ก็ไม่เป็นไร คือ จุดนี้เราก็ได้เรียนรู้ จากอาจารย์ว่า ให้เรายึดหยุ่นมากขึ้น” (ID7, L:283-284)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

“เราต้องเข้าใจลักษณะน้องว่าก็น้องเขาเป็นอย่างนี้ เราก็ใช้ว่าจะตามน้องไป
 ชะทีเดียว รู้สึกว่าจะพูดอะไรจะจุดประเด็นอะไรขึ้นมา ก็คงต้องเอื้อให้มัน
 เป็นไปตามลักษณะน้องหน่อย แล้วก็รู้สึกว่าถ้าเอื้อไปสักนิดกลุ่มมันก็จะไหล
 แล้วก็ทำให้ได้อะไรมากขึ้น” (ID4, L:222-224)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

“การที่เราจะไปเข้าใจคนอื่นได้ เราก็ต้องลดตัวเราลงแบบนี้ มันเหมือนกับว่า
 supervision แรก ๆ เนี่ย มันทำให้เราลดความเป็นตัวเรา แล้วให้เราทิ้ง
 บางอย่างที่มีมันติดตัวเรามาให้เราวางก่อน พอเราวางแล้วเราก็จะรู้สึกว่าพร้อม
 จะรับคนอื่น ๆ เข้ามา..รู้สึกว่ามันเย็นลงเยอะมาก ความร้อนในใจ ความริบ
 ร้อน การด่วนสรุป supervision ไม่ได้สอนอย่างนั้น แต่สอนให้เราอยู่กับเขาให้
 ได้ เดี่ยวทุกอย่างจะเดินของมัน เรียนรู้ที่จะรอคอยด้วยความอดทน” (ID8, L:
 38-40, 294-296)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

ผู้ให้ข้อมูลยังรับรู้อีกว่า เกิดความเข้าใจบทบาทของผู้นำกลุ่มที่จะต้องเป็นผู้เอื้อ
 กล่าวคือ ผู้นำกลุ่มทำหน้าที่เอื้อให้สมาชิกกลุ่มเห็นประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกลุ่ม และเอื้อให้สมาชิก
 กลุ่มสามารถยอมรับกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในชีวิตของเขาได้ ดังประโยคที่ว่า

“สำหรับน้ำแล้ว รู้สึกว่ากลุ่มมันไม่ใช่แค่น้ำ น้ำไม่ใช่คนที่จะทำให้กลุ่มเป็นไป
 ทางไหน คือควบคุมไม่ได้ เรื่องมันก็เป็นเรื่องของน้อง เราก็แค่เหมือนเป็นคน
 คอยชี้คอยจุดประเด็นให้เขาได้เห็น” (ID4, L:218-219)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

“พอมาฟังอาจารย์พูดเราก็จะรู้ว่า สิ่งที่สำคัญคือเราไม่ได้ไปจัดการกับคน
 อื่นอะ แต่เราให้น้องจัดการรับตัวเขาเอง จัดการกับตัวเขาเองอะ สมมติว่าพ่อ
 แม่ทะเลาะกัน เราก็จะทำให้เขารู้สึกอยู่กับตรงนี้ได้ทุกอย่างขึ้นน้อยลง ยอมรับ
 ได้มากขึ้น เหมือนทำให้เขาชัดในตัวเองว่าเขาต้องอยู่กับสิ่งนี้แหละ” (ID1,
 L:38-40)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

ประเด็นย่อยที่ 2.3 ความเข้าใจที่มีต่อกลุ่ม

ความเข้าใจที่มีต่อกลุ่ม เป็นข้อมูลที่แสดงถึง ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ ว่า ตนเองเข้าใจลักษณะ ธรรมชาติของกลุ่มจิตวิทยาพัฒนาตนและการศึกษาแนวพุทธเพิ่มมากขึ้น โดยกลุ่มเกิดขึ้นจากสมาชิก กลุ่มมารวมกัน แต่ละคนจะมีลักษณะที่แตกต่างกันไป ทำให้ไม่สามารถคาดเดาได้ว่า การทำกลุ่มแต่ละ ครั้งจะเกิดอะไรขึ้น ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ความเข้าใจดังกล่าวช่วยให้อยู่กับกลุ่มได้อย่างยืดหยุ่น ไม่ คาดหวัง และยอมรับกับผลลัพธ์ของกลุ่มมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“ได้เรียนรู้เห็นภาพของกลุ่มกว้างขึ้น กลุ่มจะเป็นยังไงก็ได้ จะให้ความร่วมมือ หรือไม่ให้ก็ได้ แล้วกลุ่มก็ไม่ใช่ว่าดีหรือไม่ดีไม่ได้อยู่ที่เราคนเดียว คือเหมือน ความเข้าใจกลุ่มมันมากขึ้น ยืดหยุ่นขึ้น...กลุ่มมันเป็นอะไรก็ได้ อย่างเมื่อก่อน เราวาดกลุ่มในฝันเหมือนที่ทำกับพี่กับเพื่อน แต่ความจริงแล้วมันไม่ใช่ ยิ่งได้ เจอมากขึ้น ยิ่งได้คุยกับเพื่อนมากขึ้น ก็เลยยิ่งรู้ว่าหลากหลายมากไม่สามารถ คาดเดาได้จริง ก็เลยทำให้เราเตรียมใจมากขึ้นว่าจะเจออะไรก็ได้ ทำให้ไม่มีการ คาดหวังในตัวเองว่าวันนี้จะต้องเป็นแบบนี้” (ID6, L: 200-202, 246-248)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

“มันเป็นช่วงที่เราได้เรียนรู้ถึงความ เป็นจริงว่าไม่คงที่อยู่แล้ว แล้วที่กลุ่มดี หรือไม่ดีมันไม่ใช่ว่าขึ้นกับเราคนเดียว บางทีเด็กมีความพร้อมอยู่แล้ว กลุ่มเกิด ดีขึ้นมา growth ขึ้นมา มันก็มีเหมือนกัน มันเหมือนกับเราก็ได้เรียนรู้สิ่ง ที่ อาจารย์สอนว่า ความเป็นจริง ๆ มันก็ขึ้น ๆ ลง ๆ พอเราทำได้สักครั้งหนึ่ง อย่างนี้ สมองคิดว่าทำกลุ่มแรก กลุ่มสอง เฉย ๆ พอกลุ่มสามโอเคขึ้นมา มันก็ แบบรู้สึกว่ามันก็ยังไม่ได้ช่วยทุกกลุ่มนะ” (ID7, L:168-171)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

“กลุ่มมันไม่ใช่ที่เราเป็นตัวกำหนดนะ ต้องเกิดขึ้นจากน้องทุกคน สิ่งที่เกิดขึ้น จะขึ้นอยู่กับน้อง คือ พูดยุติให้เขาเห็นความสำคัญของเขาที่เขาอยู่ในกลุ่ม มากกว่าเราจะไปทำอะไรหรือเราจะต้องกำหนดเกณฑ์ว่าน้องจะต้องเดินไป ตามทางนี้ทางนั้นนะ แต่ว่าเราต้องให้ทุกคนรู้ว่าเขามีบทบาทและเขามีส่วน ร่วมที่ทำให้กลุ่มเดินไป ความน่าเบื่อมันไม่ได้เกิดขึ้นจากเรา มันเกิดขึ้นจากทุก คน สิ่งที่เขาจะได้ไม่ได้เกิดจากเราแค่คนเดียว มันเกิดจากทุกคนร่วมกัน ทุก คนอยากให้กลุ่มมัน work มันโอเค มันก็ต้องเริ่มจากทุกคน มันทำให้เขารู้ว่า

มันไม่ใช่แค่เราได้เป็นตัวกำหนด แต่เขาก็มีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้วันนี้
เป็นสิ่งที่เขาได้รับประโยชน์มากขึ้นอย่างนี้...” (ID5, L: 250-257)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

ประเด็นที่ 3 การปรับความรู้สึกและความคาดหวังที่มีต่อกลุ่ม

การปรับความรู้สึกและความคาดหวังที่มีต่อกลุ่ม เป็นข้อมูลที่แสดงถึง ผู้รับการนิเทศรับรู้ว่าการปรับความรู้สึกและความคาดหวังของตนเองที่มีต่อการทำกลุ่มเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การฝึกงานต้องพบกับอุปสรรคและผลลัพธ์ที่ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ทำให้เกิดความรู้สึกไม่มั่นใจ เสียกำลังใจ ผิดหวัง โทษตนเอง เมื่อเข้ารับการนิเทศ การนิเทศช่วยให้รู้สึกมั่นใจมากขึ้น มีกำลังใจเพิ่มขึ้น ไม่โทษตนเอง และคาดหวังกับผลของกลุ่มน้อยลง ข้อมูลในประเด็นนี้แบ่งออกได้เป็น 2 ประเด็นย่อย คือ (3.1) การปรับความรู้สึก และ (3.2) การปรับลดความคาดหวัง รายละเอียดของแต่ละประเด็นย่อย มีดังนี้

ประเด็นที่ 3
การปรับความรู้สึกและความคาดหวังที่มีต่อกลุ่ม
ประเด็นย่อยที่ 3.1 การปรับความรู้สึก
คุณลักษณะที่ 3.1.1 ความมั่นใจ
คุณลักษณะที่ 3.1.2 กำลังใจ
ประเด็นย่อยที่ 3.2 การปรับลดความคาดหวัง

ประเด็นย่อยที่ 3.1 การปรับความรู้สึก

การปรับความรู้สึก เป็นข้อมูลที่แสดงถึง ผู้รับการนิเทศรับรู้ความรู้สึกของตนเองที่มีต่อการทำกลุ่มเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น โดยแบ่งความรู้สึกออกเป็น 2 คุณลักษณะ คือ (3.1.1) ความมั่นใจ และ (3.1.2) กำลังใจ ซึ่งรายละเอียดมีดังนี้

คุณลักษณะที่ 3.1.1 ความมั่นใจ

ความรู้สึกอย่างแรกที่มีการปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น คือ ความมั่นใจที่มีต่อการทำกลุ่ม ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนจากไม่มั่นใจเป็นมั่นใจเพิ่มขึ้น โดยผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ในการฝึกงานจะรู้สึกไม่มั่นใจในความสามารถของตนเอง ไม่มั่นใจในผลลัพธ์ของการทำกลุ่ม และไม่มั่นใจในผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกกลุ่ม ดังประโยคที่ว่า

“หมวยก็ไม่มั่นใจไม่กล้าที่จะให้คำตอบอะไรไปกับน้อง เพราะไม่มั่นใจว่าสิ่งที่หมวยจะทำลงไปถูกมั๊ย หมวยเลยไม่กล้าที่จะทำเพราะหมวยกลัวว่าถ้าเกิดทำแล้วน้องเขาเชื่อหมวยเขาทำตามที หมวยว่า หรือว่าเขาไม่สามารถหลุดออกจากภาวะความเกลียดของเขาได้” (ID5, L:41-43)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

“ไม่กล้าว่าทำร้ายเขา แต่รู้สึกไม่มั่นใจว่าทำแบบนี้มันโอเคไหมในสายตาของคนวิชาชีพด้วยกัน เพราะตอนที่ไปทำเคสก็จะรู้สึกมั่นใจในกลุ่มนะ แต่บางทีออกมาแล้วมานั่งคิดแล้วมันไม่มั่นใจกับตัวเอง ไม่มั่นใจตาม sense ของคนที่ เป็น counseling ด้วยกัน” (ID6, L:151-153)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

“...ก็จะมีบางเซนต์เหมือนกันที่เวลาทำกลุ่มมา อย่างกลุ่มแรก ๆ จริง ๆ กลุ่มแรกก็ไม่ได้ห่วยนะ แต่ด้วยความกังวลหรืออะไรบางอย่าง มันอาจจะรู้สึกไม่ดีหรือเปล่า คือ หลงใจว่า หลายคนที่ผ่านมาการทำกลุ่มมา ก็ต้องเจอกลุ่มห่วยของตัวเอง ถ้ามันเกิดเจอดี ๆ กัน บางช่วงที่หนัก ๆ มันก็จะบั่นทอนความรู้สึกต่อกลุ่มไปเหมือนกัน บางทีถ้าผิดติด ๆ กัน มันก็จะบั่นทอนความรู้สึกมั่นใจในกลุ่มของตัวเองลงไป...” (ID7, L:161-166)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

แต่เมื่อกลับมารับการนิเทศแล้ว ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกมั่นใจเพิ่มขึ้น เพราะอาจารย์นิเทศก์และเพื่อนยืนยันว่า การทำกลุ่มดังกล่าวเป็นสิ่งที่ดีที่สุดแล้ว ทำให้รู้สึกว่าการทำกลุ่มของตัวเองไม่ได้แย่อย่างที่เคยคิดไว้ นอกจากนี้ การมองเห็นแนวทางแก้ปัญหาของผู้รับบริการก็ช่วยให้รู้สึกมั่นใจเพิ่มขึ้นด้วย ดังประโยคที่ว่า

“เหมือนเรารู้ว่าเราต้องทำอะไรในครั้งนี่ เหมือนเรารู้เกมไปก่อนแล้ว เรารู้ว่าอาทิตย์ที่แล้วเราทำไม่ได้และน้องก็มีจุดนี้ที่ยังไม่เคลียร์ แต่ตอนนี้เหมือนเรามียาตัวหนึ่งที่อาจารย์ให้มาและเอายาตัวนี้ไปใส่แพลนของเขาแล้วลองดูว่าดีขึ้นมั๊ย เหมือนเรามียาติดมือไปแล้วทำให้เราใจชื้นขึ้นเหมือนกับก่อนหน้านี้เราไปตัวเปล่าไม่มีอะไรเลย...เรามีความมั่นใจมากขึ้น ไม่ใช่เดินเข้าไปแบบหงอ ๆ ว่าไม่แน่ใจ ฉันทันไม่มีความสามารถ จะช่วยเขาได้มั๊ย จะทำได้มั๊ย ทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้หล่อหลอมมาจากอาจารย์ จาก supervision ทำให้เรารู้สึกว่า เราก็ผ่านมา

หลายครั้งแล้วนะ เราก็ได้เรียนรู้มาตั้งเยอะแล้ว และเป็นคนหนึ่งที่มีความสามารถน่าจะทำได้ ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่สิ่งที่ดีที่สุด แม้ว่าจะช่วยอะไรไม่ได้ก็ตาม แต่ก็ดีที่สุดที่จะทำได้ ณ ตรงนั้นแล้วละ สิ่งนั้นมันเป็นเรื่องที่เราช่วยได้มากที่สุดแล้ว” (ID5, L: 85-88, 353-356)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

“จากประสบการณ์ที่ผ่านมาพอเล่าแล้วก็รู้สึกโอเคเท่าที่เราทำ ก็คือ หนึ่งก็อย่างน้อยก็พาเขามาได้ถูกทาง สองอาจารย์ก็บอกว่าแล้วพาไปยังไงต่อ เราก็จะรู้สึกว่า ถ้าเป็นอย่างนี้แล้วมันสามารถทำได้อย่างนี้ต่อ เหมือนมันก็ได้ตอบโจทย์กับสิ่งที่เราเอามาถาม คือ เรารู้สึกว่ามันไม่สุด ไม่มั่นใจในตัวเองที่เข้าไปแล้วมันโอเคไหม พอมาถาม พออาจารย์ feedback เพื่อน feedback เหมือนก็ได้คำตอบว่าก็จะรับรู้ว่ามันโอเคแล้ว ที่เรายังทำไม่ได้ ถ้าจะทำต่อควรทำยังไง...รู้สึกโล่ง รู้สึกโอเคกับระดับที่เราทำได้..ตอนที่ได้แล้วแล้ว อาจารย์ก็คอยบอกอย่างนี้ก็ได้เนะ ขนาดนี้ก็โอเค เพื่อนให้ feedback กลับมาว่าอยู่กับเคสแบบนี้ก็โอเคแล้ว ทำให้มั่นใจขึ้นว่าอย่างน้อยที่เราทำไม่ได้แยะแบบเท่าที่เราคิด ทำให้มั่นใจขึ้น และก็ทำให้แบบมั่นใจมากขึ้นอีกกว่า เนี่ย ถ้าเกิดเราพาเขามาประมาณนี้แล้ว ถ้าเราทำต่อก็ช่วยเขาได้เนะ มันไม่เชิงคำชม แต่เป็นการเห็นด้วยของเพื่อนและอาจารย์มันใช้ได้ ทำให้มั่นใจขึ้น ทำให้โล่งขึ้นว่าเราไม่ได้ทำร้ายเขา ประกอบกับว่าอาจารย์บอกว่าถ้าเราทำต่อทำยังไง มันทำให้รู้สึกว่าครั้งหน้าถ้าเราเจออีก อาทิตอนนี้ไปก็ใช้เทคนิคนี้ได้ เหมือนมีอาวุธสะสมไว้ อะไรอย่างนี้ ทำให้มั่นใจที่จะไปทำครั้งต่อไปมากขึ้น.” (ID6, L: 135-138, 140, 145-149)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

คุณลักษณะที่ 3.1.2 กำลังใจ

ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ว่า ความรู้สึกอีกอย่างหนึ่งที่มีปรับเปลี่ยน คือ กำลังใจในการทำกลุ่ม ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนจากที่รู้สึกเสียกำลังใจเป็นมีกำลังใจมากขึ้น โดยผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวว่า เมื่อทำกลุ่มไม่ได้ หรือกลุ่มไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง จะรู้สึกเสียกำลังใจ ดังประโยคที่ว่า

“พอเกิดความติดขัดขึ้นมันจะทำให้กำลังใจส่วนหนึ่งอาจจะเกิดการบั่นทอน อย่างเช่นว่า เวลาไปลง practicum ตอนแรกอาจจะคิดว่าน่าจะทำกลุ่ม แต่พอ

ไปเจอกลุ่มที่มันแบบไม่เป็นไปตั้งใจคิด มันก็เหมือนใจมันจะฝ่อ เออ ฝีมือนี่แค่นี้หรือวะ หนึ่งคือฝีมือนี่หรือวะ สองก็คือว่าเฮ้ยทำไมมองไม่เห็นเลยว่าจะเอากลุ่มให้ไปต่อได้ยังไง ทำไมคิดไม่ออกเลย เหมือนเสียกำลังใจเล็ก ๆ” (ID3, L:89-92)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3)

เมื่อกลับมารับการนิเทศ ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ถึงแม้จะทำกลุ่มไม่ได้ก็ตาม แต่อาจารย์นิเทศก์และเพื่อนคอยให้กำลังใจและอยู่เคียงข้างเสมอ ไม่มีการต่อว่าซ้ำเติมในความผิดพลาด การนิเทศจึงเป็นการเติมพลังใจให้พร้อมกลับไปฝึกงานทำกลุ่ม ดังประโยคที่ว่า

“...เจอน้องปัญหาหนักมากเราช่วยเขาไม่ได้อย่างที่เรต้องการ คือไม่สามารถทำให้เขาแบบหลุดออกจากความทุกข์นั้นได้เลย เพราะว่ามันจะเป็นเรื่องครอบครัวเรื่องพ่อแม่ แล้วเราก็ตัดคิดว่าเราจะทำยังไงให้พ่อแม่เขาเลิกทะเลาะกันหรือว่าอะไรอย่างนี้ ดาวก็จะรู้สึกผิดมาก...ดาวก็บอกอาจารย์เออ รู้สึกแย่ที่ช่วยเขาไม่ได้อะไรอย่างนี้ อาจารย์ก็จะเหมือนให้กำลังใจว่าที่ทำไปก็ดีแล้ว เฮ้ยได้แค่นี้แหละ เราเพิ่งเริ่มก็โอเคแล้วแหละทำแค่นี้อะไรอย่างนี้ ก็จะเป็นแนว ๆ นั้น ก็คือจะให้กำลังใจ” (ID1, L: 254-256, 257-258)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“พออาจารย์ให้กำลังใจก็ยิ่งรู้สึกว่า เหมือนอาจารย์ยังอยู่ข้าง ๆ ถึงแม้ว่าเราจะล้มลงก็ตาม...มีความกลัวด้วย มีความกังวลต่าง ๆ ที่เราแบกมันเข้าไปในกลุ่ม แต่อาจารย์พยายามที่จะขจัดมัน แม้แต่คำพูดเล็กน้อย เช่น สู้ไว้ ต้องสู้ นะ เหมือนให้เราพยายามสลัดความกลัวทุกอย่างออกไป แล้วให้มีกำลังใจที่พร้อมจะต่อสู้กับมัน กับสิ่งที่มันเกิดขึ้น” (ID5, L: 75, 350-351)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

“เหมือนมาเติมน้ำมันเครื่องมาอะไรแบบนี้ เราเองรู้สึกสบายใจ รู้สึกว่ามีกำลังใจที่จะทำกลุ่ม มันเป็นสิ่งที่มีความสุข มีคุณค่า มีความหมายนะ ในการที่เราจะเดินต่อไป...ได้รับความรู้สึกดี ๆ จากคนรอบข้างที่คอยให้กำลังใจเรา และบอกกับสิ่งต่าง ๆ ที่เขาอาจจะบอกกับเราตรง ๆ และก็เชื่อว่าสิ่งที่เขาบอกกับเราตรง ๆ ก็มาจากความหวังดีที่เขาอยากให้เราพัฒนา...อาจารย์ก็พูดว่าเราไปฝึกงานก็เหมือนการที่พ่อส่งลูกไปโรงเรียน การส่งลูกไปโรงเรียน พ่อเอง

ก็รู้ว่าบางครั้งลูกก็ต้องไปหกล้ม โดนครูตี โดนเพื่อนแกล้งบ้าง พ่อทุกคนก็รู้สึกเจ็บปวดทุกครั้งเวลาลูกรู้สึกแบบนั้น ถ้าพ่อไม่ส่งลูกไปโรงเรียนลูกก็ไม่มีวันที่จะโตอย่างนี้ มันก็ทำให้ได้เราคิดว่า การไปลงสนามแต่ละครั้งก็เหมือนกับการที่เราไปโรงเรียนนะ ถึงแม้ว่าเราจะไปเหนื่อยมาแค่ไหน ล้มมาแค่ไหน ถูกใครว่าใครทำอะไรมายังไงก็ตาม แต่พอเรากลับมาที่นี่เราก็ก็นั่งมีเพื่อนคนที่จะมอบความรู้สึกดี ๆ ให้กับเรา คือรู้สึกดีทุกครั้งทีกลับมา Supervision มันก็ได้อำลางใจเยอะแยะมากมาย ที่ทำให้เราต้องไปทำงานตรงนั้นต่อได้ เหมือนเมื่อก่อนที่เพื่อนพูดว่าไม่ได้เรียนมาหลายครั้งแล้ว อยากมาเรียนอย่างนี้ เพราะบรรยากาศของ Supervision เป็นกำลังใจที่จะทำให้เราไปทำกลุ่มต่อ” (ID5, L: 306-307, 308-309, 326-332)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

“...เป็นการให้กำลังใจจะส่วนใหญ่ นะ คือด้วยความที่เราใหม่ เราอาจจะไม่ได้ทำอะไรเป๊ะทุกอย่าง เราเองก็มาด้วยใจที่เราน่าจะทำอะไรได้ดีกว่านี้ อาจารย์ไม่ซ้ำเติม เป็นลักษณะของการให้กำลังใจ อะไรที่แก้ไม่ได้แล้ว อาจารย์ก็จะไม่ไปจ้ำจี้จ้ำไชกับมัน แต่อาจารย์พูดอะไรที่มันสร้างสรรค์มากกว่า” (ID7, L: 272-274)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

นอกจากนี้ การนิเทศแบบกลุ่มยังเป็นโอกาสแบ่งปันประสบการณ์ร่วมกัน ผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวว่า ทุกคนก็พบกับความยากลำบากในการทำกลุ่มไม่ต่างกัน แม้แต่อาจารย์นิเทศก์เองก็เคยผ่านมาเช่นกัน ทำให้รับรู้ไม่ได้มีเราเพียงคนเดียวที่เผชิญกับความยากลำบากแบบนี้ ทำให้มีกำลังใจเพิ่มขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“พอมานะ supervision เราก็ก็นั่งกำลังใจเวลาที่เพื่อนมาแล้วว่าเขาก็เจอมาอย่างนี้ เราก็ก็นั่งเห็นว่าเราก็ก็นั่งเพื่อนกลุ่มเดียวกัน เหมือนพัฒนาไปด้วยกัน เราก็ก็นั่งได้แยะขนาดนั้น บางทีเราช่วยเขาไม่ได้รู้สึกจะทำยังไม่ได้ แต่พอเพื่อนเล่าก็เจอปัญหาแบบเดียวกัน มันก็ทำให้เรารู้ว่าเราไม่ใช่คนที่ทำไม่ได้ คือทุกคนก็ค่อย ๆ ไปด้วยกัน ...อย่างตอนที่เคลสมาแล้วรู้สึกว่ายาก เหมือนมันหมดกำลังใจ มันจะไม่โอเค บางทีก็รู้สึกผิด แต่พอได้มารู้ประสบการณ์ร่วมกับเพื่อน เหมือนมันมั่นคงว่าเราได้ทำดีที่สุดแล้ว...มันได้กำลังใจด้วย จากประสบการณ์

ที่เราเคยถามอาจารย์นั่นแหละว่า ทำไมน้องเป็นอย่างนี้ กลุ่มเป็นอย่างนี้ อาจารย์ก็เล่ามาสอนมาจากประสบการณ์ของอาจารย์บ้างอะไรอย่างนี้ เราต้องผ่านมันมาทุกอย่าง ไม่ใช่เราเท่านั้นที่เจอ แม้แต่อาจารย์เองก็เคยเจอเหมือนกัน เพื่อนคนอื่นก็เจอ แล้วมันไม่ได้เป็นเพราะเรา” (ID6, L: 114-118, 191-192, 205-207)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวต่ออีกว่า การได้เห็นแนวทางการทำกลุ่มก็ช่วยให้มีกำลังใจมากขึ้น ซึ่งแท้ที่จริงแล้วยังไม่หมดหนทาง และยังมีแนวทางอื่น ๆ หลากหลาย เพียงแต่ว่าเรายังไม่เห็นไม่รู้เท่านั้นเอง ดังประโยคที่ว่า

“...พอได้มา Supervision พอได้มาเห็นมุมหรือเห็นตัวอย่างจากอาจารย์ พอเห็นแล้วมันแบบปึ้ง เฮ้ยจริง ๆ มันไปแบบนี้ได้นี้หว่า มันยังไม่ตันซะทีเดียว หรือว่าเฮ้ยจริง ๆ เนี่ย ถ้าชั้นมองเห็นตรงนี้แล้ว ถึงเวลาถ้าทำแบบนี้แล้วมันก็น่าจะ work ได้เหมือนกันนะเหมือนกำลังใจมันกลับขึ้นมาเหมือนกันว่าแบบจริง ๆ แล้วเนี่ยในการ counseling เนี่ย เราก็ยังมีหนทางอยู่เสมอแหละเพียงแต่ว่าเราอาจจะยังมองไม่เห็น พอ Supervision มันให้ตรงนี้ที่ผมเห็นมาอย่างนี้ มันก็เหมือนกำลังใจ ความศรัทธาอะไรอย่างนี้มันก็จะดึงขึ้นมาอีกได้” (ID3, L:93-97)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3)

“...พอเข้ามาในห้อง Supervision ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เพื่อนเล่า คำสอนอาจารย์หรือที่อาจารย์ทำให้ดู มันก็ทำให้ได้กำลังใจ มันก็เหมือนอารมณ์ว่ามันไม่ได้หมดหนทางแล้ว คือสำหรับน้ำ น้ำรู้สึกว่าจะบางที่พอทำกลุ่มมาเสร็จมันรู้สึกว่าจะทำอะไรไม่ได้แล้ว แต่พอมาในห้องปุ๊บมันก็ยังวิธีมันก็ยังมีหนทางอีกตั้งหลายอัน แล้วพอออกไปก็เลยแบบเราต้องฮึดลิ เราจะมา fail กับมันไม่ได้ ก็ทำให้ฮึดขึ้นมา” (ID4, L:148-151)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

ประเด็นย่อยที่ 3.2 การปรับลดความคาดหวัง

การปรับลดความคาดหวัง เป็นข้อมูลที่แสดงถึง ผู้รับการนิเทศรับรู้ว่าการปรับลดความคาดหวังของตนเองที่มีต่อการทำกลุ่ม ซึ่งผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ตนเองคาดหวังว่าผลลัพธ์ของกลุ่มต้องออกมาดี คาดหวังว่าอยากเห็นสมาชิกกลุ่มได้รับประโยชน์จากการเข้ากลุ่มกับเรา และเมื่อไม่เป็นตามที่คาดหวังทำให้รู้สึกเหนื่อยและท้อแท้ และโทษตนเองว่า สาเหตุเกิดจากตนเองยังทำไม่ดีพอและยังทำไม่เต็มที่ ดังประโยคที่ว่า

“Supervision สะท้อนให้ हमวยเห็นว่า हमวยมักจะตั้งความหวังกับกลุ่มไว้สูง हमวยก็จะกลัวและกังวลว่าสิ่งที่ हमวยตั้งไว้มันจะไม่เป็นไปตามที่ हमวยตั้ง คือ हमวยอยากให้ทุกกลุ่มมันดี हमวยก็รู้ว่าทุกคนก็อยากให้เป็น แต่จริง ๆ แล้วมันมันก็ได้ ก็ทำได้เท่าที่ हमวยทำได้ บางครั้ง हमวยพยายามมากเกินไป มันก็เหนื่อย พอเหนื่อยแล้วมันก็ท้อ ท้อแบบบางทีเราก็ต้อ เราพยายามสร้างกำแพงล้อมเอาไว้จนออกไปไม่ได้...” (ID5, L: 141-144)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

“...เรารู้สึกว่าเราก็คาดหวังอะ ไม่อยากทำให้คนอื่นที่มาเปิดเผยเรื่องราวส่วนตัวกับเรา เราก็ออยากให้เขาได้สิ่งที่ดีที่สุดกลับไป ซึ่งบางทีความสามารถของเรานั้นยังไม่ถึงจุดนั้น” (ID7, L: 164-166)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

“อย่างตอนแรกไปเจอกลุ่มที่น้องไม่ค่อยโอเคกับเรา ไม่ค่อยให้ความสนใจ ช่วงแรกก็อาจรู้สึกที่เราทำอะไรลงไป ทำไมน้องไม่ยอมอยู่กับเรา น้องเบื่อเรา ทำไมน้องพูดแบบนี้ เหมือนมันโทษตัวเองว่าฉันทำไม่ดี...” (ID6, L: 199-200)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

“ हमวยรู้สึกว่าตัวเองทำไม่ได้เต็มที่ ตัวเองน่าจะให้เขาได้มากกว่านี้ รู้สึกว่ามันน่าจะได้อะไรเป็นชิ้นเป็นอัน ในความหมายเป็นชิ้นเป็นอันของ हमวย หมายความว่า ถ้าน้องติดค้างอะไรอยู่ก็กลับไปด้วยความสบายใจ รู้สึกโล่งขึ้น แต่พอตอนบ่ายมันเริ่มไม่มีอะไรคุยเรื่องทั่วไป เหมือนนั่งคุยเล่น हमวยอาจจะรู้สึกเสียเวลาแทนน้องเขาอะ น้องเขาไม่ได้พูดนะ แต่ हमวยรู้ว่าที่ฝึกงานเวลาของน้องเขามีค่ามาก ด้วยความที่เขาเรียนประจำและไม่มีเวลารว่างเป็นส่วนตัว

เขาต้องเอาเวลาส่วนตัวมาให้หมวย เขาน่าจะได้รับความสุขกลับไปอย่างเต็มที่” (ID5, L:121-125)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

เมื่อกลับมารับการนิเทศ ผู้รับการนิเทศให้ข้อมูลว่า การนิเทศทำให้รู้สึกยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่มมากขึ้น ยอมรับสมาชิกกลุ่มได้ในแบบที่เขาเป็น ยอมรับในความสามารถของตนเองที่อยู่ในช่วงของการฝึกหัด ไม่โทษตนเอง เมื่อเกิดความรู้สึกยอมรับมากขึ้น ทำให้อยู่กับกลุ่มได้ดีขึ้น และไม่มีความคาดหวัง ดังประโยคที่ว่า

“...ตอนแรก ๆ เราอาจจะรู้สึกว่า member จะต้องเป็น member ในฝัน จะต้องแบบให้ความร่วมมือพูดคุย ไม่เกเร ไม่อะไรอย่างนี้ แต่พอกลุ่มหลัง ๆ ต่อให้น้องเขาหันหน้าออกหรือว่าพูดหยอกล้อแก่งกันตลอดเวลา เราก็สามารถ manage ให้ไปได้ตาม nature ของกลุ่มเขา และเราก็ไม่รู้สึกว่าทำไมกลุ่มน้องคุยกันจึงเลยอะไรอย่างนี้” (ID1, L: 263-266)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“...หมวยก็บอกกับน้องว่า วันนี้ช่วยได้แค่นี้ะ อยากช่วยให้น้องรู้สึกเคลียร์หายไปแล้วมากกว่านี้ แต่วันนี้หมวยไม่พร้อมที่จะทำให้ หมวยยอมรับกับความรู้สึกตัวเองที่ข้างในก็บอกว่าหมวยทำได้แค่นี้ วันนี้หมวยทำได้แค่นี้จริง ๆ หมวยอยากซื่อสัตย์กับความรู้สึกของตัวเอง อยากซื่อสัตย์กับสิ่งที่น้องเขาต้องการจากหมวย หมวยเลยบอกไป...เพราะว่าหมวยยังไม่เก่งถึงขนาดที่จะสามารถช่วยทุกคนได้ในช่วงเวลานั้น หมวยก็ทำได้เท่าที่หมวยทำได้...ตอนนั้นมันรู้สึกว่าเราก็ไม่ได้เก่งถึงขนาดที่ว่าจะแก้ทุกสิ่งทุกอย่างได้ ที่เราเป็นอยู่ขณะนั้น เราก็เก่งในแบบของเราแล้วละ ที่เรากล้าถึงขนาดยอมรับ กล้าที่จะอยู่กับความอึดอัดที่เราไม่อยากจะอยู่ และเราก็อยู่กับมันได้” (ID5, L: 55-58, 68-69, 73-74)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

“น้ำจะไม่ค่อยคิดไปว่ากลุ่มมันจะเป็นยังไง คือว่าไปแบบโล่ง ๆ ไปแล้วเจอ ยังไงก็ค่อยว่ากัน น้ำจะไม่ได้อึดอัดหวังหรือว่าดีกับกลุ่มของตัวเอง คือว่าไม่มี

สเกลชี้ชัดว่ามันเป็นยังไง เพราะด้วยใจที่มันไม่ได้คาดหวังอะไร...” (ID4, L:26-28)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

“พอเรารู้ว่ากลุ่มไม่ใช่ของเราคนเดียว มันต้องได้รับความร่วมมือทั้งสองฝ่าย ครั้งต่อไปที่เราอาจจะเจอลักษณะเดิมอีก เราอาจจะไม่ได้โทษตัวเองว่าเป็น เพราะฉัน แต่เราก็จะเห็นองค์ประกอบมากขึ้นว่าทำไมน้องถึงเป็นแบบนี้ มันไม่ได้เป็นเพราะเราคนเดียวสักหน่อย อย่างน้อยมันก็จะไม่โทษตัวเองเท่าเดิม ...ก็เลยทำให้เราเตรียมใจมากขึ้นว่าจะเจออะไรก็ได้ ทำให้ไม่มีการคาดหวังในตัวเองว่าวันนี้จะต้องเป็นแบบนี้ พอไม่คาดหวังก็เลยอยู่ได้อย่างโอเคมากขึ้น แล้วก็ทำให้เกิดความรู้สึกที่ว่าอยู่กับสิ่งที่เขาเล่าได้ดีขึ้น ไม่ได้มัวแต่ทำไมน้องไม่สนใจ รู้สึกยึดหยุ่นกับกลุ่มมากขึ้น...” (ID6, L: 202-204, 247-249)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

ประเด็นที่ 4 การพัฒนาการดำเนินชีวิต

การพัฒนาการดำเนินชีวิต เป็นข้อมูลที่แสดงถึง ผู้รับการนิเทศรับรู้ว่าการดำเนินชีวิตประจำวันของตนเองเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจในกลุ่มจิตวิทยาพัฒนาตนและการศึกษาแนวพุทธ ข้อมูลในประเด็นนี้แบ่งออกเป็น 4 ประเด็นย่อย คือ (4.1) การรับฟังผู้อื่น (4.2) การมองเห็นความสัมพันธ์กับผู้อื่น (4.3) การสังเกตและจัดการตนเอง และ (4.4) การมองเห็นชีวิตตนเองผ่านเรื่องราวของผู้รับบริการ รายละเอียดของแต่ละประเด็นย่อยมีดังนี้

ประเด็นที่ 4 การพัฒนาการดำเนินชีวิต	
ประเด็นย่อยที่ 4.1	การรับฟังผู้อื่น
ประเด็นย่อยที่ 4.2	การมองเห็นความสัมพันธ์กับผู้อื่น
ประเด็นย่อยที่ 4.3	การสังเกตและจัดการตนเอง
ประเด็นย่อยที่ 4.4	การมองเห็นชีวิตตนเองผ่านเรื่องราวของผู้รับบริการ

ประเด็นย่อยที่ 4.1 การรับฟังผู้อื่น

ผู้รับการนิเทศรับรู้ว่า ตนเองรับฟังผู้อื่นในชีวิตประจำวันมากขึ้น เป็นเพราะว่า การได้เรียนจิตวิทยาการปรึกษาทำให้เป็นคนใจเย็นมากขึ้น มีสติมากขึ้น พร้อมรับฟังผู้อื่นในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ยังเป็นที่พึ่งทางใจคอยรับฟังปัญหาของเพื่อนอีกด้วย ดังประโยคที่ว่า

“ก็รับฟังคนอื่นก็เอาไปใช้ในชีวิตประจำวันด้วย เพราะว่าเหมือนเมื่อก่อนก็จะเป็นคนชอบเอาความคิดตัวเองเป็นใหญ่ แต่ว่าด้วยการเรียนด้วยหลาย ๆ อย่างประกอบกันแหละมั้ง ก็ทุกวันนี้ก็เลยรู้สึกแบบว่าฟังคนอื่นได้เต็มร้อยขึ้น จากที่เมื่อก่อนเราอาจจะฟังเขาได้แค่ 50 แล้วมันก็มีความคิดเราอยู่ 50 อย่างนี้ เดียวมันก็ฟัง ฟังในสิ่งที่เขาอยากจะบอก ฟังสิ่งที่เขาบอกมา” (ID4, L:367-369)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

“ก็รับฟังมากขึ้น คือจริง ๆ จะว่าไปตั้งแต่มาเรียน *counseling* ก็ทำให้เป็นคนใจเย็นมากขึ้นมาก ๆ เพราะจริง ๆ ตัวเองเป็นคนใจร้อนมาก แต่เดี๋ยวนี้รู้สึกเหมือนมันยอมรับฟังคนอื่นมากขึ้น แบบว่าถ้ามีเรื่องอะไรเกิดขึ้น ทะเลาะกับแฟนอย่างนี้ ก็จะหยุดคิดก่อนว่ามันมีอะไร มันเกิดอะไรขึ้น ถ้าเราโวยวายไปแล้วได้อะไรมัย เหมือนมีอะไรที่เกิดขึ้นในชีวิตแล้วเราได้หยุด เหมือนกับให้มันตระหนักตนเองก่อนแล้วค่อยทำอะไรออกไป มันทำให้ได้คิดมากขึ้น” (ID4, L:351-355)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

“เป็นที่พึ่งทางใจให้กับเพื่อน ๆ มากขึ้น คือ เมื่อก่อนก็เป็นที่พึ่ง แต่เป็นในลักษณะของแกลแกลใจหรือเป็นอะไรหรือเปล่า มานี้สิ แต่ตอนนี้ไม่ต้องไปทำอะไรแล้ว แค่อยู่นั่งกับเขาแล้วเขาก็รู้สึกดี เมื่อก่อนจะพยายามหาเหตุผล แต่เดี๋ยวนี้ไม่ต้องถาม เดี่ยวเขาจะเล่าให้เราฟังเอง อยู่ ๆ ก็เล่ามาเองเลย แค่อยู่นั่งเฉย ๆ ของเราเลย” (ID8, L:275-277)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

ประเด็นย่อยที่ 4.2 การมองเห็นความสัมพันธ์กับผู้อื่น

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลยังรับรู้ว่าคุณเองมองเห็นและเข้าใจในความสัมพันธ์กับผู้อื่นละเอียดมากขึ้น เห็นความเชื่อมโยงระหว่างตนเองกับผู้อื่นในชีวิตประจำวันมากขึ้น ส่งผลให้ท่าทีของตนเองที่มีต่อผู้อื่นในชีวิตประจำวันดีขึ้น ทำสิ่งที่ดี ๆ กับผู้อื่นในชีวิตมากขึ้น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดีมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“นกรู้สึกว่านกลีใจคนรอบข้างมากขึ้นกับการที่อยู่กับเขา ณ จุด ๆ นั้น จากแต่ก่อนอย่างเช่นเวลาที่แม่พูดอย่างนั้นนกรู้สึกว่าเราก็อ่านการ์ตูนไปด้วยนั่งดูทีวีไปเขาก็พูดก็อึม ๆ แต่พอหลังจากนั้นนกรู้สึกว่าเราก็ไม่รู้ว่าเราจะมีโอกาสอยู่กับเขาได้มากน้อยแค่ไหน ก็ตั้งใจฟังเขาสักแป๊บมันก็โอเค...เหมือนนกรู้สึกละเอียดมากขึ้นอะไรอย่างนี้ เห็นคุณค่าในสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างตนเองกับผู้อื่นต่าง ๆ มากขึ้นอย่างนี้ แล้วมันเหมือนกับว่าเราเห็นคุณค่าให้ความสำคัญ เราแบบอ่อนน้อมกับการที่จะมีชีวิตอยู่ของตัวเอง อ่อนน้อมกับการที่จะดำรงชีวิตของตัวเอง กับคนรอบข้าง อยากทำสิ่งดี ๆ ให้คนอื่นประมาณนี้” (ID2, L: 58-60, 269-271)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2)

“เวลามีใครมาพูดดีกับเราเราก็รู้สึกดี เหมือนแม่ค้าบางคนอาจจะหน้าหนึ่ง ๆ อยู่อย่างนี้ แต่พอเรายิ้มให้เขาแล้วบอกว่าขอบคุณค่ะ เขาก็จะยิ้ม ดาวเคยเจอแม่ค้าบางคนที่เขาอาจจะไม่เคยขอบคุณลูกค้าเลยเวลาที่รับเงินหรืออะไรอย่างนี้ แต่พอเราได้คุยกับเขาดี ๆ ว่า ขอบคุณค่ะ เขาก็จะขอบคุณเรากลับคือดาวรู้สึกว่สิ่งที่เราทำมันมีผลต่อเขา มันอาจจะเป็นแค่เราขอบคุณเขา แต่เราพูดกับเขาดี ๆ เขาก็รู้สึกดีแล้ว...ตอนทำไม่ได้คิดแค่รู้สึกว่เรามีผลต่อเขาแค่นั้นแหละ รู้สึกอยากขอบคุณ รู้สึกอีกซึ่งมากกว่าแต่ก่อนที่ขอบคุณแบบเออขอบคุณค่ะ พอเราทำไปเราก็เห็นผลว่คนที่เราพูดขอบคุณอย่างที่เราขอบคุณจริง ๆ เขาก็จะมี feedback ที่ดีกลับมา เขาอาจจะยิ้มหรือท่าทางเขา soft ขึ้น” (ID1, L: 302-306, 312-314)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

ประเด็นย่อยที่ 4.3 การสังเกตและจัดการตนเอง

ผู้รับการนิเทศให้ข้อมูลว่า เมื่อเกิดเรื่องราวต่าง ๆ ที่ไม่พึงพอใจในชีวิตประจำวัน จะย้อนกลับมาสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นกับใจของตนเองมากขึ้น โดยประยุกต์หลักการพิจารณาแยกมาใช้กับตัวเอง ทำให้เท่าทันกับความรู้สึกของตนเองมากขึ้น จัดการกับตัวเองได้ดีขึ้น และอยู่กับความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“เหมือนทำให้เรา aware ว่าเราเป็นอย่างนี้หรือเปล่า คือหลัก ๆ ที่เห็นชัดของตัวเอง คือเวลาโมโห เมื่อก่อนเป็นคนโมโหง่ายมาก แล้วก็โมโหทีก็อาละวาดเลย แล้วก็ขึ้นเสียงโง่งมงาย แต่ว่าเดี๋ยวนี้มันเหมือนแบบพออารมณ์โมโหมันขึ้นมาปุ๊บก็รู้เลย มันก็จะรู้ว่าโมโหแล้วนะ แล้วก็พยายามแบบว่าเฮ้ยไม่ได้ ๆ...เหมือนเราต้องตามความรู้สึกของ member เพื่อที่จะให้รู้ใจത്യเขา เราก็รู้สึกเท่ากับตัวเราเอง เราก็ต้องตามความรู้สึกของตัวเองเพื่อให้รู้ใจത്യของตัวเอง เออแบบว่าไม่ใช่พอมีปัญหาอะไรก็โวยวาย เราก็รู้สึกว่าเราควรจะหาใจത്യของเราก่อนเจอใจത്യปุ๊บแล้วเราจะทำยังไง คือมันเหมือนกับเอากระบวนการที่ใช้ในกลุ่มมาใช้กับตัวเอง... พอเรามีความรู้สึกอะไรสักอย่างเกิดขึ้น เราก็พยายามให้มันชัดกับตัวเอง พอเจอว่ามันคือความรู้สึกนี้นะมันเป็นใจത്യอันนี้นะ เราก็คิดไตร่ตรองหาวิธีจัดการซึ่งมันทำให้มีความสุขมากขึ้น” (ID4, L: 293-295, 357-361)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

“เรียนรู้ที่จะอยู่กับความจริง อย่างอาทิตย์ที่แล้วมีคนมาทำหมึกหกเลอะเลื้อยที่ขอบ ถ้าไม่ได้เรียนที่นี้ก็คงจะโกรธอะ แต่ตอนนี้ถามว่าโกรธมั้ย มันก็เคือง ๆ นะ แต่ก็โดนไปแล้ว ไฮเตอร์ก็เอาไม่ออกแล้ว ก็หยุดอยู่แค่นั้น เหมือนเราจัดการตัวเองได้เร็วขึ้น” (ID7, L: 74-75)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

“ที่สูดในการ supervision แต่ละครั้ง คือการนำไปใช้กับชีวิตเราในแต่ละวันี่แหละ...เราเคยมีความทุกข์เรื่องการเรียน มีความคาดหวังสารพัดอย่าง แต่เราได้เห็นว่าปัญหาเป็นอย่างนี้ ทุกข์มันเกิดจากใจเรานะ split มันเกิดจากตรงนี้นะ...ถ้าเป็นแต่ก่อนแก้อันนี้ทำไม่ดีเลยแข็งฉิบหาย แต่ตอนนี้กลายเป็นว่าทำไมใจเราเป็นอย่างนี้ ทำไมใจเราร้อนอย่างนี้ พาลไปทุกอย่างเลย มันจะปรับเปลี่ยนหมดเลย แทนที่จะโทษหรือมองอะไรอยู่นอกตัวเราให้มามองในตัวเราใหม่

หมดเลยทุกอย่าง เริ่มต้นจากการมองใจเรา หรือสมมติว่าเมื่อก่อนมีลูกศิษย์ คนหนึ่งเดินมาหาเรา ครูคะหนูเป็นอย่างนี้แล้วเราตัดสินว่าเขาไม่ดีเลย แต่ ตอนนี่ที่ไม่ดี คือที่ไม่ดีไม่ใช่เด็กคนนี้ แต่เป็นใจเราต่างหากที่ไปมองว่าเขาไม่ดี ะไรอย่างนี้ มันสอนให้เรากลับมามองตัวเราเองมากขึ้น” (ID8, L: 240-241, 243-244, 260-264)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

ประเด็นย่อยที่ 4.4 การมองเห็นชีวิตตนเองผ่านเรื่องราวของผู้รับบริการ

การมองเห็นชีวิตตนเองผ่านเรื่องราวของผู้รับบริการ เป็นข้อมูลที่แสดงถึง เรื่องราวของผู้รับบริการที่เกิดขึ้นในการนิเทศทำให้ผู้ให้ข้อมูลตระหนักและเรียนรู้กับชีวิตของตนเอง เป็น บทเรียนและแง่คิดที่ทำให้กลับมาไตร่ตรองการดำเนินชีวิตของตนเองได้ ดังประโยคที่ว่า

“นกรู้สึกว่านกรมีความสุขกับการดำเนินชีวิตของตัวเองแล้วก็รู้สึกได้เห็นคุณค่า ของสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ มากขึ้นจากการกระทำเล็ก ๆ น้อย ๆ ของคนอื่นที่ทำให้ เรา เราซาบซึ้งได้ง่ายขึ้น...มันมาจากประสบการณ์ตรงของเพื่อนๆที่มาจาก การทำกลุ่ม แล้วในแต่ละเรื่องที่เขาเอามาเล่ามันจะมีบางแง่มุมที่แบบ สอดคล้องหรือว่าตรงกับชีวิตของนกรในบางจุด นกว่าในทุกเรื่องมันมีความ คล้ายคลึงของตัวนกรอยู่ด้วย มันเหมือนว่านกรก็ได้เรียนจากประสบการณ์ของ เคลที่เพื่อนยกมาแล้วก็เอามามองตัวเอง” (ID2, L: 70-71, 74-76)

CHULALONGKORN UNIVERSITY

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2)

“บางครั้งเรื่องราวบางเรื่องมันก็มากกระทบใจในชีวิตของเรา supervision มัน เหมือนกับทำให้เรารู้ได้คิดกับชีวิต พอเวลาเกิดอะไรขึ้นในตัวเราก็คิดได้ จริง ๆ แล้ว เราเองบางครั้งก็เป็นแบบที่น้องเขาเป็นนะ ที่เราไปพูดกับคนอื่นเขา ทำไมเราไปพูดกับคนอื่นเขาได้ แต่ตัวเราเองยังทำไม่ได้เลย ทำให้เราย้อนคิด กลับมาว่า เรื่องบางเรื่องสำหรับตัวเราก็คือสิ่งที่เราต้องแก้ไขเหมือนกันนะ มันก็เหมือนกับเอาตรงนั้นมาไตร่ตรองคิดทบทวนกับชีวิตปัญหาต่าง ๆ ที่ผ่าน เข้ามา ถึงแม้ว่าบางครั้งก็ไม่ได้คิดได้เลย แต่พอมันเหมือนกับได้ฟังบ่อย ๆ ได้ เข้าใจบ่อย ๆ ได้ซึมซับมากขึ้น มันเหมือนกับได้สอนตัวเองไปที่ละนิด ให้เรา ได้เรียนรู้กับสิ่งที่เกิดขึ้นด้วย...อย่างเช่นเรื่องการเรียน หมวยเองก็ฟังเรื่องของ น้องเขา น้องเขาก็เครียด ๆ แบบว่าเราเองก็พยายามบอกน้องเขาว่าไม่ต้อง

เครียด ปล่องให้มันเป็นไป แต่ว่าตัวผมเองก็เรียนหนักด้วยอะไรด้วย และก็ มีปัญหาอะไรเยอะแยะด้วย พอมา supervision อาจารย์ก็จะพูดแบบให้แง่คิด อย่างนี้ แล้วเราก็เอาแง่คิดตรงนี้มาสอนตัวเองมากกว่า” (ID5, L: 382-388, 392-394)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

ตอนที่ 2 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้ากับวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (triangulation) รายละเอียดของการตรวจสอบแบ่งเป็น 4 ประเด็นตามผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

ประเด็นที่ 1 ลักษณะการเรียนรู้ในการนิเทศ

ลักษณะการเรียนรู้ในการนิเทศ เป็นประเด็นที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะการเรียนรู้และการนิเทศ ตามการรับรู้ของผู้รับการนิเทศ แบ่งเป็น 4 ประเด็นย่อย คือ การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ การนำเสนอประสบการณ์ฝึกงาน การเรียนรู้จากประสบการณ์ของเพื่อน และ บรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้ รายละเอียดการตรวจสอบแต่ละประเด็นย่อย มีดังนี้

การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ เป็นประเด็นที่แสดงถึง ลักษณะการทำหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ จำแนกออกได้เป็น การเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน การแสดงบทบาทสมมติ และการบอกเล่าประสบการณ์ตนเอง ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับ Haynes และคณะ (2003) ที่กล่าวถึงการทำหน้าที่เป็นตัวแทนความคิด (sounding board) ของอาจารย์นิเทศก์ เพื่อช่วยทำให้เกิดการอภิปราย การให้ข้อมูลป้อนกลับ หรือแตกประเด็นความคิดต่าง ๆ ให้กับผู้รับการนิเทศได้เรียนรู้ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Carter และคณะ (2009) ที่พบว่า การแสดงบทบาทสมมติและการเล่าประสบการณ์ของอาจารย์นิเทศก์ เป็นปัจจัยที่เอื้อให้ผู้รับการนิเทศเรียนรู้ ดังนั้น ลักษณะการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ก็พบเห็นได้ในการนิเทศแบบกลุ่มทั่วไปเช่นกัน

การนำเสนอประสบการณ์ฝึกงาน เป็นประเด็นที่แสดงถึง การนำเสนอประสบการณ์ฝึกงานในการนิเทศ จำแนกออกได้เป็น การเล่าปัญหา และการถอดเทป ซึ่งทั้งสองวิธีมีวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุน โดย การเล่าปัญหา มีงานวิจัยของ Noelle (2003) ที่ศึกษาการรายงานด้วยตนเอง (self-report) พบว่า เป็นการนำเสนอข้อมูลที่ทำให้เห็นภาพการดำเนินไปของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ทั้งเรื่องราวและความรู้สึกที่เกิดขึ้น ส่วน การถอดเทป มีงานวิจัยของ Arthur และ Gfroerer (2002) ที่ศึกษาการถอดความจากเทปบันทึก (transcription) พบว่า เป็นข้อมูลที่สามารให้ข้อมูล

ป้อนกลับได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะมองเห็นเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ ง่ายต่อการวิเคราะห์ ง่ายต่อการเห็นประเด็นต่าง ๆ ของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ดังนั้น การนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ก็มีลักษณะของการนำเสนอประสบการณ์ฝึกงานแบบเดียวกับการนิเทศทั่วไป

การเรียนรู้จากประสบการณ์ของเพื่อน เป็นประเด็นที่แสดงถึง ลักษณะการเรียนรู้ที่อาศัย ประสบการณ์ฝึกงานของเพื่อนที่รับการนิเทศร่วมกัน ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Riva และ Cornish (1995, 2008) พบว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่น การแบ่งปัน และการให้ ข้อมูลป้อนกลับจากเพื่อน เป็นลักษณะเด่นที่เกิดขึ้นเฉพาะในการนิเทศแบบกลุ่ม เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Carter และคณะ (2009) ที่พบว่า ในการนิเทศแบบกลุ่ม เพื่อนร่วมการนิเทศเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อให้ผู้รับการนิเทศเกิดการเรียนรู้ เช่น การฟังประสบการณ์การปรึกษาเชิงจิตวิทยา การแบ่งปัน มุมมอง แนวทาง และเทคนิคการปรึกษาเชิงจิตวิทยา การเรียนรู้จากข้อผิดพลาดของเพื่อน เป็นต้น ดังนั้น ลักษณะการเรียนรู้ดังกล่าวก็สอดคล้องกับการนิเทศแบบกลุ่มทั่วไป

บรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้ เป็นประเด็นที่แสดงถึง บรรยากาศที่ไม่ประหม่น ไม่ตำหนิ และมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับ Carter และคณะ (2009) ที่กล่าวถึง การสนับสนุนช่วยเหลือและความรู้สึกปลอดภัย เช่น กลุ่มเป็นสถานที่ปลอดภัยสำหรับการถามคำถาม ที่เปราะบาง (vulnerability) ของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา การบอกเล่าความรู้สึกกลัว เพื่อนร่วมการนิเทศที่คอยสนับสนุนช่วยเหลือ ความรู้สึกที่เป็นมิตร สิ่งเหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อการนิเทศแบบกลุ่ม เช่นเดียวกับ Riva และ Cornish (1995, 2008) ที่กล่าวว่า การสนับสนุนซึ่งกันและกัน เป็นลักษณะเด่นของการนิเทศแบบกลุ่ม ดังนั้น ลักษณะดังกล่าวก็สอดคล้องกับบรรยากาศการนิเทศแบบกลุ่มทั่วไป

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการทำกลุ่ม

การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการทำกลุ่ม เป็นประเด็นที่แสดงถึง ผู้ให้ข้อมูลหลักพัฒนา ความรู้และความเข้าใจในการทำกลุ่มจิตวิทยาพัฒนาตนและการปรึกษาแนวพุทธ จำแนกออกได้เป็น 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ การระบุปัญหาของผู้รับบริการ ความเป็นผู้นำกลุ่ม และ ความเข้าใจที่มีต่อกลุ่ม รายละเอียดการตรวจสอบแต่ละประเด็นย่อย มีดังนี้

การระบุปัญหาของผู้รับบริการ เป็นประเด็นที่แสดงถึง ผู้ให้ข้อมูลหลักสามารถระบุประเด็น ปัญหาที่แท้จริงของผู้รับบริการได้ ซึ่งก็คือความคาดหวังที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิต การพัฒนาดังกล่าวสอดคล้องกับกระบวนการพินิจรณแยกของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ (โสริช โพอธิแก้ว, ม.ป.ป) กล่าวถึงกระบวนการพินิจรณแยกกว่า เป็นกระบวนการสำคัญของการปรึกษาเชิง

จิตวิทยาแนวพุทธ นักจิตวิทยาการศึกษาแนวพุทธต้องสามารถระบุความคาดหวังของผู้รับบริการที่ขัดแย้งกับความเป็นจริงของธรรมชาติและชีวิต ดังนั้น การระบุปัญหาของผู้รับบริการจึงเป็นการพัฒนาความเข้าใจกระบวนการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธโดยตรง

ความเป็นผู้นำกลุ่ม เป็นประเด็นที่แสดงถึง ผู้ให้ข้อมูลหลักเข้าใจบทบาทหน้าที่การเป็นผู้นำกลุ่ม เช่น การตระหนักในตนเองเพื่อไม่ให้ความคิดความรู้สึกตนเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับกลุ่ม การลดในส่วนของตนเองเพื่ออยู่กับสมาชิกกลุ่มได้อย่างกลมกลืน การเป็นผู้เอื้อให้สมาชิกกลุ่มได้มองเห็นปัญหาเป็นต้น การพัฒนาดังกล่าวสอดคล้องกับกระบวนการเชื่อมสมานของการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ อันเป็นกระบวนการทำความเข้าใจสมาชิกกลุ่มอย่างเป็นเนื้อเดียวกัน ซึ่งนักจิตวิทยาการศึกษาแนวพุทธต้องละทิ้งตัวเอง เพื่ออยู่กับผู้รับบริการอย่างเต็มที่ ในเรื่องของการเป็นผู้เอื้อ (facilitator) ก็เป็นบทบาทสำคัญของผู้นำกลุ่มที่ขาดไม่ได้ เพราะผู้นำกลุ่มต้องทำหน้าที่เอื้อให้สมาชิกกลุ่มเปิดเผยเรื่องราว มีปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม เกิดความงอกงามในจิตใจ และแก้ไขปัญหาได้ (โสริช โปธิแก้ว, ม.ป.ป)

นอกจากนี้ การศึกษาวิจัยทางตะวันตกพบว่า การตระหนักในตนเอง (self-awareness) เป็นคุณลักษณะของนักจิตวิทยาการศึกษาที่มีประสพการณ์ (Rønnestad & Skovholt, 2003; Stoltenberg & Delworth, 1988) สำหรับการลดในส่วนของตนเองเพื่ออยู่กับสมาชิกกลุ่มนั้น ก็สอดคล้องกับการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข (unconditional positive regard) ของ Rogers (1980) อันเป็นคุณลักษณะของนักจิตวิทยาการศึกษา ที่รับฟังและเข้าใจผู้รับบริการอย่างไม่มีเงื่อนไข

ดังนั้น การพัฒนาความเป็นผู้นำกลุ่มจึงสอดคล้องกับกระบวนการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ และสอดคล้องกับคุณลักษณะของนักจิตวิทยาการศึกษาทางตะวันตก

ความเข้าใจที่มีต่อกลุ่ม เป็นประเด็นที่แสดงถึง ผู้ให้ข้อมูลหลักเข้าใจลักษณะของกลุ่ม เช่น ความแตกต่างกันของสมาชิกกลุ่ม ทุกเหตุปัจจัยมีผลต่อกลุ่ม เป็นต้น ความเข้าใจดังกล่าวสอดคล้องกับความเข้าใจหลักอภิปัจจยตา อันเป็นความเข้าใจต่อทุกสรรพสิ่ง ที่เกิดขึ้นจากเหตุปัจจัยเนื่องโยงกัน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2552) นักจิตวิทยาการศึกษาแนวพุทธอาศัยหลักธรรมนี้ เป็นฐานของการทำความเข้าใจชีวิตและธรรมชาติ (โสริช โปธิแก้ว, ม.ป.ป) ซึ่งรวมถึงลักษณะของกลุ่มและสมาชิกกลุ่มด้วยเช่นกัน ดังนั้น การพัฒนาความเข้าใจที่มีต่อกลุ่มเกี่ยวข้องกับหลักพุทธธรรม อันเป็นฐานของการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ

ประเด็นที่ 3 การปรับความรู้สึกและความคาดหวังในการทำกลุ่ม

การปรับความรู้สึกและความคาดหวังในการทำกลุ่ม เป็นประเด็นที่แสดงถึง ผู้ให้ข้อมูลหลักปรับความรู้สึกและความคาดหวังต่อการทำกลุ่มจิตวิทยาพัฒนาตนและการปรึกษาแนวพุทธ จำแนกออกได้เป็น 2 ประเด็นย่อย คือ *การปรับความรู้สึก* และ *การปรับความคาดหวัง* รายละเอียดการตรวจสอบแต่ละประเด็นย่อย มีดังนี้

การปรับความรู้สึก เป็นประเด็นที่แสดงถึง ผู้ให้ข้อมูลหลักปรับเปลี่ยนจากความรู้สึกทางลบเป็นความรู้สึกทางบวก ความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลงแบ่งออกเป็น 2 มิติคือ *ไม่มั่นใจ – มั่นใจ* และ *เสียกำลังใจ – ได้กำลังใจ* การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โมเดลนักจิตวิทยาการปรึกษาที่ซับซ้อน (The Counselor Complexity Model) ของ Stoltenberg (1981) อธิบายว่า นักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดจำเป็นต้องพึ่งพาอาจารย์นิเทศก์ เพราะจะไม่มั่นใจในการปฏิบัติ ขาดการตระหนักในตนเอง ต้องการบรรยากาศที่เข้าใจและสนับสนุนช่วยเหลือ นอกจากนี้ การนิเทศจะช่วยให้รู้สึกมั่นใจและมีกำลังใจ อันเป็นผลมาจากบรรยากาศที่ปลอดภัยและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Carter et al., 2009; Riva & Cornish, 1995, 2008; Worthen & McNeil, 1996) ดังนั้น การปรับความรู้สึกสอดคล้องกับลักษณะของนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดทั่วไป

การปรับลดความคาดหวัง เป็นประเด็นที่แสดงถึง ผู้ให้ข้อมูลหลักปรับลดความคาดหวังที่มีต่อกลุ่ม การปรับลดความคาดหวังแบ่งเป็น 2 มิติคือ *คาดหวัง – ไม่คาดหวัง* และ *โทษตนเอง – ไม่โทษตนเอง* การปรับลดดังกล่าว (Lambie, 2006) กล่าวถึง ความเครียดของนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดเกิดขึ้นจากการเผชิญกับความคาดหวังทางวิชาชีพ เช่น ไม่สามารถช่วยเหลือผู้รับบริการได้ เป็นต้น การนิเทศจะช่วยให้เกิดความสอดคล้องในตนเอง และยอมรับตนเองมากขึ้น สิ่งเหล่านี้จะช่วยลดความคาดหวัง และเป็นคุณลักษณะของนักจิตวิทยาการปรึกษาที่ดี (Rogers, 1961)

ประเด็นที่ 4 การพัฒนาการดำเนินชีวิต

การพัฒนาการดำเนินชีวิต เป็นประเด็นที่แสดงถึง การดำเนินชีวิตประจำวันดีขึ้น และการดำเนินชีวิตนั้นมีความเกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ลักษณะการดำเนินชีวิตแบ่งเป็น 4 ประเด็นย่อยคือ *การรับฟังผู้อื่น* *การสังเกตและจัดการตนเอง* *การมองเห็นความสัมพันธ์กับผู้อื่น* และ *การมองเห็นชีวิตตนเองผ่านเรื่องราวของผู้รับบริการ* รายละเอียดการตรวจสอบแต่ละประเด็นย่อย มีดังนี้

การรับฟังผู้อื่น เป็นประเด็นที่แสดงถึง ผู้ให้ข้อมูลหลักรับฟังผู้อื่นในชีวิตประจำวันมากขึ้น การพัฒนาดังกล่าวสอดคล้องกับ โสรีซ์ โปธิแก้ว (ม.ป.ป) ที่กล่าวถึงกระบวนการเชื่อมสมานว่า เป็น

กระบวนการที่ครอบคลุมทั้งการฟัง การสังเกต การสัมผัส การพูดเพื่อให้เกิดความเป็นคลื่นเดียวกัน ระหว่างนักจิตวิทยาการศึกษาและผู้รับบริการ และความเป็นคลื่นเดียวกันนี้เป็นเรื่องสำคัญในการ ดำรงชีวิตอย่างสันติสุข ลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสัมพันธภาพของบุคคลในชีวิตประจำวัน การรับฟัง ผู้อื่นจึงเกี่ยวข้องกับกระบวนการเชื่อมสมานโดยตรง

การมองเห็นความสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นประเด็นที่แสดงถึง ผู้ให้ข้อมูลหลักมองเห็นความ เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันระหว่างตนเองกับผู้อื่น ความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันสอดคล้องกับหลักอภิปัจจย ตา อันเป็นความเข้าใจต่อทุกสรรพสิ่ง ที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ที่ต้องเป็นเหตุและเป็นปัจจัยต่อกัน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2552) นอกจากนี้ ความเข้าใจดังกล่าวยังส่งผลต่อพฤติกรรม ด้วย เช่น การขอบคุณผู้อื่น เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ (โสริช โปธิแก้ว, 2553) ที่กล่าวว่า นักจิตวิทยา การศึกษาแนวพุทธฝึกหัดต้องอาศัยตนเองเป็นแหล่งในการทำความเข้าใจหลักธรรมก่อนที่จะนำ ความเข้าใจนั้นไปใช้ในการทำการรักษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ดังนี้

“เขาจะต้องเข้าใจตัวเองตามหลักธรรม เขาจะต้องค้นพบตัวเองในหลักธรรม แล้วก็ต้องเข้าใจหลักธรรมค้นพบในตนเอง การที่จะบรรลุธรรมนี้ได้ต้อง อาศัยความเข้าใจที่ลึกซึ้ง ความเข้าใจตรงนี้แหละจะเป็นสิ่งสำคัญสุดในการทำ Counseling สิ่งที่เขาจะทำงานด้วยคือความเข้าใจ คือการนำคนไปสู่ความ เข้าใจชีวิต ซึ่งเขาจะทำอย่างนั้นได้ เขาจะต้องรู้จักมันเสียก่อน ความสำคัญจึง อยู่ตรงที่ว่า เขาจะต้องขัดเกลาก่อน ทำความเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง”
(หน้า 82)

ดังนั้น การพัฒนาดังกล่าวจึงเกี่ยวข้องกับความเข้าใจในหลักพุทธธรรม และสะท้อนออกมาใน การดำเนินชีวิตประจำวัน รวมถึงยังเกี่ยวข้องกับการฝึกฝนพัฒนาตนเอง ในฐานะนักจิตวิทยาการศึกษาแนวพุทธด้วย

การสังเกตและจัดการตนเอง เป็นประเด็นที่แสดงถึง ผู้ให้ข้อมูลหลักสังเกตเห็นปัญหาในใจ ตนเองและจัดการกับปัญหาได้อย่างถูกต้อง การพัฒนาดังกล่าวสอดคล้องกับกระบวนการพิจารณาแยก ซึ่งเป็นกระบวนการค้นหาแยกแยะระหว่างความปรารถนาและความเป็นจริงของชีวิต (โสริช โปธิแก้ว, ม.ป.ป) นอกจากนี้ การสังเกตปัญหาในใจยังเกี่ยวข้องกับการตระหนักในตนเอง ซึ่งเป็นคุณลักษณะของนักจิตวิทยาการศึกษาที่ดี (Rønnestad & Skovholt, 2003; Stoltenberg, 1981) ดังนั้น การพัฒนาดังกล่าวเกี่ยวข้องกับกระบวนการศึกษาแนวพุทธ และคุณลักษณะของ นักจิตวิทยาการศึกษา

การมองเห็นชีวิตตนเองผ่านเรื่องราวของผู้รับบริการ เป็นประเด็นที่แสดงถึง ผู้ให้ข้อมูลหลักตระหนักและเรียนรู้กับชีวิตของตนเองผ่านเรื่องราวของผู้รับบริการ งานวิจัยของ Carter และคณะ (2009) แสดงถึง การนิเทศแบบกลุ่มช่วยให้เกิดความเข้าใจในตนเองเพิ่มมากขึ้น และประสบการณ์การนิเทศอาจส่งผลย้อนกลับมาสู่ผู้รับการนิเทศ ซึ่งในประเด็นย่อยนี้เรื่องราวของผู้รับบริการก็ย้อนกลับมาให้ผู้รับการนิเทศได้ทบทวนและเข้าใจชีวิตของตนเองมากขึ้น

ตอนที่ 3 การอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์รอบที่ 1 พบว่า ประสบการณ์ของนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัด ที่ได้รับการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น คือ *ลักษณะการเรียนรู้ในการนิเทศ การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการทำกลุ่ม การปรับความรู้สึกและความคาดหวังในการทำกลุ่ม และ การพัฒนาการดำเนินชีวิต*

ประเด็นที่ 1 ลักษณะการเรียนรู้ในการนิเทศ เป็นประเด็นที่แสดงถึงภาพของการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเด็นย่อย คือ *การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ การนำเสนอประสบการณ์ฝึกงาน การเรียนรู้จากประสบการณ์ของเพื่อน และบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้* ภาพของการนิเทศแบบกลุ่มชัดเจนมากขึ้น เมื่อนำประเด็นย่อยทั้ง 4 ประเด็นย่อยมาปะติดปะต่อกัน เริ่มต้นจาก *การนำเสนอประสบการณ์ฝึกงาน* เป็นการนำเรื่องราวหรือปัญหาที่พบจากการฝึกงานเข้ามาในการนิเทศ แล้วอาจารย์นิเทศก์ก็ทำหน้าที่นิเทศดังแสดงให้เห็นใน *การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์* และกระบวนการเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศปรากฏให้เห็นใน *การเรียนรู้จากประสบการณ์ของเพื่อน* โดยทั้งหมดที่กล่าวมาเกิดขึ้นอยู่ในบรรยากาศที่สนับสนุน ยอมรับ ไม่ตำหนิ ดังแสดงอยู่ใน *บรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้*

การทบทวนวรรณกรรมของประเด็นที่ 1 แสดงให้เห็นว่า การนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ มีลักษณะที่ใกล้เคียงกับการนิเทศทางตะวันตก เช่น สื่อที่ใช้ในการนิเทศ บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ การเรียนรู้จากประสบการณ์ของเพื่อน และบรรยากาศของการนิเทศ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ภาพและกระบวนการนิเทศอาจยังไม่ปรากฏทั้งหมดจากการสัมภาษณ์ในรอบนี้ ดังนั้น ผู้วิจัยจะพัฒนาข้อคำถามสำหรับการสัมภาษณ์รอบต่อไป เพื่อเก็บข้อมูลในประเด็นนี้ให้เห็นภาพที่ชัดเจนและครอบคลุมมากขึ้น และเป็นการยืนยันข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 ด้วย

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาประเด็นทั้งหมดจะเห็นได้ว่า ประเด็นที่ 1 ลักษณะการเรียนรู้ในการนิเทศน่าจะเป็น “เหตุ” ที่ทำให้เกิด “ผล” ดังแสดงอยู่ในประเด็นอื่น ๆ ที่เหลือ ดังนั้น เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงกันของประเด็น ผู้วิจัยจึงสร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์รอบต่อไปว่า “ประสบการณ์

ในการนิเทศตามแนวพุทธมีส่วนช่วยให้ท่านเกิดความงอกงาม/การพัฒนาตนเองหรือไม่อย่างไร (ให้ท่านระบุตัวอย่างประสบการณ์การนิเทศที่เชื่อมโยงกับความงอกงาม/การพัฒนาตนเองของท่าน)”

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการทำกลุ่ม เป็นประเด็นที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาทางด้านวิชาชีพของผู้รับการนิเทศ แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นย่อย คือ *การระบุปัญหาของผู้รับบริการ* *ความเป็นผู้นำกลุ่ม* และ *ความเข้าใจที่มีต่อกลุ่ม* จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การพัฒนาดังกล่าวเกี่ยวข้องกับทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ทั้งเนื้อหาและกระบวนการ ดังจะเห็นได้จาก *การระบุปัญหาของผู้รับบริการ* เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณาแยก *ความเป็นผู้นำกลุ่ม* เกี่ยวข้องกับกระบวนการเชื่อมสมาน ส่วน *ความเข้าใจที่มีต่อกลุ่ม* เกี่ยวข้องกับหลักอภิปัจจยตานอกจากนี้ การพัฒนาของนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัด ยังสอดคล้องกับคุณลักษณะที่ดีของนักจิตวิทยาการปรึกษาในบริบทตะวันตกด้วย

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นเพียงส่วนหนึ่งของทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ซึ่งเป็นไปได้ว่า ผู้รับการนิเทศอาจเข้าใจในหลักธรรมหลักอื่นร่วมด้วย หรือมีการพัฒนากระบวนการด้านอื่น ๆ ที่ยังไม่ปรากฏในการสัมภาษณ์รอบนี้ ดังนั้น ในการสัมภาษณ์รอบต่อไป ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลในประเด็นของการพัฒนาทางวิชาชีพของผู้รับการนิเทศให้ครบถ้วนและชัดเจนมากขึ้น

ประเด็นที่ 3 การปรับความรู้สึกและความคาดหวังในการทำกลุ่ม แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นย่อย คือ *การปรับความรู้สึก* และ *การปรับลดความคาดหวัง* ประเด็นนี้เกี่ยวข้องกับมิติการเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจของนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัด การทบทวนวรรณกรรมพบว่า ลักษณะจิตเจตนาเป็นลักษณะทั่วไปของนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัด เช่น ขาดความมั่นใจ เสียกำลังใจ ผิดหวังโทษตนเอง เพราะอยู่ในช่วงของการฝึกหัดทำการปรึกษาเชิงจิตวิทยา และการนิเทศเข้ามามีบทบาทสำคัญในการช่วยเยียวยาจิตใจ เช่น บรรยากาศที่สนับสนุนช่วยเหลือกัน เป็นต้น รวมไปถึงการตระหนักในตนเองที่เพิ่มขึ้นด้วย

อย่างไรก็ตาม การตระหนักในตนเองของนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัด น่าจะส่งผลต่อความเข้าใจบางอย่าง ที่ช่วยให้นักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดมีภาวะจิตใจที่ดีขึ้น เช่น ยอมรับ ไม่โทษตนเอง ไม่คาดหวัง เป็นต้น ภาวะจิตใจที่พัฒนาขึ้นน่าจะเกี่ยวข้องกับความเข้าใจในหลักพุทธธรรม สอดคล้องกับการฝึกฝนและพัฒนาตนเองของนักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธ ที่อาศัยหลักพุทธธรรมในการทำความเข้าใจตนเอง ดังนั้น ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า การตระหนักในตนเองเกิดขึ้นได้อย่างไร และความเข้าใจอะไรที่ช่วยให้พัฒนาภาวะใจให้ดีขึ้น ผู้วิจัยจะพัฒนาข้อคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป และเก็บข้อมูลในประเด็นนี้ให้ชัดเจนมากขึ้น

นอกจากนี้ หากพิจารณาประเด็นที่ 2 และที่ 3 ร่วมกันแล้วพบว่า ทั้งสองประเด็นเป็นการพัฒนานักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัด ในด้านความรู้ความเข้าใจและด้านจิตใจ ซึ่งเป็นการพัฒนาทางวิชาชีพ แต่ผลการวิเคราะห์ข้อมูลไม่พบว่า การพัฒนาดังกล่าวส่งผลต่อการฝึกงาน หรือการทำกลุ่มหรือไม่อย่างไร ดังนั้น เพื่อให้เห็น “ผล” ของการนิเทศที่มีต่อการฝึกงานชัดเจนมากขึ้น ผู้วิจัยจึงสร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไปว่า “ประสบการณ์ในการนิเทศตามแนวพุทธมีส่วนช่วยให้เตรียมตัวอย่างไรในการออกไปทำกลุ่มจิตวิทยาการปรึกษา”

ประเด็นที่ 4 การพัฒนาการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นประเด็นที่แสดงถึงการดำเนินชีวิตประจำวันในทางที่ดีขึ้น แบ่งออกได้เป็น 4 ประเด็นย่อยคือ การรับฟังผู้อื่น การสังเกตและจัดการตนเอง การมองเห็นความสัมพันธ์กับผู้อื่น และการมองเห็นชีวิตตนเองผ่านเรื่องราวของผู้รับบริการ โดยเป็นการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

การทบทวนวรรณกรรมพบว่า การพัฒนาการดำเนินชีวิตเกี่ยวข้องกับความเข้าใจหลักพุทธธรรม เพราะหลักพุทธธรรมเป็นหัวใจหลักของนักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธ การที่จะเข้าใจหลักพุทธธรรมต้องเข้าใจผ่านชีวิตของตนเอง จนสามารถนำไปใช้เป็นแผนที่ของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธได้ (โสริช โปธิแก้ว, 2553) เพื่อให้ข้อมูลชัดเจนมากขึ้นว่า การดำเนินชีวิตประจำวันเป็นผลมาจากความเข้าใจหลักพุทธธรรมหรือไม่ ผู้วิจัยจะพัฒนาข้อคำถามและเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์รอบต่อไปให้ประเด็นนี้ชัดเจนขึ้น

นอกจากนี้ การดำเนินชีวิตลักษณะดังกล่าวอาจส่งผลต่อการฝึกฝนพัฒนาตนเอง ในฐานะนักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไปว่า “การนิเทศตามแนวพุทธมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตประจำวันของท่านหรือไม่ ถ้ามีมีอะไรบ้างขอให้ท่านอธิบายถึงหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตนั้น และการเปลี่ยนแปลงในชีวิตนั้นส่งผลอย่างไรต่อการปฏิบัติงานในฐานะนักจิตวิทยาการปรึกษา” เพื่อให้ประเด็นนี้ชัดเจนและเห็นภาพมากขึ้น

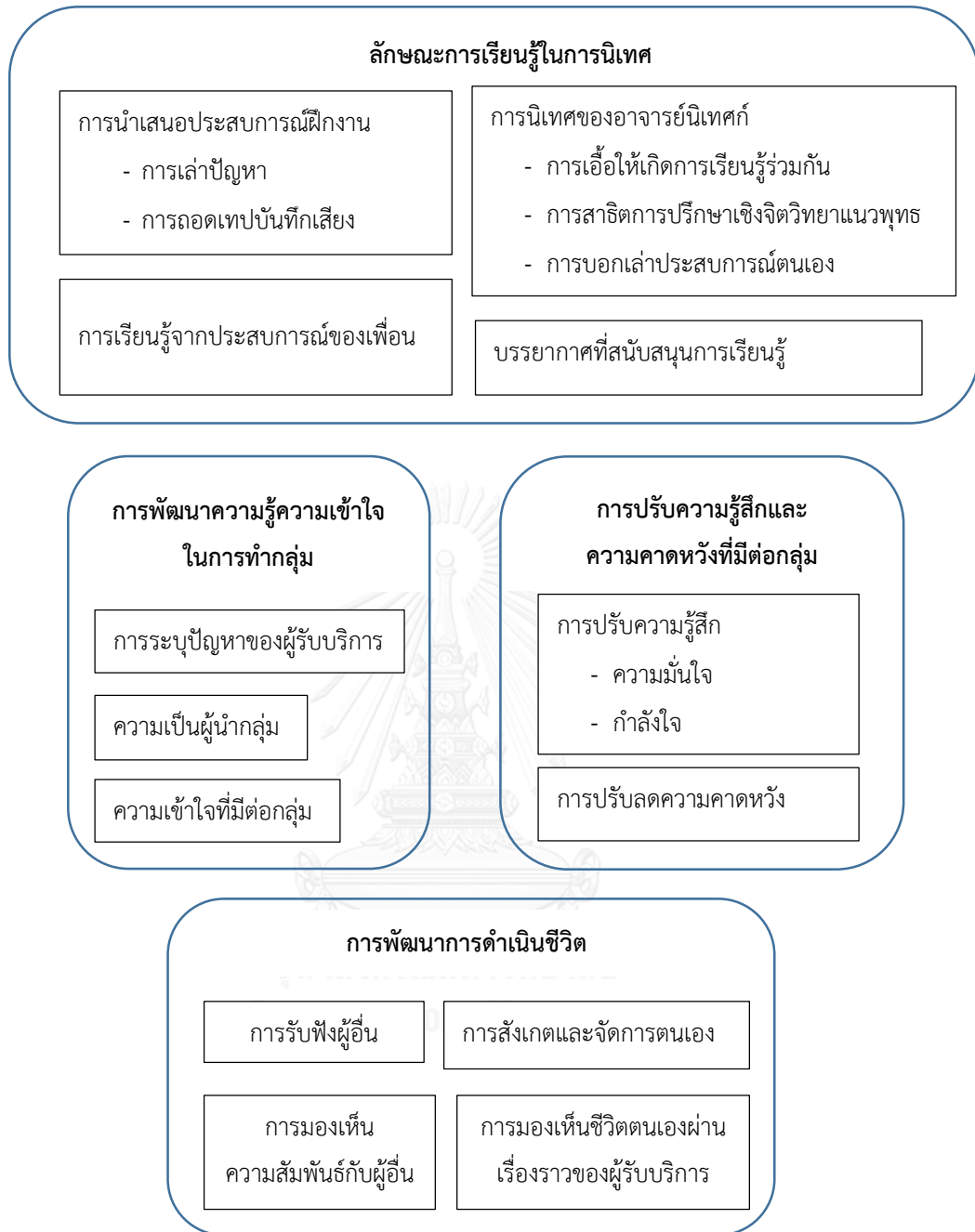
ตอนที่ 4 สรุปผลการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์รอบที่ 1 พบว่ามีข้อมูลเกิดขึ้น 4 ประเด็น คือ ลักษณะการเรียนรู้ในการนิเทศ การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการทำกลุ่ม การปรับความรู้สึกและความคาดหวังในการทำกลุ่ม และการพัฒนาการดำเนินชีวิต ดังแสดงอยู่ในภาพที่ 4

ข้อมูลทั้งสี่ประเด็นอธิบายภาพของการนิเทศตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ และประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม ข้อมูลดังกล่าวยังขาดความชัดเจนและยัง

ไม่เห็นความเชื่อมโยงกันของข้อมูล ผู้วิจัยจึงสร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์รอบที่ 2 เพื่อเก็บข้อมูล เรื่องภาพและกระบวนการนิเทศ การพัฒนาทางวิชาชีพของนักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัด และการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมไปถึงความเชื่อมโยงของประเด็น

แนวข้อคำถามสำหรับการสัมภาษณ์รอบที่ 2 ประกอบไปด้วยทั้งหมด 4 ข้อคือ (1) “ประสบการณ์ในการนิเทศตามแนวพุทธมีส่วนช่วยให้ท่านเกิดความงอกงาม/การพัฒนาตนเองหรือไม่ อย่างไร (ให้ท่านระบุตัวอย่างประสบการณ์การนิเทศที่เชื่อมโยงกับความงอกงาม/การพัฒนาตนเองของท่าน)” (2) “ประสบการณ์ในการนิเทศตามแนวพุทธมีส่วนช่วยให้เตรียมตัวอย่างใดในการออกไปทำกลุ่มจิตวิทยาการศึกษา” (3) “การนิเทศตามแนวพุทธมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตประจำวันของท่านหรือไม่ ถ้ามีมีอะไรบ้าง ขอให้ท่านอธิบายถึงหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตนั้น และการเปลี่ยนแปลงในชีวิตนั้นส่งผลอย่างไรต่อการปฏิบัติงานในฐานะนักจิตวิทยาการศึกษา” และ (4) “โดยรวมแล้วประสบการณ์การนิเทศตามแนวพุทธช่วยให้ท่านเพิ่มพูนความเข้าใจในหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธอย่างไรบ้าง และมีสิ่งใดหรือกระบวนการใดที่ช่วยทำให้ท่านเพิ่มพูนความเข้าใจนั้น”

ภาพที่ 5 ข้อมูลการสัมภาษณ์รอบที่ 1 ประเด็น ประเด็นย่อย คุณลักษณะ

บทที่ 5

ข้อมูลการสัมภาษณ์รอบที่ 2

การสัมภาษณ์รอบที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบยืนยันผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 1 และตรวจสอบสมมติฐานว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 1 มีความสัมพันธ์กันตามการอภิปรายผลในรอบที่ 1 หรือไม่ โดยคำถามหลักที่ใช้ในการสัมภาษณ์รอบที่ 2 นี้ มีทั้งหมด 4 ข้อ ได้แก่ (1) “ประสบการณ์ในการนิเทศตามแนวพุทธมีส่วนช่วยให้ท่านเกิดความงอกงาม/การพัฒนาตนเองหรือไม่อย่างไร (ให้ท่านระบุตัวอย่างประสบการณ์การนิเทศที่เชื่อมโยงกับความงอกงาม/การพัฒนาตนเองของท่าน)” (2) “ประสบการณ์ในการนิเทศตามแนวพุทธมีส่วนช่วยให้เตรียมตัวอย่างใดในการออกไปทำกลุ่มจิตวิทยาการศึกษา” (3) “การนิเทศตามแนวพุทธมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตประจำวันของท่านหรือไม่ ถ้ามีมีอะไรบ้าง ขอให้ท่านอธิบายถึงหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตนั้น และการเปลี่ยนแปลงในชีวิตนั้นส่งผลอย่างไรต่อการปฏิบัติงานในฐานะนักจิตวิทยาการศึกษา” และ (4) “โดยรวมแล้วประสบการณ์การนิเทศตามแนวพุทธช่วยให้ท่านเพิ่มพูนความเข้าใจในหลักการการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธอย่างไรบ้าง และมีสิ่งใดหรือกระบวนการใดที่ช่วยทำให้ท่านเพิ่มพูนความเข้าใจนั้น”

การนำเสนอข้อมูลการสัมภาษณ์รอบนี้แบ่งออกเป็นทั้งหมด 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 การตรวจสอบยืนยันกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 1 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2 เบื้องต้นเพื่อตรวจสอบและยืนยันกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 1 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอรายละเอียดและข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ในแต่ละประเด็นและปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น ตอนที่ 3 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล นำเสนอวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็นเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ตอนที่ 4 การอภิปรายผล อภิปรายข้อค้นพบและข้อสังเกตเพื่อสร้างข้อความคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลรอบต่อไป และ ตอนที่ 5 สรุปผลการสัมภาษณ์ สรุปข้อมูลการสัมภาษณ์รอบที่ 2 ทั้งหมด และแนวทางในการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลรอบต่อไป โดยรายละเอียดของแต่ละตอน มีดังนี้

ตอนที่ 1 การตรวจสอบยืนยันกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 1

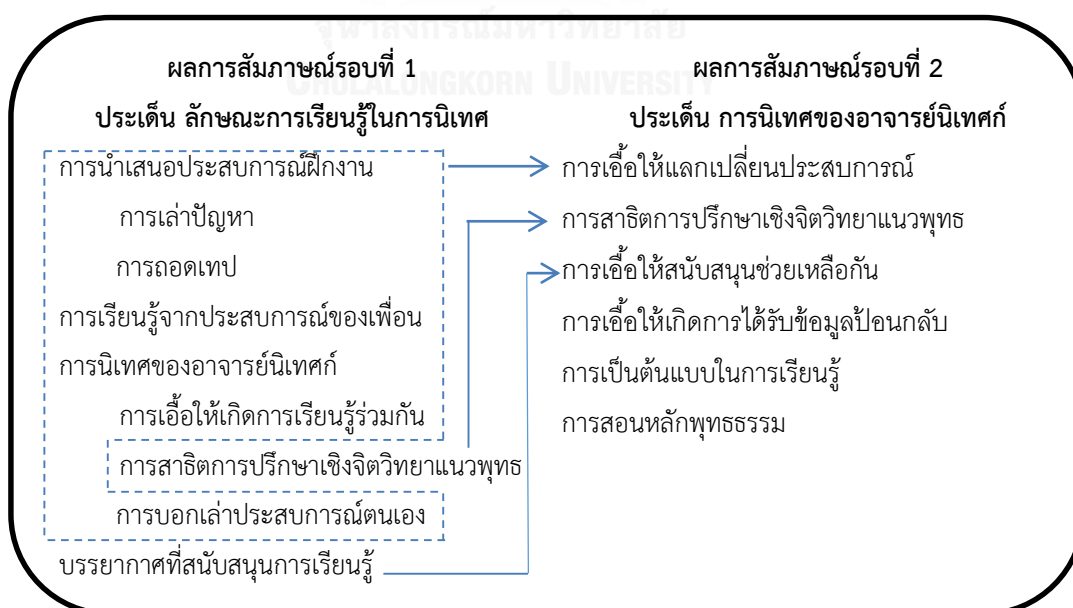
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2 พบว่า ประสบการณ์ของนักจิตวิทยาการศึกษาแนวพุทธฝึกหัดแบ่งออกได้เป็น 3 ประเด็น คือ 1) การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ 2) การพัฒนาทางวิชาชีพ และ

3) การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ รายละเอียดการตรวจสอบยืนยัน มีดังนี้

ประเด็นที่ 1 การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์

การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ เป็นประเด็นที่แสดงถึงลักษณะวิธีการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ตามการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า อาจารย์นิเทศก์ใช้วิธีการนิเทศอย่างไรเพื่อให้ผู้รับการนิเทศเกิดการเรียนรู้ *ลักษณะการเรียนรู้ในการนิเทศ* ของผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 1 ซึ่งแสดงถึง การรับรู้ภาพรวมลักษณะของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในการนิเทศเท่านั้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนชื่อของประเด็นนี้เป็น “การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์” เพื่อให้มีความชัดเจนและตรงกับลักษณะของข้อมูลมากขึ้น

ในประเด็นนี้ แบ่งออกได้เป็น 6 ประเด็นย่อย ได้แก่ 1.1) การเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ 1.2) การสาธิตการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ 1.3) การเอื้อให้สนับสนุนช่วยเหลือกัน 1.4) การเอื้อให้เกิดการได้รับข้อมูลป้อนกลับ 1.5) การเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ และ 1.6) การสอนหลักพุทธธรรม โดยประเด็นย่อย 4 ประเด็นแรก คือ การเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสาธิตการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ และการเอื้อให้สนับสนุนช่วยเหลือกัน เป็นประเด็นย่อยที่พัฒนาขึ้นจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ผ่านมา ในขณะที่อีก 3 ประเด็นย่อยที่เหลือ คือ การเอื้อให้เกิดการได้รับข้อมูลป้อนกลับ การเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ และการสอนหลักพุทธธรรมเป็นประเด็นย่อยที่เกิดขึ้นใหม่จากการสัมภาษณ์ในรอบที่ 2 ดังแสดงในภาพที่ 6 และมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 6 การตรวจสอบยืนยันของประเด็น การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์

ในประเด็นย่อยที่ 1.1 การเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เป็นประเด็นย่อยที่แสดงถึง อาจารย์นิเทศก์ทำหน้าที่เอื้อให้ผู้รับการนิเทศเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การปรึกษาเชิงจิตวิทยา ซึ่งการเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ของอาจารย์นิเทศก์นั้น ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าเป็นสิ่งที่ทำให้ตนเอง เกิดการเรียนรู้ในการนิเทศแบบกลุ่ม ประเด็นย่อยนี้พัฒนาขึ้นมาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ ผ่านมา โดยใน *การนำเสนอประการณ์ฝึกงาน* และ *การบอกเล่าประสบการณ์ตนเอง* ของอาจารย์ นิเทศก์ เป็นการนำประสบการณ์เข้ามาในกลุ่มนิเทศ จากนั้น *การเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน* ของ อาจารย์นิเทศก์ ช่วยให้ผู้รับการนิเทศเกิด *การเรียนรู้จากประสบการณ์ของเพื่อน* ซึ่งทั้งหมดแสดงให้เห็นว่า ประสบการณ์การปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ร่วมกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนชื่อใหม่ของประเด็นย่อยนี้เป็น “การเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์” เพื่อให้ สอดคล้องตามการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูล

ในประเด็นย่อยที่ 1.2 การสาธิตการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธเป็นประเด็นย่อยที่แสดงถึง อาจารย์นิเทศก์ใช้วิธีการสาธิตแสดงการทำการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า วิธีการสาธิตของ อาจารย์นิเทศก์ทำให้เห็นภาพและเข้าใจการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมากขึ้น ประเด็นย่อยนี้ยืนยัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ผ่านมา ซึ่งการสาธิตการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธอยู่ในประเด็น ย่อย *การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์* ดังนั้น “การสาธิตการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ” จึงถูก ยกกระดับขึ้นมาเป็นประเด็นย่อยและเป็นหนึ่งในลักษณะวิธีการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์

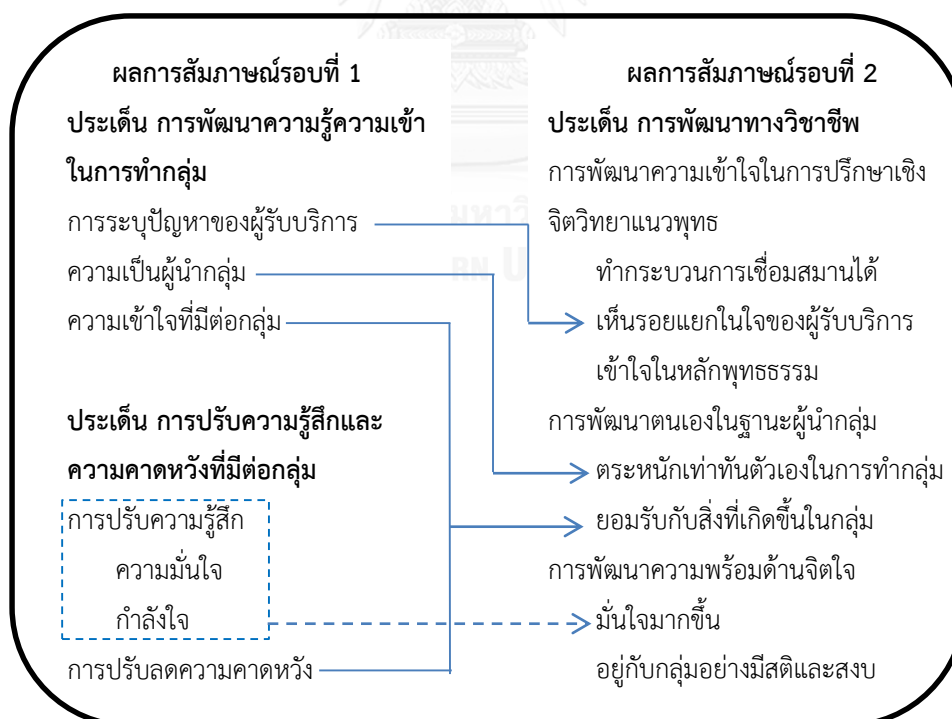
ในประเด็นย่อยที่ 1.3 การเอื้อให้สนับสนุนช่วยเหลือกัน เป็นประเด็นย่อยที่แสดงถึง อาจารย์ นิเทศก์ทำหน้าที่เอื้อให้ผู้รับการนิเทศสนับสนุนและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่มนิเทศ รวมทั้งการ สร้างบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในกลุ่มนิเทศ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การเอื้อให้สนับสนุน ช่วยเหลือกันของอาจารย์นิเทศก์ทำให้ตนเองเกิดความรู้สึกยอมรับและพร้อมที่จะเรียนรู้ต่อไป ประเด็นย่อยนี้พัฒนาขึ้นมาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ผ่านมา จากประเด็นย่อย *บรรยากาศที่ สนับสนุนการเรียนรู้* ที่สะท้อนให้เห็นบรรยากาศของการนิเทศที่มีเอื้อให้เกิดการยอมรับและให้ กำลังใจกัน พร้อมกลับไปฝึกงาน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2 แสดงให้เห็นว่า การสนับสนุน ช่วยเหลือกันของผู้รับการนิเทศเป็นสิ่งที่เอื้อให้เกิดบรรยากาศดังกล่าว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนชื่อใหม่ ของประเด็นย่อยนี้เป็น “การเอื้อให้สนับสนุนช่วยเหลือกัน”

สำหรับประเด็นย่อยที่เหลือ คือ การเอื้อให้เกิดการได้รับข้อมูลป้อนกลับ การเป็นต้นแบบใน การเรียนรู้ และการสอนหลักพุทธธรรม เป็นประเด็นย่อยที่เกิดขึ้นใหม่จากการสัมภาษณ์รอบที่ 2 รายละเอียดของประเด็นย่อยจะนำเสนอในตอนที 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาทางวิชาชีพ

การพัฒนาทางวิชาชีพ เป็นประเด็นที่แสดงถึงผู้รับการนิเทศมีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับทางวิชาชีพเพิ่มมากขึ้น เป็นการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูลว่า ตนเองมีพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ประเด็นนี้พัฒนาขึ้นมาจากประเด็น *การพัฒนาความรู้ความเข้าใจการทำกลุ่ม* และ *การปรับความรู้สึกและความคาดหวังที่มีต่อกลุ่ม* ของผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 1 ซึ่งแสดงถึงความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการทำกลุ่ม และความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการทำกลุ่ม ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 2 นี้แสดงให้เห็นถึงรายละเอียดของการพัฒนาที่ชัดเจนขึ้นทั้งความรู้ความเข้าใจ และความรู้สึกที่เกี่ยวข้องต่อการทำกลุ่ม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงรวม 2 ประเด็นนี้และตั้งชื่อใหม่เป็น “การพัฒนาทางวิชาชีพ” เพื่อให้เกิดความชัดเจนและตรงกับลักษณะของข้อมูล

ในประเด็นนี้ แบ่งออกได้เป็น 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ 2.1) การพัฒนาความเข้าใจในการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ 2.2) การพัฒนาตนเองในฐานะผู้นำกลุ่ม และ 2.3) การพัฒนาความพร้อมด้านจิตใจ โดยประเด็นย่อยทั้ง 3 ประเด็นมีรายละเอียดของการพัฒนาในประเด็นย่อยและข้อมูลที่เกิดขึ้นใหม่จากการสัมภาษณ์ในรอบที่ 2 ดังแสดงในภาพที่ 7 และมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 7 การตรวจสอบยืนยันของประเด็น การพัฒนาทางวิชาชีพ

ในประเด็นย่อยที่ 2.1 การพัฒนาความเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ เป็นประเด็นย่อยที่แสดงถึงการพัฒนาของผู้รับบริการนิเทศที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ เป็นการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูลว่า ตนเองมีพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 คุณลักษณะ คือ 2.1.1) ทำกระบวนการเชื่อมสมานได้ 2.1.2) เห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการ และ 2.1.3) เข้าใจในหลักพุทธธรรม โดยคุณลักษณะ ทำกระบวนการเชื่อมสมานได้ และเข้าใจในหลักพุทธธรรม เป็นคุณลักษณะที่เกิดขึ้นใหม่จากการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 2 ส่วนคุณลักษณะเห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการ เป็นคุณลักษณะที่ยืนยันประเด็นย่อย *การระบุปัญหาของผู้รับบริการ* ที่ผู้รับบริการนิเทศสามารถระบุปัญหาความคาดหวังที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงของผู้รับบริการ โดยในผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2 ผู้วิจัยลดระดับลงมาเป็นคุณลักษณะ เพื่อให้จัดอยู่ในประเด็นย่อยการพัฒนาความเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ และเปลี่ยนชื่อเป็น “เห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการ” เพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการพิจารณารอยแยกของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ

ในประเด็นย่อยที่ 2.2 การพัฒนาตนเองในฐานะผู้นำกลุ่ม เป็นประเด็นย่อยที่แสดงถึงการพัฒนาของผู้รับบริการนิเทศที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้นำกลุ่ม เป็นการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูลว่า ตนเองมีพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้นำกลุ่มที่ดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 คุณลักษณะ คือ 2.2.1) ตระหนักเท่าทันในการทำกลุ่ม และ 2.2.2) ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม โดยคุณลักษณะตระหนักเท่าทันในการทำกลุ่ม เป็นคุณลักษณะที่พัฒนามาจากประเด็นย่อย *ความเป็นผู้นำกลุ่ม* ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการมีสติและเท่าทันตนเองในการทำกลุ่มและบทบาทการเป็นผู้เอื้อของผู้นำกลุ่ม ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2 นี้มีความชัดเจนของข้อมูลเพิ่มขึ้นเฉพาะในส่วนของการตระหนักเท่าทันตนเองในการทำกลุ่ม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนชื่อคุณลักษณะนี้เป็น “ตระหนักเท่าทันตนเองในการทำกลุ่ม”

ส่วนคุณลักษณะยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม เป็นคุณลักษณะที่พัฒนามาจาก 2 ประเด็นย่อยคือ *ความเข้าใจที่มีต่อกลุ่ม* ที่แสดงถึงการยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม และ *การปรับลดความคาดหวัง* ที่แสดงถึงการลดความคาดหวังของตนเองที่มีต่อผลลัพธ์การทำกลุ่ม ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2 แสดงให้เห็นถึงในแง่ผู้รับบริการนิเทศพัฒนาตนเองทั้งการลดความคาดหวังและยอมรับในกลุ่มมากขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนชื่อคุณลักษณะนี้เป็น “ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม”

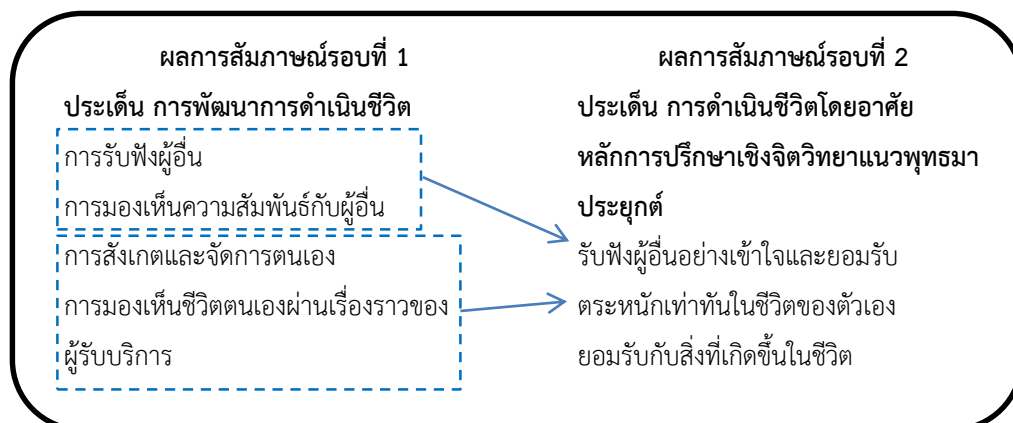
ในประเด็นย่อยที่ 2.3 การพัฒนาความพร้อมด้านจิตใจ เป็นประเด็นย่อยที่แสดงถึงจิตใจของผู้รับบริการนิเทศมีความพร้อมในการทำกลุ่ม เป็นการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูลว่า จิตใจของตนเองมีพัฒนาการในทางที่ดีขึ้นพร้อมต่อการทำกลุ่ม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 คุณลักษณะ คือ 2.3.1) มั่นใจมากขึ้น และ 2.3.2) อยู่กับกลุ่มอย่างมีสติและสงบ โดยคุณลักษณะมั่นใจมากขึ้น เป็นคุณลักษณะที่พัฒนามาจากประเด็นย่อย *การปรับความรู้สึก* ที่สะท้อนให้เห็นถึงความมั่นใจของผู้รับบริการนิเทศมีการปรับเปลี่ยนไป

ในทางที่ดีขึ้นและรวมถึงการได้รับกำลังใจเพิ่มขึ้น ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 2 นี้แสดงให้เห็นถึงความชัดเจนของข้อมูลในด้านความมั่นใจที่เพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนชื่อคุณลักษณะนี้เป็น “มั่นใจมากขึ้น” ส่วนคุณลักษณะอยู่กับกลุ่มอย่างมีสติและสงบ เป็นข้อมูลใหม่ที่เกิดขึ้นจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 2

ประเด็นที่ 3 การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์

การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ เป็นประเด็นที่แสดงถึงลักษณะการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้รับการนิเทศมีการเปลี่ยนแปลงไปตามหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ เป็นการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูลว่า ตนเองนำหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยประเด็นนี้พัฒนาจากประเด็น *การพัฒนาการดำเนินชีวิต* ของผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 1 ซึ่งแสดงถึง การดำเนินชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ในผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2 นี้ แสดงให้เห็นถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตัวผู้รับการนิเทศโดยตรง และการเปลี่ยนแปลงเป็นผลมาจากการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนชื่อประเด็นนี้เป็น “การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์” เพื่อให้มีความชัดเจนและตรงกับลักษณะของข้อมูลมากขึ้น

ในประเด็นนี้ แบ่งออกได้เป็น 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ 3.1) รับฟังผู้อื่นอย่างเข้าใจและยอมรับ 3.2) ตระหนักเท่าทันในชีวิตของตัวเอง และ 3.3) ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต โดยประเด็นย่อย 2 ประเด็นแรก คือ ตระหนักเท่าทันในชีวิตของตัวเอง และรับฟังผู้อื่นอย่างเข้าใจและยอมรับ เป็นประเด็นย่อยที่พัฒนาขึ้นจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ผ่านมา ในขณะที่ประเด็นย่อยยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต เป็นประเด็นย่อยที่เกิดขึ้นใหม่จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 2 การพัฒนาของประเด็นย่อยดังแสดงในภาพที่ 8 และมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 8 การตรวจสอบยืนยันของประเด็นการดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์

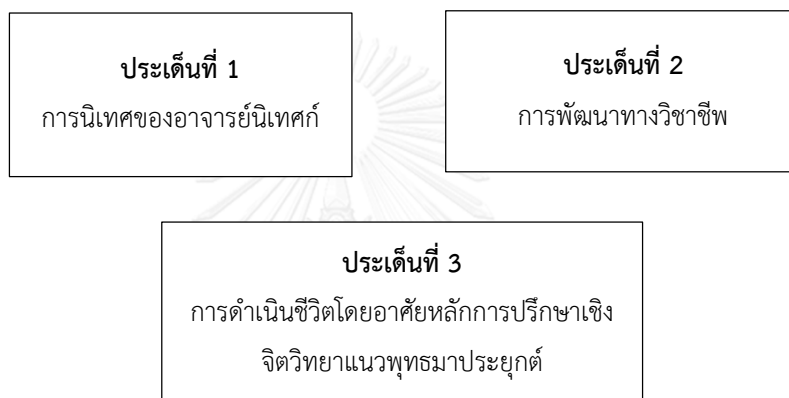
ในประเด็นย่อยที่ 3.1 รับฟังผู้อื่นอย่างเข้าใจและยอมรับ เป็นประเด็นย่อยที่แสดงถึงผู้รับการนิเทศมีการรับฟังผู้อื่นด้วยความเข้าใจและยอมรับคนอื่นมากขึ้น เป็นการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูลว่า ตนเองมีการรับฟังผู้อื่นในชีวิตประจำวันด้วยความเข้าใจและยอมรับผู้อื่นมากขึ้น ประเด็นย่อยนี้พัฒนาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ผ่านมาในประเด็นย่อย การรับฟังผู้อื่น ที่แสดงถึงการรับฟังผู้อื่นมากขึ้นในชีวิตประจำวัน และประเด็นย่อย การมองเห็นความสัมพันธ์กับผู้อื่น ที่แสดงถึงการเข้าใจความสัมพันธ์และมีท่าทีกับผู้อื่นในทางที่ดีขึ้น ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 2 แสดงให้เห็นถึงรายละเอียดที่ชัดเจนมากขึ้นของการรับฟังและท่าทีต่อผู้คนในชีวิตประจำวัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนชื่อประเด็นย่อยนี้เป็น “รับฟังผู้อื่นอย่างเข้าใจและยอมรับ” เพื่อให้มีความชัดเจนและตรงกับลักษณะของข้อมูลมากขึ้น

ในประเด็นย่อยที่ 3.2 ตระหนักเท่าทันในชีวิตของตัวเอง เป็นประเด็นย่อยที่แสดงถึงผู้รับการนิเทศเกิดการตระหนักเท่าทันกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตของตัวเอง ประเด็นย่อยนี้พัฒนาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ผ่านมาในประเด็นย่อย การสังเกตและจัดการตนเอง ที่แสดงถึงการตระหนักเท่าทันกับความรู้สึกของตนเองในชีวิตประจำวัน และประเด็นย่อย การมองเห็นชีวิตตนเองผ่านเรื่องราวของผู้รับบริการ ที่แสดงถึง เรื่องราวของผู้รับบริการทำให้เกิดการตระหนักและเรียนรู้ในชีวิต ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 2 แสดงให้เห็นถึงรายละเอียดที่ชัดเจนมากขึ้นของการตระหนักเท่าทันกับความคาดหวังที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนชื่อประเด็นย่อยนี้เป็น “ตระหนักเท่าทันในชีวิตของตัวเอง” เพื่อให้มีความชัดเจนและตรงกับลักษณะของข้อมูลมากขึ้น

สำหรับประเด็นย่อยยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต เป็นประเด็นย่อยที่เกิดขึ้นใหม่จากการสัมภาษณ์รอบที่ 2 รายละเอียดของประเด็นย่อยจะนำเสนอในตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2 พบว่า ประสบการณ์ของนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดแนวพุทธแบ่งออกได้เป็น 3 ประเด็น ได้แก่ (1) การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ (2) การพัฒนาทางวิชาชีพ และ (3) การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ ดังแสดงอยู่ในภาพที่ 9

ภาพที่ 9 ประเด็นที่พบจากข้อมูลการสัมภาษณ์รอบที่ 2

ประเด็นทั้ง 3 ประเด็น ประกอบไปด้วยประเด็นย่อย คุณลักษณะ ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างประเด็นต่าง ๆ และข้อมูลดิบจากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูล รายละเอียดของแต่ละประเด็น และปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น มีดังนี้

ประเด็นที่ 1 การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์

การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ คือ ลักษณะวิธีการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า อาจารย์นิเทศก์ใช้วิธีการนิเทศอย่างไรเพื่อให้ผู้รับการนิเทศเกิดการเรียนรู้แบ่งออกได้เป็น 6 ประเด็นย่อย ได้แก่ 1.1) การเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ 1.2) การสาธิตการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ 1.3) การเอื้อให้สนับสนุนช่วยเหลือกัน 1.4) การเอื้อให้เกิดการได้รับข้อมูลป้อนกลับ 1.5) การเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ และ 1.6) การสอนหลักพุทธธรรม โดยรายละเอียดของแต่ละประเด็นย่อย มีดังนี้

ประเด็นที่ 1 การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์

ประเด็นย่อยที่ 1.1 การเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์

ประเด็นย่อยที่ 1.2 การสาธิตการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ

ประเด็นย่อยที่ 1.3 การเอื้อให้สนับสนุนช่วยเหลือกัน

ประเด็นย่อยที่ 1.4 การเอื้อให้เกิดการได้รับข้อมูลป้อนกลับ

ประเด็นย่อยที่ 1.5 การเป็นต้นแบบในการเรียนรู้

ประเด็นย่อยที่ 1.6 การสอนหลักพุทธธรรม

ประเด็นย่อยที่ 1.1 การเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์

การเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เป็นวิธีการแรกที่อาจารย์นิเทศก์ใช้ในการนิเทศ ตามการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งหมายถึง อาจารย์นิเทศก์เอื้อให้เกิดการนำประสบการณ์การทำกลุ่ม จิตวิทยาพัฒนาตนและการปรึกษาแนวพุทธมาแลกเปลี่ยน แบ่งปัน เรียนรู้กันระหว่างผู้รับการนิเทศ และอาจารย์นิเทศก์ ผู้ให้ข้อมูลได้บรรยายถึงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ไว้ว่า อาจารย์นิเทศก์จะเอื้อให้เกิดการเล่าแบ่งปันประสบการณ์การทำกลุ่มทั้งของตัวเองและของเพื่อนร่วมการนิเทศ ประสบการณ์นี้อาจเคยพบหรือไม่เคยพบก็ได้ การได้ฟังประสบการณ์เหล่านี้ช่วยให้เกิดการเรียนรู้และ มีความพร้อมที่จะไปทำกลุ่ม ดังประโยคที่ว่า

“เวลา supervision ก็จะมีเพื่อน ๆ ในรุ่นและอาจารย์ เขาก็จะมี case ในแต่ละ ครั้งก็จะมี case ของคนโน้นคนนี้ ถ้าเป็น case ของคนอื่นเราก็ได้เรียนรู้ผ่าน เรื่องที่เขาเล่าผ่านประสบการณ์ที่เขา share มาไม่ว่าเขาจะทำออกมาได้โอเค หรือไม่โอเค เราก็ได้เรียนรู้ทั้งนั้น” (ID1, L: 5-7)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“เป็นการเรียนรู้ประสบการณ์ทั้งของตัวเองทั้งของเพื่อน จากที่เราติดตาม case เพื่อนฟังเพื่อนเล่าว่าจัดการกับ case แบบนี้ หรือจากเพื่อนคนอื่นเสนอ ว่าถ้าเป็นเรา ๆ จะทำแบบนี้ละ หรือจากตัวอาจารย์ที่แกลงจะเสนอแนะหรือ คอยปรับปรุงว่ามันต้องมองจุดนี้แล้วมันจะเข้าไปอย่างนี้ต่อ...มันเป็น ประสบการณ์ที่ปู่ไว้สำหรับเราให้มีความพร้อมที่จะไปทำ counseling มันไม่ใช่ แค่ประสบการณ์ที่นึกเจอเท่านั้น แต่ยังรวมถึงประสบการณ์ของเพื่อนที่เล่าให้

ฟังที่เขาถ่ายทอดมาแล้วเราก็สั่งสมเอาไว้ มันเป็นพื้นฐานที่نگจะเอาไปใช้ได้”
(ID2, L: 248-251, 116-120)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2)

“แต่แต่ละครั้งที่ supervision เราได้เรียนรู้จาก case เพื่อน มันเกิดจากการฟัง เพื่อน share สิ่งที่เขาทำแล้วเคลียร์แล้วโอเค หรือ share ในสิ่งที่เขาติดแล้ว ร่วมกันคิดจนมันได้มุมมอง เหมือนเปิดมุมมองตัวเอง พอเราไปอยู่ในกลุ่มอีกครั้งเราก็ทำมันได้ดีขึ้น เราอยู่กับกลุ่มได้ดีขึ้น” (ID4, L: 450-453)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

“supervision เหมือนกับการเอาเรื่องราวของแต่ละคนมาคุยกัน เรื่องบางเรื่อง ยังไม่ได้เกิดกับเรา เรื่องบางเรื่องเราอาจเคยผ่านมาแล้ว มันก็เป็นการ แลกเปลี่ยนกัน ทีนี้ถ้าเรื่องไหนที่ว่ามันยังไม่เกิดกับเราเราก็จะได้ เราก็จะได้ เตรียมตัวว่าเมื่อเราพบ case แบบนี้เราพบสถานการณ์แบบนี้ปัญหาแบบนี้เราจะเดินไปทางไหน บางเรื่องที่เคยเกิดขึ้นกับเรานะแล้วเราก็เคยใช้สิ่งเหล่านี้ใน กระบวนการกลุ่ม การ supervision ในห้องก็เอามาแลกเปลี่ยนกันให้กับคนอื่น ๆ ที่เจอปัญหานี้แล้วไม่รู้ว่าจะเดินไปทางไหนหรือทำยังไง” (ID8, L: 3-7)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

ไม่เพียงแต่ผู้รับการนิเทศเท่านั้นที่แลกเปลี่ยนแบ่งปันประสบการณ์ในกลุ่มนิเทศ อาจารย์นิเทศเองก็มีส่วนในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ดังประโยคที่ว่า

“อาจารย์ก็จะมียกตัวอย่างของเขาที่เคยเจอมาให้เราฟัง เขาจะเล่า ประสบการณ์ของเขาให้เราฟัง มีอยู่ case หนึ่งที่แจนรู้สึกว่าเป็นเรื่องที่เขาเล่า ไม่ใช่เรื่องจริงเป็นเรื่องจินตนาการแบบหลุดไปแล้ว อาจารย์ก็จะแนะนำ เทคนิคให้เราว่า ถ้าเราไม่เชื่อเรามีวิธีแสดงออกยังไง confront ก็ได้นะให้เขารู้ ต้องแสดงออกยังไงไม่ให้เขารู้สึกว่าเราต่อต้าน แล้วอาจารย์ก็เล่าประสบการณ์ ของเขาให้เราฟัง พอได้ยินประสบการณ์ของเขารู้สึกว่าเหมือนชัดเจนขึ้นว่า มันทำแบบนี้ได้” (ID6, L: 30-35)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ประสบการณ์ที่นำมาแลกเปลี่ยนในกลุ่มนิเทศช่วยให้เห็นแนวทางการศึกษาเชิงจิตวิทยาหลากหลายมากขึ้น โดยผู้รับการนิเทศและอาจารย์นิเทศก็ช่วยกันมองและเสนอแนะแนวทางอย่างหลากหลาย ทำให้ได้แนวทางและวิธีการที่หลากหลาย ดังประโยคที่ว่า

“จากเรื่องที่เพื่อนคนอื่นนำมา share ได้เห็นวิธีการทำของเขา วิธีการแก้โจทย์ของเขา หรือว่าสิ่งที่อาจารย์เสริม สิ่งที่เพื่อนคนอื่นในห้องเสริมกับโจทย์เดียวกันอย่างนี้ค่ะ คือหนึ่งโจทย์จะได้มุมมองจากหลาย ๆ คนขึ้นมา พอเรามี case study เยอะ มันก็จะทำให้เราค่อย ๆ เก็บเกี่ยวมาอยู่ในหัวว่า มันจะมีวิธีไหนได้บ้าง...เราได้เรียนรู้แนวทางใหม่ ๆ idea ใหม่ ๆ เห็นเขาทำแบบนี้มา เอออันนี้ก็ work อันนี้มันก็ไปได้เหมือนกันนะ เหมือนมีวิธีมีตัวอย่างให้เราเอากลับไปใช้” (ID1, L: 153-156, 280-282)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“เห็นแนวทางหลากหลายมุมมองจากปัญหาหนึ่งว่าเราสามารถจัดการมันอย่างไรได้บ้าง มุมมองของนงเองที่น่าจะทำแบบนี้ เพื่อนอาจมองแบบอื่น อาจารย์อาจเสนอแนะแบบอื่นมาให้จากประสบการณ์ของแก” (ID2, L: 69-71)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2)

“คือสิ่งที่เห็นใน supervision ทำให้เห็นภาพว่าถ้าเราไปเจอ case แบบนี้วิธีนี้เป็นอีก idea หนึ่งนะ ถ้าเป็นอาจารย์จะมีวิธียังไง ถ้าเป็นเราเราจะ deal ยังไง ...มีวิธีการแก้โจทย์เยอะขึ้น มันไม่ใช่แค่เฉพาะที่อาจารย์ทำให้ดูเท่านั้น แต่สิ่งที่เพื่อนทำมาแล้วนี่แหละก็เป็นตัวอย่างได้เหมือนกัน ทั้งที่ work และไม่ work” (ID3, L: 149-150, 153-155)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3)

“บางทีก็มาจากเพื่อน คือสมมติว่าหญิงมี case มาหญิงถอดเทปมาหญิง react ตอบโต้ไปแบบนี้ อาจารย์ก็จะถามว่าถ้าเป็นคนอื่นเขาตอบสนองยังไงเขาจะจัดการยังไงกับ case นี้อย่างนี้ ซึ่งเพื่อนบางทีก็จะมีมุมมองมีวิธีคิดที่แตกต่างออกไป แล้วเขาก็จะมีเหตุผลของเขา การที่เพื่อนได้พูดในท้องก็ทำให้เราได้คล้าย ๆ กับเรียนรู้จักวิธีการอื่น ๆ ที่อาจจะไม่ได้เหมือนกับวิธีการของเรา” (ID7, L: 268-271)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

“ได้แนวทางในการลุยกับโจทย์ในใจคนที่มาหาเราครับ แนวทางตรงนี้ หมายถึงวิธีที่จะอยู่กับเขาแล้วพาเขาเดินไป แนวที่จะพาเขาเดินไปว่าเราจะพาเขาเดินไปทางไหนดี เช่น คนหนึ่งมาด้วยปัญหาแบบนี้เราจะพาเขาเดินไป คลายปัญหาคลายใจเขาด้วยกระบวนการหนึ่งสองสามสี่ห้าตามสไตล์เรา แต่ อีกคนหนึ่งอาจจะมองอีกมุมหนึ่งปรับเปลี่ยนความคิดของเราพาเขาเดินไปอีก ทางหนึ่งก็ได้” (ID8, L: 39-40)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

ประสบการณ์ฝึกงานที่นำมาแลกเปลี่ยนในกลุ่มนิเทศ บางครั้งก็เป็นประสบการณ์ที่ไม่ประสบความสำเร็จ คือ ทำต่อไม่ได้ ไม่รู้แนวทางในการทำ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทำให้ได้ทบทวนสิ่งที่ทำลงไปว่ามีข้อผิดพลาดหรือไม่ และช่วยให้มองเห็นวิธีการและแนวทางการปรึกษาเพิ่มมากขึ้น เป็นการเปิดมุมมองและเห็นทางออกของปัญหาตรงนี้ ดังประโยคที่ว่า

“บางทีเราก็ไม่รู้เหมือนกัน หนูรู้ว่าปัญหาเขาคืออะไรแต่ไม่รู้ว่าจะพูดยังไงหรือทำยังไงให้เขาเห็น ไม่รู้ว่าจะทำยังไงให้เขากลายจากจุด ๆ นั้นไป การมา supervision มันก็ช่วยหาวิธีทางหาอะไรอย่างนี้ ฉันทไม่เคยเจอ case แบบนี้เลย พอมาฟังจากของเพื่อนปุ๊บ อ้อ ถ้าเจอแบบนี้ฉันจะลองทำตามแบบเธอนะ ถ้าฉันได้เจออะไรอย่างนี้” (ID2, L: 96-98)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2)

“เหมือนให้ทางออกเรามากขึ้น เพราะว่าในห้อง supervision เราก็จะเอา case ที่เป็นปัญหาหรือว่าเราตันมาแล้วอะไรอย่างนี้ พอแล้วแล้วก็มีการช่วยไกด์ ทำให้รู้สึกได้ว่า ถ้าเกิด case ในลักษณะคล้าย ๆ แนวนี้เราควรจะไปยังไงต่อ ทำให้เรามีทางออกมากขึ้น ไม่ตัน เหมือนคิดได้ว่าต้องทำยังไง” (ID6, L: 5-8)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

“การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของเราเองมันจะทำให้เราเกิดการทบทวน ข้อผิดพลาดของเราหรือทบทวนว่าเราจะแก้สถานการณ์อย่างไร...การทบทวน มันทำให้เราเห็นแนวทางอีกทางหนึ่งหรือเปิดมุมมองประสบการณ์เราใหม่ เพิ่มขึ้นมาอีกครั้ง” (ID8, L: 19-20, 35-36)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

ด้วยความหลากหลายของประสบการณ์ที่นำมาแลกเปลี่ยนกันทำให้ผู้รับการนิเทศเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์คนอื่นที่แตกต่างไปจากตนเอง เป็นการย่นระยะเวลาในการเรียนรู้ และได้แนวทางการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเก็บเอาไว้ใช้เมื่อพบเจอลักษณะปัญหาที่ใกล้เคียงกัน ดังประโยคที่ว่า

“supervision ช่วยให้เราเตรียมตัวได้เรียนรู้ประสบการณ์ของคนอื่น ประสบการณ์ตรงนี้นั้นเหมือนเป็นฐานข้อมูลช่วยย่นระยะเวลาในการเรียนรู้ของเรา พอเราได้ idea จากคนอื่นมาซึ่งเขาไปเรียนรู้อย่างอื่นเพิ่มเติมจากเรา มันเหมือนเราได้เรียนรู้จากเขาได้ มันเป็นฐานข้อมูลสำหรับใช้เตรียมตัวเข้าไปทำกลุ่ม idea ในการแก้โจทย์อะไรอย่างนี้” (ID1, L: 354-364)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“อย่างเราก็จะฝึกงานในโรงเรียนจะเห็นประเด็นเรื่องการเรียนเรื่องความรัก ขณะที่เพื่อนคนอื่นฝึกงานอยู่ต่างจังหวัดก็จะเห็นประเด็นความลำบากแบบไม่มีเงิน พ่อแม่ทำร้าย ซึ่งประเด็นเหล่านั้นก็จะไม่เจอ การมา supervision มันช่วยเติมเต็มในส่วนที่เราขาด เราก็จะมีรูปแบบนี้เป็นพื้นให้เราในการแก้ปัญหา ถ้าเราเจอ case แบบนี้เราก็ควรทำวิธีการนี้” (ID2, L: 102-105)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2)

“พอ supervision ครั้งหนึ่งเพื่อนคนนี้ share เรื่องนี้ คนนี้ share เรื่องนั้น มันก็ได้อะไรที่มันนอกเหนือจากสิ่งที่เราเป็นสิ่งที่เราเคยทำ อันไหนที่เรารู้สึกว่าจะเอามาใช้ได้เราก็เก็บเกี่ยวสิ่งเหล่านั้นเอาไว้” (ID4, L: 234-236)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

“เราก็ได้รับฟังเทคนิคต่าง ๆ ของเพื่อนว่า เขาทำตรงไหนดี ทำแล้วมัน work นะ เขามีแนวคิดแบบนี้นะ เราก็สามารถเอาไปปรับใช้ในครั้งหน้าของเราได้เหมือนกัน เหมือนเราได้เปิดกว้างมากขึ้นเพราะว่าตอนแรกเราทำของเราคนเดียวเราก็มีแคในแง่มุมมองของเราแบบเดียว มันก็เหมือนกับว่าเหมือนเราได้มีอาวุธหลายชิ้นเพิ่มเติมมากขึ้น เหมือนทำให้เรามี idea ใหม่ ๆ เพิ่มเติมมากขึ้น” (ID5, L: 170-175)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

ประเด็นย่อยที่ 1.2 อาจารย์นิเทศก์สาธิตการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ

การสาธิตการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ เป็นวิธีการนิเทศก์ที่อาจารย์นิเทศก์ใช้ใน กลุ่มนิเทศ ซึ่งหมายถึง อาจารย์นิเทศก์แสดงตัวอย่างการทำการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธในกลุ่ม นิเทศ ผู้ให้ข้อมูลรับรู้และบรรยายว่า อาจารย์นิเทศก์อาศัยเรื่องราวหรือประสบการณ์การฝึกงานของ ผู้รับการนิเทศที่ติดขัดมาใช้ในการสาธิต โดยให้ผู้รับการนิเทศเจ้าของเรื่องเป็นผู้รับบริการ การสาธิต ของอาจารย์นิเทศก์ช่วยให้เห็นกระบวนการและลำดับขั้นตอนในการทำ เห็นความเข้าใจที่สอดแทรก มาในการทำ จนทำให้เกิดความเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธเพิ่มมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“ถ้าเจอโจทย์ที่ลูกศิษย์แก้ไม่ได้ บางที่อาจารย์ทำให้ดูไปด้วยเลยคล้าย ๆ กับ role play แก่เป็น case ลิเดียขำคุยอะไรอย่างนี้ คุยไปอาจารย์ก็จะมีวิธีการ work ของอาจารย์ซึ่งจับโจทย์ของ case พอฟังไปเรื่อย ๆ เราก็จะเห็นความ เข้าใจที่อาจารย์จะแทรกเข้ามาในการ work case ” (ID3, L: 49-51)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3)

“เท่าที่จำได้ก็คือว่า เอาถอดเทปออกมาแล้วดูจากเทปที่เราได้เขียน แล้ว อาจารย์ก็ทำกับเราก็คือ ให้เราออกมาข้างหน้าห้อง อาจารย์ก็นั่งแล้วก็พูดคุยกั น เพื่อนบางคนทีออกมานั่งก็สามารถเข้าใจได้อย่างชัดเจน บางคนก็แบบ get อะไรข้างในลึกซึ้งมากขึ้นจนแบบนั่งอยู่ในเรื่องรายนั้นจริง ๆ” (ID5, L: 29-31)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

“พอมีใครยก case ขึ้นมาที่มันติดแล้วไปต่อไม่ได้ อาจารย์อาจจะแนะนำหรือ ทำให้ดู...ก็ไม่ใช่นำมาให้ทำอย่างนี้นะ อาจารย์สาธิตเลยมากกว่า” (ID4, L: 420, 427)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

“มันจะเริ่มตรงลึกขึ้นเวลาที่ว่าอาจารย์สาธิตให้ดู โดยเฉพาะตอนที่อาจารย์ เป็น counselor แล้วเอาคนที่ปัญหาจริง ๆ ตรงนี้แหละมันจะเริ่มให้เราคลิก อีกมุมหนึ่งแล้วละตรงนี้ แล้วหลักธรรมคำสอนตอนสุดท้ายที่เอามาแบ็คอัพเอา มาใส่เต็มเต็มมันทำให้สมบูรณ์เลยว่า แทนที่เราจะเรียนเรื่องของการแก้โจทย์ ในเรื่องของความเท่าเทียมไม่เท่าเทียมกันตรงนี้ แต่ให้เห็น step ก่อน ก่อนคุณ

จะเดินไปอยู่บันไดชั้นห้านะ มันเริ่มจากหนึ่งสองสามสี่แล้วบันไดชั้นที่ห้ามัน
เป็นแบบนี้ครับ” (ID8, L: 130-133)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

ประเด็นย่อยที่ 1.3 อาจารย์นิเทศก์เอื้อให้สนับสนุนช่วยเหลือกัน

การเอื้อให้สนับสนุนช่วยเหลือกัน เป็นลักษณะการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ที่ใช้ในการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ซึ่งหมายถึง อาจารย์นิเทศก์เอื้อให้เกิดการสนับสนุนช่วยเหลือกันทางด้านจิตใจของผู้รับการนิเทศ และสร้างบรรยากาศที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การสนับสนุนช่วยเหลือกันช่วยสร้างบรรยากาศของการนิเทศที่มีลักษณะของการยอมรับ มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีการให้กำลังใจ เอื้อให้ผู้รับการนิเทศเล่าความผิดพลาดจากการฝึกงาน และเรียนรู้แก้ไขร่วมกัน เพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“มันเป็นการยอมรับ การเข้าใจ ของทั้งอาจารย์ทั้งเพื่อนในห้อง คือเวลาเราทำอะไรผิดพลาดเราก็จะกลัวการถูกตำหนิกลัวว่าจะมีคนประณามเรา พอเราเจอบรรยากาศของ supervision หลาย ๆ ครั้ง ความกลัวเหล่านี้ก็จะหายไป เพราะเรารู้อยู่แล้วว่าเราเล่าอะไรไปมันจะไม่มีเหตุการณ์แบบนั้นเกิดขึ้น คือเรารู้ว่าเราจะสามารถมาปลดปล่อย ณ จุดนี้ได้อะไรก็ตามที่เราเจอมา แล้วก็จะมีคนมา support จิตใจเรา มันเป็นการ support ที่ยอมรับว่ามันผ่านไปแล้วมันจบไปแล้วมันก็เกิดขึ้นไปแล้ว แก้อะไรไม่ได้แล้ว สิ่งที่เกิดขึ้นในห้องมันจะมีแต่คำว่า ‘เออ ไม่เป็นไร จะทำยังไงให้มันดีขึ้นครั้งต่อไป’ เราก็จะมาเรียนรู้ว่าทำยังไงให้มันดีขึ้นครั้งต่อไป” (ID1, L: 307-316)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“แบ่งปันประสบการณ์อันรวดเร็วด้วยกัน คือมันก็เหมือนกับว่ามาปรับทุกข์ปรับสุข เธอฉันทำแบบนี้มัน work มากเลยภูมิใจ หรือว่าเธอวิธีนี้มันโอเคหรือเปล่า ฉันว่ามันโอเคนะแต่ฉันก็ไม่แน่ใจนะ อันนี้จะทำให้มันใจขึ้น เออ ฉันว่าอันนี้มันโอเคนะ ทำเออะ ทำสิ ทำถูกแล้ว...เพื่อนให้กำลังใจกัน แก้อันไปตายมาในนั้น ฉันนั่งนั่งลิบวิ โอ้ยทำยังไงดี โอ้ยปกติฉันนั่งครึ่งชั่วโมงเงิบ ๆ เออวะเพื่อนเรานั้นแ่กว่าเรา มันก็ยัง happy อยู่นะ อะไรอย่างนี้ ก็ปรับตั้งทุกข์ทั้งสุข มันเหมือนกับก็ให้กำลังใจกันเองอย่างนี้ด้วย” (ID2, L: 152-154, 156-157)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2)

ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งเปรียบเทียบว่า การสนับสนุนช่วยเหลือกันเหมือนกับบรรยากาศของกลุ่มการปรึกษาเชิงจิตวิทยา มีอาจารย์นิเทศก์เป็นผู้นำกลุ่ม มีการแบ่งปันประสบการณ์ มีบรรยากาศที่เข้าใจยอมรับกัน ไม่ตัดสิน ดังประโยคที่ว่า

“เหมือนในห้องพอเราเล่าเรื่อง เราก็รู้สึกมันก็จะคล้าย ๆ แบบอาจารย์เป็น leader เพื่อน ๆ ทุกคนเป็น member แล้วเราเป็น case อยู่ จะมองเป็นแบบนี้ก็ได้ค่ะ เพื่อนก็จะสไตล์ counseling ก็อยากจะให้กำลังใจหรือว่า share ประสบการณ์เราก็อย่างนี้เหมือนกันนะ ซีนชมที่เรายังกล้าเข้าไปทั้ง ๆ ที่ยังร้องไห้ คือมันก็จะเป็นสไตล์นั้น เราก็ได้ support จากแบบนี้ มันเหมือนกับการเอื้อให้เกิดบรรยากาศให้ทุกคนยอมรับข้อผิดพลาดของกันและกัน เราก็ไม่ได้ไปนั่งตัดสินเพื่อนว่า ถ้าสมมติเพื่อนมาเล่าสิ่งที่เขาแบบทำแล้วมันไม่ค่อยโอเค เราก็ไม่ได้ตัดสินว่า หุย...ทำไมโง่จัง...มันเหมือนเป็นการสร้างบรรยากาศที่ว่าเราจะเรียนรู้ร่วมกัน ไม่ได้ว่าจะ มันไม่ได้เป็น session ของการตัดสินว่าทำผิดทำถูก มันจะเป็น session ของการมาช่วยกัน มาเรียนรู้” (ID1, L: 90-94, 98-99)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

ประเด็นย่อยที่ 1.4 การเอื้อให้เกิดการได้รับข้อมูลป้อนกลับ

การเอื้อให้เกิดการได้รับข้อมูลป้อนกลับ เป็นวิธีการที่อาจารย์นิเทศก์ใช้ในกลุ่มนิเทศ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศให้ข้อมูลและความคิดเห็น ซึ่งหมายถึง อาจารย์นิเทศเอื้อให้ผู้รับการนิเทศได้รับข้อมูลและความคิดเห็นในการทำการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธจากเพื่อนและอาจารย์นิเทศก์ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การมารับการนิเทศเป็นเหมือนกับการได้รับความเห็นต่อการฝึกงานของตัวเองว่าสิ่งที่ทำลงไปเป็นอย่างไร การได้รับความเห็นเหล่านี้ช่วยให้เกิดการทบทวนและมองเห็นข้อผิดพลาดได้ชัดเจนขึ้น เห็นแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง ดังประโยคที่ว่า

“supervision เหมือนกับการได้ feedback จากการทำงาน การเรียน counseling เวลาไปทำกลุ่มมาแล้วมา supervision มันก็เหมือนกับการที่เราออกไปทำงานที่เราได้รับมอบหมาย พอมา supervision เราก็ได้รับ feedback จากอาจารย์สิ่งที่เราไปทำมานี้มันเป็นยังไง feedback ตรงนี้จากทั้งอาจารย์ทั้งเพื่อน ทั้งจากการตระหนักรู้ได้ของเราเอง ว่าสิ่งที่เราทำมันเป็นยังไง มี

อะไรที่เราจะต้องแก้ไขปรับปรุง หรือว่าเราควรจะต้องพัฒนาตัวเองยังไง”
(ID4, L: 308-311)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

“ตอนนั้นที่เราทำเราก็คิดว่าใช่แล้วนะ เรา tuning in เขาแล้วนะ พออาจารย์ feedback แล้วเรากลับมาอ่านใหม่ นี่เราข้ามบางประเด็นไป เรายังไม่ได้ tuning in เขาชัดเจน เราเร็วเกินไป เราพยายามปรับสรุปทั้งที่ยังมีอีกหลาย ประเด็นที่เรายังไม่ได้ทำความเข้าใจหรือฟังเขาอย่างลึกซึ้ง อาจารย์ก็จะคอยชี้ จุดให้เราเห็นชัดเจนขึ้น” (ID5, L: 21-25)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

ประเด็นย่อยที่ 1.5 การเป็นต้นแบบในการเรียนรู้

การเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ เป็นลักษณะการนิเทศอีกรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้น โดย อาจารย์นิเทศก์ทำหน้าที่เป็นต้นแบบที่ช่วยให้ผู้รับการนิเทศได้เรียนรู้ การเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ หมายถึง อาจารย์นิเทศก์ทำหน้าที่เป็นต้นแบบของการเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธเพื่อช่วยให้ ผู้รับการนิเทศได้เรียนรู้ผ่านการสังเกตอาจารย์นิเทศในกลุ่มนิเทศ และยึดเอาอาจารย์นิเทศก์เป็น ต้นแบบของนักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า อาจารย์นิเทศก์คือต้นแบบสำคัญของ การเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ เพราะอาจารย์นิเทศก์ไม่ได้เป็นนักจิตวิทยาการ ปรึกษาแค่เพียงในการทำงานเท่านั้น แต่ยังมีชีวิตที่มีท่าทีของความอ่อนโยน มีคุณภาพใจที่ ดี ด้วยลักษณะของอาจารย์นิเทศก์เช่นนี้จึงเป็นการสอนแก่นของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ และเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองด้วย ดังประโยคที่ว่า

“คืออาจารย์ทำให้เรารู้ว่า เขาทำแล้วเป็นตัวอย่างด้วยทำให้เรารู้ว่า counseling มันไม่ได้แค้ใน session counseling เท่านั้น มันคือชีวิต เพราะว่าอาจารย์เป็น แบบนี้ตลอดเวลาของเขา เขาไม่ได้เป็นแบบนี้แค้ในกลุ่ม เขาไม่ได้มีท่าทีที่ อ่อนโยนแค่เฉพาะตอนทำ case หรือว่าไม่มีคำพูดที่ทำให้เรารู้สึกดีขึ้นเฉพาะ ตอนทำ case ไม่ว่าจะ เป็นท่าที คำพูด ความอ่อนโยนของเขา เขาเป็นอย่างนี้ ในชีวิตประจำวันของเขา ตาารู้สึกว่าการที่เขาเป็นแบบนี้ คือการเป็น role model ให้กับชีวิตเลยไม่ใช่แค่ตอนทำกลุ่ม...มันค่อย ๆ เป็นในชีวิตเนื่องจาก เห็นอาจารย์เป็นอย่างนั้น” (ID1, L: 371-375)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“การมองอาจารย์ supervision ทำให้เห็นแนวทางการพัฒนาตนเอง มุ่งเน้นไปที่ชีวิตประจำวันโดยที่ไม่จำเป็นต้องไปแยกว่าอันนี้พัฒนาตัวเองในฐานะ counselor หรือในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง แก่ใช้ตัวเองเป็นตัวอย่างของการมีคุณภาพใจที่ดีและส่งผลต่อทุก ๆ อย่างของ counselor ทั้งคำพูดและการกระทำที่จะสื่อไปถึง case ทุกอย่างที่เขาทำมันเป็นธรรมชาติ มันคือตัวเขาจริง ๆ ผมว่ามันเป็นตัวอย่างที่เราก็ต้องเจริญรอยตามในการพัฒนาตัวเองเหมือนเป็นภาพสะท้อนที่จะให้พัฒนาตัวเองต่อสิ่งที่เห็นเป็นตัวกระตุ้นให้พัฒนาตัวเองจากชีวิตจริงชีวิตประจำวันในทุก ๆ ขณะ...เกิดความประทับใจว่าคนที่สอนเราเขาไม่ได้สอนเราอย่างเดียว เขาเป็นจริง ๆ ตรงนี้มันย้ำว่าการพัฒนาต้องมาจากการที่เป็นจริง ๆ ในชีวิตประจำวัน” (ID3, L: 79-86, 77-78)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3)

“พอมา supervision เราเห็นว่าสิ่งที่อาจารย์ทำให้เราเห็นสิ่งที่อาจารย์เป็น เรารับรู้อย่างร้อยเปอร์เซ็นต์เลยว่าเค้าเป็น counselor แนวพุทธแท้ ๆ คือเราได้เห็นโมเดลของนักจิตวิทยาแนวพุทธคนนี้ทำแบบนี้ เรามี role model เป็นอาจารย์” (ID4, L: 445-448)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

“ชีวิตอาจารย์นั่นแหละ คำว่าชีวิตคือมันรวมทั้งหมดเลยในความเป็นอาจารย์ แม้กระทั่งบุคลิกภาพ ท่าทาง การพูด เรื่องเล่า บทเพลง หรืออะไรที่มันเป็นตัวอาจารย์ทั้งหมด มันคือแก่นที่เราเห็น...มันเป็นกระบวนการสอน ชีวิตอาจารย์ทั้งหมดที่ว่าครู supervisor ตรงนี้เป็นแก่นที่จะสอนเราหมดทุกอย่างเลย” (ID8, L: 142-143, 148-149)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

ประเด็นย่อยที่ 1.6 การสอนหลักพุทธธรรม

การสอนหลักพุทธธรรม เป็นวิธีการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ที่เกิดขึ้นในการนิเทศแบบกลุ่ม ซึ่งหมายถึง อาจารย์นิเทศก์สอนหลักพุทธธรรมในการนิเทศแบบกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า อาจารย์นิเทศก์ย่อเนื้อหาของหลักพุทธธรรม และสอดแทรกผ่านเรื่องราวของผู้รับบริการที่นำมาเสนอในกลุ่มนิเทศ ทำให้เกิดความเข้าใจหลักพุทธธรรมในบริบทของชีวิตจริง ๆ เป็นการเชื่อมโยงหลัก

พุทธธรรมเข้าสู่ชีวิตจริง ๆ แตกต่างจากการอ่านภาษาบาลี ทำให้เข้าใจและเห็นภาพมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“พอเริ่มมี case study อาจารย์จะพูดคำบาลีที่สอดคล้องกับเรื่องราวที่ทำให้เราเข้าใจคำบาลีกับประสบการณ์จริง” (ID1, L: 413-415)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“อาจารย์ก็จะมีการนำเอาหลักต่าง ๆ ของ Buddhist counseling ไม่ว่าจะเป็นหลักธรรมต่าง ๆ ในการเข้าใจโลกและชีวิตมาสอนมาสอดแทรกทำให้เรารู้ว่าสิ่งเหล่านี้เราสามารถเอาไปใช้ในกระบวนการกลุ่มได้นะ” (ID5, L: 237-238)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

“แรก ๆ เราเรียนเรื่องอิทัปปัจจยตา หลักเต้าหลักเซน แต่พอมา supervision เขาก็หยิบสิ่งที่เขาเคยสอนมาพูดถึงเหมือนมันเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ให้เราเห็นแล้วเราก็เข้าใจมากขึ้น...เหมือนเราเห็นภาพมากขึ้นจากหลักการสู่เรื่องจริง ๆ มันทำให้เข้าใจในหลักการมากขึ้นแล้วนำไปสู่การปฏิบัติว่าพอเราเจออันนี้ปุ๊บแล้วเนี่ยช่วยเขาแก้ไขมันยังไงนำพาเขาไปยังไง ได้อาทฤษฎีไปจับกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ๆ เหตุการณ์ที่เราได้เจอจริง ๆ อย่างนี้” (ID6, L: 189-192, 203-204)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

“มันเป็นหลักพุทธธรรมที่ว่าด้วยเรื่องของจิตใจว่า ใจที่มันคับแคบมันมีอาการของมันเป็นอย่างนี้ ใจที่ยืดหยุ่นที่เข้าใจที่ยอมรับมันมีลักษณะมีภาวะที่มันเป็นแบบนี้ การที่ได้ทำ case แล้วได้มาฟัง supervision มันเหมือนเป็นการหยิบเอาชีวิตแต่ละชีวิตมาพิจารณาแล้วเราก็ได้เห็นจริงตามหลักที่เรียนรู้อันนี้” (ID7, L: 380-383)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

“แก่นที่แท้จริงก็คือหลักธรรมและแก่นความคิด นี่คือนั่นของมันเป็นแก่นตรงนี้เป็นถูกย่อยถูกสกัดออกมา ถูกอธิบายออกมาให้ผู้รับรู้ตรงนี้ได้เข้าใจง่ายขึ้น เราไปอ่านเองแต่เราไม่เห็นภาพชัดเจน แต่คนที่ช่วยย่อยตรงนี้ช่วยให้แก่นตรงนี้ที่มันเป็นอะไรที่เคี้ยวยาก ๆ ตรงนี้ลงมาให้เป็นอาหารจานที่มันกินแล้วมันอร่อยมันมีคุณค่าครบถ้วน ก็คือตัวผู้สอน” (ID8, L: 135-137)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

ประเด็นหลักที่ 2 การพัฒนาทางวิชาชีพ

การพัฒนาทางวิชาชีพ คือ การพัฒนาของผู้รับการนิเทศที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนักจิตวิทยาการศึกษา เป็นการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูลว่า ตนเองมีพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธอย่างไร แบ่งออกได้เป็น 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ 2.1) การพัฒนาความเข้าใจในการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ 2.2) การพัฒนาตนเองในฐานะผู้นำกลุ่ม และ 2.3) การพัฒนาความพร้อมด้านจิตใจ โดยรายละเอียดของแต่ละประเด็นย่อย มีดังนี้

ประเด็นหลักที่ 2 การพัฒนาทางวิชาชีพ

ประเด็นย่อยที่ 2.1 การพัฒนาความเข้าใจในการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ

คุณลักษณะที่ 2.1.1 ทำกระบวนการเชื่อมสมานได้

คุณลักษณะที่ 2.1.2 เห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการ

คุณลักษณะที่ 2.1.3 เข้าใจในหลักพุทธธรรม

ประเด็นย่อยที่ 2.2 การพัฒนาตนเองในฐานะผู้นำกลุ่ม

คุณลักษณะที่ 2.2.1 ตระหนักเท่าทันในการทำกลุ่ม

คุณลักษณะที่ 2.2.2 ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม

ประเด็นย่อยที่ 2.3 การพัฒนาความพร้อมด้านจิตใจ

คุณลักษณะที่ 2.3.1 มั่นใจมากขึ้น

คุณลักษณะที่ 2.3.2 อยู่กับกลุ่มอย่างมีสติและสงบ

ประเด็นย่อยที่ 2.1 การพัฒนาความเข้าใจในการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ

การพัฒนาความเข้าใจในการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ เป็นพัฒนาการด้านแรกของผู้ให้ข้อมูลรับรู้ ซึ่งหมายถึง การพัฒนาของผู้รับการนิเทศที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจในการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ การพัฒนาในด้านนี้แบ่งออกได้เป็น 3 คุณลักษณะ ได้แก่ 2.1.1) ทำกระบวนการเชื่อมสมานได้ 2.1.2) เห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการ และ 2.1.3) เข้าใจในหลักพุทธธรรม รายละเอียดของแต่ละคุณลักษณะ มีดังนี้

คุณลักษณะที่ 2.1.1 ทำกระบวนการเชื่อมสมานได้

ทำกระบวนการเชื่อมสมานได้ เป็นคุณลักษณะแรก que แสดงถึงพัฒนาการของผู้รับการนิเทศในกระบวนการเชื่อมสมานของการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ โดยคุณลักษณะทำกระบวนการเชื่อมสมานได้ หมายถึง ผู้รับการนิเทศเกิดความเข้าใจในกระบวนการเชื่อมสมานและลงมือปฏิบัติได้จริง ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ตนเองเข้าใจในกระบวนการเชื่อมสมานเพิ่มมากขึ้น และสามารถ

อยู่กับผู้รับบริการหรือสมาชิกกลุ่มได้มากขึ้น เป็นการใส่ใจอยู่กับผู้รับบริการตรงหน้า ด้วยความเข้าใจในระดับที่ลึกซึ้ง เป็นการเข้าใจในความรู้สึกและเข้าใจในสิ่งที่เขาเป็น ดังประโยคที่ว่า

“พอทำไปเรื่อย ๆ เราก็จะรู้ว่า มันไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าเด็กพูดเยอะพูดน้อย มันขึ้นอยู่กับว่า tuning in ได้มากขนาดไหน อยู่กับเขาได้มากขนาดไหน เพราะเคยเจอว่าเราปล่อยให้เขาพูดโดยที่เราไม่มีทิศทางไม่ tuning in เขาให้ดี เขาก็จับจุดไม่ได้ว่าการที่เขามานั่งอยู่ตรงนี้เขามานั่งทำไม...ถ้าเรา tuning in เขาได้ตรงจุด เขาก็จะสามารถเล่าเรื่องได้ เรื่องพวกนี้ก็เป็นเรื่องที่เรียนรู้มาจากอาจารย์ supervision เหมือนกันค่ะ” (ID1, L: 40-43, 45-46)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“พอเรารู้ว่า tuning in หรือว่าอะไรมันคืออะไร มันจะเกิดขึ้นตอนไหน มันจะอย่างไร มันเหมือนเราเชื่อมตัวเรากับเขาได้ง่ายขึ้น พอเราเชื่อมกับเขาแล้วเรารู้ว่าเราสามารถ tuning in กับเขาได้แล้วนะ...คือเห็น client เป็นหลัก ใส่ใจ client เป็นหลัก และไม่ด่วนสรุป ไม่ตัดสิน ฟังเขาให้มากขึ้น” (ID5, L: 277-278, 53)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

“tuning in ก็เหมือนกับว่า เราไปอยู่กับกลุ่มไปคุยกับ case เราสามารถที่จะเข้าใจรับรู้ อย่างเช่น ถ้าเค้าเล่าเหตุการณ์อันหนึ่งที่เป็นอะไรที่คาใจค้างใจเขา เราสามารถรับรู้ได้ถึงความรู้สึก ได้ถึงอะไรก็ตามที่เกิดขึ้นกับเค้า ณ เหตุการณ์อันนั้น แม้จะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาแล้ว แต่เราสามารถเข้าใจรับรู้ได้อย่างนี้ค่ะ...พอผ่าน supervision มาหลายครั้ง คำที่บอกว่า ‘เข้าใจเขา’ ระดับของความเข้าใจมันต่างกัน มันลึกซึ้ง เหมือนได้อยู่กับเขามากขึ้น รับรู้ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกหรืออะไรก็ตามที่เขาเป็นได้มากขึ้น ไม่ใช่ในระดับแค่ก็เข้าใจ” (ID4, L: 455-457, 458-460)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวต่อว่า ตนเองสามารถรับฟังเรื่องราวของผู้รับบริการโดยที่ไม่ตัดสินเรื่องราวของเขา เป็นการรับฟังที่ปราศจากประสบการณ์ของผู้รับบริการนิเทศ ไม่มีกรอบและไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง เป็นการรับฟังแบบยอมรับในสิ่งที่เขาเป็น ดังประโยคที่ว่า

“ฟังเรื่องของเขาโดยไม่มีเรื่องของเราขึ้นมาในหัวได้มากขึ้น แรก ๆ เขาเล่าเรื่องของเราเราก็มีเรื่องของเราควบคู่ไปด้วย พอหลัง ๆ เรื่องของเรามันน้อยลง ๆ จน ถ้าถ้าครั้งไหนที่เราอยู่กับเขาได้จริง ๆ เราจะลืมนึกถึงตัวเองเลย เราก็อยู่กับเรื่องของเขา” (ID1, L: 263-267)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“มีความเป็นกลางมากขึ้น ลดกรอบของตัวเองจนไม่มีกรอบที่จะไปทำร้ายคนอื่น คือทุกคนพอคุยกับนงแล้วเขาจะรู้สึกกว่า happy ไม่รู้สึกว่ามันไปตัดสินเขา เขากล้าพูดในทุกเรื่องที่เขาอยากพูด มันเกิดจากการที่นงยอมรับเขาอย่างที่เขาเป็น ไม่ว่าจะเหตุผลขัดกับใจนงแค่ไหน แต่นงก็ยอมรับเขาได้และก็พร้อมที่จะรับฟังเขาไม่ตัดสินเขา” (ID2, L: 218-221)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2)

“พอเราไปทำกลุ่มทำ case เรารู้ว่าเรามีกรอบอย่างนี้แต่เราไม่ได้เอากรอบเราไปตีตราเขานะ เราจะฟังเขาแบบที่เขาเป็นนะ เขาเล่าอะไรมาเราก็อยู่กับเขาได้เต็มที่มีมากขึ้น” (ID4, L: 386-388)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

“เห็นถึงความชัดที่ตัวเองจะต้องมีความใส่ใจกับคนที่อยู่ตรงหน้ามากกว่าการที่จะเอาตัวเองเป็นศูนย์กลาง เหมือนศูนย์กลางที่จะต้องอยู่กับ client เป็นหลักมากกว่าที่ตัวตนของหมวย” (ID5, L: 45-46)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

นอกจากการรับฟังอย่างยอมรับในสิ่งเขาเป็นและไม่ตัดสินในเรื่องราวของผู้รับบริการแล้ว ผู้ให้ข้อมูลยังกล่าวว่า ตนเองได้เรียนรู้ถึงการใส่ใจในรายละเอียดต่าง ๆ ของคำพูดให้มากขึ้น ซึ่งรายละเอียดดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์กับผู้รับบริการให้กลมกลืนเป็นเนื้อเดียวกัน การพัฒนาความละเอียดอ่อนช่วยให้ผู้รับบริการนิเทศทำกระบวนการเชื่อมสมานได้ดีขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“ในการทวนซ้ำ สมมติว่ามันต้องเรียงแอปเปิ้ล ส้ม สตอเบอร์รี่ หมวยก็ไม่ได้ใส่ใจคิดว่าเอาอะไรขึ้นก่อนก็ได้ก็เลยพูดว่าส้ม สตอเบอร์รี่ แล้วก็แอปเปิ้ล แต่อาจารย์ก็จะชี้ให้เห็นว่าจริงๆ ที่เขาเรียงตามลำดับอันแรกนั้นเขาต้องให้

ความสำคัญกับสิ่งนั้นก่อน เขาเรียงอยู่ในใจของเขาแล้ว เพราะฉะนั้นเราต้องฟังให้ชัดเจน ต้องใส่ใจรายละเอียดเล็กน้อยของเขา ทำให้ हमวยเกิดความชัดเจน ใส่ใจในรายละเอียด” (ID5, L: 37-43)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

“ผมมองว่าถ้าเกิดว่าใจเรามันละเอียดอ่อนเพิ่มมากขึ้น มันอ่อนโยนเพิ่มมากขึ้น มันใส่ใจขึ้นมันเคลียร์ขึ้น มันจะรับฟังเสียงหัวใจที่อยู่ตรงหน้าได้ละเอียดขึ้น ได้ชัดเจนมากขึ้นนะ แล้วได้มองมุมมองหรือได้มองอะไรที่มันละเอียดอ่อนเพิ่มมากขึ้น ในมุมมองมันลึกลงไป...มันก็จะละเอียดต่อการใช้คำพูดใช้ภาษา เหมือนเมื่อก่อนเราจะจำติดใจที่บอกว่า คุณป่าตาบอดอะไรอย่างนี้ เราจะจำติดใจเลยว่าบางทีเราพูดเหมือนดูดีเลยนะถึงแม้ป่าตาบอดแต่ใจเราไม่บอด มันเป็นการจีบไปแล้ว ต่อไปเราไปทำงานกับคนพวกนี้ถึงแม้มันจะเล่นยา เราก็ไม่กล้าพูดแล้วอะ ถึงแม้มันจะเล่นยาแต่มันก็รักใคร่สามัคคี เราก็ไม่กล้าจะพูดแล้วอะอะไรแบบนี้ เพราะว่ามันเป็นอะไรที่เราพลาดมาไง” (ID8, L: 220-221, 225-228)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

“เวลาที่เรามา counseling เราก็จะมองด้วยความละเอียดอ่อนมากขึ้น เหมือน tuning in กับเค้าได้ดีขึ้น เพราะว่ามันก็ส่งผลจากการที่เราละเอียดอ่อนกับสิ่งรอบข้างมากขึ้น” (ID6, L: 240-241)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลยังได้เรียนรู้ว่า กิจกรรมที่ใช้ในการนำกลุ่มไม่ใช่สาระสำคัญ แต่เรื่องราวของสมาชิกกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องให้ความสนใจ ซึ่งช่วยให้ผู้รับการนิเทศสามารถเชื่อมสมานได้ถูกประเด็นมากขึ้น

“สิ่งที่จะ work หรือไม่ work มันอยู่ตรงที่ว่าจับประเด็น จับเรื่องราวมันยังไง พอเราเริ่มรู้แล้วว่า เนื้อหาสาระไม่ได้อยู่ตรงกิจกรรมแต่มันอยู่ตรงเรื่องราว กิจกรรมเป็นแค่ตัวเปิดเรื่อง พอเราเริ่มมีจิตใจมันคง เราก็เริ่มอยู่กับเขามากกว่าอยู่กับกิจกรรม มากกว่าอยู่กับตัวเอง...พอหลัง ๆ กิจกรรมเดียวก็อยู่ได้เลย 2 วันเพราะว่าเราเริ่มโฟกัสได้ถูกจุด เรานิ่งพอที่จะอยู่กับเรื่องของ case นิ่งพอที่จะเห็นอะไรในเรื่องที่เขาเล่า” (ID1, L: 289-292, 132-134)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“เวลาเราไปทำกลุ่มเราก็มักจะมีกิจกรรม เราคิดกิจกรรมไป session หนึ่ง road map session สอง symbol อะไรอย่างนี้ แต่คือ การที่เราเป็น counselor แนวพุทธ เราอาจเข้าไปแบบคำถาม ๆ เดียว แล้วจากนั้นก็คือใช้ใจฟังเค้า อยู่กับเค้า มันก็จะไปได้เรื่อย ๆ เอง” (ID4, L: 440-442)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

“เมื่อก่อนเราเป็น counselor มือใหม่ เรากลัวที่จะเข้ามือเปล่าต้องมีเครื่องมือ เครื่องมือติดตัวไปด้วยและเน้นกิจกรรมเป็นหลัก พอเรามา supervision เราก็รู้ว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ได้สำคัญ มันไม่ได้ขึ้นอยู่กับตัวกิจกรรม แต่มันขึ้นอยู่กับเรื่องราวของเขาเป็นหลัก เราสามารถพูดคุยเรื่องราวทำให้เขาเกิดความอกงามในจิตใจได้” (ID5, L: 192-197)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

คุณลักษณะที่ 2.1.2 เห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการ

เห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการ เป็นพัฒนาการของผู้รับบริการนิเทศในกระบวนการพิจารณาการพิจารณาของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ โดยคุณลักษณะเห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการ หมายถึง ผู้รับบริการนิเทศเกิดความเข้าใจในกระบวนการพิจารณาการพิจารณา และมองเห็นความคาดหวังของผู้รับบริการอันเป็นปัญหาที่แท้จริง ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ตนเองมองเห็นปัญหาที่แท้จริงของผู้รับบริการมากขึ้น มองเห็นความคาดหวังที่เป็นรอยแยกระหว่างความจริง ทำให้เข้าใจโจทย์ปัญหาของผู้รับบริการมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“ช่วยพัฒนาตนเองในแง่ของการเป็น counselor คือมันจะรู้ว่าถ้าเราเจอ case แบบนี้เราควรจะมอง case แบบไหน เราควรจะมองโจทย์แบบไหน เราควรจะทำแบบไหน มันทำให้เราเห็นปัญหาชัดเจน พอมา supervision มันจะเห็นมากขึ้นชัดเจนว่าโจทย์มันเป็นแบบนี้” (ID2, L: 14-16)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2)

“case นี้ความคาดหวังคืออะไร เขาต้องการอะไร เขาคาดหวังจะได้แบบนี้แล้วความเป็นจริงเป็นแบบนี้ ก็หยิบตัวอย่างขึ้นมาดูเป็น case ๆ ไป...สุดท้ายเราก็จะเห็นหลักทั่ว ๆ ไปว่าใจที่อยากได้นั้นอยากได้นี้มันมีความดีนั้นมีความทุกข์อยู่ แล้วก็ใจที่แบบคลายแล้วคือไม่ได้คาดหวังอะไรแล้วมันก็จะหม่นหมอง

น้อยกว่าหรือบางทีมันก็จะไม่หม่นหมองมันจะสงบกว่า อันนี้คือหลักการที่เรา
ได้เห็นผ่าน case” (ID7, L: 243-244, 252-254)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

คุณลักษณะที่ 2.1.3 เข้าใจในหลักพุทธธรรม

เข้าใจในหลักพุทธธรรม เป็นพัฒนาการอย่างสุดท้ายที่ผู้รับการนิเทศรับรู้ว่า
เกิดขึ้น โดยคุณลักษณะเข้าใจในหลักพุทธธรรม หมายถึง ผู้รับการนิเทศเข้าใจในหลักพุทธธรรมมาก
ขึ้น ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า เข้าใจหลักพุทธธรรมในบริบทของชีวิตจริงมากขึ้น ซึ่งช่วยทำความเข้าใจ
ลักษณะจิตใจของผู้รับบริการ ดังประโยคที่ว่า

“เราจำได้จากประสบการณ์ที่มาสอดคล้องกับคำพวกนี้ที่เขาค่อย ๆ อธิบาย
ผ่านประสบการณ์พวกนี้ ผ่านเรื่องที่เกิดขึ้นจริง ทำให้เราเห็นว่าคำพวกนี้ไม่ได้
สลักไว้ในหนังสือสวย ๆ แต่เป็นคำที่อยู่ในชีวิตของเรานั้นแหละ...เข้าใจหลัก
พุทธธรรมผ่านชีวิตมากขึ้น พอเรียนรู้มาหลาย ๆ อย่างทำให้รู้ว่า สิ่งเขียนใน
พุทธธรรมมันก็คือชีวิตของคนเรานั้นแหละ แต่ว่าเขียนในอีกภาษาหนึ่งแค่
นั่นเอง” (ID1, L: 424-426, 428-429)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“เข้าใจ Buddhist เพิ่มขึ้นในแง่ที่ว่า แบบหลักอริยสัจ 4 อย่างนี้ ที่เรามองว่า
มันเป็น guideline มันเป็น key มันเป็นแผนที่อยู่แบบนี้ คือแบบ อ้อ ใจคนที่ชุ่น
เป็นแบบนี้ ใจคนที่ไม่ชุ่นเป็นแบบนี้ ไอที่ชุ่นนี้ชุ่นเพราะอะไร ชุ่นเพราะ
คาดหวังยังไง ถ้าไม่คาดหวังใจมันก็สนิทแนบแน่นกับความเป็นจริงได้อย่างนี้”
(ID7, L: 389-391)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

ประเด็นย่อยที่ 2.2 การพัฒนาตนเองในฐานะผู้นำกลุ่ม

การพัฒนาตนเองในฐานะผู้นำกลุ่ม เป็นพัฒนาการของผู้รับการนิเทศที่เกี่ยวข้องกับ
การเป็นผู้นำกลุ่ม ซึ่งหมายถึง ผู้รับการนิเทศมีการพัฒนาคุณลักษณะของการเป็นผู้นำกลุ่ม การพัฒนา
ในด้านนี้แบ่งออกได้เป็น 2 คุณลักษณะ ได้แก่ 2.2.1) ตระหนักเท่าทันในการทำกลุ่ม และ 2.2.2)
ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม รายละเอียดของแต่ละคุณลักษณะ มีดังนี้

คุณลักษณะที่ 2.2.1 ตระหนักเท่าทันในการทำกลุ่ม

ตระหนักเท่าทันในการทำกลุ่ม เป็นคุณลักษณะการเป็นผู้นำกลุ่มอย่างแรก ที่ผู้ให้รับรู้ว่ามีพัฒนาการเกิดขึ้น ซึ่งหมายถึง ผู้รับการนิเทศเกิดการตระหนักเท่าทันต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในใจของตนเอง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการทำกลุ่มการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การมารับการนิเทศช่วยสำรวจใจของตนเองว่ามีความรู้สึกอะไรเกิดขึ้นบ้าง ทำให้เกิดการเท่าทันกับความรู้สึกของตนเอง ได้เห็นใจของตนเองชัดเจนมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“เท่าทันตัวเองได้ในขณะที่เราอยู่กับกลุ่ม ตั้งตัวได้เวลาเจอเหตุการณ์ที่เรา รู้สึกว่ามันไม่โอเคในกลุ่มเวลาเรา *counseling* ซึ่งตรงนี้นั่นก็เป็นส่วนผสมของการที่เราได้ *supervision* ก็การที่เราได้รับการหล่อหลอมให้คิดให้ตระหนักถึงเรื่องพวกนี้...เวลาเราแล้วว่าไปทำกลุ่มอย่างนี้แล้วเรารู้สึกว่าแบบมันแย่มากเลยแต่ก็มันไม่สนใจอะไรเลย เออ รู้สึกแย่มากกับกลุ่มนี้มาก เหมือนอาจารย์ก็จะพูดทำนองว่าแล้วความรู้สึกที่อยู่กับกลุ่มแย ๆ มันเป็นอย่างงี้ทำอะไรทำนองนี้ มันก็ทำให้เราคิดขึ้นได้ว่าเราต้องจัดการตัวเองยังไงก่อนให้เราโอเคก่อนที่เราจะไปจัดการกับกลุ่มอย่างนี้ ซึ่งมันทำให้เราชัดเจนในตัวเองมากขึ้น แล้วพอเหมือนเราโอเคใจเราโอเคจัดการได้ มันก็เป็นความรู้สึกที่เราก็คงจะจัดการกับกลุ่มได้ดีมากขึ้นกว่าตอนที่ใจมันวุ่นวายอยู่กับความรู้สึกว่าทำไม่ได้ทำไม่ได้ อย่างนี้” (ID6, L: 238-240, 44-49)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

“ได้เห็นใจของตัวเอง มันก็ได้สำรวจใจของตัวเอง บางทีเราก็บังคับเขา บางทีเราอยากจะช่วยเขาอยากให้เขาพ้นจากจุดนี้ไว้ ๆ กลายเป็นความอยากของตัวเองใส่เข้าไปอีก การ *supervision* จะทำให้เราเห็นว่าเรากำลังทำอะไรอยู่” (ID7, L: 147-149)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวต่อว่า นอกจากการสำรวจใจของตนเองแล้ว การนิเทศยังช่วยให้ตนเองตระหนักเท่าทันได้ว่า การทำกลุ่มของตนเองยังมีความคาดหวังของตนเองไปเกี่ยวข้อง ยังคงมีอคติ ยังมีประสบการณ์ของตนเองเข้าไปตัดสิน การตระหนักเท่าทันทำให้เกิดความชัดเจน และจัดการใจของตัวเองดีขึ้น มีสติมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“อาจารย์ทำให้เราเห็นว่ามันมีตัวเองอยู่เยอะ เราอยากจะให้เขาพ้น อยากจะ
ให้เขาเข้าใจในสิ่งที่เราคิดว่ามันดีมันมีประโยชน์แล้วเราจะแนะนำเขาไป
คล้าย ๆ กับเราใจร้อนอะ พอมันไม่ได้อย่างที่เรต้องการ มันก็ได้เห็นตัวเองว่า
เราก็คาดหวังในการอยู่กับ case เหมือนกัน อาจารย์ทำให้ชัดกับตัวเองมากขึ้น
...ทำให้เห็นความคาดหวังของตัวเอง ในบางเวลาที่เรายู่กับ case เราก็ค
คาดหวังอย่างนี้ เราก็อลังเกตเราก็ต้องจัดการใจของเราให้ชัดให้เคลียร์ก่อนที่
จะไปอยู่กับ case อะไรอย่างนี้ หลัก ๆ ก็คงเป็นเรื่องของความคาดหวังตัวเอง
มั้ง ถ้าเราไม่เห็นเราก็คงไม่รู้ตัวว่าเราเอาความคาดหวังนี้ไปสวมใน case อย่างนี้”
(ID7, L: 204-208, 291-293)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

“พอเรามาฟังเรามา supervision เราก็อธิบายว่าจริง ๆ แล้วเราก็คงมีกรอบอยู่
นี่คือเราจะเห็นตัวเองชัดขึ้นว่าเรามีกรอบ กรอบก็เหมือนเป็นแบบความคิด
บางอย่างของเรา มันเหมือนเป็นประสบการณ์ของเราที่เราเอาประสบการณ์
ของเราไปตัดสินประสบการณ์เขา ประสบการณ์ตั้งแต่ที่เราเกิดมาหรือว่าที่
เราได้ฟังจากข่าว ปลุกฝังมาจากพ่อแม่ เราเอาประสบการณ์ตรงนี้ไปตัดสิน
ประสบการณ์คนอื่น” (ID1, L: 211-214)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“คือเวลาเราเป็น counselor เราไม่ควรเอาเรื่องของตัวเองมาเป็นกรอบมายึด
ติดในการที่เราอยู่กับ case หรือเราไปทำกลุ่ม เพราะว่ามันทำให้เราไม่ได้อยู่
กับเขาได้อย่างแท้จริง ถ้าเรายังมีตัวเองเราก็คงติด เราก็คงจะมีการตัดสิน เราก
จะมี bias เราก็คงจะมีการตีตราอะไรต่าง ๆ ที่มันอาจจะทำให้การทำกลุ่มหรือ
การทำ counseling แบบไม่ work อะ ก็เลยรู้สึกว่าในเรื่องของการตระหนักรู้
ของตนเอง มันทำให้เราชัดเจนกับตัวเอง รู้ว่าตัวเองเป็นยังไง เพื่อที่จะไม่เอา
ความเป็นตัวเองตรงนั้นไปผูกเกี่ยวกับ case เราคนในกลุ่มของเรา” (ID4, L:
369-373)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

“เวลาเราไปเป็น counselor ถ้าเกิดมีอะไรสักอย่างที่เราเริ่มจะมี bias เราก็ค
งสามารถ เฮ้ย อันนี้มันเป็นสิ่งที่เราเป็น ไม่ได้ เราต้องระวัง มันทำให้เราเหมือน
แยกแยะออกได้ว่าอะไรที่เราทำไปแล้ว แล้วเราทำไปด้วยความเป็น counselor

แต่อะไรที่มีส่วนเอาตัวเองเข้าไปแล้วเราจะต้องไม่ได้นะ คือมีสติที่จะรู้ว่าไม่ใช่
อันนั้นคือความเป็นตัวเราที่เราจะไปผูกตรงนั้นไม่ได้” (ID4, L: 381-384)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

มีผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าวว่า หลักความเข้าใจในชีวิตเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้เกิด
การตระหนักเท่าทันในการทำกลุ่มมากขึ้น เป็นหลักที่ช่วยกระตุ้นและเตือนตนเองให้ระวังความ
คาดหวังที่อาจเกิดขึ้นในใจ และใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“มันเป็นหลักชีวิตธรรมชาติเหมือนหลักที่ให้เข้าใจในชีวิต พวกอย่ามีชีวิตด้วย
ความคาดหวังแต่จงมีชีวิตด้วยสติปัญญา...เหมือนช่วยกระตุ้นเตือนเราว่าอันนี้
คือความคาดหวัง สิ่งที่เกิดอยู่นี้มันคือความคาดหวัง ถ้าเราใช้สติปัญญาเอา
ความคาดหวังออกมันจะต้องแก้อย่างไรอย่างนี้ ทำให้เราไม่หลงทาง กลุ่ม
อุตสาหกรรมตั้งใจทำมาทำไมเป็นแบบนี้คือเราคาดหวังแล้วว่าเขาต้องให้ความ
ร่วมมือกับเรา ถ้าใช้สติปัญญา ออกกลุ่มเป็นแบบนี้แล้ว แทนที่จะอยากให้กลุ่ม
มัน perfect เป็นกลุ่มในฝัน เราต้องจัดการกับกลุ่มที่มันไม่ในฝันมันยังงี้” (ID6,
L: 155-156, 161-165)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

คุณลักษณะที่ 2.2.2 ยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม

ยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม เป็นคุณลักษณะการเป็นผู้นำกลุ่มอีกอย่างหนึ่งที่
ผู้ให้รับรู้ว่ามีการพัฒนาการเกิดขึ้น ซึ่งหมายถึง ผู้รับการนิเทศยอมรับกับเหตุการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
ในกลุ่มจิตวิทยาการศึกษาแนวพุทธ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ตนเองรู้สึกยอมรับกับผลของกลุ่มที่เกิดขึ้น ไม่
คาดหวังว่าผลของกลุ่มจะต้องออกมาดีสมบูรณ์แบบ เข้าใจถึงเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อผลของกลุ่ม ไม่รู้สึก
เสียใจหากผลของกลุ่มออกมาไม่ดี เพราะเป็นสิ่งที่ทำดีที่สุดแล้ว พร้อมยอมรับกับผลของกลุ่มไม่ว่าจะ
เป็นอย่างไร ดังประโยคที่ว่า

“มันไม่ได้อยู่ที่การทำให้ทุกสิ่งได้ตั้งใจ แต่อยู่ที่การยอมรับว่าไม่มีอะไรได้ตั้งใจ
เราทั้งหมด จะต้องอยู่ภายใต้เหตุและปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และเราต้อง
ยอมรับกับเหตุปัจจัยที่เกิดขึ้นนั้น แล้วเราก็พยายามจัดการทั้งตัวเรา จัดการที่
ใจเราเองก่อนว่าเราจะยอมรับอย่างไรในเมื่อมันเป็นแล้ว...มันเป็น wording
ประมาณว่า ความสบายใจมันไม่ได้อยู่ที่การพยายามทำให้ทุกสิ่งได้ตั้งใจ แต่

มันเป็นการยอมรับว่าไม่มีอะไรได้ตั้งใจเราทั้งหมด แต่เราก็ต้องพร้อมอ้าแขนรับกับสิ่งที่มันเกิดขึ้น” (ID5, L: 148-150, 157-158)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

“ช่วงแรก ๆ อยากให้กลุ่ม *perfect* นื่องออกจากกลุ่มมาด้วยรอยยิ้มแบบว่าเป็นมิตรภาพที่ดีหรือได้ช่วยเปลี่ยนแปลงความคิดคนทำให้เขาแบบว่าโลกสดใสขึ้นอะไรอย่างนี้ แล้วพอมันไม่ได้เราก็คจะรู้สึกแยเอง แต่พอได้ทำหลายกลุ่มได้ฟังอาจารย์เหมือนเราจะลดความคาดหวังตรงนี้ เราก็ออยู่กับกลุ่มตามแบบที่เขาเป็น พอเราลดความคาดหวังตรงนี้ได้ แจนรู้สึกว่ามันไม่ทุกข์ว่า เฮ้ยทำไมจบ *session* นี้แล้วไม่ได้เป็นแบบนี้ เรารู้สึกว่าเขาก็ได้ตามแบบที่เขาเป็นในวันนั้น แล้วเราเองก็ทำดีที่สุดแล้ว ไม่ได้คาดหวังว่าจะต้องเหลือ *perfect*” (ID6, L: 112-117)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

“ไม่คิดว่าเราต้องช่วยเขาให้ดีที่สุด ดีมาก ๆ จนใช้ชีวิตต่อไปอย่างดีเลย มันไม่ได้ยึดตรงนั้น บางสิ่งบางอย่างมันก็มีอุเบกขารวางใจให้เป็นกลางอะไรแบบนี้ อาจารย์สอนหมดเลย เราก็ช่วยให้เขาได้ยืนด้วยตัวของเขาเองนะจบความรู้สึกอยากช่วยให้ดีที่สุดเลยแต่มันไม่ดีที่สุด เราก็มืดหวังเสียใจทำไมเราทำได้แค่นี้หรือ เราน่าจะทำได้ดีกว่านี้ละ มันไม่มีตรงนี้” (ID8, L: 211-214)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

นอกจากการยอมรับกับผลของกลุ่มแล้ว ผู้ให้ข้อมูลยังกล่าวถึงการยอมรับกับสมาชิกกลุ่มว่า ตนเองรู้สึกไม่คาดหวังว่าสมาชิกกลุ่มจะเป็นอย่างไร ทำให้มีใจที่เปิดกว้างพร้อมรับสมาชิกกลุ่ม และทำให้อยู่กับสมาชิกกลุ่มได้ดีขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“กลุ่มก็ยังคงคาดหวังไม่ได้เหมือนเดิม คือเราคาดหวังไม่ได้ว่า *member* จะเป็นแบบไหน แต่การมา *supervision* แบบนี้ สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือมันทำให้เราจิตใจเข้มแข็งขึ้น เรารู้สึกว่าเราเข้าไปอยู่ในกลุ่มโดยที่นึกถึงว่า *case* วันนี้จะเป็นยังไงน้อยลง *case* จะมาเข้ามาสายเราก็ออยู่ได้ คือเราจะอยู่กับข้างนอกน้อยลง” (ID1, L: 114-117)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“ในฐานะคนที่ทำงานเกี่ยวกับจิตใจคนเขียวยาวใจคน มันเปลี่ยนแปลงที่ทำให้เราเห็นคุณค่าของชีวิตหรือเห็นคุณค่าของคนที่มาอยู่ตรงหน้าเราแบบนี้ มอง

เค้ารักเค้ายิ่งเพิ่มมากขึ้น ไม่ใช่มองแบบ โอ้ย ไอพวกอิสลามน่ารังเกียจ ไอพวกอิสลามหัวรุนแรง เราไม่ใช่มองอย่างนี้เลย แต่เรามองว่าเป็นพี่น้องเราอะ ใจเรามันกว้างขึ้นอะ แล้วก็พอใจเรามันกว้างขึ้นเราก็อยู่กับคนทุกคนได้เลย...ทำให้เราเป็นคนที่ดีต่อตัวเองและโลกของเรา ความคิดอะไรของเราลดลงไปเยอะ อยู่กับเขามากขึ้น มันจะนิ่งขึ้นและไม่เกิดอาการปั่นป่วน มันช่วยให้เราเข้าใจเขามากขึ้น” (ID8, L: 208-211, 228-230)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

ประเด็นย่อยที่ 2.3 การพัฒนาความพร้อมด้านจิตใจ

การพัฒนาความพร้อมด้านจิตใจ เป็นพัฒนาการด้านสุดท้ายที่เกี่ยวข้องกับจิตใจของผู้รับการนิเทศ ซึ่งหมายถึง ผู้รับการนิเทศมีการพัฒนาด้านจิตใจที่มีความพร้อมต่อการทำการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ การพัฒนาในด้านนี้แบ่งออกได้เป็น 2 คุณลักษณะ ได้แก่ 2.3.1) มั่นใจมากขึ้น และ 2.3.2) อยู่กับกลุ่มอย่างมีสติและสงบ รายละเอียดของแต่ละคุณลักษณะ มีดังนี้

คุณลักษณะที่ 2.3.1 มั่นใจมากขึ้น

มั่นใจมากขึ้น เป็นการพัฒนาความรู้สึกมั่นใจของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งคุณลักษณะมั่นใจมากขึ้น หมายถึง ผู้รับการนิเทศรู้สึกมั่นใจมากขึ้นต่อการทำกลุ่มการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ในช่วงการฝึกงานเกิดความรู้สึกไม่มั่นใจในการทำกลุ่มของตนเอง พอกลับมารับการนิเทศแบบกลุ่ม เพื่อนร่วมการนิเทศและอาจารย์นิเทศก็ยืนยันว่าเป็นการทำกลุ่มที่ดี ทำให้เกิดความรู้สึกมั่นใจมากขึ้น และรู้สึกมั่นใจว่าสมาชิกกลุ่มได้รับอะไรบางอย่างกลับไปจากการทำกลุ่มของผู้รับการนิเทศ ดังประโยคที่ว่า

“นกกจะค่อนข้างไม่มั่นใจในตัวเองเท่าไร ตอนทำจริงเราจะไม่กล้าลงน้ำหนักมาก คือเหมือนกับแหมม ๆ ไป พอมาในห้องทั้งครูทั้งเพื่อนบอกว่ามันโอเคเลยนะ แสดงว่าแนวทางที่เราทำมันโอเค เรามีความมั่นใจมากขึ้นที่จะก้าวไป...แนวทางที่นกกหมายถึงคือ แนวทางที่ใช้กับ case พอได้รับการ confirm ว่ามันดีมันโอเคนะ มันทำให้ชัดในตัวนกกว่า มั่นใจว่าตัวเองเดินได้และเดินถูกแล้ว” (ID2, L: 28-31, 36-38)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2)

“เหมือนพัฒนาความมั่นใจของเรามากขึ้น คือรู้สึกตลอดเวลาที่ทำกลุ่มว่าไม่รู้
ว่าสิ่งที่ตัวเองมันถูกหรือเปล่า มันจะเป็นคำถามว่าทำอย่างนี้ถูกหรือเปล่าวะ
พอมา supervision แล้วเรารู้สึกว่าโอเคกับทางที่เราเป็นสิ่งที่เราทำ มันทำให้
เรามั่นใจว่าโอเคนะ สิ่งที่เราทำมันทำให้กลุ่มเกิดอะไรขึ้นมาแล้วน้องที่อยู่ใน
กลุ่มก็ได้อะไรขึ้นมา” (ID4, L: 30-32)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

นอกจากความรู้สึกมั่นใจมากขึ้นต่อการทำกลุ่มที่ผ่านมาแล้วนั้น ผู้ให้ข้อมูล
ยังกล่าวถึงความมั่นใจที่มากขึ้นต่อการทำกลุ่มครั้งถัดไปด้วยว่า การมารับการนิเทศเป็นการเตรียมใจ
ให้พร้อมที่จะกลับไปทำกลุ่มอีกครั้ง การได้รับการยืนยันว่าการทำกลุ่มที่ผ่านมาดีแล้ว และการได้แนว
ทางการทำกลุ่มที่เพิ่มขึ้น ทำให้รู้สึกมั่นใจและไม่กลัวกับการทำกลุ่มครั้งถัดไป ดังประโยคที่ว่า

“พอ supervision ครั้งนี้เรารู้สึกว่าสิ่งที่เราเป็นเราสิ่งที่เราทำในกลุ่มมันโอเค
การที่จะไปทำกลุ่มครั้งถัดไป มันก็จะรู้สึกแบบไม่กลัว” (ID4, L: 62-63)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

“supervision เหมือนกับการเตรียมใจและความพร้อมความกล้าของเราให้กล้า
ที่จะไปนั่งอยู่ข้าง ๆ เขารับฟังเขา เมื่อก่อนเราเข้าไปนะแต่เราก็ไม่กล้า เพราะ
เราไม่มั่นใจในตัวเองว่าเราจะช่วยเขาได้มากน้อยขนาดไหน” (ID5, L: 207-208)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

“พอ supervision ไปเรื่อย ๆ เหมือนเราจะมั่นใจมากขึ้น เพราะเรามีแนวทางที่
หลากหลายมากขึ้น ความกลัวก็จะลดลง...มั่นใจที่จะอยู่กับกลุ่มหลาย ๆ
รูปแบบมากขึ้น มั่นใจว่าเราจะสามารถจัดการรับมือได้ ช่วยเหลือเขาได้ดีกว่า
ตอนที่ประสบการณ์เรายังน้อย...ทำให้เราพร้อมที่จะรับมือทุกรูปแบบได้มาก
ขึ้น แล้วก็ทำให้เรากล้ามากขึ้นมั่นใจมากขึ้นที่จะรับมือที่จะจัดการกับกลุ่ม ไม่
ว่าจะมาแบบไหนหรือเรื่องทำนองไหน อาจจะไม่ถึงขั้นที่ว่าเผชิญได้ทุกรูปแบบ
แต่มันก็ทำให้กล้ามากขึ้นมีความมั่นใจมากขึ้นกับการทำกลุ่ม supervision ทำ
ให้ได้เห็นรูปแบบที่หลากหลายอะไรอย่างนี้ มีทางมากขึ้น” (ID6, L: 118-119,
123, 173-177)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าวถึงความมั่นใจที่เพิ่มมากขึ้นเกิดจากอาจารย์นิเทศก์ โดยกล่าวว่า ตนเองรับรู้ว่ามีอาจารย์นิเทศก์เป็นที่พึ่งทางใจ รับรู้ว่าตนเองเป็นศิษย์มีครู และรับรู้ว่ามีอาจารย์นิเทศก์ใส่ใจดูแลตลอด ทำให้เกิดความมั่นใจมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“เราเป็นศิษย์มีครู คือว่าเรามีครูของเราอยู่ไม่ว่าเราจะทุกข์เราจะสุขเราจะโดนอะไรมาเรารู้ว่าเรามีที่พึ่งทางใจ พอเรารู้สึกว่าเรามีที่พึ่งทางใจแบบนี้เราจะรู้สึกอุ่นใจขึ้น ถ้าเกิดว่าเรามี supervisor ที่แบบทิ้ง ๆ ขว้าง ๆ เรา หรือว่าอยู่ข้างไม่อยู่ข้าง หรือว่าให้คำตอบแค่ให้มันจบไปเรื่อง ๆ แบบนี้ เรารู้สึกว่าเราจะต้องมูมนะพยายามเพิ่มมากขึ้น หรือจะหาคำตอบด้วยตัวเองจากหนังสือจากอะไรแบบนี้ไปเรื่อย ๆ แต่เนี่ยคือมันรู้สึกอุ่นใจ และเรารู้สึกว่าเราไปไหนมาไหนเรารู้สึกว่าครูไปกับเราอยู่ตลอด เราก็คือศิษย์ที่มีครูไปด้วยเวลาเราทำงาน เรามั่นใจไม่กลัวเพราะว่าครูสอนเรามา และเรามั่นใจในความเป็นครูของเรา ทำให้เราอุ่นใจมากขึ้น แบบว่ามีที่พึ่งทางใจ” (ID8, L: 186-193)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

นอกจากนี้ ความเข้าใจในความแตกต่างกันของกลุ่มก็ช่วยทำให้เกิดความมั่นใจมากขึ้นเช่นกัน ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าวว่า กลุ่มมีความแตกต่างกันไปนำมาเปรียบเทียบกันไม่ได้ การมารับการนิเทศทำให้เข้าใจในความแตกต่างตรงนี้ และรู้สึกมั่นใจกับผลการทำกลุ่มของตนเองมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“พอเข้ามาอยู่ใน supervision มันทำให้เรียกสติตัวเองกลับมาว่า แต่ละกลุ่มต้องมีอะไรแตกต่างกันไป กลุ่มเรามันเป็นอย่างนี้ มันจะมาเปรียบเทียบกันไม่ได้หรอกว่า เฮ้ย กลุ่มเพื่อนคนนั้นดีกว่ากลุ่มเรา แต่ละที่แต่ละคนแต่ละกลุ่มมีความเป็นไปได้ที่มันต่างกันอยู่แล้ว กลุ่มนี้มันก็เป็นแบบนี้ กลุ่มนั้นมันก็เป็นแบบนี้ มันจะให้สองกลุ่มมาเหมือนกัน ให้สองกลุ่มมาตีเหมือนกันมันก็ไม่ใช่ว่าจะให้สองกลุ่มมาแยเหมือนกันมันก็ไม่ใช่ว่า พอมาอยู่ในห้องก็รู้สึกว่าจะจากที่เคยรู้สึกเสีย self ก็รู้สึกว่าจะไม่อะ มันโอเค มันไม่ได้แยอะไรอย่างนี้” (ID4, L: 248-255)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

คุณลักษณะที่ 2.3.2 อยู่กับกลุ่มอย่างมีสติและสงบ

อยู่กับกลุ่มอย่างมีสติและสงบ เป็นการพัฒนาด้านจิตใจของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งหมายถึง ผู้รับการนิเทศสามารถอยู่กับกลุ่มได้อย่างมีสติ และมีจิตใจที่สงบกับการทำกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ตนเองมีสติในการอยู่กับกลุ่มหรือผู้รับบริการที่อยู่ตรงหน้ามากขึ้น มีจิตใจที่สงบ ไม่หวั่นไหว และนิ่งมากขึ้น เมื่อต้องเผชิญกับผู้รับบริการที่ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง และมีใจที่เย็นขึ้น รอคอยให้ผู้รับบริการได้เติบโตตามวิถีทางของเขาเอง ดังประโยคที่ว่า

“เราจะอยู่หนึ่ง ๆ กับตัวเอง มีสติสมาธิอยู่กับตัวเองอยู่กับกลุ่มใหม่ อยู่กับเรื่องที่เขาเล่ามาในตอนนั้น คือไม่วอกแวกไปเรื่องอื่น” (ID1, L: 335)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“supervision ทำให้เกิดการพัฒนาตนเองในแง่การเตรียมการทำกลุ่มของเราที่มุ่งในเรื่องภายใน สังเกตว่าท่าทีการอยู่ในกลุ่มมันก็เปลี่ยนไป มันสงบมากขึ้นนะ มันมีสติมากขึ้นนะ รู้สึกว่าใจเรามันก็พัฒนาขึ้น...เดี๋ยวนี้เวลาเราทำกลุ่มท่าทีเราเปลี่ยนไป มีสติมากขึ้น มีจิตใจที่สงบมากขึ้นเวลาเจอ client ที่ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังหรือเจอภาวะบางอย่างที่ปั่นป่วนในใจ ผมพบว่า การพัฒนาตรงนี้ทำให้ใจนิ่งขึ้น ไม่หวั่นไหวมาก ถึงแม้ว่าปัญหาที่เจอไม่เคยจะแก้ได้ แต่สิ่งที่เปลี่ยนไปคือมุมมองท่าทีที่อยู่กับมันได้อย่างโอเคสงบมากขึ้น อาจจะไม่ได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่เห็นชัดเจนว่ามันสงบมากขึ้น มันเหมือนกับว่าอยู่กับกระแสของความไม่แน่นอนได้ดีขึ้น อยู่กับคลื่นอยู่กับกระแสได้มั่นคงขึ้นนะ” (ID3, L: 139-144, 129-135)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3)

“บางครั้งอยากให้ member เกิดความเติบโตเกิดความองกวมแต่ในขณะเดียวกันเราเอาน้ำร้อนที่เป็นใจเรา เหมือนเรารดน้ำต้นไม้แต่มันเป็นน้ำร้อนที่เป็นใจเราไปรด ยังไงมันก็ไม่เติบโตมีแต่เหี่ยวเฉามีแต่ตายลง ถ้าเกิดว่าเรานิ่งขึ้น เราเย็นขึ้น เรามีสติมากขึ้น เราค่อย ๆ tune in เราค่อย ๆ รดน้ำ เราค่อย ๆ ฝึมอง เดี่ยวมันค่อย ๆ เติบโตไปเองตามวิถีทางของมันเอง” (ID5, L: 266-268)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

ประเด็นที่ 3 การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์

การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ คือ ลักษณะการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้รับการนิเทศที่ประยุกต์มาจากหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ โดยผู้ให้ข้อมูลระบุว่าตนเองดำเนินชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลงไปจากความเข้าใจตรงนี้ แบ่งออกได้เป็น 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ 3.1) รับฟังผู้อื่นอย่างเข้าใจและยอมรับ 3.2) ตระหนักเท่าทันในชีวิตของตนเอง และ 3.3) ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต รายละเอียดของแต่ละประเด็นย่อย มีดังนี้

ประเด็นที่ 3 การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์

ประเด็นย่อยที่ 3.1 รับฟังผู้อื่นอย่างเข้าใจและยอมรับ
 ประเด็นย่อยที่ 3.2 ตระหนักเท่าทันในชีวิตของตนเอง
 ประเด็นย่อยที่ 3.3 ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต

ประเด็นย่อยที่ 3.1 รับฟังผู้อื่นอย่างเข้าใจและยอมรับ

รับฟังผู้อื่นอย่างเข้าใจและยอมรับ เป็นลักษณะการดำเนินชีวิตที่ผู้รับการนิเทศประยุกต์กระบวนการเชื่อมสมานมาใช้ ซึ่งรับฟังผู้อื่นอย่างเข้าใจและยอมรับ หมายถึง ผู้รับการนิเทศรับฟังผู้อื่นในชีวิตประจำวันด้วยความเข้าใจและยอมรับผู้อื่นมากขึ้น ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ในชีวิตประจำวันตนเองรับฟังผู้อื่นรอบข้างมากขึ้น เป็นการรับฟังความรู้สึก เป็นการรับฟังโดยไม่ด่วนตัดสิน ไม่นำประสบการณ์ส่วนตัวไปตัดสิน ไม่ยึดตนเองเป็นหลัก ทำให้เกิดความเข้าใจและยอมรับในสิ่งที่เขาเป็นมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“เวลาเราใช้ชีวิตประจำวันทั่วไปมันก็ทำให้เรารู้สึกว่าเราก็ฟังเขา เหมือนสมมติอยู่กับแฟนอย่างนี้ เราก็ฟังเขามากขึ้น ฟังเขาทั้งสิ่งที่เขาพูดทั้งความรู้สึก คืออยู่กับเขามากขึ้นอยู่แล้วก็รู้สึกว่าเข้าใจ บางทีพอเราฟังแล้วเราพูดอะไรออกไปที่ทำให้เขารู้สึกว่าเราเข้าใจนะแล้วเรา happy เขาก็ happy มันเหมือนกับทำให้อยู่ด้วยกันแล้วมีความสุขมากขึ้น” (ID4, L: 185-188)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

“สิ่งเหล่านี้ไม่ได้จบแคในห้อง เราสามารถขยายเอาไปใช้ในชีวิตประจำวันของเราได้ ทำให้เราหัดที่จะรับฟังคนรอบตัวเรามากขึ้น เพื่อน คนในครอบครัว ใครก็ตามที่อยู่ในสังคมเรา เหมือนเราเปิดใจกว้างที่จะเอื้อหรือว่าไม่ด่วน

ตัดสินใจกับเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิต...เมื่อก่อนเรายึดตัวเองเป็นหลัก แต่พอเราได้อยู่กับ client หรือ member เราจะรู้เลยเหมือนกับที่อาจารย์ชี้ให้เห็นว่า เราต้องไม่ยึดตัวเองเป็นหลักแล้วยึดอยู่กับคนที่อยู่ตรงหน้ารับฟังเขามากขึ้น เหมือนกับเพื่อนเราครอบครัวเรา เราก็ลดความเป็นส่วนตัวตนของเราลง เราก็จะรู้สึกมีความสุขมากขึ้น” (ID5, L: 59-64, 105-111)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

“ยึดหยุ่นกับคนอื่น ยอมรับคนอื่นมากขึ้น มีพื้นที่กว้างขึ้นที่จะเข้าใจคนอื่นในแบบที่เขาเป็น มีอยู่เรื่องหนึ่งแต่ก่อนหญิงโตมากับพี่ที่เขาชอบพุทธศาสนามาก ๆ แล้วทำให้หญิงรู้สึกต่อต้านและปฏิเสธพุทธศาสนา แต่การมาเรียนตรงนี้ทำให้หญิงเปลี่ยนไป หญิงไปคุยกับพี่คนนี้ด้วยใจของตัวเองที่เปิดและอยากจะรับฟังเขาจริง ๆ หญิงก็รู้สึกแบบว่าตัวเองโตขึ้น ถ้าเรายังซุนใจเรายังโกรธเรายังยึดติดอยู่เราไม่มีทางที่จะทำสิ่งนี้ได้” (ID7, L: 328-333)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

ประเด็นย่อยที่ 3.2 ตระหนักเท่าทันในชีวิตของตัวเอง

ตระหนักเท่าทันในชีวิตของตัวเอง เป็นลักษณะการดำเนินชีวิตที่ผู้รับการนิเทศ ประยุกต์คุณลักษณะของการเป็นผู้นำกลุ่มมาใช้ ซึ่งหมายถึง ในชีวิตประจำวันผู้รับการนิเทศตระหนักและเท่าทันกับสิ่งที่เกิดขึ้นในใจของตนเอง ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า รับรู้ว่ามีอาการตระหนักและเท่าทันกับการคิด การพูด การกระทำของตนเอง มีสติและคิดพิจารณากับสิ่งที่เกิดขึ้น และดำเนินชีวิตอยู่กับปัจจุบัน ดังประโยคที่ว่า

“ชีวิตประจำวันในหลาย ๆ ครั้งที่เรามองเท่าทันตัวเอง มี awareness ในการคิดการพูดการกระทำที่มากขึ้น ซึ่งเรื่องเหล่านี้แต่ก่อนอาจจะไม่ได้มี อันนี้คือการพัฒนาของเรา เช่น เราคุยกับแฟนอาจจะรู้สึกว่าเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นมันแก้ได้ดีขึ้นหรือเห็นว่าใจเย็นมากขึ้น มีสติมากขึ้น” (ID3, L: 92-94)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3)

“สิ่งที่เอามาใช้ในชีวิตคือการมีสติ เมื่อไหร่ก็ตามถ้าเราขาดสติพิจารณาทำให้เราทุกข์ได้ ถ้าเราไม่อยู่กับปัจจุบันพยายามที่จะยึดติดหรือไม่มีสติกลั่นกรองว่าใจของเราตอนนี้มันอยู่ตรงไหน สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่หมายยังยึดถือและใช้อยู่

พยายามมีสติในการพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่มันเกิดขึ้นในปัจจุบันให้มากที่สุด” (ID5, L: 88-93)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

ผู้ให้ข้อมูลยังกล่าวว่า ตนเองมีการตระหนักเท่าทันกับความคาดหวังที่เกิดขึ้นในใจของตนเอง การตระหนักเท่าทันความคาดหวังนี้เป็นสิ่งที่ช่วยหยุดและจัดการความคาดหวังไม่ให้เกิดขึ้น ทำให้กลับมาตั้งตัวได้เร็วขึ้น อยู่กับความจริงมากขึ้น ไม่ยึดติด ยึดหยุ่นและยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“พอ supervision ตรงนี้มีมันส่งผลต่อการพัฒนาตัวเองคือเห็น disease ของตัวเอง แล้วเมื่อไหร่ที่เราเห็น disease เราก็สามารถที่จะ calm ได้ง่ายขึ้นหรือหยุดได้ง่ายขึ้น disease ตรงนี้ค่อย ๆ หายไป” (ID3, L: 116-117)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3)

“เวลาเราเจออะไรที่มากกระทบใจเราเหมือนเราจะตั้งตัวได้เร็วขึ้น แบบว่าเฮ้ย อันนี้เป็นความคาดหวังของเราเองเราต้องจัดการตัวเองเหมือนมันคิดได้เร็วขึ้นว่าอะไรมันคืออะไรเราต้องจัดการยังไง ไม่ปล่อยให้ตัวเองจมกับความรู้สึกไม่ดีแบบนั้นนานมาก เหมือนตั้งตัวได้เร็วขึ้น” (ID6, L: 230-232)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

“เห็นความคาดหวังตัวเองมากขึ้น พอเราเห็นตัวเองนั่นแหละที่ทำให้ตัวเองทุกข้มันก็เลยยึดหยุ่นมากขึ้นเวลาเราเจอเรื่องที่ไม่ได้ตั้งใจเรา เช่น เวลาทำงานเจอคนรอบตัวที่อยู่ด้วยแล้วหงุดหงิด ถ้าเป็นเมื่อก่อนจะรู้สึกที่ไม่ชอบเขาทำไมเขาทำอย่างนั้นดูสิเราสนใจเลยอย่างนี้ แต่พอเรามีหลักตรงนี้เราก็มองว่าเป็นเราเหมือนกันนะที่เราไม่ชอบไม่ยากให้เขาทำแบบนั้นพอเขาทำก็เลยขัดใจเรา” (ID7, L: 309-313)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

“จะมีมุมที่เรารู้สึกเหมือนติดกับมันน้อยลง เช่น ของหายเราก็รู้สึกว่าใช้เวลาที่จะเสียใจกับมันน้อยลง คือเวลาเกิดภาวะสูญเสียก็เสียใจไม่ต่างจากคนอื่นหรอก แต่พอเราเห็นว่าตัวเราเกิดกระบวนการอะไรในใจบ้าง การอยากให้อะไร

นั่นไม่เกิดแต่มันเกิดขึ้นแล้ว พอเราได้สังเกตตรงนี้น้ำมันก็เหมือนกับเราปล่อยได้เร็วขึ้น ชีวิตก็ง่ายขึ้น” (ID7, L: 132-135)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

นอกจากนี้ มีผู้ให้ข้อมูลสองรายที่กล่าวว่า เรื่องราวของผู้รับบริการก็มีส่วนที่ช่วยในการตระหนักถึงความคาดหวังของตนเองในชีวิตประจำวัน เป็นการย้อนกลับมาทบทวนและสังเกตใจของตนเอง ทำให้หยุดความคาดหวังและกลับมาดำเนินชีวิตบนความจริง ดังประโยคที่ว่า

“พอฟังเรื่องของ case มันก็เข้าใจ ตระหนักรู้ ปมมันก็คลายไปเอง เหมือนกับว่าได้มองตัวเองผ่านคนอื่นแล้วเกิดความเข้าใจในตนเองมากขึ้น...ตอนที่หมวยบอกว่าแม่ชอบบ่นจุกจิกจู้จี้รำคาญ อาจารย์ก็พูดว่าการที่เราบ่นจุกจิกจู้จี้ก็ดีกว่าการที่ไม่มีเขาหรือเปล่า เราก็แบบเออมันโดน มันก็จริงเขาจะบ่นจุกจิกกับเราได้สักแคไหนกันเชียว การที่มีเขาอยู่ก็ดีกว่า มันก็ทำให้อยู่กับแม่ได้ดีขึ้น อันนี้คือเรื่องราวของ case มันมีบางจุดที่เรื่องราวตรงกับเราเป็นจุดที่เราเคยอยู่เหมือนกัน บางที่ไม่ได้คิดว่าต้องแก้แต่มันก็คาอยู่ข้างในลึก ๆ พอมาฟังก็เออ ปมของ case ก็คลายด้วย ปมของเราที่คลายด้วย” (ID2, L: 61, 64-67)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2)

“บางที่เราเจอ case ที่เขาเสียใจกับการเปลี่ยนแปลง มันก็ทำให้กลับมามองในชีวิตของตัวเองว่า เหตุการณ์เปลี่ยนแปลงมันก็เกิดขึ้นกับเราแล้วก็เราคาดหวังกับมันแคไหน อาจไม่ต้องรอถึงกับเราสูญเสียมันแต่เราได้เห็นมันตั้งแต่ก่อนที่เราสูญเสียมันในจังหวะเวลานี้เรามีความสุขกับสิ่งนี้จึงเลยแล้วเราก็ค่อย ๆ กับอยากจะทำอยู่กับสิ่งนี้ไปนาน ๆ นะ เราได้เห็นใจตัวเองก่อนที่เราจะสูญเสียมัน” (ID7, L: 397-401)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

ประเด็นย่อยที่ 3.3 ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต

ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต เป็นการประยุกต์คุณลักษณะของการเป็นผู้นำกลุ่มมาใช้เช่นเดียวกับการตระหนักเท่าทันตนเองในชีวิต โดยยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต หมายถึง ผู้รับการนิเทศดำเนินชีวิตด้วยความเข้าใจที่ยอมรับกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ตนเองดำเนินชีวิตด้วยใจที่เปิดกว้างมากขึ้น ยอมรับและอยู่กับความไม่แน่นอนได้ดีขึ้น อันเป็นผลมาจากการขัดเกลตาตนเองในการเป็นผู้นำกลุ่ม ดังประโยคที่ว่า

“ส่งผลกับตัวเอง อย่างแรกก็คือใจเราเปิดกว้าง พร้อมที่จะยอมรับกับสิ่งต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น เช่น เมื่อก่อนอาจจะมีข้อแม้ว่าจะมีอะไรที่ไม่อยากจะเป็น พอเราได้ผ่านกระบวนการขัดเกลาเรา สิ่งเหล่านี้เราก็ได้รู้ว่าเรื่องบางอย่างของมันเป็นเรื่องที่ไม่แน่นอน แล้วเราจะจัดการอย่างไรกับความไม่แน่นอนที่มันจะเกิดขึ้น เราก็ได้เรียนรู้จากกระบวนการขัดเกลาจิตใจเรา” (ID5, L: 71-74)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

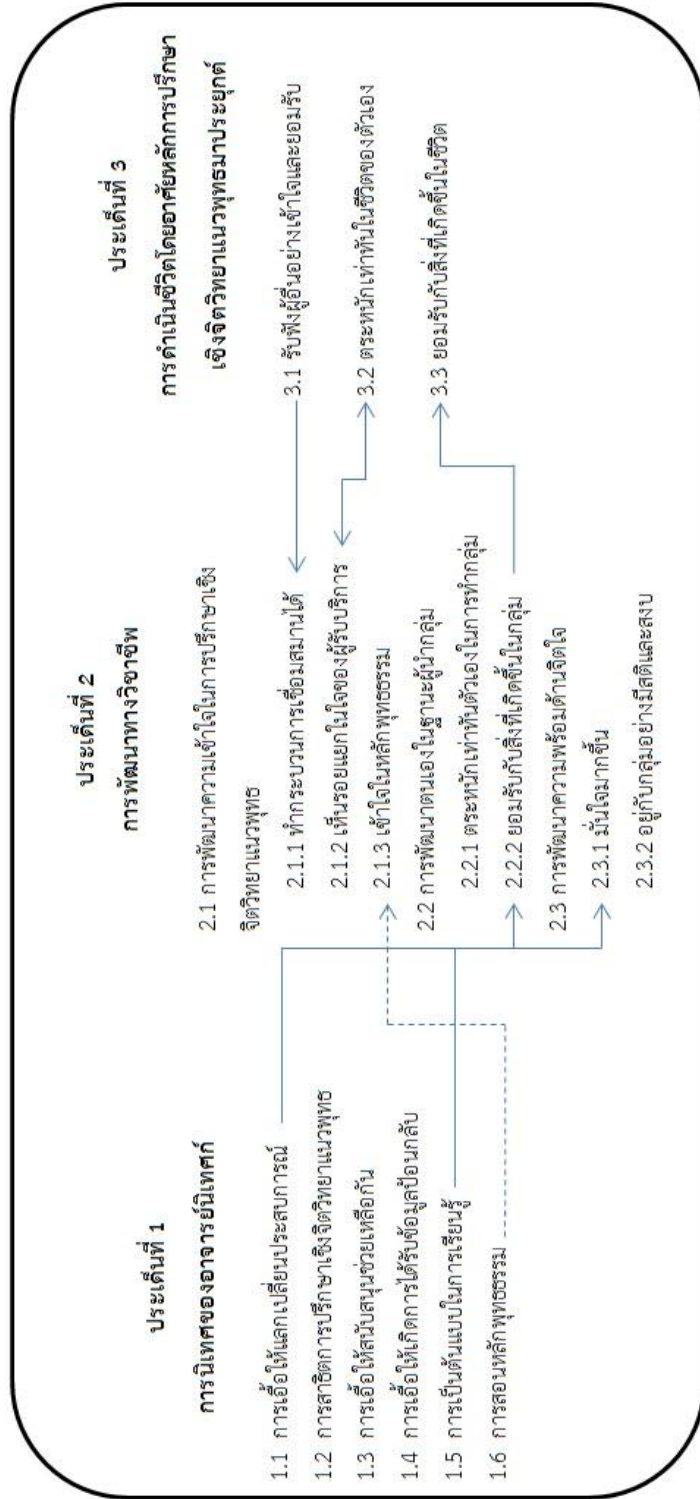
ผู้ให้ข้อมูลกล่าวต่ออีกว่า การดำเนินชีวิตด้วยการยอมรับกับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิต ทำให้ดำเนินชีวิตอยู่กับปัจจุบัน ไม่ค้นหาความสมบูรณ์แบบ และมีความสุขในการดำเนินชีวิตมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“ไม่พยายามที่จะหาความสมบูรณ์แบบที่สุดในทุกสิ่งทุกอย่าง เราได้เรียนรู้ว่าสิ่งที่มีมันเกิดขึ้นมันเป็นอยู่ ณ ขณะนี้เราจะยอมรับมัน ยอมรับในสิ่งที่เรามี ยอมรับในสิ่งที่เราไม่มี ยอมรับในสิ่งที่ไม่ได้ตั้งใจเรา พอเรายอมรับแล้วก็ทำให้เรามีความสุขมากขึ้น” (ID5, L: 126-128)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นของผลการสัมภาษณ์รอบที่ 2

ประสบการณ์ของนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัด นอกจากจะสามารถแบ่งออกได้เป็นประเด็น 3 ประเด็นแล้วนั้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 2 นี้ยังพบว่า มีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นระหว่างประเด็นที่พบด้วย ซึ่งแบ่งปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นออกได้เป็น 2 อย่าง ได้แก่ 1) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์และการพัฒนาทางวิชาชีพ และ 2) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทางวิชาชีพและการดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ รายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 10 และมีดังนี้

ภาพที่ 10 ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างประเด็นของผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2

1) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรณีศึกษาของอาจารย์นิเทศก์และการพัฒนาทางวิชาชีพ

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรณีศึกษาของอาจารย์นิเทศก์และการพัฒนาทางวิชาชีพ เป็นความสัมพันธ์ที่มีรูปแบบประเด็น การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ส่งผลต่อประเด็น การพัฒนาทางวิชาชีพ โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประเด็นย่อยและคุณลักษณะของประเด็นทั้งสองมีรายละเอียดความสัมพันธ์ ดังนี้

การเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ส่งผลต่อ ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ในการฝึกงานการทำกลุ่มไม่ได้ประสบความสำเร็จเป็นไปตามที่คาดหวังเสมอ ผู้ให้ข้อมูลยอมรับเกิดความรู้สึกที่ไม่ดี แต่เมื่อมาแบ่งปันแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันในกลุ่มนิเทศ แล้วได้เห็นประสบการณ์ที่เหมือนกันของเพื่อน ทำให้เกิดการยอมรับมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“ตลอดเวลาที่ทำกลุ่มผ่านมามันไม่ได้โอเคร้อยเปอร์เซ็นต์อยู่แล้ว ต้องมีเลี้ยวที่มันไม่โอเค พอมา supervision มันก็ให้เห็นเลี้ยวที่ไม่โอเคของเพื่อน เหมือนกับก็ได้เรียนรู้ไปว่ามันเป็นแบบนี้” (ID4, L: 263-264)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

การเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ส่งผลต่อ มั่นใจมากขึ้น ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การได้แนวทางและการได้ฟังประสบการณ์ของอาจารย์นิเทศก์ ช่วยทำให้เกิดความชัดเจน และรู้สึกมั่นใจมากขึ้นที่จะทำกลุ่มในครั้งต่อไป ดังประโยคที่ว่า

“เหมือนมั่นใจว่าถ้าครั้งหน้าเจอแบบนี้เราก็ทำได้ เพราะว่าที่เจอมาครั้งก่อนไม่กล้าที่จะไป แต่พอเราได้ยินอาจารย์พูด เราก็รู้สึกว่าถ้าแบบนี้มันทำได้ เราก็กล้าที่จะทำในครั้งต่อไป เขาก็แนะนำว่าทำแบบนี้ได้ใช้เทคนิคนี้ได้ แล้วก็ประสบการณ์ที่เค้าเจอเป็นยังไงเพื่อให้เราชัดเจนขึ้นว่าเออวิธีการพูดต้องเป็นยังไง” (ID6, L: 36-39)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

การเอื้อให้เกิดการได้รับข้อมูลป้อนกลับ ส่งผลต่อ ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การได้รับข้อมูลป้อนกลับจากอาจารย์นิเทศก์ ทำให้มองเห็นการทำกลุ่มของตนเองได้ชัดเจนมากขึ้น และเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองต่อไป เมื่อได้รับข้อมูลป้อนกลับเรื่อย ๆ ก็ช่วยให้ตนเองเกิดการพัฒนามากขึ้นแตกต่างไปจากช่วงแรก รู้สึกยอมรับและเข้าใจผู้รับบริการมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“พอไปทำกลุ่มกลับมาใหม่ ตอนที่อยู่ใกระบวนกลุ่มมันก็เห็นตัวเองในระดับหนึ่งหลังจากที่ได้มาฟังเทปถอดเทป แต่มันก็ไม่ชัดเจนเท่าไรนะ พอมา feedback จากอาจารย์ก็จะทำให้เราชัดกับตัวเองมากขึ้นว่า เราไม่เอาตัวเองเป็นศูนย์กลางของสิ่งต่าง ๆ ประมาณนี้ พอได้สิ่งเหล่านี้จากอาจารย์เราก็เอาคำพูด เอาสิ่งที่เราได้ยินกลับไปทำใหม่อีกครั้งหนึ่ง เพราะเราเจอกันหลายครั้ง ไม่ได้ทำกลุ่มครั้งเดียว ระหว่างนั้นอาจารย์ก็เรียกมา feedback ประมาณนี้ พอกลับไปทำใหม่ เราก็ได้พัฒนาตัวเองมากขึ้น เห็นการเปลี่ยนแปลงของ client สัมพันธภาพที่เรามีต่อกันมันก็มากขึ้น ไม่เหมือนกับตอนที่เรารู้จักกัน เหมือนเราพร้อมที่จะยอมรับและเข้าใจเขา เขาก็รู้ได้ถึงกระบวนการที่มันเกิดขึ้นในนั้น” (ID5, L: 114-119)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

การเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และ การเอื้อให้เกิดการได้รับข้อมูลป้อนกลับ ส่งผลต่อ มันใจมากขึ้น ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า เมื่อนำประสบการณ์ทำกลุ่มที่ประสบความสำเร็จไปเล่าแบ่งปันให้เพื่อนร่วมการนิเทศฟัง ความคิดเห็นและความรู้สึกของเพื่อนที่เห็นด้วยเป็นการยืนยันว่าสิ่งที่ทำไปแล้วดี ทำให้เกิดความรู้สึกมั่นใจกับผลของกลุ่มมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“เวลาเราเอา case ตัวเองขึ้นมาเล่าให้คนอื่นฟัง คงเป็น case ที่เราทำแล้วเรารู้สึกโอเค เราทำแล้วเรารู้สึกว่ากลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่แบบเรา happy เรามีความสุข เรารู้สึกอิม พอเราเล่าไปปุ๊บแล้วเพื่อนก็เอออว่าทำอย่างนี้ก็ดีเหมือนกัน คือเหมือนกับมีคนเห็นด้วยกับเรา มีคนมีความรู้สึกร่วมด้วยไปกับเรา เวลาเราเล่ากลุ่มที่อิมความรู้สึกเราก็จะท่วมท้นว่ามันอิม แล้วพอเล่าไปปุ๊บเพื่อนก็อิมไปกับเราด้วย...เป็น feedback จากเพื่อน เป็นอะไรที่เค้ารู้สึกร่วมไปกับเราว่า เราอิมจริง ๆ กับกลุ่มนี้ แล้วเหตุการณ์ที่เราเล่า case อะไรที่เราเล่าไปแล้วเพื่อนเค้าก็แบบเห็นด้วย คืออิมไปกับเราด้วย มีความรู้สึกอินแล้วก็ร่วมด้วยไปกับเรา น้าวว่าตรงนี้นั้นเป็นอะไรที่ชัดเจนสำหรับความรู้สึกว่ามันใจที่เราทำกลุ่มมาโอเค” (ID4, L: 36-39, 41-43)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

การสอนหลักพุทธธรรม ส่งผลต่อ เข้าใจในหลักพุทธธรรม ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ลักษณะการสอนของอาจารย์นิเทศก์ที่เชื่อมโยงหลักพุทธธรรมกับปัญหาของผู้รับบริการ ทำให้เห็น

ภาพของหลักพุทธธรรมมากขึ้น เข้าใจความหมายของหลักพุทธธรรมชัดเจนมากขึ้น มากกว่าการอ่านจากตัวอักษร ดังประโยคที่ว่า

“เข้าใจหลักธรรมเพิ่มขึ้น คือหลักธรรมเป็นแค่ตัวอักษรและมีความหมายซ่อนอยู่ในตัวอักษร แต่กระบวนการ supervision โดยหลักจิตวิทยาแนวพุทธธรรมนี้ อาจารย์ทำให้ตัวอักษรพวกนี้ลุกขึ้นมามีชีวิต เอาตัวอักษรตัวความหมายให้มันมีชีวิตขึ้นมาโดยเชื่อมโยงกับปัญหาที่อยู่ในใจคน แล้วกระบวนการธรรมนี้ทำให้ตัวอักษรมีชีวิตขึ้นมาแล้วไปเชื่อมโยงกับปัญหาที่เราไปพบมา ตัวอักษรนี้มันก็เป็นภาพชัดเจนมากขึ้น เราก็เข้าใจมันชัดเจนมากขึ้น แต่ถ้าเราไปอ่านเอง เราเข้าใจไหมเราเข้าใจนะ เรารู้เรื่องใหม่เรารู้เรื่องนะ แต่เราไม่เห็นภาพที่มันชัดเจนอย่างนี้” (ID8, L: 250-254)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

2) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทางวิชาชีพและการดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทางวิชาชีพและการดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างประเด็น การพัฒนาทางวิชาชีพกับประเด็น การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า มีรูปแบบความสัมพันธ์ที่ส่งผลซึ่งกันและกัน ซึ่งรายละเอียดของความสัมพันธ์ มีดังนี้

รับฟังผู้อื่นอย่างเข้าใจและยอมรับ ส่งผลต่อ ทำกระบวนการเชื่อมสมานได้ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การดำเนินชีวิตประจำวันในลักษณะที่รับฟังผู้อื่นอย่างเข้าใจและยอมรับ เป็นเหมือนการฝึกฝนตนเองให้เข้าใจผู้อื่นอยู่ตลอดเวลาจนเกิดความเคยชิน ทำให้เมื่อกลับไปทำกลุ่มอีกครั้งก็สามารถเข้าใจคนอื่นได้ทันที ไม่ต้องฝืนตนเองในการทำกระบวนการเชื่อมสมาน เพียงแค่ทำเหมือนกับสิ่งที่เป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน ดังประโยคที่ว่า

“การที่เป็นแบบนี้ในชีวิตประจำวันเรื่อย ๆ เหมือนมันเป็นจนชิน คือถ้าเราเข้าใจคนอื่นได้จริง ๆ เข้าใจได้เรื่อย ๆ แม้กระทั่งในการดำเนินชีวิตประจำวันของเรา พอไปอยู่ในกลุ่มมันก็ไม่ยากที่เราจะอยู่แบบนั้น ไม่ใช่การฝืนว่าอยู่ข้างนอกห้องอยู่ข้างนอกกลุ่มเราจะปิด channel ของเราไม่สนใจใครก็ได้ เข้าไปในกลุ่มแล้วค่อยเปิดสวิตซ์สนใจแล้วฉันจะเริ่ม tuning in ก็ไม่ใช่ พอเราฝึกที่จะเข้าใจคนอื่นในแบบที่เขาเป็นเรื่อย ๆ ทุกลมหายใจของเราที่เราใช้ชีวิตร่วมกับ

คนอื่น เราก็จะง่ายขึ้นกับการอยู่ในกลุ่ม คือเราไม่ต้องฝืนตัวเอง เราก็เป็นตัวเราที่เหมือนอยู่นอกกลุ่มไปแค่นั้นเอง” (ID1, L: 401-405)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

เห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการ ส่งผลซึ่งกันและกันกับ ตระหนักเท่าทันในชีวิตของตัวเอง ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การได้เรียนรู้และเข้าใจในกระบวนการพินิจรอยแยก เป็นหลักการสำคัญที่นำมาใช้สังเกตตนเองมากขึ้นในชีวิตประจำวัน ตระหนักเห็นความคาดหวังของตนเองในชีวิตดังประโยคที่ว่า

“เราก็ได้เรียนรู้กระบวนการขัดเกลาจิตใจเรา...อะไรเป็นสิ่งที่เราทุกข้ออยู่ขณะนั้น ทำอย่างไรที่เราจะปลดปล่อยหรือคลายได้ เราจะจัดการกับมันยังไง เหมือนกับทุกข์ของ client ถ้าเกิดเราเป็นทุกข์เราจัดการอย่างไร กระบวนการที่ได้เรียนมาขัดเกลาประมาณนั้น” (ID5, L: 73-73, 76-79)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

“เราสังเกตตัวเองมากขึ้น อ้อ เวลานี้คาดหวังนะ ตรงนี้มันเป็นจุดที่ได้สังเกตตัวเอง มันเป็นลักษณะคล้าย ๆ กับ identify split ทำให้เห็นว่าอะไรมันไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงมันก็เลยทุกข์” (ID7, L: 24-27)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

ในขณะเดียวกัน การตระหนักเท่าทันตนเองในชีวิตก็ส่งผลความเข้าใจในกระบวนการพินิจรอยแยกเพิ่มขึ้นด้วย ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การตระหนักถึงความทุกข์ที่เกิดขึ้นในชีวิตของตนเอง เป็นเหมือนแบบฝึกหัดที่ช่วยทำความเข้าใจเรื่องราวของผู้รับบริการ ช่วยทำให้เข้าใจรายละเอียดของผู้รับบริการได้มากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“เรื่องราวในชีวิตของตัวเองมันเป็นแบบฝึกหัดให้เราเข้าใจ case การที่เรายังมีทุกข์บ้างยังมีขุ่นใจบ้างมันเหมือนเป็นโอกาสให้เราได้สังเกตมันชัด ๆ ว่าเกิดอะไรขึ้นกับเรา มันไม่ต้องมีใครมาเล่าให้เราฟังว่าเกิดอย่างนั้นอย่างนี้ แต่มันคือประสบการณ์ตรงของตัวเอง การที่ได้สังเกตมันก็จะทำให้เราเข้าใจรายละเอียดของ case มากขึ้น” (ID7, L: 374-377)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ส่งผลต่อ ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า เป็นการปรับใช้ในการทำความเข้าใจว่า เรื่องราวที่เกิดขึ้นในกลุ่มก็ไม่ได้เป็นตามที่ใจหวังไว้

เสมอ เรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันก็เช่นเดียวกัน จึงทำให้ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตมากขึ้น
ดังประโยคที่ว่า

“บางครั้งก็พร้อมที่จะยอมรับกับเรื่องบางเรื่องที่เราไม่อยากจะยอมรับได้ง่าย
ขึ้น อย่างเช่นสมมติว่า เรื่องราวของ member ในกลุ่มที่นำมา feedback กันใน
ห้องนั้น บางครั้งมันก็ไม่ได้เป็นอย่างที่ใจเราคิดเสมอ เรื่องราวมันก็จบไปแล้วก็
ต้องยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้น เราก็เหมือนได้สะกิดใจตัวเองว่าเรื่องราวต่าง ๆ ใน
ชีวิตมันก็เหมือนกันนะ มันไม่ได้มีจุดจบแบบที่เราคิดเสมอไปอะไรประมาณนี้
มันก็เหมือนกับเอามาปรับใช้ได้เหมือนกัน” (ID5, L: 64-68)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

นอกจากปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างประเด็นแล้ว ผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบว่า
ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นภายในของประเด็น การพัฒนาทางวิชาชีพ โดยเป็นความสัมพันธ์ระหว่าง
คุณลักษณะ ตระหนักเท่าทันตนเองในการทำกลุ่ม ส่งผลต่อ ทำกระบวนการเชื่อมสมานได้ ผู้ให้ข้อมูล
กล่าวว่า การตระหนักเท่าทันตนเองทำให้เห็นความคาดหวังหรือความเป็นตัวเองซ่อนอยู่ในการทำการ
ปรึกษาเชิงจิตวิทยา เมื่อมีการตระหนักเท่าทันตนเองมากขึ้น ก็ส่งผลให้ไม่มีความคาดหวัง ไม่มีความ
เป็นตัวเองอยู่ ทำให้สามารถรับฟังเรื่องราวของผู้รับบริการได้ชัดเจนมากขึ้น เชื่อมสมานตนเองเข้ากับ
ผู้รับบริการได้ดีขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“พอเราไปเรียนรู้จากเรื่องราวของเพื่อนในห้อง จาก supervision จากอาจารย์
ทำให้เราเหมือนตระหนักขึ้นเรื่อย ๆ ว่า ประสิทธิภาพของใครก็ของมัน คนเรา
ทุกซกกันคนละเรื่อง ให้ความสำคัญให้คุณค่ากันคนละเรื่อง หลัง ๆ เราก็จะอยู่
กับเขาโดยที่เราไม่ได้ดึงตัวเราขึ้นมาว่าถ้าเป็นฉัน อย่างเช่น เขาเล่าเรื่องราวว่าเขา
ได้เงินแค่สองพันบาท เราดึงขึ้นมาก่อนว่าถ้าเป็นฉัน ฉันทุกซกแน่เลยสองพัน
บาท คือเราไม่ได้ฟังเขาร้อยเปอร์เซ็นต์ เพราะเรามัวแต่มาดึงว่าถ้าเป็นเรา
เราจะเป็นยังไง แต่พอหลัง ๆ ที่เราไม่ได้นึกถึงว่าถ้าเป็นฉันจะเป็นยังไงแล้ว
เราก็จะฟังเขาว่าเรื่องที่เขากล่าวเขาทุกซกตรงไหน ไม่ได้คิดด้วยว่าจะเป็นเรื่อง
เดียวหรือคนละเรื่องกับเรา ไม่ได้นึกถึงแล้ว ก็แค่ฟังแล้วก็แก้โจทย์เขาไม่ใช่
โจทย์ตัวเอง” (ID1, L: 227-234)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“ช่วยให้เราทันกับตัวเอง สมมติว่าเราคาดหวังให้ case แก้ปัญหาของเขาอย่าง
นี้แล้วเขาไม่ทำ เราก็จะรู้สึกขุ่นใจทำไมไม่ทำวะ ถ้าเราเอาตัวเองออกเราก็จะ

อยู่กับสิ่งตรงหน้าได้ดีขึ้นอยู่กับความเข้าใจมากขึ้น เหมือนเอา self ตัวเอง ออก มันก็จะมีพื้นที่ที่จะเข้าใจ case ได้มากขึ้น บางทีที่ case ไม่แก้ปัญหาก็เป็นเพราะมีปัจจัยบางอย่างที่เขาไม่พร้อม มันทำให้เราเปิดใจรับฟังแล้วตัวเองก็ไม่ชุ่นกับการอยู่กับ case กว้างขึ้นที่จะอยู่กับเขา สมานตัวเองเข้ากับ case ได้ชัดเจนขึ้น เข้าใจ case ได้ถูกต้องคือมองโลกด้วยมุมมองของ case ได้ชัดเจน เอาตัวเองออกได้มากขึ้น มีตัวเองน้อยลง” (ID7, L: 296-303)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

ตอนที่ 3 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ผู้วิจัยจะใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้าด้วยวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยทำการตรวจสอบกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงและข้อมูลที่เกิดขึ้นใหม่จากการสัมภาษณ์รอบที่ 2 เท่านั้น รายละเอียดของการตรวจสอบแบ่งเป็น 3 ประเด็นและปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นตามผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

ประเด็นที่ 1 การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์

การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ เป็นประเด็นที่แสดงถึงอาจารย์นิเทศก์ทำหน้าที่นิเทศในการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ แบ่งออกเป็น 6 ประเด็นย่อย ได้แก่ การเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสาธิตการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ การเอื้อให้สนับสนุนช่วยเหลือกัน การเอื้อให้เกิดการได้รับข้อมูลป้อนกลับ การเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ และการสอนหลักพุทธธรรม โดยในประเด็นย่อยการเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสาธิตการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธและการเอื้อให้สนับสนุนช่วยเหลือกัน มีการตรวจสอบสามเส้าด้วยวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องแล้วในข้อมูลการสัมภาษณ์รอบที่ 1 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการตรวจสอบกับประเด็นอื่นที่เหลือ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การเอื้อให้เกิดการได้รับข้อมูลป้อนกลับ เป็นประเด็นย่อยที่แสดงถึง ผู้รับการนิเทศเรียนรู้ผ่านวิธีการให้ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) สอดคล้องกับงานวิจัย Riva และ Cornish (1995, 2008) ที่แสดงให้เห็นว่า การได้รับข้อมูลป้อนกลับจากเพื่อนร่วมการนิเทศ เป็นลักษณะเด่นอย่างหนึ่งของการนิเทศแบบกลุ่มที่ช่วยเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ การนิเทศแบบกลุ่มเป็นโอกาสที่ทำให้เพื่อนร่วมการนิเทศได้แสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้รับการนิเทศเรียนรู้จากมุมมองที่หลากหลาย

การเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ เป็นประเด็นย่อยที่แสดงถึง ผู้รับการนิเทศเรียนรู้ผ่านวิธีการสังเกตอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งเป็นต้นแบบของนักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธ สอดคล้องกับ Hayne และ

คณะ (2003) ที่กล่าวถึง การเป็นต้นแบบ (modeling) เป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการนิเทศที่ช่วยให้ผู้รับการนิเทศเรียนรู้ผ่านพฤติกรรมของอาจารย์นิเทศ ผู้รับการนิเทศสามารถมองเห็นความเชื่อและทัศนคติผ่านการเป็นต้นแบบของอาจารย์นิเทศ และเกิดการเรียนรู้และทำความเข้าใจในการเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาในที่สุด

การสอนหลักพุทธธรรม เป็นประเด็นย่อยที่แสดงถึง ผู้รับการนิเทศเรียนรู้หลักพุทธธรรมผ่านการสอนของอาจารย์นิเทศ สอดคล้องกับลักษณะของการนิเทศที่ส่วนหนึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการสอน (Bernard & Goodyear, 2009) การสอนจะช่วยให้ผู้รับการนิเทศเข้าใจในเนื้อหาและหลักทฤษฎีของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาได้ชัดเจนมากขึ้น (Stoltenberg et al., 1998) นอกจากนี้ บทบาทการเป็นอาจารย์ (teacher) ก็เป็นหนึ่งในบทบาทสำคัญของอาจารย์นิเทศอีกด้วย (Haynes et al., 2003)

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาทางวิชาชีพ

การพัฒนาทางวิชาชีพ เป็นประเด็นที่แสดงถึงผลลัพธ์การพัฒนาทางวิชาชีพที่เกิดขึ้นกับผู้รับการนิเทศ แบ่งออกได้เป็น 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ การพัฒนาความเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ การพัฒนาตนเองในฐานะผู้นำกลุ่ม และการพัฒนาความพร้อมด้านจิตใจ รายละเอียดของการตรวจสอบ มีดังนี้

การพัฒนาความเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ เป็นประเด็นย่อยที่แสดงถึงผลลัพธ์การพัฒนาของผู้รับการนิเทศที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธโดยตรง แบ่งออกได้เป็น 3 คุณลักษณะ ได้แก่ ทำกระบวนการเชื่อมสมานได้ มองเห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการ และเข้าใจในหลักพุทธธรรม โดยใน 2 คุณลักษณะแรก ทำกระบวนการเชื่อมสมานได้และมองเห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการ เป็นคุณลักษณะที่แสดงถึงการพัฒนาด้านทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของผู้รับการนิเทศ งานวิจัยของ Wheeler และ Richards (2007) ได้รวบรวมและศึกษางานวิจัยทางด้านการนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและสามารถสรุปได้ว่า การนิเทศมีส่วนสำคัญที่ช่วยให้ผู้รับการนิเทศเกิดการพัฒนาด้านทักษะของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา เช่นเดียวกับ Ögren และ Jonsson (2004) ที่พบว่า อาจารย์นิเทศและผู้รับการนิเทศประเมินว่าการนิเทศแบบกลุ่มช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งในที่นี้กระบวนการเชื่อมสมาน และกระบวนการพินิจรอยแยกก็เป็นกระบวนการที่สำคัญของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ที่นักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธต้องฝึกฝนอย่างมากเพื่อให้เกิดความเข้าใจและดำเนินการปรึกษาเชิงจิตวิทยาด้วยภาวะที่ละทิ้งตนเองพร้อมเชื่อมสมานเข้ากับผู้รับบริการเพื่อรับฟังเรื่องราวได้อย่างชัดเจน

ที่สุด จนสามารถพิจารณาและมองเห็นรอยแยกกระหว่างความคาดหวังกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในใจของผู้รับบริการได้อย่างชัดเจน (โสริช โปธิแก้ว, ม.ป.ป)

ส่วนคุณลักษณะ เข้าใจในหลักพุทธธรรม เป็นการพัฒนาด้านหลักทฤษฎีสำคัญที่สุดของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ นักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธต้องเข้าใจในหลักพุทธธรรมเพื่อใช้เป็นฐานการทำงาน เพื่อช่วยในการทำความเข้าใจในเรื่องราวของผู้รับบริการ ตามที่ โสริช โปธิแก้ว (2553) กล่าวไว้ว่า “...เราเข้าใจโลกและชีวิต เข้าใจหลักอทิปปัจจยตาอย่างลึกซึ้ง เข้าหลักไตรลักษณ์ เข้าใจหลักปฏิจจนุปบาทอย่างลึกซึ้งด้วยตัวเราเอง เราก็จะเห็นปรากฏการณ์เช่นนี้ปรากฏอยู่ในตัว client อย่างชัดเจน...” (หน้า 11) นอกจากนี้ คุณลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้รับการนิเทศเข้าใจในเนื้อหาทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายหลักของการนิเทศ (Bernard & Goodyear, 2009; Stoltenberg et al., 1998)

การพัฒนาตนเองในฐานะผู้นำกลุ่ม เป็นประเด็นย่อยที่แสดงถึงผลลัพธ์การพัฒนาของผู้รับการนิเทศที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้นำกลุ่ม แบ่งออกเป็น 2 คุณลักษณะ ได้แก่ ตระหนักเท่าทันตนเองในการทำกลุ่ม และยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ในคุณลักษณะตระหนักเท่าทันตนเองในการทำกลุ่ม สะท้อนให้เห็นถึง ผู้รับการนิเทศมีการตระหนักเท่าทันตนเองในการทำกลุ่ม โดยเป็นการตระหนักในความคาดหวังของตนเองที่มีต่อกลุ่ม การระมัดระวังมีสติไม่ให้เกิดประสพการณ์หรืออคติเข้าไปเกี่ยวข้องกับการทำกลุ่ม การทบทวนวรรณกรรมแสดงให้เห็นว่า ในการนิเทศควรเอื้อให้ผู้รับการนิเทศเกิดการตระหนักในตนเอง (self-awareness) มากขึ้น เพราะการตระหนักในตนเองเป็นคุณลักษณะสำคัญของนักจิตวิทยาการปรึกษาที่ช่วยทำให้เกิดพัฒนาการทางวิชาชีพ (Bernard & Goodyear, 2009) และเป็นเกณฑ์ในการประเมินพัฒนาการของนักจิตวิทยาการปรึกษาตามโมเดลการนิเทศแบบพัฒนาการเชิงบูรณาการ (Stoltenberg et al., 1998) นอกจากนี้ การตระหนักเห็นถึงความคาดหวังของตนเองที่มีต่อกลุ่ม สะท้อนให้เห็นว่า ผู้รับการนิเทศอาศัยความเข้าใจในหลักอริยสัจ 4 และกระบวนการพิจารณาแยกของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ มาใช้ในการสังเกตและพิจารณาสิ่งที่เกิดขึ้นในใจของตนเอง ซึ่งเป็นการพัฒนาตนเองอย่างหนึ่งของนักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธ (โสริช โปธิแก้ว, ม.ป.ป)

ส่วนคุณลักษณะ ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ที่สะท้อนให้เห็นถึงการไม่คาดหวังต่อสมาชิกกลุ่มหรือผลของการทำกลุ่ม ทำให้เกิดการยอมรับในสมาชิกกลุ่มและผลของการทำกลุ่มมากขึ้น การยอมรับดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจในหลักพุทธธรรมในหลักอทิปปัจจยตา อันเป็นความเข้าใจต่อสรรพสิ่งที่เกิดขึ้นจากเหตุปัจจัยเนื่องโยงกัน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2552) ซึ่งเป็นหลักพุทธธรรมที่สำคัญของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ (โสริช โปธิแก้ว, ม.ป.ป) ผู้รับการนิเทศประยุกต์มาใช้ทำความเข้าใจผลของกลุ่มว่าเกิดขึ้นตามเหตุและปัจจัย ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นตามความคาดหวังของตนเอง นอกจากนี้ การยอมรับสมาชิกกลุ่มในแบบที่เขาเป็น เป็นลักษณะที่

สอดคล้องกับ การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข (unconditional positive regard) ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของนักจิตวิทยาการปรึกษาด้วยเช่นกัน (Rogers, 1980) ที่มีใจเปิดกว้างและพร้อมต้อนรับผู้รับบริการอย่างไม่มีเงื่อนไข

การพัฒนาความพร้อมด้านจิตใจ เป็นประเด็นย่อยที่แสดงถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทางด้านจิตใจของผู้รับการนิเทศ แบ่งออกเป็น 2 คุณลักษณะ ได้แก่ มั่นใจมากขึ้น และอยู่กับกลุ่มอย่างมีสติและสงบ โดยในคุณลักษณะมั่นใจมากขึ้นมีการตรวจสอบสามเส้าด้วยวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องแล้วในข้อมูลการสัมภาษณ์รอบที่ 1 ส่วนคุณลักษณะอยู่กับกลุ่มอย่างมีสติและสงบ ที่สะท้อนให้เห็นว่าผู้รับการนิเทศมีสติและสมาธิในการทำกลุ่ม สอดคล้องกับกระบวนการเชื่อมสมานของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ที่นักจิตวิทยาการปรึกษาต้องมีสติใสใจอยู่ผู้รับบริการที่อยู่ตรงหน้า และมีจิตใจที่สงบที่สุดเพื่อให้พร้อมที่จะสมานตนเองเข้ากับผู้รับบริการได้อย่างกลมกลืนเป็นเนื้อเดียวกัน (โสริช โปธิแก้ว, ม.ป.ป)

ประเด็นที่ 3 การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์

การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ เป็นประเด็นที่แสดงถึง ลักษณะการดำเนินชีวิตของผู้รับการนิเทศที่ประยุกต์หลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาใช้ในชีวิตประจำวัน แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ รับฟังผู้อื่นอย่างเข้าใจและยอมรับ ตระหนักเท่าทันในชีวิตของตนเอง และยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต รายละเอียดการตรวจสอบมีดังนี้

รับฟังผู้อื่นอย่างเข้าใจและยอมรับ เป็นประเด็นย่อยที่แสดงถึง ผู้รับการนิเทศรับฟังผู้อื่นในชีวิตประจำวันอย่างเข้าใจและยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข สอดคล้องกับคุณลักษณะการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข ที่เป็นคุณลักษณะจำเป็นของนักจิตวิทยาการปรึกษาในการพัฒนาสัมพันธภาพที่ดีกับผู้รับบริการ เชื่อมั่นในความสามารถของผู้รับบริการในการเปลี่ยนแปลงตนเองไปในทางที่ดีขึ้น รับฟังอย่างไม่ตัดสินผู้รับบริการ (Rogers, 1961) และสอดคล้องกับ โสริช โปธิแก้ว (ม.ป.ป) ที่กล่าวถึงทักษะการเชื่อมสมาน เพื่อให้เกิดความกลมกลืนเป็นเนื้อเดียวกันกับผู้รับบริการ ดังนั้น การรับฟังผู้อื่นอย่างเข้าใจและยอมรับ สะท้อนให้เห็นถึง ทั้งการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และการพัฒนาทั้งคุณลักษณะและทักษะของนักจิตวิทยาการปรึกษาผ่านการดำเนินชีวิต

ตระหนักเท่าทันในชีวิตของตนเอง เป็นประเด็นย่อยที่แสดงถึง ผู้รับการนิเทศตระหนักเท่าทันกับใจของตนเอง ต่อเหตุการณ์เรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับความเข้าใจหลักอริยสัจ 4 และกระบวนการพิจารณาแยกที่ประยุกต์มาจากการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ที่ผู้รับการนิเทศต้องนำมาใช้กับตนเองจนเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ (โสริช โปธิแก้ว, 2553) และ

สอดคล้องกับคุณลักษณะการตระหนักรู้ในตนเอง (self-awareness) ที่เป็นคุณลักษณะสำคัญของ นักจิตวิทยาการศึกษาที่จำเป็นต่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Stoltenberg et al., 1998)

ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต เป็นประเด็นย่อยที่แสดงถึง ผู้รับการนิเทศยอมรับกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับความเข้าใจในหลักไตรลักษณ์ว่า คุณลักษณะของทุกสรรพสิ่ง นั้นมีความไม่แน่นอนเกิดขึ้น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2552) ซึ่งผู้รับการนิเทศเข้าใจใน หลักธรรมนี้ แล้วสะท้อนออกมาในรูปแบบของการยอมรับต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต และเป็นส่วนหนึ่งของการฝึกฝนตนเองในฐานะนักจิตวิทยาการศึกษาแนวพุทธ โดยอาศัยชีวิตของตัวเองในการทำความเข้าใจหลักธรรม (โสริช โปธิแก้ว, 2553)

ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นของผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างประเด็น แบ่งออกเป็น 2 ปฏิสัมพันธ์ ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์และการพัฒนาทางวิชาชีพ และ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทางวิชาชีพและการดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการการศึกษาเชิงจิตวิทยา แนวพุทธมาประยุกต์ รายละเอียดการตรวจสอบมีดังนี้

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์และการพัฒนาทางวิชาชีพ เป็น ความสัมพันธ์ของวิธีการเรียนรู้ส่งผลต่อการพัฒนาทางวิชาชีพของผู้รับการนิเทศ โดยการเอื้อให้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเอื้อให้เกิดการได้รับข้อมูลป้อนกลับ ส่งผลต่อ การยอมรับสิ่งที่ เกิดขึ้นในกลุ่มและความรู้สึกมั่นใจมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Riva และ Cornish (1995, 2008) แสดงให้เห็นว่า ลักษณะของกลุ่มนิเทศมีส่วนช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากหลากหลายมุมมอง การ เรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่น การทำให้ประสบการณ์มีความใกล้เคียงกัน (normalize shared experiences) การได้รับการสนับสนุนและรู้สึกปลอดภัย ขณะที่ *การสอนหลักพุทธธรรม* ส่งผลต่อ *เข้าใจในหลักพุทธธรรม* ก็สอดคล้องกับลักษณะของการนิเทศที่ส่วนหนึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการสอน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เข้าใจในเนื้อหาทฤษฎีเพิ่มมากขึ้น ผ่านประสบการณ์หรือเรื่องราวที่ได้จากการ ฝึกงาน (Bernard & Goodyear, 2009)

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทางวิชาชีพและการดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการการศึกษาเชิง จิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ เป็นความสัมพันธ์ระหว่าง การพัฒนาทางวิชาชีพ ส่งผลซึ่งกันและกันต่อการ ดำเนินชีวิตประจำวัน โดยปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั้น สอดคล้องกับโสริช โปธิแก้ว (ม.ป.ป) ที่กล่าวถึง การสังเกตพิจารณาตนเองเป็นแนวทางของการฝึกฝนพัฒนาตนเอง การพัฒนาจะเกิดขึ้นได้จากการ พิจารณาผ่านการดำเนินชีวิตของตนเอง ซึ่งในที่นี้เป็นการสังเกตพิจารณาความคาดหวังที่เกิดขึ้น ทั้ง จากเรื่องราวของผู้รับบริการและการดำเนินชีวิตของตนเอง และส่งผลให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่าง สองประเด็นนี้

นอกจากนี้ การสังเกตพิจารณาตนเองยังส่งผลต่อปฏิสัมพันธ์ภายใน คือ การตระหนักเท่าทันตนเองในกลุ่มส่งผลต่อการทำกระบวนการเชื่อมสมานได้ ซึ่งเป็นเรื่องของการพิจารณาความคาดหวังของผู้รับการนิเทศ แล้วส่งผลให้ความคาดหวังลดลงจนทำกระบวนการเชื่อมสมานได้ดีขึ้น

ตอนที่ 4 การอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์รอบที่ 2 พบว่า ประสพการณ์ของนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัด ได้รับการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ การพัฒนาทางวิชาชีพ และการดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์

ประเด็นที่ 1 การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ เป็นประเด็นที่แสดงถึง การทำหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ในการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ประเด็นนี้พัฒนาขึ้นมาจากประเด็น ลักษณะการเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศ ของผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 1 โดยในประเด็นการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ แบ่งออกได้เป็น 6 ประเด็นย่อย คือ การเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสพการณ์ การสาธิตการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ การเอื้อให้สนับสนุนช่วยเหลือกัน การเอื้อให้เกิดการได้รับข้อมูลป้อนกลับ การเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ และการสอนหลักพุทธธรรม

ประเด็นนี้ทำให้เห็นภาพของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธได้ชัดเจนมากขึ้น ข้อมูลที่ปรากฏแสดงให้เห็นถึงลักษณะวิธีการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ที่ทำให้ผู้รับการนิเทศเกิดการเรียนรู้ ลักษณะการเรียนรู้ยังคงคล้ายคลึงกับการนิเทศแบบกลุ่มในบริบททางตะวันตกเช่นเดิม ไม่ว่าจะเป็น ลักษณะการแบ่งปันประสพการณ์ การสาธิต การสนับสนุนช่วยเหลือ ที่ยืนยันผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 1 และลักษณะการให้ข้อมูลป้อนกลับ การสังเกตต้นแบบ การสอน ที่เกิดขึ้นมาใหม่จากการสัมภาษณ์ในรอบที่ 2 ทำให้เห็นภาพการเรียนรู้ของการนิเทศแบบกลุ่มได้ชัดเจนและกว้างมากขึ้น เริ่มต้นจากผู้รับการนิเทศแลกเปลี่ยนประสพการณ์การปรึกษาเชิงจิตวิทยา ซึ่งเป็นจุดเด่นของการนิเทศแบบกลุ่ม (Bernard & Goodyear, 2009) อาศัยประสพการณ์เหล่านั้นในการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการสาธิตและการให้ข้อมูลป้อนกลับ มีการสนับสนุนช่วยเหลือกันทางด้านจิตใจ และมีการสอนหลักพุทธธรรมและเป็นต้นแบบของการเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธ

ข้อสังเกตจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 1 ที่ว่า “ประสพการณ์ที่เกิดขึ้นในการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธน่าจะส่งผลต่อการพัฒนาทางวิชาชีพ” ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2 ได้ตอบข้อสังเกตดังกล่าว เมื่อพบว่าปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้น โดย การเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสพการณ์ และ การเอื้อให้เกิดการได้รับข้อมูลป้อนกลับ ส่งผลให้เกิด ยอมรับกับสิ่งที่

เกิดขึ้นในกลุ่ม และ มั่นใจมากขึ้น ส่วน การสอนหลักพุทธธรรม ก็ส่งผลให้เกิด เข้าใจในหลักพุทธธรรม ปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวจึงตอบได้ว่า การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์นั้นส่งผลต่อการพัฒนาทางวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลในประเด็นนี้มากขึ้นในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไปเพื่อให้เห็นปฏิสัมพันธ์นี้ชัดเจนมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2 ไม่พบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ กับ การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ดังนั้นในการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลรอบต่อไป ผู้วิจัยจึงสร้างข้อคำถามว่า “ท่านคิดว่าประสบการณ์ในการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมีส่วนช่วยให้ท่านเกิดการพัฒนาตนเองในชีวิตประจำวัน/นำไปใช้ในชีวิตประจำวันของท่านหรือไม่อย่างไร” เพื่อพิสูจน์ว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการนิเทศแบบกลุ่มกับการดำเนินชีวิตประจำวันเกิดขึ้นหรือไม่

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาทางวิชาชีพ เป็นประเด็นที่แสดงถึง ผลลัพธ์การพัฒนาทางวิชาชีพที่เกิดขึ้นกับผู้รับการนิเทศ ประเด็นนี้พัฒนาขึ้นและรวมกันของประเด็น การพัฒนาความรู้ความเข้าใจ การทำกลุ่ม และ การปรับความรู้สึกและความคาดหวังที่มีต่อกลุ่ม ของผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 1 ประเด็นนี้แบ่งออกได้เป็น 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ การพัฒนาความเข้าใจในการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ การพัฒนาตนเองในฐานะผู้นำกลุ่ม และ การพัฒนาความพร้อมด้านจิตใจ

ประเด็นนี้ทำให้เห็นภาพการพัฒนาทางวิชาชีพของผู้รับการนิเทศชัดเจนมากขึ้น การพัฒนาความเข้าใจในการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ทำให้เห็นการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการและหลักทฤษฎีการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธโดยตรง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ผู้รับการนิเทศเข้าใจและลงมือปฏิบัติให้เกิดขึ้นได้ ทั้งการทำกระบวนการเชื่อมสมานได้ และมองเห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการ ซึ่งเป็นกระบวนการพินิจรอยแยกได้ รวมถึงเข้าใจในหลักพุทธธรรมอันเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ

การพัฒนาตนเองในฐานะผู้นำกลุ่ม ทำให้เห็นการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้นำกลุ่ม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบนี้แสดงให้เห็นคุณลักษณะที่จำเป็นของนักจิตวิทยาการศึกษาการศึกษา ก็คือ การตระหนักในตนเอง (Rønnestad & Skovholt, 2003; Stoltenberg & Delworth, 1988) และการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข (unconditional positive regard) (Rogers, 1980) ซึ่งคุณลักษณะทั้งสองอย่างนี้เป็นความเข้าใจในความคาดหวังของตนเอง การตระหนักเท่าทันตนเองในการทำกลุ่มทำให้เห็นความคาดหวังที่เกิดขึ้นในใจที่แยกออกจากความเป็นจริง และการยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่มก็คือการเลือกที่จะอยู่กับความจริง ไม่อยู่กับความคาดหวัง ดังนั้น ผู้รับการนิเทศจะต้องมีความเข้าใจในหลักอริยสัจ 4 ซึ่งเป็นหลักพุทธธรรมที่ทำความเข้าใจในความทุกข์ซึ่งเป็นต้นตอของปัญหาทั้งหมด และเป็นข้อสังเกตว่า การพัฒนาตนเองในฐานะผู้นำกลุ่มน่าจะเกี่ยวข้องกับความเข้าใจในหลักพุทธธรรมด้วย

การพัฒนาความพร้อมด้านจิตใจ ทำให้เห็นการพัฒนาด้านจิตใจของผู้รับการนิเทศ โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ผู้รับการนิเทศรู้สึกมั่นใจมากขึ้น ทั้งต่อผลการทำกลุ่มและการไปทำกลุ่มครั้งต่อไป และรับรู้ว่าคุณเองสามารถทำกลุ่มได้โดยอยู่กับกลุ่มอย่างมีสติและสงบ สะท้อนให้เห็นถึงความมั่นคงของจิตใจด้วย

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบว่า มีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นภายในประเด็นนี้ ก็คือ การตระหนักเท่าทันตนเองในการทำกลุ่ม ส่งผลต่อ การทำกระบวนการเชื่อมสมานได้ ผู้วิจัยจึงตั้งข้อสังเกตว่า การพัฒนาความเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ กับ การพัฒนาตนเองในฐานะผู้นำกลุ่ม น่าจะมีความเกี่ยวข้องกันบางอย่างที่ส่งผลทำให้เกิดการพัฒนาทั้งสองด้าน ซึ่งจากปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั้นพบว่า ความคาดหวังของตนเอง เป็นจุดร่วมของปฏิสัมพันธ์ กล่าวคือ เมื่อตระหนักเห็นความคาดหวังตนเองก็ส่งผลให้ทำกระบวนการเชื่อมสมานได้ดีขึ้น ดังนั้น ความเข้าใจในความคาดหวังซึ่งก็คือ หลักอริยสัจ 4 น่าจะเป็นความเข้าใจที่ส่งผลต่อการพัฒนาทั้งสองด้าน ดังนั้น การเก็บข้อมูลครั้งต่อไป ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ในประเด็นนี้เพิ่มเติม

ประเด็นที่ 3 การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ เป็นประเด็นที่แสดงถึง ลักษณะการดำเนินชีวิตของผู้รับการนิเทศที่ประยุกต์มาจากความเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ประเด็นนี้พัฒนาจากประเด็น *การพัฒนาการดำเนินชีวิต* ของผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 1 ประเด็นนี้แบ่งออกได้เป็น 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ *รับฟังผู้อื่นอย่างเข้าใจและยอมรับ* *ตระหนักเท่าทันในชีวิตของตัวเอง* และ *ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต*

ประเด็นนี้ทำให้เห็นภาพที่ชัดเจนมากขึ้น โดย *รับฟังผู้อื่นอย่างเข้าใจและยอมรับ* ทำให้เห็นภาพการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความเข้าใจ เป็นการยอมรับผู้อื่นอย่างไม่มีเงื่อนไข ซึ่งสะท้อนให้เห็นคุณลักษณะของนักจิตวิทยาการปรึกษาที่ดี ส่วนการ *ตระหนักเท่าทันในชีวิตของตัวเอง* และการ *ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต* ก็เป็นภาพการดำเนินชีวิตของผู้รับการนิเทศที่มองเห็นถึงความคาดหวังที่เกิดขึ้นในใจของตนเอง ทำให้ดำเนินชีวิตอยู่กับความเป็นจริงและมีความสุขมากขึ้น เป็นการสะท้อนให้เห็นความเข้าใจในความทุกข์หรือหลักอริยสัจ 4 ดังนั้น ประเด็นนี้จึงเป็นภาพการดำเนินชีวิตที่สะท้อนให้เห็นความเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธซ่อนอยู่นั่นเอง

ข้อสังเกตจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 1 ที่ว่า “การพัฒนาทางวิชาชีพส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันหรือไม่” ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2 ได้ตอบข้อสังเกตดังกล่าว ที่พบว่ามีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นระหว่างประเด็น *การพัฒนาทางวิชาชีพ* และ *การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ* โดยเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ที่ส่งผลซึ่งกันและกันด้วย (เห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการ ส่งผลซึ่งกันและกันกับ *ตระหนักเท่าทันในชีวิตของตัวเอง*) การพัฒนาทางวิชาชีพส่งผลต่อลักษณะการดำเนินชีวิต (*ยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม* ส่งผลต่อ *ยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต*) และลักษณะการดำเนินชีวิตก็ส่งผลต่อการพัฒนาทางวิชาชีพเช่นเดียวกัน (*รับฟังผู้อื่นอย่างเข้าใจและ*

ยอมรับ ส่งผลต่อ ทำกระบวนการเชื่อมสมานได้) ดังนั้น ปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาทางวิชาชีพและการดำเนินชีวิตมีความเกี่ยวข้องกันมาก ผู้วิจัยจึงสร้างข้อคำถามว่า “ท่านคิดว่าการพัฒนาตนเองในชีวิตประจำวันของท่าน มีส่วนช่วยให้ท่านเกิดการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพของท่านหรือไม่ อย่างไร โปรดระบุเหตุการณ์หรือตัวอย่างการพัฒนาในชีวิตประจำวันของท่านที่เชื่อมโยง/ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพของท่าน” เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของประเด็นนี้ให้ชัดเจนเพิ่มมากขึ้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 2 ถึงแม้ว่าจะมีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นจากประเด็นที่พบ ผู้วิจัยก็ไม่อาจจะทิ้งความเป็นไปได้ที่ว่า อาจมีข้อมูลอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากประสบการณ์การนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ที่อาจส่งผลต่อการพัฒนาทางวิชาชีพและลักษณะการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้รับการนิเทศ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสร้างข้อคำถามเพื่อเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในครั้งต่อไปว่า “นอกเหนือจากประสบการณ์ในการนิเทศตามแนวพุทธแล้ว มีสิ่งใดที่ทำให้ท่านเกิดการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพและการพัฒนาตนเองในชีวิตประจำวัน โปรดระบุเหตุการณ์หรือตัวอย่างที่ทำให้เกิดการพัฒนาดังกล่าว” เพื่อพิสูจน์ว่ามีประสบการณ์อย่างอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยหรือไม่

ในการอภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 2 นี้ ผู้วิจัยพบว่า ทั้งผลการพัฒนาทางวิชาชีพและผลการดำเนินชีวิตประจำวัน มีจุดร่วมบางอย่างที่เหมือนกันก็คือ “ความคาดหวังกับความเป็นจริง” ดังจะเห็นได้จาก การพัฒนาทางวิชาชีพ ผู้รับการนิเทศสามารถเห็นรอยแยกที่เกิดขึ้นระหว่างความคาดหวังและความเป็นจริงของผู้รับบริการ ผู้รับการนิเทศมีการพัฒนาตนเองในฐานะผู้นำกลุ่มด้วยการตระหนักเห็นความคาดหวังของตนเองและยอมรับกับความเป็นจริงสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม เมื่อตระหนักเท่าทันในตนเองก็ส่งผลให้ทำกระบวนการเชื่อมสมานได้ดีขึ้น ส่วน การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาประยุกต์ ผู้รับการนิเทศดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นด้วยการรับฟังและยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข มีการตระหนักเท่าทันกับความคาดหวังของตนเอง และยอมรับกับความจริงที่เกิดขึ้นในชีวิต อีกทั้งปฏิสัมพันธ์ของทั้งสองประเด็นยังสะท้อนให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องกันมากด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสร้างคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ในรอบต่อไปว่า “อยากให้คุณพิจารณาไตร่ตรองดูว่าอะไรคือแก่นที่แท้จริงที่ทำให้ท่านเกิดการพัฒนาทั้งทางด้านวิชาชีพและในชีวิตประจำวันของท่าน แก่นนั้นเกิดขึ้นมาได้อย่างไร ขอให้ท่านอธิบายถึงความสัมพันธ์/ความเชื่อมโยงของแก่นกับการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพและการพัฒนาตนเองในชีวิตประจำวันและประสบการณ์การนิเทศของท่าน” เพื่ออธิบายถึงจุดร่วมดังกล่าวที่เกิดขึ้นในผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2 และจุดร่วมดังกล่าว น่าจะเป็นหัวใจสำคัญต่อประสบการณ์การนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธของผู้รับการนิเทศก็เป็นไปได้

ตอนที่ 5 สรุปผลการสัมภาษณ์

ผลการสัมภาษณ์รอบที่ 2 พบว่ามีข้อมูลเกิดขึ้น 3 ประเด็น คือ การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ การพัฒนาทางวิชาชีพ และการดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์

ข้อมูลทั้ง 3 ประเด็นนี้ เป็นข้อมูลที่มีการยืนยันและมีการพัฒนามาจากข้อมูลในการสัมภาษณ์รอบที่ 1 และมีข้อมูลที่เกิดขึ้นใหม่จากการสัมภาษณ์ในรอบที่ 2 นี้ ซึ่งช่วยอธิบายภาพการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธได้ชัดเจนมากขึ้น อีกทั้งผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังแสดงให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างประเด็น ทำให้เห็นความเชื่อมโยงกันของแต่ละประเด็นด้วย อย่างไรก็ตาม ปฏิสัมพันธ์ที่พบนั้นแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงกันของข้อมูลบางส่วนเท่านั้น และผู้วิจัยก็ตั้งข้อสังเกตถึงจุดร่วมที่เกิดขึ้นของประเด็น โดยเฉพาะการพัฒนาทางวิชาชีพและลักษณะการดำเนินชีวิต ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์รอบที่สามเพื่อเก็บข้อมูลให้เห็นภาพของแต่ละประเด็นได้ลึกซึ้ง และสามารถอธิบายถึงความเชื่อมโยงกันของข้อมูลให้ชัดเจนมากขึ้น แนวข้อคำถามสำหรับการสัมภาษณ์รอบที่สามประกอบไปด้วยทั้งหมด 4 ข้อคือ (1) ท่านคิดว่าประสบการณ์ในการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมีส่วนช่วยให้ท่านเกิดการพัฒนาตนเองในชีวิตประจำวัน/นำไปใช้ในชีวิตประจำวันของท่านหรือไม่อย่างไร (2) ท่านคิดว่า การพัฒนาตนเองในชีวิตประจำวันของท่าน มีส่วนช่วยให้ท่านเกิดการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพของท่านหรือไม่ อย่างไร โปรดระบุเหตุการณ์หรือตัวอย่างการพัฒนาในชีวิตประจำวันของท่านที่เชื่อมโยง/ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพของท่าน (3) นอกเหนือจากประสบการณ์ในการนิเทศตามแนวพุทธแล้ว มีสิ่งใดที่ทำให้ท่านเกิดการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพและการพัฒนาตนเองในชีวิตประจำวัน โปรดระบุเหตุการณ์หรือตัวอย่างที่ทำให้เกิดการพัฒนาดังกล่าว และ (4) อยากให้ท่านพิจารณาไตร่ตรองดูว่า อะไรคือแก่นที่แท้จริงที่ทำให้ท่านเกิดการพัฒนาดังกล่าวทั้งทางด้านวิชาชีพและในชีวิตประจำวันของท่าน แก่นนั้นเกิดขึ้นมาได้อย่างไร ขอให้ท่านอธิบายถึงความสัมพันธ์/ความเชื่อมโยงของแก่นกับการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพและการพัฒนาตนเองในชีวิตประจำวันและประสบการณ์การนิเทศของท่าน

บทที่ 6

ข้อมูลการสัมภาษณ์รอบที่ 3

การสัมภาษณ์รอบที่ 3 คำถามหลักที่ใช้สัมภาษณ์ ได้แก่ (1) ท่านคิดว่าประสบการณ์ในการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมีส่วนช่วยให้ท่านเกิดการพัฒนาดตนเองในชีวิตประจำวัน/นำไปใช้ในชีวิตประจำวันของท่านหรือไม่อย่างไร (2) ท่านคิดว่า การพัฒนาดตนเองในชีวิตประจำวันของท่าน มีส่วนช่วยให้ท่านเกิดการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพของท่านหรือไม่อย่างไร โปรดระบุเหตุการณ์หรือตัวอย่างการพัฒนาในชีวิตประจำวันของท่านที่เชื่อมโยง/ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพของท่าน (3) นอกเหนือจากประสบการณ์ในการนิเทศตามแนวพุทธแล้ว มีสิ่งใดที่ทำให้ท่านเกิดการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพและการพัฒนาดตนเองในชีวิตประจำวัน โปรดระบุเหตุการณ์หรือตัวอย่างที่ทำให้เกิดการพัฒนาดดังกล่าว และ (4) อยากให้ท่านพิจารณาไตร่ตรองดูว่า อะไรคือแก่นที่แท้จริงที่ทำให้ท่านเกิดการพัฒนาดทั้งทางด้านวิชาชีพและในชีวิตประจำวันของท่าน แก่นนั้นเกิดขึ้นมาได้อย่างไร ขอให้ท่านอธิบายถึงความสัมพันธ์/ความเชื่อมโยงของแก่นกับการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพและการพัฒนาดตนเองในชีวิตประจำวันและประสบการณ์การนิเทศของท่าน

การนำเสนอข้อมูลการสัมภาษณ์รอบนี้แบ่งออกเป็นทั้งหมด 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 การตรวจสอบยืนยันกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ผ่านมา นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3 เบื้องต้น เพื่อตรวจสอบและยืนยันกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอรายละเอียดและข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ในแต่ละประเด็นหลักและปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น ตอนที่ 3 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล นำเสนอการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ด้วยวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การตรวจสอบจากผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ให้ข้อมูลประกอบ ตอนที่ 4 การอภิปรายผล อภิปรายข้อค้นพบและข้อสังเกตเพื่อสร้างข้อคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลรอบต่อไป และ ตอนที่ 5 สรุปผลการสัมภาษณ์ สรุปข้อมูลการสัมภาษณ์รอบที่ 3 ทั้งหมด มีดังนี้

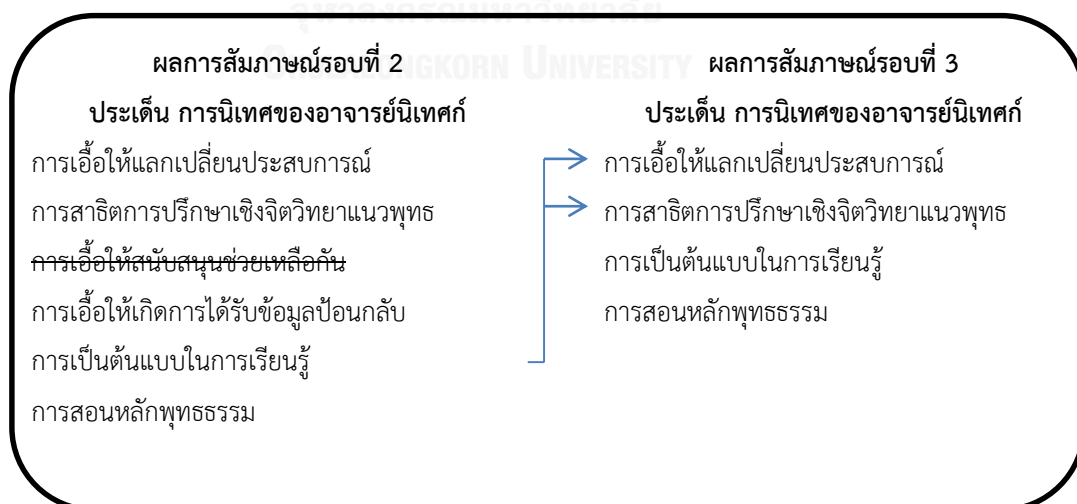
ตอนที่ 1 การตรวจสอบยืนยันกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ผ่านมา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3 พบว่า ประสบการณ์ของนักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธ ผูกมัดแบ่งออกได้เป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ 2) การพัฒนาทางวิชาชีพ 3)

การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรัชญาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ และ 4) ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม รายละเอียดการตรวจสอบยืนยัน มีดังนี้

ประเด็นที่ 1 การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์

การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ เป็นประเด็นที่แสดงถึงลักษณะวิธีการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ในการนิเทศแบบกลุ่มตามการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า อาจารย์นิเทศก์ใช้วิธีการนิเทศอย่างไรเพื่อให้ผู้รับการนิเทศเกิดการเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3 ยังคงสนับสนุนและยืนยันในประเด็นนี้ แต่ในส่วนของประเด็นย่อยมีการปรับลดลง ซึ่งก็คือประเด็นย่อย การเอื้อให้สนับสนุนช่วยเหลือกัน และ การเอื้อให้เกิดการได้รับข้อมูลป้อนกลับใหม่ โดยในประเด็นย่อยการเอื้อให้สนับสนุนช่วยเหลือกัน ผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญและมีความชัดเจนกับประเด็นของวิธีการเรียนรู้มากกว่า จึงทำให้ประเด็นย่อยการสนับสนุนช่วยเหลือกันไม่เกิดขึ้น ส่วนประเด็นย่อยการเอื้อให้เกิดการได้รับข้อมูลป้อนกลับ ถึงแม้จะเป็นหนึ่งในวิธีการเรียนรู้ แต่ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบนี้ผู้ให้ข้อมูลไม่ได้กล่าวถึง และข้อมูลน่าจะยุบรวมเป็นส่วนหนึ่งในประเด็นย่อยการเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และ การสาธิตการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ สำหรับประเด็นย่อยอื่นที่เหลือยังคงได้รับการยืนยันจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3 ดังนั้น โดยสรุปแล้วในผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3 ประเด็นการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ประกอบไปด้วย 4 ประเด็นย่อย ได้แก่ 1) การเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ 2) การสาธิตการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ 3) การเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ และ 4) การสอนหลักพุทธธรรม ดังแสดงในภาพที่ 11

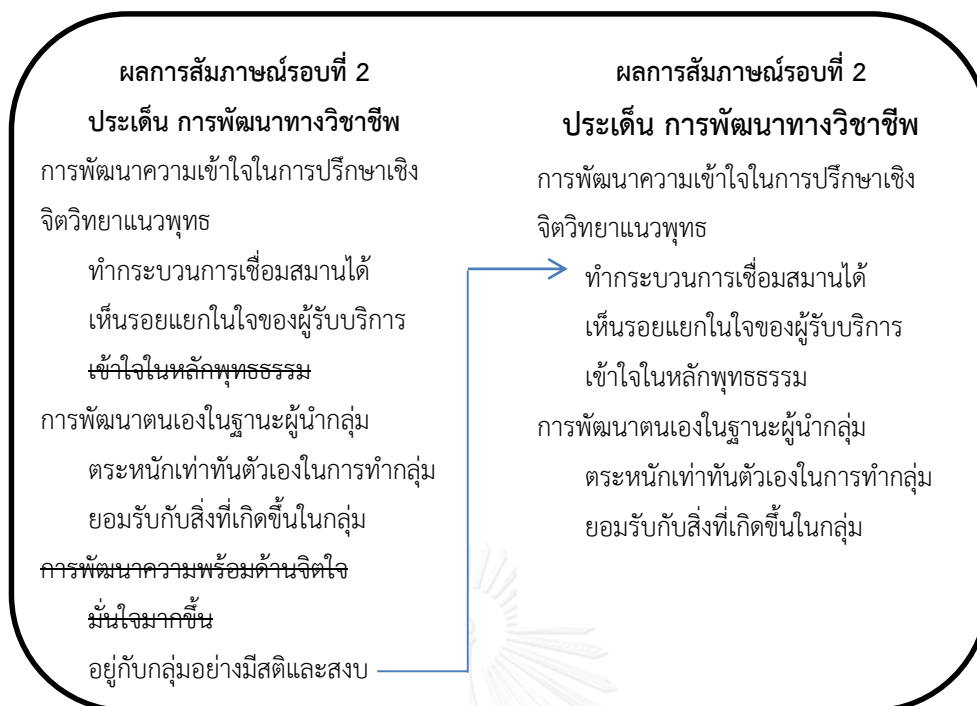
ภาพที่ 11 การตรวจสอบยืนยันประเด็นการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ในผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาทางวิชาชีพ

การพัฒนาทางวิชาชีพ เป็นประเด็นหลักที่แสดงถึงผู้รับการนิเทศมีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับทางวิชาชีพเพิ่มมากขึ้น เป็นการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูลว่า ตนเองมีพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3 ยังคงสนับสนุนและยืนยันในประเด็นนี้ แต่ในส่วนของประเด็นย่อยมีการเปลี่ยนแปลง โดยประเด็นย่อย *การพัฒนาความพร้อมด้านจิตใจ* มีการปรับลดและรวมกับประเด็นย่อยอื่น กล่าวคือ ในคุณลักษณะ *มันใจมากขึ้น* เป็นคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของผู้รับการนิเทศที่มีต่อการทำกลุ่ม แต่ในผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3 นี้ผู้ให้ข้อมูลมีความชัดเจนและให้ความสำคัญกับการพัฒนาความเข้าใจที่มีต่อตนเองและการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ดังนั้น คุณลักษณะมันใจมากขึ้นจึงไม่เกิดขึ้นในผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3 ส่วนคุณลักษณะ *อยู่กับกลุ่มอย่างมีสติและสงบ* เป็นคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ของผู้รับการนิเทศต่อลักษณะของจิตใจที่มีสติและสงบ แต่ในผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลกล่าวในรูปแบบของผลที่เกิดขึ้นซึ่งก็คือกระบวนการเชื่อมสมาน ดังนั้น คุณลักษณะอยู่กับกลุ่มอย่างมีสติและสงบจึงถูกรวมอยู่ในคุณลักษณะ *ทำกระบวนการเชื่อมสมานได้* สำหรับประเด็นย่อยและคุณลักษณะอื่นที่เหลือนั้น ยังคงได้รับการยืนยันจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3

ในส่วนของคุณลักษณะ *เข้าใจในหลักพุทธธรรม* ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมมีความชัดเจนมากขึ้นในฐานะของประเด็นหลัก (core category) ซึ่งทำให้เห็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของผู้รับการนิเทศ และข้อมูลมีความชัดเจนมากขึ้น ดังนั้น คุณลักษณะนี้จึงพัฒนาและยกระดับเป็นประเด็นหลัก และเปลี่ยนชื่อเป็น “ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม”

โดยสรุปแล้วในผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3 ประเด็นการพัฒนาทางวิชาชีพ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ 1) การพัฒนาความเข้าใจในการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ และ 2) การพัฒนาตนเองในฐานะผู้นำกลุ่ม ดังแสดงในภาพที่ 12

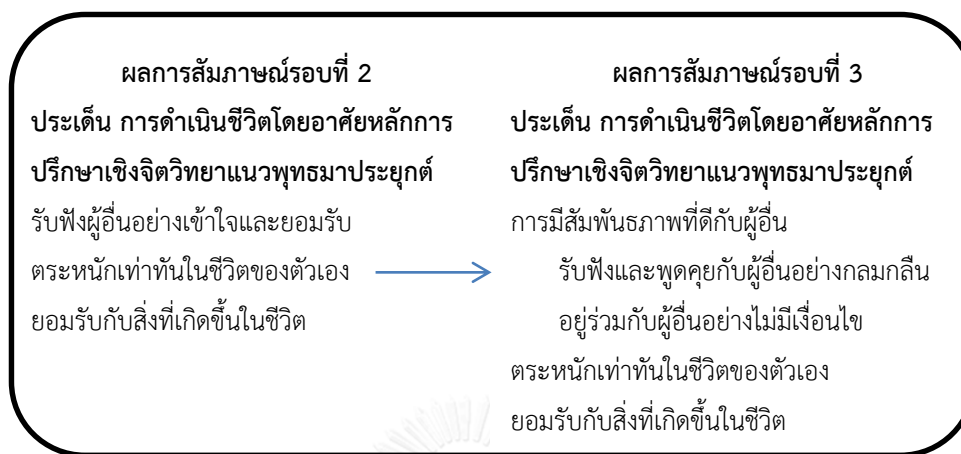

ภาพที่ 12 การตรวจสอบยืนยันประเด็นการพัฒนาทางวิชาชีพในผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3

ประเด็นที่ 3 การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์

การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ เป็นประเด็นหลักที่แสดงถึงลักษณะการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้รับการนิเทศมีการเปลี่ยนแปลงไปตามหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ เป็นการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูลว่า ตนเองนำหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3 ยังคงสนับสนุนและยืนยันในประเด็นนี้ ยกเว้นประเด็นย่อย *รับฟังผู้อื่นอย่างเข้าใจและยอมรับ* ที่ข้อมูลพัฒนาและเห็นความชัดเจนมากขึ้น โดยจำแนกออกเป็น 2 คุณลักษณะ ได้แก่ *รับฟังและพูดคุยกับผู้อื่นอย่างกลมกลืน* เป็นคุณลักษณะที่ผู้รับการนิเทศประยุกต์กระบวนการเชื่อมสมานมาใช้ในชีวิตประจำวัน และ *อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างไม่มีเงื่อนไข* เป็นคุณลักษณะที่ผู้รับการนิเทศยอมรับกับผู้อื่นในชีวิตประจำวันมากขึ้น ด้วยข้อมูลที่เกิดขึ้นใหม่นี้ ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนชื่อประเด็นย่อย *รับฟังผู้อื่นอย่างเข้าใจและยอมรับ* เป็น *การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น* เพื่อให้สอดคล้องกับข้อมูลที่เกิดขึ้นและมีความชัดเจนมากขึ้น สำหรับประเด็นย่อยอื่นที่เหลือยังคงได้รับการยืนยันจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3 ดังนั้น ในผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3 ประเด็นการดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมา

ประยุกต์ แบ่งออกได้เป็น 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ 1) การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น 2) ตระหนักเท่าทันในชีวิตของตนเอง และ 3) ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต ดังแสดงในภาพที่ 13

ภาพที่ 13 การตรวจสอบยืนยันประเด็นหลักการดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ในผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3

สำหรับประเด็นที่ 4 ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม เป็นประเด็นที่เกิดขึ้นใหม่จากการสัมภาษณ์รอบที่ 3 รายละเอียดของประเด็นนี้จะนำเสนอในตอนต้นที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3 พบว่า ประสพการณ์ของนักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัดแนวพุทธแบ่งออกได้เป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ 2) การพัฒนาทางวิชาชีพ 3) การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ และ 4) ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม รายละเอียดของแต่ละประเด็น มีดังนี้

ประเด็นที่ 1 การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์

การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ คือ ลักษณะวิธีการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ที่ใช้ในกลุ่มนิเทศตามการรับรู้ของผู้รับการนิเทศ ผลการสัมภาษณ์ข้อมูลรอบที่ 3 ยังคงยืนยันว่า ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ว่าการนิเทศก็ใช้วิธีการนิเทศอย่างไรเพื่อให้ผู้รับการนิเทศเกิดการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม ประเด็นย่อยมีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาจนเกิดความชัดเจนของข้อมูลมากขึ้น โดยประเด็นย่อยแบ่งออกได้เป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1.1) การเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสพการณ์ 1.2) การสาธิตการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนว

พุทธ 1.3) การเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ และ 1.4) การสอนหลักพุทธธรรม รายละเอียดของแต่ละประเด็นย่อย มีดังนี้

ประเด็นที่ 1 การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์

ประเด็นย่อยที่ 1.1 การเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์

ประเด็นย่อยที่ 1.2 การสาธิตการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ

ประเด็นย่อยที่ 1.3 การเป็นต้นแบบในการเรียนรู้

ประเด็นย่อยที่ 1.4 การสอนหลักพุทธธรรม

ประเด็นย่อยที่ 1.1 การเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์

ผลการสัมภาษณ์ข้อมูลรอบที่ 3 ยังคงยืนยันในประเด็นย่อยนี้ การเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ คือ อาจารย์เอื้อให้เกิดการนำประสบการณ์การทำกลุ่มจิตวิทยาพัฒนาตนและการปรึกษาแนวพุทธมาแลกเปลี่ยน แบ่งปัน เรียนรู้กันระหว่างผู้รับการนิเทศและอาจารย์นิเทศก์ ดังประโยคที่ว่า

“เวลาเราไปทำกลุ่มหรือทำ case อะไรมาแล้วพอมานั่งเล่า ทั้งเรื่องราวที่เราเล่าไป หรือว่าเรื่องเพื่อนที่เขามาแชร์ หรือว่าสิ่งที่อาจารย์พูด นึกว่ามันเปิดมุมมอง มุมมองในที่นี้คือ เราได้เห็นแง่คิดที่มันหลากหลาย...ตอนในกลุ่มอาจจะมีอะไรติดขัด พอมานั่ง supervision เราก็เล่า เพื่อนก็มีมุมมองโน่นนี่นั่น เพื่อนก็พูดมุมมองของเพื่อน อาจารย์ก็อาจจะพูดอะไรอย่างเนี่ย แนะนำเรา มันก็เลยเหมือนกับว่า เหตุการณ์หรือเรื่องราวบางอย่าง มันอาจจะไม่ได้มีแค่มุมมองเดียวตามที่คิด มันอาจจะมีมุมมองอื่นอีกตามที่เพื่อนหรืออาจารย์พูดมา มันทำให้มุมมองนี้เยอะหลากหลายขึ้น มันทำให้เราคิดได้ เปิดมุมมองของเรา มันทำให้เรารับมือกับอะไรได้มากขึ้น” (ID4, L: 12-13, 16-20)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

“สิ่งที่เกิดขึ้นในห้อง เวลาอาจารย์ให้ใครก็ตามมายกตัวอย่างกรณีที่ถอดเทปมา เราก็ได้เรียนรู้เรื่องราวจากเรื่องของเพื่อน” (ID5, L: 44-45)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้รับการนิเทศเป็นฝ่ายมา
 แลกเปลี่ยนนั้น อาจารย์นิเทศก็ก็เป็นส่วนหนึ่งของการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันเรียนรู้ในกลุ่ม
 นิเทศได้เช่นกัน ดังประโยคที่ว่า

“อาจารย์ไม่ได้สอนแค่การทำกลุ่มไง อาจารย์ยังแทรกอะไรที่มันเป็นเรื่องราว
 ประสบการณ์ชีวิตของอาจารย์ คือมันทำให้เราเห็นมุมมองแนวคิดในการ
 ดำเนินชีวิตของอาจารย์” (ID4, L: 382-383)

(ผู้ให้ข้อมูลรายชื่อที่ 4)

ประเด็นย่อยที่ 1.2 การสาธิตการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ

ผลการสัมภาษณ์ข้อมูลรอบที่ 3 ยังคงยืนยันในประเด็นย่อยนี้ การสาธิตการปรึกษา
 เชิงจิตวิทยาแนวพุทธ คือ อาจารย์นิเทศก็แสดงตัวอย่างการทำการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธใน
 กลุ่มนิเทศ โดยอาศัยเรื่องราวผู้รับบริการที่ติดขัดเป็นกรณีศึกษามาแสดงตัวอย่างให้ผู้รับการนิเทศ
 เรียนรู้ ดังประโยคที่ว่า

“เรื่องของเคสที่แม่จู้จู้ปั่น มันเกิดขึ้นในคลาส supervision ก็เป็นตัวอย่งการ
 ยก case study ขึ้นมา ประเด็นของเคสคือไม่ยากให้แม่มาจู้จู้วนวายกับชีวิต
 มาก แล้วอาจารย์สาธิตวิธีการคลายประเด็น มันก็จะเห็นชัดตั้งแต่วิธีการพูด
 วิธีการนำชวนให้เคสคิด จนกระทั่งไปเห็นจุดสุดท้าย พอเคสคลายปัญหาแล้ว
 มันเป็นอย่างไง มันจะเห็นกระบวนการทำ counseling ซึ่งเป็นส่วนที่ทำให้เรา
 พัฒนาทางด้านวิชาชีพชัดเจนมาก” (ID2, L: 515-519)

(ผู้ให้ข้อมูลรายชื่อที่ 2)

“อาจารย์ก็ชี้ให้ดูว่านี่ไง case split เขาอยู่ตรงไหน สิ่งที่เขาต้องการมันคือ
 อะไร ถ้าความเป็นจริงมันอาจจะไม่ตรง ก็ชี้ให้เห็น รวมถึงบางครั้งอาจจะ
 แสดงให้ดูด้วยว่าเขาจะจัดการยังไงกับ case อาจจะเป็นคำพูดบางอย่างที่ให้
 sense ของความเข้าใจความเป็นจริงแล้วทำให้ case หลุดออกจาก ทำให้เกิด
 sense ของการยอมรับ พอยอมรับปุ๊บเนี่ยมันเหมือนคลายทุกขไปในตัวเอง
 คลายความกดดัน กระวนกระวายไปในตัวของมันเอง” (ID7, L: 318-321)

(ผู้ให้ข้อมูลรายชื่อที่ 7)

ประเด็นย่อยที่ 1.3 การเป็นต้นแบบในการเรียนรู้

ผลการสัมภาษณ์ข้อมูลรอบที่ 3 ยังคงยืนยันในประเด็นย่อยนี้ การเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ คือ อาจารย์นิเทศก์ทำหน้าที่เป็นต้นแบบของการเป็นนักจิตวิทยาการศึกษาแนวพุทธเพื่อช่วยให้ผู้รับการนิเทศได้เรียนรู้ผ่านการสังเกตอาจารย์นิเทศในกลุ่มนิเทศ และยึดเอาอาจารย์นิเทศก์เป็นต้นแบบของนักจิตวิทยาการศึกษาแนวพุทธ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นของอาจารย์นิเทศก์ เป็นลักษณะที่มีความสอดคล้องกลมกลืน ทำให้ผู้ที่อยู่ด้วยเกิดความสบายใจ ทำให้ผู้รับการนิเทศเกิดการเรียนรู้ ดังประโยคที่ว่า

“เริ่มต้นจากการที่เราเห็นโมเดล...มันมาจากตัวคนคนนั้นที่เค้าเป็นจริง ๆ หมายถึงจากตัวอาจารย์คนนั้นที่เค้าเป็นแบบนี้จริง ๆ เค้าไม่ได้คาดหวังจริง ๆ เค้าเปิดกว้างจริง ๆ มันก็เลยส่งผลให้การที่เค้าอยู่ร่วมกับคนอื่น ทั้งในชีวิตประจำวันของเค้าหรือว่าในการทำเคสเนี่ยมันเวิร์คอะ คืออยู่แบบสอดคล้องอยู่แบบคนรอบ ๆ ตัวสบายใจอย่างเนี่ยค่ะ” (ID1, L: 32, 35-37)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“เห็นตัวอย่างการดำเนินชีวิตของอาจารย์...อาจารย์สะท้อนออกมาให้เราเห็นนะ มุมมองแนวคิดต่าง ๆ มันเป็นสิ่งที่ดีก็เลยเรียนรู้ตรงนี้” (ID4, L: 390, 393)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

มีผู้ให้ข้อมูล 2 รายที่กล่าวว่า อาจารย์นิเทศก์ต้นแบบของการพัฒนาตนเองและหาความรู้ตลอดเวลา ถึงแม้ว่าผู้รับการนิเทศจะรับรู้ว่าอาจารย์นิเทศก์เก่งอยู่แล้วก็ตาม ทำให้เกิดแรงจูงใจอยากพัฒนาหาความรู้ให้กับตนเอง ดังประโยคที่ว่า

“มันคือการเรียนรู้แบบไม่มีที่สิ้นสุด คืออาจารย์เป็น Model ให้เรา ผมเคยอ่านพวกรงานที่อาจารย์เคยเขียนไว้แบบสิบปีที่แล้ว ก็เห็นว่าถ้าเทียบกับงานของอาจารย์ตอนนี้อาจารย์ก็โตไปเรื่อย ๆ นะ คือคนที่เรามองว่าเค้าเก่งสุด ๆ แล้วอะ แต่ว่าเวลาผ่านไป ๆ ก็ยังเก่งขึ้นได้อีกโตขึ้นได้อีกอะไรอย่างนี้” (ID3, L: 172-176)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3)

“เรามีอาจารย์เป็นต้นแบบเป็น Modeling อะไรแบบนี้ครับ มันก็เอามาใช้มาปรับตัวเรา เราบูลีกว่าเราประทับใจจากอาจารย์ เช่น กระบวนการที่อาจารย์

สามารถบูรณาการเอาหลักความรู้หลักคิดหลักศาสนามาใช้ประกอบการพา member พาอะไรแบบนี้ครับ ซึ่งตรงนี้นี่มันก็ทำให้เราชวนขยายมากขึ้น เราสนใจที่จะหาหลักธรรมหลักศาสนามาใช้ประกอบในการให้คำปรึกษาคนอะไรแบบนี้มากขึ้น” (ID8, L: 173-177)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

ประเด็นย่อยที่ 1.4 การสอนหลักพุทธธรรม

ผลการสัมภาษณ์ข้อมูลรอบที่ 3 ยังคงยืนยันในประเด็นย่อยนี้ การสอนหลักพุทธธรรม คือ อาจารย์นิเทศก์สอนหลักพุทธธรรมในการนิเทศแบบกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า อาจารย์นิเทศก์นำหลักพุทธธรรม หลักแนวคิด หรือประโยคที่อ้างอิงมาจากที่ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศเรียนรู้และเข้าใจในหลักพุทธธรรมมากขึ้น การนิเทศแบบกลุ่มจึงเป็นการเชื่อมโยงหลักให้เรียนรู้และเข้าใจพุทธธรรมในบริบทของประสบการณ์ชีวิตของมนุษย์

“เรียนรู้มาจากในห้อง แนวคิดเกี่ยวกับทางพุทธที่อาจารย์ให้เราพยายามทำความเข้าใจ เวลาอยู่ในห้องอาจารย์เชื่อมว่าจุดนี้เชื่อมโยงกับแนวคิดไหน... การที่ได้เรียนวิชานี้แล้วอาจารย์เชื่อมโยงกับแนวคิดทางพุทธศาสนาหรือ ยกตัวอย่างแบบไม่ซ้ำซ้อน มันทำให้เราเห็นและก็เข้าใจได้อย่างรวดเร็วค่ะ” (ID5, L: 109-110, 115-117)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

“supervision เป็นตัวเชื่อมโยงคำบาลีหรือ concept ยาก ๆ ที่เค้าเคยพูดมาที่เราเคยเรียนไปกลับไปมันเชื่อมโยงเข้าหากันยังไง มันเหมือนเป็นตัวที่ประสานทั้ง concept แนวความคิด ความรู้ความเข้าใจ กับสิ่งที่มีเป็นชีวิตของคนจริง ๆ ประสบการณ์ชีวิตของคนจริง ๆ...อาจารย์ก็จะมีการเชื่อมโยงให้เราเห็นว่ามันเชื่อมกันยังไง มันเอาไปใช้ยังไง มันทำให้ความเข้าใจในโลกและชีวิตเพิ่มขึ้น” (ID1, L: 390-393, 395-399)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“คำสอนของอาจารย์ การยกคำพูดต่าง ๆ นานา ทั้งหลักของนักคิด คำ quote ต่าง ๆ ที่มันเป็นคำสั้น ๆ ประโยคสั้นๆ แต่ว่ามันมีอิทธิพลต่อตัวเรา อย่างเช่น ไม่มีอะไรที่ไม่เกิดขึ้นทีละเล็กทีละน้อยหรือปุณฺณโคณฺโณสองดอก

มันก็ช่วยทำให้มันรวบรัดให้เราเข้าใจในสิ่งที่อาจารย์ต้องการจะสื่อได้มากขึ้น
แล้วก็เราเข้าใจภาวะที่อาจารย์ต้องการจะสอนเราได้ดีขึ้น” (ID6, L: 245-249)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

“ทุก ๆ ครั้งที่เรามา supervision หรือเรามาคุยกันเรามาพูดคุยกันในห้องเรียน
ณ ตอนเวลานั้นนะครับ ก็จะมีการนำหลักศาสนาไม่ว่าจะเป็นหลักอริยสัจ
หลักปฏิจจนมุปบาท หรือหลักอะไรแบบนี้ครับมาเพื่อมาประกอบในการ
พูดคุย” (ID8, L: 53-54)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาทางวิชาชีพ

การพัฒนาทางวิชาชีพ คือ การพัฒนาของผู้รับการนิเทศที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนักจิตวิทยา
การปรึกษา ผลการสัมภาษณ์ข้อมูลรอบที่ 3 ยังคงยืนยันว่าเป็นการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูลว่า พัฒนาการ
ของตนเองที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ อย่างไรก็ตาม ภายในประเด็นย่อยมีการ
ลดลงเพื่อให้เห็นความชัดเจนของข้อมูลว่า เป็นผลการพัฒนาทางด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ
โดยตรง โดยประเด็นย่อยแบ่งออกได้เป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 2.1) การพัฒนาความเข้าใจในการปรึกษา
เชิงจิตวิทยาแนวพุทธ และ 2.2) การพัฒนาตนเองในฐานะผู้นำกลุ่ม รายละเอียดของแต่ละประเด็น
ย่อย มีดังนี้

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาทางวิชาชีพ

ประเด็นย่อยที่ 2.1 การพัฒนาความเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ

คุณลักษณะที่ 2.1.1 ทำกระบวนการเชื่อมสมานได้

คุณลักษณะที่ 2.1.2 เห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการ

ประเด็นย่อยที่ 2.2 การพัฒนาตนเองในฐานะผู้นำกลุ่ม

คุณลักษณะที่ 2.2.1 ตระหนักเท่าทันในการทำกลุ่ม

คุณลักษณะที่ 2.2.2 ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม

ประเด็นย่อยที่ 2.1 การพัฒนาความเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ

การพัฒนาความเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
รอบที่ 3 ยังคงยืนยันประเด็นย่อยนี้ ซึ่งหมายถึง การพัฒนาของผู้รับการนิเทศที่เกี่ยวข้องกับความรู้
ความเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ อย่างไรก็ตาม ในประเด็นย่อยนี้มีการปรับเปลี่ยน

ยกระดับ เข้าใจในหลักพุทธธรรมออกไปเป็นประเด็นหลัก ดังนั้น ประเด็นย่อยนี้จึงแบ่งคุณลักษณะ ออกได้เป็น 2 คุณลักษณะ ได้แก่ 2.1.1) ทำกระบวนการเชื่อมสมานได้ และ 2.1.2) เห็นรอยแยกในใจ ของผู้รับบริการ รายละเอียดของแต่ละคุณลักษณะ มีดังนี้

คุณลักษณะที่ 2.1.1 ทำกระบวนการเชื่อมสมานได้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3 ยังคงยืนยันคุณลักษณะนี้ โดยทำ กระบวนการเชื่อมสมานได้ หมายถึง ผู้รับการนิเทศเกิดความเข้าใจในกระบวนการเชื่อมสมานและลง มือปฏิบัติได้จริง ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ ว่า ตนเองมีทักษะการปรึกษาที่พัฒนาเพิ่มมากขึ้น มีความละเอียดอ่อน มากขึ้น สังเกตและใส่ใจผู้รับบริการมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“คำพูดนี้บางที่เราพูดออกไปโดยไม่ทันคิดหรือว่าเราเร็วเกินไป แทนที่เราจะ หยุดนึ่งสังเกตสีหน้าท่าทางของ client ที่อยู่ตรงหน้าของเราให้มากกว่านี้ บาง ทีเราเร็วจนข้าม step โดยที่เราไม่ได้รับรู้ว่าเค้าพร้อมจะเดินกับเราหรือยัง เรา พยายามนำเขาพาเขาไปในภาวะที่เขายังไม่พร้อม เรายังไม่ได้ทบทวนอยู่กับ ความรู้สึกของเขาอย่างเต็มที่ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จกับการปรึกษาครั้ง นั้น เพราะฉะนั้น เรารู้ว่าเราต้องช้าลง เราต้องมีการสังเกตเขามากกว่านี้ระ มันจะช่วยให้เราเข้าใจเค้า” (ID5, L: 13-18)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

“เรารู้สึกว่าเราจะนิ่งขึ้น คมขึ้น คมในความรู้สึกเวลาเราสะท้อนความรู้สึก ออกไป หรือจับความรู้สึกของ case เรารู้สึกว่าเรานิ่ง เพราะเมื่อก่อนเราไม่ ค่อยนิ่ง มันเหมือนเหมือนหวานที่มันทื่อ ๆ ครับ มันหั่นมันเฉือนอะไรไม่ค่อย เต็ดไม่ค่อยขาด แต่พอเราฝึกไปเรื่อย ๆ มันเหมือนกับหวานมันคม เสร็จเรา กรีดไปนิดเดียวมันก็ขาดฉิบเลย” (ID8, L: 112-115)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

“ผมเป็นคนละเอียดมากขึ้น ละเอียดอ่อนกับความรู้สึก ละเอียดอ่อนกับ อารมณ์ ละเอียดอ่อนกับการใช้คำพูดมากขึ้น พอมันละเอียดอ่อนขึ้นตรงนี้ ครับ เวลาเราคุยกับ case มันก็ทำให้คำพูดเราหรือภาษาที่เราใช้เนี่ยมัน soft ลงมันนุ่มขึ้นครับ แล้วภาษาที่เราใช้ตรงนี้นั้นแตกต่างจากเดิมเป็นอย่างมาก เลย มันตรง มันแรง แต่พอเราผ่านกระบวนการขัดเกลาผ่านกระบวนการ supervision ภาษาเราจะ soft ลง...มันเป็นภาษาที่มันอ่อนโยน มันไม่กระแทก

มันไม่ไปทำร้ายเขาไม่กริดเขา แต่มันทำให้เขารู้สึกว่าหัวใจเขาถูกถนอมไปด้วยนะครับ อันนี้คือประเด็นเรื่องของความละเอียดอ่อนในการใช้คำพูดในการใช้ภาษา ละเอียดอ่อนในความรู้สึกคน” (ID8, L: 165-168, 170-172)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

นอกจากการมีทักษะที่ดีขึ้น ละเอียดอ่อนและใส่ใจมากขึ้น ผู้ให้ข้อมูลยังรับรู้ ว่า ไม่พยายามนำกรอบประสบการณ์หรืออคติของตนเองเข้าไปเกี่ยวข้อง ทำให้เป็นการรับฟัง ผู้รับบริการอย่างเข้าใจ ยอมรับในสิ่งที่ผู้รับบริการเป็น มีการเชื่อมสมานที่เป็นเนื้อเดียวกับผู้รับบริการมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“ทำให้เรากลับไปอยู่กับเคลได้เร็วขึ้น มันก็เลยเหมือนเพิ่มประสิทธิภาพให้เรา มากขึ้น เพราะทำให้เราได้ฟังเค้าจริงๆ แล้วก็ฟัง จริงๆ ฟังอะไรที่มันใหม่มากกว่า ก็ดีนะ เพราะว่าเราไม่มี ไม่มีประสบการณ์เก่าไปตัดสินเค้าเลยอะ เราก็อิงตามความรู้สึกของเค้า ตามเหตุผลที่เค้าเล่ามา” (ID1, L: 242-244)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“การเป็น Counselor สิ่งที่สำคัญที่สุดคือต้องฟัง มันไม่ใช่แค่แบบฟังเรื่อยๆ แต่ มันคือเราต้องฟังอย่างแบบ คือไม่รู้จะใช้คำพูดว่าไร แต่เราต้องฟังแบบอย่าง อยู่กับเขา คือเราต้องฟังให้เข้าใจ ยอมรับ ฟังโดยที่แบบไม่ได้มีอะไรมา เหมือนถ้าเราฟังเพื่อนอย่างนี้ บางทีเราอาจจะเอาอคติของเรามาตั้งก็ได้ เรื่อง บางเรื่องเราอาจจะแบบไม่จริง ไม่จริง ไม่จริง แต่ถ้าเราแบบฟัง case หรือว่า ทำกลุ่มเราต้องฟังเขาแบบจริงจิงอะ ฟังแบบจริง ๆ” (ID4, L: 86-89)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

“เราพร้อมที่จะเป็นผู้ฟังที่ดี การฟังทุกครั้งไม่เป็น active listening ก็ต้องเป็น deep listening จริง ๆ คืออยู่กับคนตรงหน้าทั้งสายตา concentrate ต่าง ๆ ก็ ต้องมอบให้เขา แล้วเราก็ต้องปล่อยวางลดความรู้สึกต่าง ๆ ของเราลงมา วัน นั้นเราอาจจะไปทำงานโดยที่เรามีเรื่องมีปัญหาไม่สบายใจของเราอยู่ เราอาจจะมึปัญหาที่บ้านกับแฟนหรืออะไรที่เป็นความคับข้องใจอยู่ แต่พอ เราทำเคส ความรู้สึกต่าง ๆ เราต้องมอบความสนใจต่าง ๆ ให้กับคนที่อยู่ ตรงหน้า พร้อมทั้งจะรับฟังเขาให้เขารู้ว่าฉันนี่นะสนใจฟังเธออยู่นะ ไม่ว่าจะ เป็นสายตาที่ติดตามสนใจเรื่องราวตั้งใจฟัง ไม่ interrupt เขาไม่ขัดจังหวะเขา

เมื่อก่อนหมวยจะเป็นมากเลย คือฟังได้ไม่เท่าไรก็จะพูดแทรกเพราะมีความคิดอันนี้อยู่กลัวว่าจะลืม คือเราตั้งคำถามไปแล้วในหัวว่าจะถามตรงนี้นะ ยังไม่ได้ฟังเลยว่าเรื่องราวของเขาเป็นยังไง เขาเล่ามานิดเดียวก็ถามกลับไป กลายเป็นว่าออกไปอีกทางหนึ่งแทนที่เขาจะเล่าหมด สิ่งตรงนี้เกิดกระบวนการเรียนรู้ว่าเราต้องพร้อมที่จะเป็นผู้ฟัง การได้นิเทศได้ feedback ในห้อง ทำให้เรารู้ว่าเราต้องฟังให้มากกว่านี้เพราะเขาเป็นเจ้าของเรื่อง เจ้าของปัญหา ถ้าเราพร้อมที่จะรับฟังและเข้าใจในปัญหาของเขา เราก็สามารถติดตามเรื่องไปในทิศทางของเขาได้” (ID5, L: 150-161)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

ผู้ให้ข้อมูลยังกล่าวต่ออีกว่า การมีสติและใส่ใจอยู่กับผู้รับบริการที่อยู่ตรงหน้าอย่างเต็มที่ มีความมั่นคงไม่หวั่นไหวไปกับเรื่องราวของผู้รับบริการ ทำให้อยู่กับกลุ่มอยู่กับผู้รับบริการได้ดีขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“เรามีสติสัมปชัญญะเพิ่มมากขึ้น เราละเอียดอ่อนต่อความรู้สึก กับคำพูดละเอียดอ่อนกับคนที่อยู่ตรงหน้าเรา เรามีสติที่จะไม่กลับมาอยู่ในโลกส่วนตัวของเรา ทำให้เราอยู่กับเขาได้อย่างเต็มที่ จดจ่อกับเขา...สติมันทำให้เราจดจ่อใส่ใจ ไม่วอกแวกอยู่ในโลกของตัวเอง มันทำให้เราอยู่กับปัญหาของ case อยู่กับใจของ case ทำให้เราอยู่กับคนที่อยู่ตรงหน้าเราได้อย่างเต็มที่ มันเหมือนว่าเรากับเขาต้องเดินไปพร้อม ๆ กัน ถ้าหลุดไปนิดหนึ่งก็จะรู้สึกที่เรา กับเขาไม่ทันไม่ไปด้วยกันครับ” (ID8, L: 259-261, 295-298)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

“ช่วงทำกลุ่มแรก ๆ มันเป็นเรื่องราวสุด ๆ มากทั้งดีสุดขีดและแย่สุดขีด ยอมรับว่าตอนแรก ๆ ตกใจไปไม่เป็น ถ้าเจอน้อง suffer มาก ๆ เล่า ๆ ร้องไห้เลย เราตกใจแบบตั้งตัวไม่ถูก แต่พอทำไปเรื่อย ๆ มันเห็นอะไรเยอะขึ้น ได้เห็นมุมมองอะไรเพิ่มขึ้น ประสบการณ์เพิ่มขึ้น มันทำให้เรารู้สึกมั่นคงกับความรู้สึกของตัวเอง ไม่ตกใจ หรือไม่ไหวไปกับอารมณ์ตรงนั้นของ member... มีสติอยู่กับ member ที่อยู่ตรงหน้า มันทำให้เรารู้สึกว่าเราอยู่กับกลุ่มนี้ได้ดีขึ้น” (ID4, L: 188-192, 194-196)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

คุณลักษณะที่ 2.1.2 เห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3 ยังคงยืนยันคุณลักษณะนี้เช่นเดียวกัน โดยเห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการ คือ ผู้รับการนิเทศเกิดความเข้าใจในกระบวนการพินิจรอยแยก และมองเห็นความคาดหวังของผู้รับบริการอันเป็นปัญหาที่แท้จริง ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า เข้าใจและมองเห็นปัญหาระหว่างความคาดหวังและความเป็นจริงของผู้รับบริการมากขึ้น ชัดเจนมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“moment นั้นเราไม่ได้คิดว่าเราจะตัดสินใจยังไง เราแค่ฟังว่าเค้าตัดสินใจยังไง ที่เราฟังก็คือเค้าทุกข้ออะไรต่างหาก คือเรื่องของการที่แบบว่าไปทำคนอื่นท้อง เราไม่ได้สนใจแล้วว่าประเด็นมันเป็นยังไง เราสนใจว่าเค้าทุกข้อตรงไหน เค้าทุกข้อตรงที่ว่าเค้าทำให้พ่อแม่ผิดหวังหรืออะไรอย่างนี้” (ID1, L: 251-254)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“supervision มันทำให้เราเข้าใจความคาดหวังของคนอื่นของเคสได้ชัดเจนขึ้น” (ID2, L: 508)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2)

“เวลาเจอ case คือช่วงแรกมันอาจจะเป็นการพูดคุยกันได้ยินไปเรื่อย ๆ แหละว่าเขารู้สึกอย่างนั้นรู้สึกอย่างนี้ใช่ไหม แล้วมันก็ทำให้เห็นสิ่งที่ทำให้เขาเป็นทุกข์เนี่ยมันแยกกันตรงไหน คือใช้หลักนี้ในการมอง case อยู่นะ คือก็อยากให้มันเป็นอย่างนี้ แต่ว่าในความเป็นจริงมันเป็นอย่างนั้น...มันมีความไม่ลงรอยกันอยู่ระหว่างสิ่งที่เขาอยากจะทำให้เป็น” (ID7, L: 110-112, 115)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

ประเด็นย่อยที่ 2.2 การพัฒนาตนเองในฐานะผู้นำกลุ่ม

การพัฒนาตนเองในฐานะผู้นำกลุ่ม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3 ยังคงยืนยันประเด็นย่อยนี้ ซึ่งหมายถึง ผู้รับการนิเทศมีการพัฒนาคุณลักษณะของการเป็นผู้นำกลุ่ม โดยคุณลักษณะแบ่งออกได้เป็น 2 คุณลักษณะ ได้แก่ 2.2.1) ตระหนักเท่าทันตนเองในการทำกลุ่ม และ 2.2.2) ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม รายละเอียดของแต่ละคุณลักษณะ มีดังนี้

คุณลักษณะที่ 2.2.1 ตระหนักเท่าทันตนเองในการทำกลุ่ม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3 ยังคงยืนยันคุณลักษณะนี้ โดยตระหนักเท่าทันตนเองในการทำกลุ่ม หมายถึง ผู้รับการนิเทศเกิดการตระหนักเท่าทันต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในใจของตนเอง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการทำกลุ่มการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ว่าคุณลักษณะตระหนักเท่าทันถึงความคาดหวังของตนเองที่มีต่อกลุ่มมากขึ้น มองเห็นรอยแยกในใจของตัวเอง ทำให้เห็นใจของตนเองที่ต้องการบางอย่างจากกลุ่ม ดังประโยคที่ว่า

“ลองมาดูว่าความคาดหวังของเราอยู่ตรงไหน เราอยากจะช่วยเขาจริง ๆ เรา มีใจอยากจะช่วยดีแล้ว พอมันไม่เป็นไปตามความคาดหวังของเราเราก็เริ่ม หุ่กข์แล้ว คือเราให้ไปليبเราหวังกลับมาว่าจะต้องไปลิป แต่ในขณะที่เดียวกันใน ชีวิตความเป็นจริงเราซึ่งมันไม่ได้เป็นอย่างนั้นตลอดไป คือเราให้ไปลิปเขาไม่ จำเป็นจะต้องให้กลับมาลิป” (ID5, L: 139-142)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

“ไม่คาดหวังกับกลุ่ม บางทีเราอยากให้กลุ่มออกมาดีแล้วมันเกิดผิดคาด มันก็ เป็นจังหวะที่จะได้เห็นใจตัวเองว่าเกิดอะไรขึ้น ทันทันทันความคิดของตัวเองก็ จะได้ไม่ทำอะไรที่มันแบบเหวี่ยงใส่กลุ่มหรืออะไรอย่างนี้” (ID7, L: 257-259)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

“เรารู้เท่าทันตัวเรา บางครั้งเราคาดหวังกับ case กับ member ของเรา เรา อยากให้ member ของเราเดินไปตามทางที่เราคาดหวังไว้ หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า หรือเราต้องการให้ member ของเราพูดหรือคิดตามในสิ่งที่เราต้องการ เพื่อเราจะ control ไปตามที่เราปรารถนา กระบวนการตรงนี้ทำให้เราละม่น ได้ ใจเราว่างขึ้นไม่ได้อยู่กับตัวเองมากขึ้น” (ID8, L: 83-86)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าวว่า การนิเทศเป็นการเดินทางที่ย้อนกลับมาสำรวจตนเองมากขึ้น การสำรวจทำให้เห็นสิ่งที่เกิดขึ้นในใจว่าตอนที่ทำกลุ่มอยู่เป็นอย่างไร การสำรวจดังกล่าวทำให้ได้ตระหนักถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในใจมากขึ้น ทำให้เห็นตัวเองชัดมากขึ้น ละเอียดยมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“มันเหมือนเดินทางย้อนกลับมามองตัวเรามากขึ้น รู้สึกว่าทำให้ใจเรามีความ ละเอียดยอ่อน ทำให้อารมณ์ของเรามันเท่าทัน เรารู้ทันตรงนี้ ทุก ๆ ครั้งที่เข้ามาในห้อง supervision เราเห็นภาวะใจเราเลยว่า ที่เราอัดเทปมาเราไปพูดคุย กับเคสมา ภาวะใจเราตอนนั้นมันเป็นอย่างไง ซึ่งเวลาทำจริงเราอาจไม่เห็นไม่รู้

แต่ supervisor กับเพื่อน ๆ ช่วยกันมองทำให้เห็นตัวเราชัดเจน เห็นตัวเราในแง่มุมที่ละเอียดมากขึ้น” (ID8, L: 70-74)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

คุณลักษณะที่ 2.2.2 ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3 ก็ยืนยันคุณลักษณะนี้เช่นเดียวกัน โดยยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม คือ ผู้รับการนิเทศยอมรับกับเหตุการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกลุ่ม จิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การยอมรับในสิ่งที่สมาชิกกลุ่มเป็น ไม่ว่าจะสมาชิกกลุ่มจะเล่าเรื่องแบบไหนหรือมีท่าทีที่ต่อต้าน ผู้ให้ข้อมูลก็สามารถที่จะอยู่ร่วมกับสมาชิกกลุ่มได้ ลดกรอบลอคคิตของตนเองในการทำกลุ่ม และพร้อมรับฟังเรื่องราวของสมาชิกกลุ่มได้โดยไม่มีอคติของตนเอง ดังประโยคที่ว่า

“เราเองก็ต้องลดพวก bias เหมือนกัน ตอนแรก ๆ เราอาจจะมี bias อย่างเช่น ยังเรียนอยู่แล้วทำไมจะต้องไปอยู่ด้วยกัน ทั้ง ๆ ที่เรียนอยู่แล้วมีลูก อย่างนี้มันดูผิดหรือเปล่า จำได้ว่ามีเคสหนึ่งเป็นน้องผู้ชายเค้ามีลูกเลย ด้วยความที่เรามีกรอบว่า การที่เราเรียนหนังสืออยู่นี้ะยังไม่ควรที่จะต้องแบบปล่อยเนื้อปล่อยตัวหรือไปอยู่ด้วยกันจนมีลูก มันเป็นอะไรที่แบบช็อกโลกมาก แต่เราก็เรียนรู้มาจากอาจารย์ สิ่งที่เราเค้า supervision ว่าเรื่องแบบนี้มันเกิดขึ้นได้ พอฟังเรื่องของน้องก็เลยไม่ได้ช็อกมาก แคร่รู้สึกว่าจะจริงนะเรื่องแบบนี้มันเกิดขึ้นได้ เหมือนเราลอคคิตกับเรื่องที่เราจะฟัง” (ID1, L: 9-19)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“clear bias เรา เหมือนเราก็จะฟังเรื่องราวเขาแล้วก็ยอมรับที่เขาเป็นอย่างนี้ สมมติเราเข้าไปในกลุ่มแล้วอาจจะมึนงงมีคนในกลุ่มมีเรื่องราวบางอย่างที่มันไม่ดี ไม่โอเค ไม่เป็นสิ่งที่ถูกต้องนัก แต่เราเป็น counselor เราจะมาตั้งแง่แบบ bias กับเขาไม่ได้ เราก็ต้องฟังเขาแล้วก็พยายามทำความเข้าใจเขาก็กับสิ่งที่เกิดขึ้นตรงนี้ คือรับรู้ยอมรับว่าเขาเป็นแบบนี้ โดยที่เราจะช่วยเขายังไง เราจะพาเขาไปยังไง” (ID4, L: 112-117)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

“เวลาทำกลุ่มอย่างนี้ เคสเค้าจะพูดน้อย เค้าจะต่อต้าน เค้าก็เป็นอย่างนี้...แต่ถ้าเราลดตัวเราลงมาปรับให้อยู่กับตัวเค้า แม้เค้ามีความรู้สึกยังไม่ trust เราแบบนี้ เราจะอยู่กับความไม่ trust ของเค้า” (ID6, L: 237-238, 240-241)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

“มันก็ทำให้เราทั้งตัวเรามากขึ้น แล้วก็ให้เรายู่กับ case มากขึ้น มีคำพูดหนึ่งจาก supervision นี้แหละครับว่า ความรักก็คือการลดตัวเราและมอบกับเขา ให้เต็มที่อะไรแบบนี้ครับ ซึ่งกระบวนการนี้ก็เหมือนการแบ่งปันความรักต่อกัน เราก็ต้องลดตัวเราให้มากที่สุดเพื่อที่เราจะได้เข้าถึงโลกของเขาได้เต็มที่ อย่าติดอยู่กับโลกตัวเองอะไรแบบนี้ มันก็เป็นการเตือนใจเราทุก ๆ ครั้งเวลาเราอยู่ในกระบวนการกลุ่ม หรือเวลาเราพูดคุยกับ case เรา” (ID8, L: 88-92)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

ประเด็นที่ 3 การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์

การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ คือ ลักษณะการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้รับการนิเทศที่ประยุกต์มาจากหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ผลการสัมภาษณ์รอบที่ 3 ยังคงยืนยันว่าเป็นการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูลว่า ตนเองดำเนินชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลงไปจากความเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าประเด็นย่อยมีการพัฒนาและมีความชัดเจนมากขึ้น โดยประเด็นย่อยแบ่งออกได้เป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 3.1) การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น 3.2) ตระหนักเท่าทันในชีวิตของตนเอง และ 3.3) ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต รายละเอียดของแต่ละประเด็นย่อย มีดังนี้

ประเด็นย่อยที่ 3.1 การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น เป็นประเด็นย่อยที่พัฒนาเพิ่มขึ้นจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ผ่านมา ซึ่งแสดงให้เห็นความชัดเจนมากขึ้นในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในชีวิตประจำวัน โดยประเด็นย่อยการมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น หมายถึง ผู้รับการนิเทศดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน แบ่งออกได้เป็น 2 คุณลักษณะ ได้แก่ 3.1.1) รับฟังและพูดคุยกับผู้อื่นอย่างกลมกลืน และ 3.1.2) อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างไม่มีเงื่อนไข รายละเอียดของแต่ละคุณลักษณะ มีดังนี้

คุณลักษณะที่ 3.1.1 รับฟังและพูดคุยกับผู้อื่นอย่างกลมกลืน

รับฟังและพูดคุยกับผู้อื่นอย่างกลมกลืน หมายถึง ผู้รับการนิเทศประยุกต์ ความเข้าใจในกระบวนการเชื่อมสมานมาใช้ในการรับฟังและพูดคุยกับผู้อื่นในชีวิตประจำวัน ทำให้เกิด สัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า กระบวนการเชื่อมสมานเป็นเหมือนทักษะที่ติดตัวมา เมื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวันส่งผลให้มีรูปแบบการพูดคุยรับฟังที่พิเศษกว่าคนอื่น ทำให้สร้างสัมพันธภาพ ที่ดีกับผู้อื่นได้ ดังประโยคที่ว่า

“ใครมานินทาให้เราฟังเราก็ อ้อ เออ เหมือนฟังเค้าอย่างเข้าใจ แล้วก็ พยายามเปิดมุมมองให้เค้าเห็นว่า เค้าคนอื่นอาจจะมียุทธผลของเค้าอย่างนั้น อย่างนี้ ด้วยวิธีทางของเราอย่างนี้ทำให้เค้ารู้สึกสบายใจ รู้สึกดีกับคนที่เค้า นินทาด้วยซ้ำ...ถึงแม้ว่าเราจะไม่ได้มานั่งทำ counseling ทุกวัน แต่ว่าการที่เรา ถูกปลุกฝังเป็นอย่างนี้มันเป็นประโยชน์กับชีวิต เหมือนอยู่กับคนอื่นสบายขึ้น ทำงานได้ไม่มีปัญหาอะไรกับใคร” (ID1, L: 356-358, 360-361)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“พอเรามาใช้ชีวิต มันมีบางอย่างที่เราได้จาก supervision เช่น การใช้คำพูด หรือการใส่ใจในรายละเอียดของคนที่เราคุยด้วย มันเป็นประโยชน์ทำให้เรา สามารถคุยกับไม่ว่าจะเป็นคนในครอบครัวหรือคนที่เราได้พบปะพูดคุยใน ชีวิตประจำวันอย่างนี้ครับ มันได้เอามาใช้ เช่น เราคุยกับแม่ค้าที่ขายข้าว เรา ก็เห็นว่าหน้าเขาบูดบึ้งหน้าเขาหงุดหงิดอย่างนี้ครับ แต่เวลาเราคุยกับเขา เรา ก็คุย เช่น เราเปิดด้วยคำถามปลายเปิดว่า “ป้าวันนี้เป็นอย่างไงบ้างครับ” แทนที่เขาจะหน้าบึ้งเขาก็กลับยิ้มกลับคุย เปิดเผยเรื่องราวชีวิต มันทำให้ กระบวนการสนทนา smooth ลื่นไหล มันจูนกันติดแล้วก็สร้างสัมพันธภาพที่ดี ต่อกัน ณ ช่วงเวลานั้น” (ID8, L: 17-25)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

“การเป็นผู้ฟังอะไรอย่างนี้ เหมือนมันเป็นทักษะที่มันติดตัวตั้งแต่ตอนที่เรียน ตั้งแต่ตอนที่ supervision แล้วก็ได้ฝึกในเรื่องของการฟัง การ tuning in อะไร อย่างนี้ เราก็ยังใช้อยู่ตอนนี้...ก็ในการฟังเพื่อน ๆ หรือว่าฟังคนในครอบครัว มันทำให้เรามีรูปแบบการพูดคุยที่พิเศษกว่าคนอื่น มันทำให้คนที่เราคุยด้วย เค้าจะรู้สึก happy กับการคุยกับเราได้มากกว่าคนอื่น ๆ” (ID2, L: 69-71, 73-75)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2)

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ว่าคุณเองมีความละเอียดอ่อนและไวต่อการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นในชีวิตด้วย ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการเชื่อมสมานและการนิเทศที่ฝึกฝนตนเองมา ดังประโยคที่ว่า

“ทักษะที่เราได้เรียนรู้มันช่วยให้แบบเรามี sense ที่ละเอียดขึ้น ในการที่จะรับรู้ ความรู้สึก หรือว่าอารมณ์ของเค้า ผ่านสิ่งที่เค้าพูด แล้วจับจุดว่าเออ ตรงไหนที่มันเป็นประเด็นของเค้า” (ID2, L: 81-83)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2)

“ในชีวิตประจำวันทำให้เราเป็นคนละเอียดอ่อนมากขึ้นในการที่เราจะรับรู้ความรู้สึกของคนอื่น ทั้งคำพูด น้ำเสียง หรือท่าทาง...ไว้กับการอยู่กับคนอื่น ทั้งการรับรู้ลักษณะท่าที ความรู้สึก คำพูด น้ำเสียง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ค่ะ บางครั้งการที่เราอยู่กับคนตรงหน้า เราอาจจะไม่ต้องพูดแค่เราสังเกต ปฏิกริยาที่เกิดขึ้น เราก็พร้อม support เขาหรือจับมือเล็ก ๆ น้อย ๆ อะไรแบบนี้” (ID5, L: 5-6, 20-22)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

“กระบวนการ supervision มันก็ทำให้เราละเอียดอ่อนกับคำพูด ละเอียดอ่อนกับความรู้สึกต่อคนรอบข้าง แคร่คนรอบข้างมากขึ้นตรงนี้ครับ” (ID8, L: 82-83)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

คุณลักษณะที่ 3.1.2 อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างไม่มีเงื่อนไข

อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างไม่มีเงื่อนไข เป็นการประยุกต์คุณสมบัตินิเทศการยอมรับผู้อื่นอย่างไม่มีเงื่อนไข ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้เกิดกระบวนการเชื่อมสมานได้ดีขึ้น โดยอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างไม่มีเงื่อนไข หมายถึง ผู้รับการนิเทศดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นโดยที่ยอมรับในสิ่งที่เขาเป็น ไม่มีอคติของตนเอง ทำให้ดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างกลมกลืน มีสัมพันธภาพที่ดี ดังประโยคที่ว่า

“เรารู้สึกว่าเรียน counseling มันทำให้เราอยู่ร่วมกับคนอื่นได้ดีขึ้น อย่างเช่น ทำกลุ่มเสร็จไปกินก๋วยเตี๋ยวเห็นแม่ค้าบริการไม่ดี หน้าเหวี่ยงใส่อะไรอย่างนี้ เราก็จะหงุดหงิดใส่เค้าหรือพูดอะไรสักอย่างให้เค้ารู้ว่าเค้าทำไม่ดีนะ เราไม่พอใจ แต่ว่าพอเรียน counseling แล้วเราก็รู้ว่า เค้าก็คงเหนื่อย ที่เค้าหน้าบึ้ง

แบบนั้นเค้าก็คงมีเหตุผลของเค้าอะไรอย่างนี้ แทนที่เราจะเหวี่ยงใส่เค้าที่เค้าบริการไม่ดี เรายังจะนิ่งขึ้น ช่วยเหลือตัวเองมากขึ้นอะไรทำเองได้ก็ทำ คือเรารู้สึกว่า การที่เราเป็นแบบนั้น เราอยู่กับคนอื่นรอบ ๆ ข้างได้แบบไม่เคียดรื้อนไม่ทุกข์ใจ ไม่หงุดหงิด” (ID1, L: 47-55)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“เข้าใจคนอื่นมากขึ้น อยู่ร่วมกับเค้าได้ดีขึ้น พอเราเข้าใจตัวเองมากขึ้นมันทำให้ท่าทีของตัวเองเนี่ย คือมันมีปฏิสัมพันธ์กับคนได้แบบสนิทมากขึ้น แล้วก็เข้าไปในทางที่แบบว่า Harmony มากขึ้นอย่างนี้ครับ แต่ก่อนอาจจะไม่ได้เห็นด้วยกับเค้ามือคดกับเค้าอะไรอย่างนี้ ตอนนี้นั้นก็คือนิ่งมากขึ้น ทำให้ยอมรับตัวเองได้มากขึ้น ยอมรับอีกฝ่ายนิ่งได้มากขึ้น” (ID3, L: 50-56)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3)

“ที่ผ่านมามีน้องคนหนึ่งเข้ามาทำงานด้วยกัน ก็อยู่ด้วยกันเกือบเดือนแล้วก็เริ่มสนิท แล้วก็มันมีเหตุให้น้องคนนี้ได้ไม่ได้ทำงานด้วยกันเพราะมีเรื่องทางบ้านต้องออกไป...ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว ก็โอเคว่าน้องจำเป็นที่จะต้องออกสุดท้ายก็ต้องออก อะไรอย่างนี้ respect เขาวามันเป็นการตัดสินใจที่ดีที่สุดของเขาแล้ว มันเหมือนแบบเป็น sense ของนอบน้อมกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้น” (ID7, L: 51-53, 62-64)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

“มันทำให้เรายอมรับสิ่งที่คนนั้นเป็นมากขึ้น เหมือนการทำกลุ่มหรือการเป็น counselor หล่อหลอมให้เรายอมรับคนอื่น ยอมรับคนอื่นในที่นี้คือ ไม่มีการมาตั้งแง่ ไม่มีการตั้งอคติ หรือ bias ว่าคนนี้เราไม่ชอบหน้านะ แต่มันทำให้เราเลือกที่จะฟังเขาก่อน ฟังทำความเข้าใจ ทำความรู้จัก ทำความเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ก่อน เรียบรู้ไปกับมัน สุดท้ายก็แบบยอมรับ ซึ่งตรงนี้พอทำกลุ่มผ่านการ supervision มันซึมอยู่ในตัวตอนที่เจอใคร สมมติไม่ได้รู้จักมาก่อนเราก็คงจะไม่ไปตั้งแง่กับเขา เราก็จะเรียนรู้โดยที่เราจะฟังเขา ฟังว่ามันเป็นอะไรยังไง สุดท้ายเรารู้ว่าเขาเป็นอย่างนี้ เรายอมรับเขา ไม่ bias ตั้งแต่แรก” (ID4, L: 102-109)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

“มันส่งผลให้เราอยู่กับผู้อื่นในแบบที่เขาเป็น เรายอมรับฟังความคิดเห็นของ เขามากยิ่งขึ้น บางครั้งเราก็ไม่ค่อยชอบเท่าไรกับการไม่ร่วมมือของเพื่อน ร่วมงาน การนินทา หรือการสั่งงานของหัวหน้า แต่เราก็ต้องพยายามปรับกับ ภาวะที่มันเกิดขึ้น อย่างเช่น เขาหงุดหงิดไม่พอใจมาอย่างนี้ เราก็นิ่งก่อนแล้ว พอเขาอารมณ์ดีขึ้นเราก็ค่อยคุย” (ID5, L: 187-191)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

ประเด็นย่อยที่ 3.2 ตระหนักเท่าทันในชีวิตของตัวเอง

ผลการสัมภาษณ์ข้อมูลรอบที่ 3 ยังคงยืนยันในประเด็นย่อยนี้ ตระหนักเท่าทันใน ชีวิตของตัวเอง คือ ในชีวิตประจำวันผู้รับการนิเทศตระหนักและเท่าทันกับสิ่งที่เกิดขึ้นในใจของตนเอง ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า ตนเองมีการเท่าทันกับความคาดหวังของตนเอง มองเห็นรอยแยกระหว่างความ คาดหวังกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในใจ ทำให้จัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ดีขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“สังเกตใจตัวเองแล้วลดความคาดหวัง เท่าทันตัวเองมากขึ้น และตรงนี้มัน เป็นพัฒนาการที่ทำให้เห็นตัวเองว่า ลดความยึดมั่นถือมั่นในตนเองลง ลดอิ ใ้กังวลได้มากขึ้น” (ID3, L: 76-77)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3)

“เราอาจจะปรับใจเปลี่ยนใจที่ตัวเราเองก่อน ในเมื่อเราเปลี่ยนที่คนอื่นไม่ได้ เราก็คงเปลี่ยนที่ตัวเอง จุดนี้พอเราสังเกตเห็นเราก็มืดลดความคาดหวัง จากที่ มองคนอื่นว่าจะไรมาถึงก็ต้องบ่นก็กลายเป็นว่าเขาอาจจะมึ่เรื่องอะไรมานะ กลายเป็นว่าเราลดความคาดหวังลง ทำให้เราเข้าใจกับภาวะที่มันเกิดขึ้นได้” (ID5, L: 193-196)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

“เวลาที่เราแบบมีปัญหาอะไรอย่างนี้ ใ้ นั่นก็เป็นปัญหา ใ้ นั่นก็เป็นปัญหา พอ เราได้มีโอกาสแบบคิดจริงๆแล้ว เราจะมีวิธีการมองปัญหาที่ต่างออกไปจาก เดิม ต่างออกไปจากตอนที่เราไม่ได้เรียน เราจะแบบค่อย ๆ มองแล้วก็เหมือน หา root ของมันจริง ๆ ได้ว่า ปัญหาที่แท้จริงคืออยู่ตรงนี้ เราอยากให้เค้าเป็น อย่างนั้นเป็นอย่างนี้ เหมือนวิธีการแก้ปัญหาเวลาที่เกิดกับตัวเองจริงๆอะ มัน ทำได้ลึกซึ้งและก็ตรงประเด็นมากขึ้น มันไม่สะเปะสะปะหลงทาง ทำได้ดีขึ้น” (ID6, L: 34-43)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

“มันทำให้เรามองเห็นตัวเองนะ อย่างทั่ว ๆ ไป เราแค่รู้สึกว่าจะเกิดเหตุอย่างนี้ขึ้นเราโกรธ เราไม่ได้เห็นว่าเรากำลัง split ออกจากความเป็นจริง แต่พอมาเรียนกับอาจารย์ มันจะมีบางเวลาที่เกิดเหตุการณ์”อะไรในชีวิตของตัวเอง ที่มันผิดคาด ผิดหวัง ไม่พอใจ หรืออะไรอย่างนี้มันก็จะได้เห็นที่เรา กำลัง split ออกจากความเป็นจริง เมื่อมันเห็นมันชัด ๆ การเลือกก็เกิดขึ้นได้ว่าเราจะทำอย่างไรต่อไป เราจะคงไม่พอใจอย่างนี้ต่อไปหรือว่าเราจะโอเคในเมื่อจัดการไม่ได้ เราหยุดแค่นี้ ไปทำอย่างอื่น...อะไรที่มันเกิดขึ้นแล้วมันไม่เป็นอย่างที่อยากจะให้เป็น อย่างตอนที่น้องคนนั้นลาออก มันเหมือนได้เห็นถ้าเราอยากให้เป็นแบบนี้แสดงว่าเราไม่อยู่กับความเป็นจริงแล้ว ความเป็นจริงมันเกิดขึ้นอย่างหนึ่งแต่ที่เราดันไปอยากอีกอย่างหนึ่ง อย่างที่บอก split เกิดแล้ว เราจะปรับตัวเองกลับไปหาจุดเดิมให้มันไม่ split หรือว่าเราจะยึดอยู่กับสิ่งที่อยากให้เป็นแล้วปล่อยมัน split ต่อไป” (ID7, L: 11-16, 101-105)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

ประเด็นย่อยที่ 3.3 ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต

ผลการสัมภาษณ์ข้อมูลรอบที่ 3 ยังคงยืนยันในประเด็นย่อยนี้ ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต คือ ผู้รับการนิเทศดำเนินชีวิตด้วยความเข้าใจที่ยอมรับกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตตามความเป็นจริง และดำเนินชีวิตอยู่กับปัจจุบัน ดังประโยคที่ว่า

“ยอมรับสิ่งต่าง ๆ ตรงไปตรงมา มันเกิดขึ้นในจิตใจเรา...เราไม่ได้พยายามจะผลักดันชีวิตให้ไปทางไหน ไม่ได้พยายามจะคาดหวังคาดหวังว่าจะต้องไปยังไงต่อ คืออยู่กับมันในทุกขณะที่มันเป็น” (ID3, L: 264-265, 287-288)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3)

“สิ่งที่เราทำได้มากที่สุดก็คือการอยู่กับ here and now ก็คือการอยู่ในภาวะปัจจุบัน การที่เราทำในปัจจุบันก็จะลดความคาดหวังกับในอนาคตหรือว่าการอยู่กับอดีตที่เราอยากกลับไปแก้ไข ก็ทำให้แบบเราอยู่กับความเป็นจริงได้มากยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้นมันก็จะทำให้เรามีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น มีสติ มีสมาธิมากขึ้นกับการกระทำทุกการกระทำในภาวะปัจจุบันของเรา” (ID5, L: 325-328)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

“เวลาที่เรายังคง hold อะไรบางอย่างแล้วมันทำให้ split มันอยู่นะ มันก็มีความกระวนกระวายใจ มีความอึดอัดใจ ไม่ชอบใจ ไม่ชอบ มันเหมือนมันไม่จบนะ มันค้างคา แต่ทันทีที่ sense ของการยอมรับ การปล่อยให้มันเป็นอย่างที่มีมันเป็น กลับใจตัวเองให้ทันกับความเป็นจริง พอมันไม่เกิด split มันก็เป็น sense ของความสุข สุขแบบสงบ สุขแบบจบแล้ว สุขแบบโอเคมันไม่ต้องกระวนกระวายใจ มันสงบนะ” (ID7, L: 107-110)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

ประเด็นที่ 4 ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม

ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม เป็นประเด็นที่พัฒนาขึ้นจากคุณลักษณะ เข้าใจในหลักพุทธธรรม ในผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2 ซึ่งมีข้อมูลที่เพิ่มมากขึ้นและชัดเจนมากขึ้น และกลายเป็นประเด็นหลักของผลการสัมภาษณ์รอบนี้ โดยความเข้าใจในหลักพุทธธรรม หมายถึง ผู้รับการนิเทศมีความเข้าใจในหลักพุทธธรรมที่เพิ่มมากขึ้น เป็นความเข้าใจที่มีต่อโลกและชีวิตอย่างถูกต้อง แบ่งประเด็นย่อยออกได้เป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 4.1) ความเข้าใจในอิทัปปัจจยตา 4.2) ความเข้าใจในไตรลักษณ์ และ 4.3) ความเข้าใจในความทุกข์ รายละเอียดของแต่ละคุณลักษณะ มีดังนี้

ประเด็นย่อยที่ 4.1 ความเข้าใจในอิทัปปัจจยตา

ความเข้าใจในอิทัปปัจจยตา เป็นประเด็นย่อยที่แสดงถึง ผู้รับการนิเทศมีความเข้าใจต่อโลกและชีวิตว่า ทุกสรรพสิ่งล้วนแต่เกิดขึ้นมาด้วยเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวพัน มีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันตามเหตุและปัจจัย ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ในชีวิตทุกสิ่งทุกอย่างมันมีเหตุปัจจัยให้มันเกิดขึ้น ซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นตามใจของตนเอง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นจึงเป็นเหตุเป็นผลด้วยตัวของมันเอง ความเข้าใจในหลักอิทัปปัจจยตาทำให้ได้เรียนรู้ว่า เราไม่สามารถที่จะไปกำหนดควบคุมให้ทุกสิ่งทุกอย่าง เป็นไปตามที่คาดหวัง ดังประโยคที่ว่า

“อย่างพวกอิทัปปัจจยตา มันสอนให้ดาวรู้ว่า เออทุก ๆ อย่างเลยเนอะ ทุก ๆ อย่างในโลกนี้เลยอะมันมีที่มาที่ไปของมัน มีเหตุผลที่มันแบบโอ๊ยโคตรจะซับซ้อนเลย มันไม่ใช่สมการคณิตศาสตร์ที่แค่เอไปบี เอ็กซ์เท่ากับวายบวกซี การที่เราเข้าใจ concept ของ Buddhist อย่างเช่นเรื่องของอิทัปปัจจยตาทำให้เรารู้ว่า เฮ้ยการที่คน ๆ หนึ่งเค้าจะรู้สึกกับเรื่องอะไรได้ หรือว่าการที่เค้าจะเป็นคน ๆ หนึ่งได้ ณ วันนี้เนี่ย เค้าผ่านอะไรมาตั้งไม่รู้เท่าไร มันมีเหตุมีผลของมัน

ในทุก ๆ อย่างไม่ว่าจะเป็นเรื่องของคนหรือเรื่องของอะไรก็ตาม” (ID1, L: 165-170)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“เข้าใจในชีวิตว่าทุกสิ่งทุกอย่างอะ มันมีเหตุปัจจัยให้เป็นไป มันไม่ได้เป็นไปตามใจเราทุกครั้งไป บางครั้งอะไรที่เราอยากได้อะอยากมีอยากเป็น แต่ถ้าเกิดมันไม่ใช่ในเวลาที่ไม่ใช่อะ ยังไงมันก็ไม่ใช่อะ ก็คือว่าทุกสิ่งทุกอย่างมันอยู่เหนือการควบคุมของเรา มันเป็นไปตามธรรมชาติ แต่ไม่ใช่ที่เรากำหนดหรือควบคุมอะไรไม่ได้ เราพอได้เท่าที่เราสามารถทำได้ โดยที่เป็นการกระทำที่ปราศจากความคาดหวัง ว่าอยากจะต้องเป็นไปตามแบบนั้น เพราะทุกอย่างมันไม่จำเป็นจะต้องเป็นอย่างใจเราเสมอไป” (ID5, L: 347-350)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

“เราไม่ได้เป็นคนที่กำหนดทุกอย่างได้ สิ่งแต่ละอย่างเกิดขึ้นมาด้วยเหตุปัจจัยของมันการที่มีเรา การที่เราเป็น เราเป็น เราหายใจอยู่ทุกวันนี้ มันก็เกิดจากสิ่งอื่นๆทุกอย่างมาทำให้มันเป็นอย่างที่มันเป็น เราเองอาจจะเป็นปัจจัยแต่เราไม่ใช่ทั้งหมด” (ID7, L: 252-253)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

ประเด็นย่อยที่ 4.2 ความเข้าใจในไตรลักษณ์

ความเข้าใจในไตรลักษณ์ เป็นประเด็นย่อยที่แสดงถึง ผู้รับการนิเทศมีความเข้าใจต่อโลกและชีวิตว่า ทุกสรรพสิ่งล้วนแต่มีลักษณะของความไม่แน่นอน ต้องมีการเปลี่ยนแปลง และไม่มีตัวตนที่แท้จริง ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า เข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งรวมไปถึงชีวิตด้วย หลักไตรลักษณ์นี้ช่วยให้เห็นความเป็นไปของทุกสิ่งทุกอย่างว่ามีความไม่เที่ยง ไม่แน่นอน มองเห็นชัดเจนมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ คือ เข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ในความไม่แน่นอน คือเข้าใจใน concept ที่เป็นของแนวพุทธ...เข้าใจว่าทุกอย่างมันไม่แน่นอนอะ มันเปลี่ยนแปลงไปได้เรื่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไปตามเรียกว่าอะไรอะตามเวลาก็ได้ ตามวัฒนธรรม ตามสังคม ทุกอย่างมันเปลี่ยนแปลงไปได้หมด” (ID1, L: 186-187, 204-205)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“ชีวิตไม่ใช่จุดจุดเดียว แต่ว่ามันเป็นเรื่องที่ยืดหยุ่นได้ตลอดเวลา มันจะดีก็ได้ มันจะร้ายก็ได้” (ID3, L: 283)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3)

“หลักพุทธธรรมทำให้เราเห็นความเป็นไปว่าทุกอย่างมันไม่เที่ยง ทุกอย่างมันไม่แน่นอน เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไปมันทำให้เราเห็นชัดเจน” (ID8, L: 269-270)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

ประเด็นย่อยที่ 4.3 ความเข้าใจในความทุกข์

ความเข้าใจในความทุกข์ เป็นประเด็นย่อยที่แสดงถึง ผู้รับการนิเทศมีความเข้าใจต่อชีวิตว่า ความทุกข์ที่เกิดขึ้นในชีวิตคือความคาดหวัง ซึ่งสอดคล้องกับหลักอริยสัจ 4 โดยผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ความคาดหวังในชีวิตเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความทุกข์ และความเข้าใจตรงนี้ทำให้เห็นความคาดหวังทั้งของตัวเองและของผู้รับบริการได้ชัดเจนมากขึ้น เป็นเหมือนหลักแผนที่ใช้ในการพิจารณาความทุกข์ของมนุษย์ ดังประโยคที่ว่า

“แผนที่คือหลักในการพิจารณาความทุกข์ของมนุษย์มันคืออะไร อยู่ตรงไหน เกิดจากอะไร อาจเรียกว่า split หรือความคาดหวังก็ได้ มันเป็นแผนที่ที่เป็นหลักในการพิจารณา มีหลักว่าเราจะพาเขาจากภาวะนี้ไปสู่ภาวะที่มันดีขึ้น” (ID3, L: 240-242)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3)

“ हमยว่าน่าจะเป็นการคาดหวังในชีวิต น่าเป็นสิ่งที่เราได้เรียนรู้มาว่า ถ้าเกิดว่าเราสังเกตว่า สิ่งต่าง ๆ ที่มันเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันเราล้วนแต่เต็มไปด้วยความคาดหวัง ถ้าเราลดความคาดหวังตรงนี้ลง มันก็เป็นจุดสำคัญที่ทำให้เราเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิตได้ง่ายขึ้น” (ID5, L: 245-247)

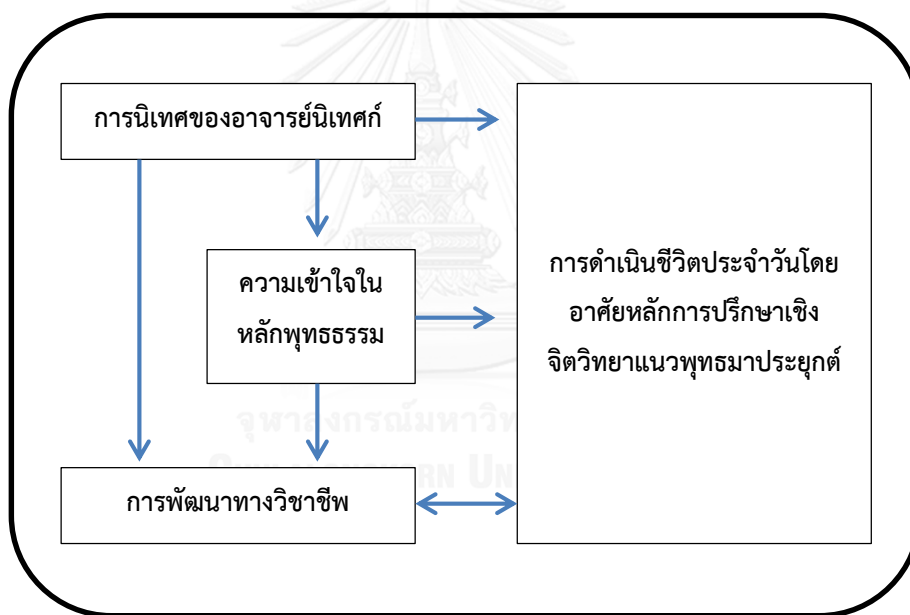
(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

“อริยสัจทำให้เราเห็นปัญหาเห็นโจทย์ หรือเห็น split ของคนได้ชัดเจนขึ้น ส่วนใหญ่ที่เป็นปัญหาหรือโจทย์มันก็คือ ความหลง หลงยึดติดอยู่กับความสุข หรือติดอยู่กับความพึงพอใจ ซึ่งเวลาผ่านไปแล้วความพึงพอใจหรือความสุขที่มีอยู่มันก็จะลดลง คนก็จะมีความคาดหวัง” (ID8, L: 264-266)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นของผลการสัมภาษณ์รอบที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3 แสดงให้เห็นปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นและชัดเจนมากขึ้นกว่าผลการสัมภาษณ์รอบที่ 2 โดยพบความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ 1) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์กับการพัฒนาทางวิชาชีพ 2) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์กับการดำเนินชีวิตประจำวันโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ 3) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์กับความเข้าใจในหลักพุทธธรรม 4) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทางวิชาชีพกับการดำเนินชีวิตประจำวันโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ 5) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจในหลักพุทธธรรมกับการพัฒนาทางวิชาชีพ และ 6) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจในหลักพุทธธรรมกับการดำเนินชีวิตประจำวันโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ ดังแสดงในภาพที่ 14 โดยรายละเอียดของแต่ละปฏิสัมพันธ์ มีดังนี้

ภาพที่ 14 ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นของผลการสัมภาษณ์รอบที่ 3

1) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์กับการพัฒนาทางวิชาชีพ

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์กับการพัฒนาทางวิชาชีพ เป็นความสัมพันธ์รูปแบบ การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ส่งผลต่อ การพัฒนาทางวิชาชีพ โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประเด็นย่อยของทั้งสองประเด็นมีรายละเอียดความสัมพันธ์ ดังนี้

การเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ส่งผลต่อ ทำกระบวนการเชื่อมสมานได้ กับ เห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การนำตัวอย่างกรณีศึกษามาพูดคุยแลกเปลี่ยนกันทำให้เกิดการเรียนรู้วิธีการเชื่อมสมานกับผู้รับบริการหรือวิธีการมองปัญหาที่แท้จริงของผู้รับบริการ การแลกเปลี่ยนตรงนี้ช่วยทำให้จับประเด็นและเกิดความเข้าใจได้เร็วขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“เวลาที่มีการยกตัวอย่างเคส เราก็สามารถนำสิ่งเหล่านี้มาคิดมาพูดถึงร่วมกันกับเพื่อนได้ คือพอเรามีความเข้าใจโลกและชีวิต เราจะสามารถเหมือนฝึกฝนการมอง split การ tuning in อะไรอย่างนี้ เหมือนเอามาใช้ในการฝึกฝนเรา เวลาเจอเคสที่มาจากประสบการณ์จากเพื่อน แล้วก็เกิดความเข้าใจที่เร็วขึ้น เวลาที่ supervise หรือ discuss กันในห้องอย่างนี้ ทำให้เราจับประเด็นได้ เกิดความเข้าใจ คิดร่วมกันไปได้” (ID6, L: 334-338)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

2) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์กับการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์กับการดำเนินชีวิตประจำวันโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่าง การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ส่งผลต่อ การดำเนินชีวิตประจำวันโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประเด็นย่อยของทั้งสองประเด็นมีรายละเอียดความสัมพันธ์ ดังนี้

การเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ ส่งผลต่อ อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างไม่มีเงื่อนไข ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า อาจารย์นิเทศก์เป็นต้นแบบสำคัญในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสอดคล้องกลมกลืน ไม่ว่าจะเป็นการทำการปรึกษาเชิงจิตวิทยาหรือในการดำเนินชีวิตประจำวันทั่วไป ดังนั้น การได้เห็นต้นแบบดำเนินชีวิตแบบนี้ เป็นแรงจูงใจให้พัฒนาตนเองเหมือนอาจารย์นิเทศก์ ดังประโยคที่ว่า

“มันอาจจะเริ่มมาจากตัว role model อย่างนี้ก่อน พอเราเห็นแล้วว่ามันมีโมเดลเปรียบเทียบกันว่า คนที่เค้าเข้าใจคนอื่นโดยธรรมชาติของตัวเค้าเองแล้ว มัน work กับการที่อยู่ชีวิตร่วมกับคนอื่น work กับการที่อยู่ร่วมกับคนอื่น กับการทำ counseling เราก็เลยรู้สึก ว่า เราควรเป็นนักจิตวิทยาหรือทำ counseling ในแบบที่เราเป็นก่อน เราต้องทำตัวเองให้เป็นแบบอาจารย์ที่ไป role model ที่ดี ทั้งในห้องและก้นอกห้องก็คือเป็นในชีวิตประจำวันด้วย... concept หลักที่ทำให้พัฒนาตัวเองสำหรับดาวเลย นึกยังงี้ก็นึกเป็นอาจารย์

คือนึกเป็นตัว role model มากกว่า เพราะเราเห็นวิถีชีวิตแบบเค้านั้นดูมีความสุขจังเลยเนอะ ดูสบายใจทั้งกับตัวเองแล้วก็คนที่อยู่รอบ ๆ ข้าง ดูเป็นที่รักของคนอื่น เราก็เลยรู้สึกที่เราอยากจะแบบมีความรู้สึกแบบนั้น อยากจะเป็นแบบนั้นบ้าง” (ID1, L: 40-45, 113-116)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

3) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์กับความเข้าใจในหลักพุทธธรรม

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์กับความเข้าใจในหลักพุทธธรรม เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่าง การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ส่งผลต่อ ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประเด็นย่อยของทั้งสองประเด็นมีรายละเอียดความสัมพันธ์ ดังนี้

การเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ส่งผลต่อ ความเข้าใจในความทุกข์ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ในการนิเทศแบบกลุ่ม มีการนำปัญหาที่พบของผู้รับบริการซึ่งเป็นปัญหาจากชีวิตจริง มาใช้ทำความเข้าใจความคาดหวังที่เกิดขึ้น การทำความเข้าใจความคาดหวังทำให้เกิดความเข้าใจในความทุกข์เพิ่มมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“ใน supervision มันก็มีการเอาโจทย์ต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาเอามาจากชีวิตจริง ๆ ของคนมาไขให้เราเห็นว่าประเด็นมันอยู่ตรงไหน ปัญหามันคืออะไร เป็นการย่นระยะเวลาให้เราเข้าใจชีวิต เข้าใจหลักธรรมที่มันซ่อนอยู่ในประเด็นเหล่านั้น...ปัญหาเกิดขึ้นจากการมีความคาดหวัง พอเราเห็นว่าอันนี้คือความคาดหวังของเขา เราก็จะมองว่าความคาดหวังของเขาเกิดจากอะไร อาจมีเพื่อนหรืออาจารย์ช่วยกันมองให้เห็นความคาดหวังนั้น” (ID2, L: 496-498, 503-504)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2)

การเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ ส่งผลต่อ ความเข้าใจในอิทัปปัจจยตา ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การได้เห็นท่าทีของอาจารย์ที่ดำเนินชีวิตด้วยความเข้าใจที่ว่า การกระทำของตนเองย่อมส่งผลกระทบต่อผู้อื่น ทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจว่า ในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นย่อมส่งผลซึ่งกันและกันเสมอตามหลักอิทัปปัจจยตา ดังประโยคที่ว่า

“บุคลิกของอาจารย์ลักษณะของเขาทำให้เราเรียนรู้ แล้วก็แสดงให้เราเห็นว่า เขาเป็นอย่างนั้นจริง ๆ ตอนนั้นต้องมีเอกสารให้อาจารย์เซ็นแล้วหญิงก็รีบ แล้วอาจารย์ก็ดูเหมือนจะไม่ค่อยสะดวก แล้วเหมียวก็แค่นาฬิกาว่าจะทันไหม อาจารย์เหมือนก็โอเคเดียวเซ็นให้เลยอาจารย์ก็รีบ ๆ อ่านอะไรอย่างนี้... เหมือนกับเขาเข้าใจว่าการกระทำของเขามันก็ส่งผลกับคนรอบข้าง คือมองตัวเองในฐานะที่เราอยู่ด้วยกันแล้วส่งผลต่อกันและกันอย่างนี้ ถ้าเกิดไม่เซ็นให้ ตอนนั้นมันก็จะส่งผลต่อไป คือเห็นว่าตัวเองส่งผลกระทบต่อคนอื่นในแง่อิทัปปัจจยตายังไง” (ID7, L: 155-157, 158-161)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบว่า ความสัมพันธ์ดังกล่าวยังส่งผลต่อเนื่องไป ยังการดำเนินชีวิตประจำวันด้วย โดยที่ อาจารย์นิเทศก์ สอนหลักพุทธธรรม ส่งผลต่อ ความเข้าใจใน อิทัปปัจจยตา และส่งผลต่อ รัับฟังและพูดคุยกับผู้อื่นอย่างกลมกลืน ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การสอนของ อาจารย์นิเทศก์ทำให้เห็นและเข้าใจในความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน และความเข้าใจดังกล่าวก็ ส่งผลทำให้ตนเองดำเนินชีวิตประจำวันร่วมกับผู้อื่นอ่อนโยนมากขึ้น พุดคุยกับผู้อื่นอย่างกลมกลืนมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“เรามองอะไรมองลึกขึ้นละเอียดขึ้น มันจะเชื่อมโยงกับเรื่องที่เราเรียนเลย เวลา อาจารย์สอนเรื่องของความเกื้อกูลกัน ความเชื่อมโยงของคนของสิ่งที่มันมอง แล้วไม่น่าจะเกี่ยวกันได้ เช่น ตัวเรากับชาวนาที่อีสานอย่างนี้ สิ่งที่อาจารย์ สอนมันทำให้เรามองเห็นความเกื้อกูลหรือว่าเชื่อมโยงความสัมพันธ์กันของ เรากับเค้าอย่างนี้ เวลาเราเจออะไรในชีวิตประจำวัน เราก็จะรู้สึกขอบคุณไปถึงเค้า มองเห็นอะไรละเอียดลึกซึ้งมากขึ้นว่า ที่เราได้แบบนี้เพราะอะไร ไม่ใช่ เพราะเราคนเดียวนะ แต่ว่าเราอาศัยความช่วยเหลือจากคนอื่นด้วย แล้วมัน ทำให้เราอ่อนโยนแล้วก็เหมือนเห็นอกเห็นใจคนอื่นมากขึ้น อย่างคนที่เราไม่เคยเห็นความสำคัญของเค้ามามาก่อน อย่างเช่น ยาม แม่ค้า อะไรอย่างนี้ เหมือนการที่เราอยู่กับเค้าอะ เหมือนเราอ่อนโยนได้มากขึ้น” (ID6, L: 8-15)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

4) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทางวิชาชีพกับการดำเนินชีวิตประจำวันโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทางวิชาชีพกับการดำเนินชีวิตประจำวันโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่าง การพัฒนาทางวิชาชีพ ส่งผลซึ่งกันและกันกับ การดำเนินชีวิตประจำวันโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประเด็นย่อยของทั้งสองประเด็นมีรายละเอียดความสัมพันธ์ ดังนี้

การเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ส่งผลต่อ เห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการ และส่งผลต่อ ตระหนักเท่าทันในชีวิตของตนเอง อีกด้วย ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์หรือกรณีศึกษาของเพื่อนร่วมการนิเทศ ทำให้ได้เรียนรู้วิธีการมองปัญหาหรือความคาดหวังที่เกิดขึ้นของผู้รับบริการ และนำวิธีการนั้นไปใช้มองปัญหาในชีวิตของตนเองได้ด้วย ดังประโยคที่ว่า

“เวลาเราเรียน เราต้องเรียนรู้เรื่องราวจากเคส เราฟังเคสของเพื่อนหรือว่าเรา ยกตัวอย่างเคสของเราเองอย่างนี้ แล้วในห้อง supervision ทั้งอาจารย์ทั้ง เพื่อนก็ช่วยกันดู split ที่แท้จริงว่ามันคืออะไร สิ่งที่เราพูดกับเค้าหรือสิ่งที่เค้า ได้มันเป็นยังไง คือทำให้เราได้เรียนรู้การมองปัญหาจากคนอื่น สุดท้ายพอมัน เกิดปัญหากับเราจริง ๆ เราก็ใช้กระบวนการที่เคยได้รับประสบการณ์จากการ เรียนรู้จากเคสนั้นแหละมาทำกับปัญหาของเราเอง...พอเราเรียนหลักหรือเรา เรียนทฤษฎีอย่างนี้ เหมือนเราก็รู้แกนของมันรู้เนื้อหาสาระ แต่ว่าพอเราได้ เจอการ Supervision ซึ่งเป็นเรื่องราวของคนจริง ๆ ที่มันซับซ้อนกว่า แล้วพอ มนวกกับทฤษฎีอย่างนี้ มันก็จะเข้าใจมากขึ้น แล้วมันก็ใช้ได้กับ ทุก ๆ เรื่องด้วย ไม่ว่าเรื่องของเราหรือเรื่องของคนอื่น” (ID6, L: 47-52, 55-57)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

รับฟังและพูดคุยกับผู้อื่นอย่างกลมกลืน ส่งผลต่อ ทำกระบวนการเชื่อมสมานได้ ผู้ให้ ข้อมูลกล่าวว่า ในชีวิตประจำวันเป็นแบบฝึกหัดของการฝึกอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเข้าใจ เมื่อกลับมาทำ กลุ่มอีกครั้งก็สามารถเข้าใจสมาชิกกลุ่มได้ง่ายและเร็วขึ้น เป็นธรรมชาติมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“เราใช้ชีวิตประจำวันแบบที่เข้าใจคนอื่นอะ ฝึกเข้าใจคนอื่นเรื่อย ๆ ฝึกอยู่กับ คนอื่นอย่างเข้าใจมาเรื่อย ๆ ดาวว่ามันง่ายขึ้นเวลาเราเข้าไปอยู่ในกลุ่มแล้วจะ

เข้าใจเคลอะ เราก็จะเข้าใจเค้าได้ง่ายขึ้น มันเหมือนแบบมันเป็นอะไรที่เราทำ อยู่แล้ว อยู่นอกห้องเราก็ทำความเข้าใจคนอื่นอยู่แล้ว อยู่ในกลุ่มอยู่ในห้องเราก็ ทำความเข้าใจคนที่อยู่ข้างหน้าเราแค่นั้นเอง คือมันก็ดูเป็นธรรมชาติมากขึ้น ไม่ได้เป็นแบบเปิดสวิตซ์ว่าปุ๊บเข้ามาอยู่ในกลุ่มปุ๊บฉันจะต้องทำตัวให้เข้าใจคนอื่นแล้วไม่ใช่ เพราะว่าเราก็ฝึกอย่างน้อยในชีวิตประจำวัน ทำให้อะไร ๆ มันง่ายขึ้น” (ID1, L: 438-442)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

“พอในชีวิตประจำวันฟังคนอื่นมากขึ้นใช้หมยอมรับอะไรได้มากขึ้น พอมัน ซึมเข้าไปในชีวิตเราจนในชีวิตประจำวันเราก็เป็นอย่างนั้นนะ มันก็เลยทำให้ พอกลับไปทำ case ทำกลุ่มอย่างนี้ เราก็จะไม่ได้ฟังแบบจับใจความเพื่อโยง ต่อ แต่เป็นการฟังอย่างเข้าใจจริง ๆ ซึ่งมันกลายเป็นลักษณะของเราแม้แต่ใน ชีวิตประจำวันของเรา ที่ได้ยวันนี้ฟังใครก็ไม่ใช่แบบสักแต่ว่าฟังอะ มันคือฟัง จริง ๆ ฟังอย่างเข้าใจ มันก็ส่งผลดีนะกับเวลาที่เรากำกลุ่ม คือมันไม่ได้เป็น เหมือนการบังคับตัวเอง แต่มันอาจจะซึมจนมันเป็นลักษณะนี้ที่เราเป็น แล้ว เราก็เลยฟังเขาได้อย่างที่จะฟังจริง ๆ” (ID4, L: 90-100)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างไม่มีเงื่อนไข ส่งผลต่อ ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล กล่าวว่าการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างไม่มีเงื่อนไขในชีวิตประจำวัน ส่งผลทำให้ไปทำกลุ่มด้วยความรู้สึกที่ยอมรับกับสิ่งที่สมาชิกกลุ่มเป็น ดังประโยคที่ว่า

“มันทำให้เรายอมรับคนอื่นได้อย่างทุกแง่มุม เพราะว่าโดยส่วนตัวแล้วอยู่ ร่วมกับคนอื่นได้ง่าย คือยอมรับในแบบที่เขาเป็น มันก็ส่งผลให้เราไปทำกลุ่ม เราไม่ anti ไม่ไปขัด member happy กับการอยู่กับ member ในแบบที่เขา เป็น ยอมรับในแบบที่ member เป็น” (ID2, L: 538-540)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2)

ตระหนักเท่าทันในชีวิตของตัวเอง ส่งผลต่อ เห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการ ผู้ให้ ข้อมูลกล่าวว่า การฝึกตนเองในชีวิตประจำวันให้สังเกตใจตนเองและมีสติเท่าทัน ทำให้เห็นความ

คาดหวังที่เกิดขึ้นในชีวิต เมื่อกลับมาทำกลุ่มก็ช่วยให้สามารถมองเห็นความคาดหวังของผู้รับบริการได้เร็วขึ้นและชัดเจนขึ้น เหมือนเป็นการฝึกอยู่ในชีวิตจริงตลอดเวลา ดังประโยคที่ว่า

“ผมเอามาเน้นกับตัวเองตลอดเวลา คือเรามีสติเท่าทันทุกขณะจิต มันทำได้บ้างไม่ได้บ้างก็จริงแต่มั่นคือการฝึกตลอดเวลาในชีวิตประจำวัน อยู่ในกลุ่มมันก็จะไม่ขาดไป คือมันจะเป็นโหมดว่า อันนี้โหมดดำเนินชีวิตอันนี้โหมดทำกลุ่ม แต่พอฝึกตลอดเวลา มีสติรู้ตัวตลอดเวลา เราเข้ามาในกลุ่มเราก็ยังดำรงโหมดนี้อยู่ ยังดำรงภาวะอย่างนี้อยู่ว่า เออ ฉันทึ่งเกิดตัวเอง เห็นใจตัวเอง เห็นใจคนอื่น...อย่างในชีวิตประจำวัน ผมก็จะมองตัวเองเหมือนเป็นเคสว่า เราแก่เราเห็นโจทย์ตัวเองมัย แล้วจะแก้โจทย์ตัวเองยังไง เหมือนเป็นแผนที่ในการฝึกไปด้วย แล้วก็ในการฝึกมองอย่างนี้ฝึกแก้โจทย์แบบในชีวิตประจำวันแก้โจทย์ของตัวเอง พอมาอยู่ในกลุ่ม พอมาอยู่กับ client เราก็จะเห็นโจทย์ของคนในกลุ่มของ client ได้ชัดเจนเร็วขึ้น โดยที่เหมือนได้ฝึกมาบ่อย ๆ ในชีวิตจริง ก็ทำให้ตรงนี้แน่นขึ้น” (ID3, L: 95-98, 100-103)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3)

5) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจในหลักพุทธธรรมกับการพัฒนาทางวิชาชีพ

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจในหลักพุทธธรรมกับการพัฒนาทางวิชาชีพ เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่าง *ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม* ส่งผลต่อ *การพัฒนาทางวิชาชีพ* โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประเด็นย่อยของทั้งสองประเด็นมีรายละเอียดความสัมพันธ์ ดังนี้

ความเข้าใจในอทิปปัจจยตา ส่งผลต่อ *ทำกระบวนการเชื่อมสมานได้ และ เห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการ* ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ความเข้าใจในหลักอทิปปัจจยตาช่วยทำความเข้าใจกับผู้รับบริการมากขึ้นว่า เรื่องราวของผู้รับบริการเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ตามเหตุและปัจจัย ทำให้กลับไปอยู่กับผู้รับบริการได้แนบสนิทมากขึ้น และมองเห็นประเด็นปัญหาที่แท้จริงในเรื่องราวของผู้รับบริการได้ชัดเจนมากขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“จริง ๆ แล้วก็คือเป็นอทิปปัจจยตาเป็นเหตุเป็นผลเพื่อให้เกิดสิ่งหนึ่ง อย่างเวลาอยู่กับเคสทำกลุ่ม เรื่องมันอาจจะ surprise เรามาก แต่เราก็จะอยู่แบบ คือเราก็จะรู้แล้วว่าสิ่ง ๆ นั้นสามารถเกิดขึ้นกับใครก็ได้ มันไม่ใช่สิ่งที่แปลก ทำกลุ่มแรก ๆ เราอาจจะรู้สึกว่ามันแปลก แต่ทำไปสักพักนึงก็กลับมา supervision เคาก็ supervise ให้เราเห็นว่า อะไรมันก็เกิดขึ้นได้...ความเข้าใจตรงนี้นั้นทำให้เรา

กลับไปอยู่กับเคลได้เร็วขึ้น ไม่ตั้งคำถาม ไม่ตกใจกับเรื่องที่เค้าเล่า เพราะเรารู้ว่าอะไรก็เป็นไปได้ มันทำให้เรายืดหยุ่นมากขึ้น...สมมติว่าเป็นเรื่องที่เราไปทำ ผู้หญิงท้องในวัยเรียน ถ้าเราไม่มีความเข้าใจพวกนี้อยู่ ไม่ได้เรียน Buddhist counseling ไป เราอาจจะรู้สึกว่าจะทำยังไง เราต้องไปบอกพ่อแม่มั้ง จะต้องเอาเด็กไว้ จะต้องออกจากที่เรียน เราก็จะมีโลกมีกรอบของเราไปตัดสิน แต่พอเรามีความเข้าใจมากขึ้น เราก็ฟังเค้าโดยไม่คิดแทนเค้า...พอเราเข้าใจว่าทุกอย่างมันเป็นเหตุเป็นผล ทำให้เราอยู่กับเคลได้อย่างแนบสนิทมากขึ้น อยู่กับเค้าได้เพียวมากขึ้น ทำให้เราจับประเด็นความทุกข์ในใจเค้าได้จริงมากขึ้น ไม่ได้หลงประเด็นไปกับการที่เป็นเรื่องภายนอกที่เค้าเล่า แล้วเราก็มีความยืดหยุ่นมากขึ้นในการที่จะช่วยเค้า ช่วยให้เค้าหาทางออกของเค้าได้ที่ดีสำหรับตัวเค้าด้วยตัวของเค้าเอง” (ID1, L: 227-229, 238-240, 245-249, 254-256)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

ความเข้าใจในอิทัปปัจจยตา ส่งผลต่อ ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าการทำกลุ่มของตนเองมีความยืดหยุ่นและยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นได้มากขึ้น เป็นเพราะว่ามีความเข้าใจในหลักอิทัปปัจจยตาว่า สิ่งที่เกิดขึ้นมันมีเหตุปัจจัยของมัน ทำให้ยอมรับกับผู้รับบริการได้มากขึ้นและให้เขาได้เป็นตัวของตัวเองเต็มที่ ดังประโยคที่ว่า

“การดำเนินชีวิตของตัวเองตามความเข้าใจ Buddhist counseling ทำให้ชีวิตยืดหยุ่นขึ้น แล้วมันก็ทำให้ในฐานะการทำกลุ่ม มันก็ทำให้เราเคารพหรือว่ายืดหยุ่นกับกลุ่มมากขึ้นนะ บางสิ่งบางอย่างเราอาจจะไม่ได้ plan ว่าจะเกิดขึ้นในกลุ่ม อาจจะมีบางคนไม่อินหรือว่าป่วนอะไรอย่างนี้ มันก็ทำให้เรามองด้วยสายตาที่โอเค มันเป็นไปได้ แล้วมันก็นอบน้อมกับมัน ถ้ามันเกิดขึ้นแบบนี้ แสดงว่ามันมีเหตุปัจจัยที่เกิดขึ้น นั่นแหละ ยืดหยุ่นขึ้น อยู่กับคนอื่นแบบที่เขาเป็น ในชีวิตจริงเราก็ได้เจอคนหลาย ๆ แบบ มันก็ทำให้เวลาเจอ case ความเข้าใจตรงนี้มันเหมือนเราให้พื้นที่กับเขาที่เขาจะได้เป็นตัวของตัวเองเต็มที่” (ID7, L: 202-209)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

6) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจในหลักพุทธธรรมกับการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจในหลักพุทธธรรมกับการดำเนินชีวิตประจำวันโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่าง ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม ส่งผลต่อ การดำเนินชีวิตประจำวันโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประเด็นย่อยของทั้งสองประเด็นมีรายละเอียดความสัมพันธ์ ดังนี้

ความเข้าใจในอิทัปปัจจยตา ส่งผลต่อ *อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างไม่มีเงื่อนไข* ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นดีขึ้น เพราะมีความเข้าใจในเหตุและปัจจัย ถึงแม้ว่าคนรอบข้างจะอารมณ์ไม่ดีก็ตาม ก็เข้าใจว่ามีสาเหตุที่ทำให้เขาเป็นอย่างนั้น และพร้อมอยู่กับเขาอย่างที่เขาเป็นโดยไม่นำความรู้สึกของตนเองไปเกี่ยวข้อง ดังประโยคที่ว่า

“แต่ก่อนเราอาจจะเป็นบรรยากาศที่อาจจะสร้างความทุกข์ให้ใครก็ได้ อย่างเช่น เค้าอาจจะไปเจออะไรมาอารมณ์เสียแล้วหน้าหงุดหงิดมา เฮ้ย ทำไมต้องหน้าหงุดหงิดด้วย แทนที่เราจะไปพูดจาแบบนั้นก็อาจจะแบบ มีอะไรหรือเปล่าเป็นอะไรมั๊ย... นึกถึงคนอื่นมากขึ้น คือรู้ว่าอารมณ์ที่เค้ามา ณ ตอนนี้ ไม่ว่าจะ เป็นบวกหรือลบอะ มันมีสาเหตุของมันอะ ซึ่งเราไม่รู้สาเหตุ นั้นหรอก และเราก็ไม่จำเป็นต้องรู้หรอกสาเหตุนั้น เพียงแต่ว่าเรารู้แล้วว่า เหมือนเข้าใจเค้าอะ ไม่ใช่บังคับว่าใครก็ตามที่มาเจอเราจะต้องอารมณ์ดีใส่เรา ...เราเอา concept ที่เราเห็นว่ามันเป็นประโยชน์ เราก็เอามันมาใช้กับตัวเรา อย่างเช่น พวกอิทัปปัจจยตา เราเอามาใช้กับตัวเราอย่างเช่น เราก็จะเอามามองว่าคนที่เค้าอยู่ข้างหน้าเรา ณ ตอนนี้อะไรมาเยอะ ดังนั้น เราอาจจะเข้าใจเค้าไม่ได้ทั้งหมดหรอก แต่เราเข้าใจเค้า ณ moment นี้ว่า การที่เค้าโมโหใส่เราหรือหน้าบึ้งอยู่ตอนนี้ มันมีเหตุมีผลของเค้า คือเราไม่ได้ยึดตัวเองเป็นจักรวาลแล้ว เราไม่ได้ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางของโลกว่า เฮ้ย มาทำหน้าอย่างนี้ใส่เรา ไม่พอใจไรเราหรือเปล่า แต่คือเค้าอาจจะมียังอื่นมา ไม่ได้เกี่ยวกับเราก็ได้ะไรอย่างนี้” (ID1, L: 77-79, 81-83, 173-180)

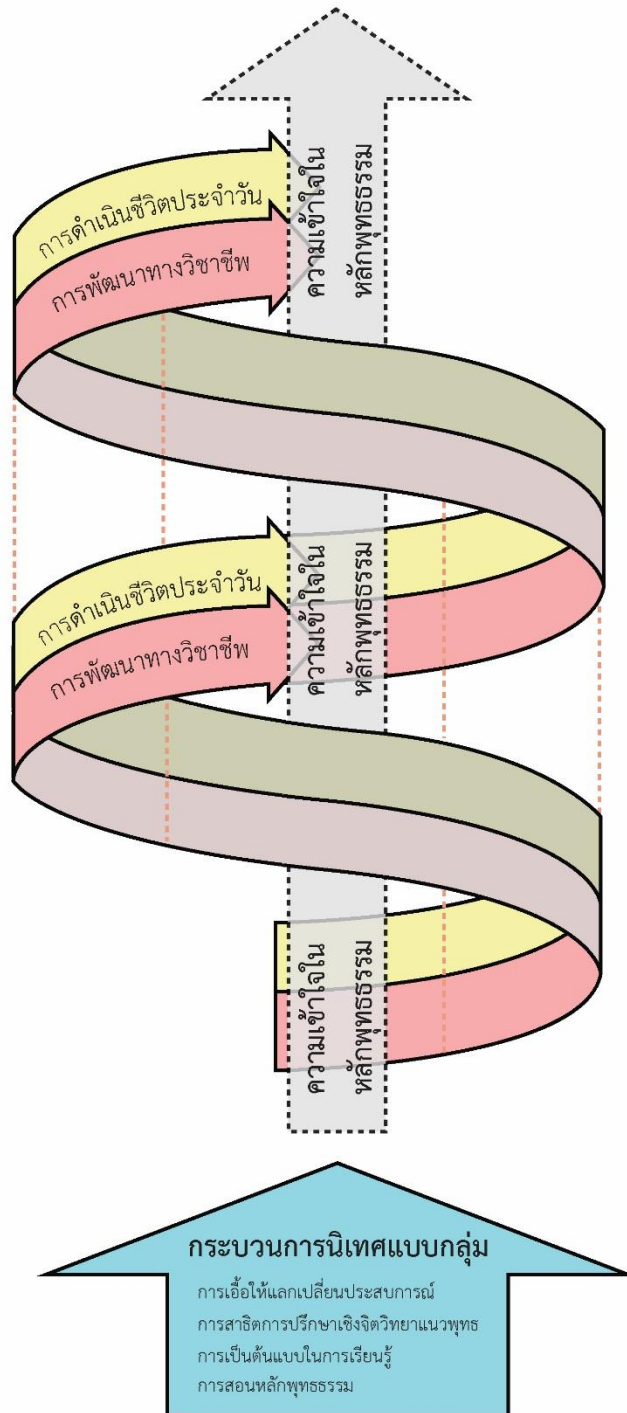
(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

ความเข้าใจในความทุกข์ ส่งผลต่อ ตระหนักเท่าทันในชีวิตของตัวเอง ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า เมื่อเกิดเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันที่ไม่ตรงกับความต้องการ ก็จะตระหนักเท่าทันตนเองได้ว่า เหตุการณ์เหล่านั้นไม่ได้เกิดขึ้นตามสิ่งที่ใจของเราต้องการ เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และอยู่เหนือการควบคุมของตนเอง เป็นการตระหนักได้ถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความทุกข์ ดังประโยคที่ว่า

“สมมติว่าในชีวิตประจำวันเราผิดหวัง เราไม่สบายใจ เรากหัก เราตัดสินใจไม่ได้ ก็คือมันอยู่เหนือการควบคุมของเราหมดเลย เพราะฉะนั้น เรารู้แล้วว่าอะไรก็ตามไม่ได้เป็นไปตามใจเรา ไม่ได้มีทุกคนบนโลกนี้ที่จะต้องรักเราหมด ไม่ได้มีใครที่จะเข้าใจเราหมด ทุกสิ่งทุกอย่างมันก็เป็นไปตามธรรมชาติ โดยที่เราไม่สามารถไปควบคุมใครได้ บางครั้งมันก็อยู่เหนือการควบคุม พอตรงนี้เรารู้ละ เราก็เกิดการรู้เท่าทันตระหนักในตัวเอง” (ID5, L: 223-226)

(ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

ภาพที่ 15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3

ตอนที่ 3 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ผู้วิจัยจะใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้าด้วยวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การตรวจสอบจากผู้ให้ข้อมูล (member checking) และการตรวจสอบจากผู้ให้ข้อมูลประกอบ รายละเอียดของการตรวจสอบความน่าเชื่อถือ มีดังนี้

การตรวจสอบสามเส้าด้วยวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลส่วนใหญ่ยืนยันกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2 ซึ่งมีการตรวจสอบด้วยวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องไปแล้ว ดังนั้น การตรวจสอบครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเน้นตรวจสอบในส่วนของปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นของผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3

Bernard และ Goodyear (2009) กล่าวว่า เป้าหมายของการเรียนการสอนในการนิเทศนั้นก็คือ การเพิ่มความสามารถทางวิชาชีพ สอดคล้องกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์กับการพัฒนาทางวิชาชีพ ซึ่งการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ส่งผลทำให้เกิดทำกระบวนการเชื่อมสมานได้และเห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการ และสอดคล้องกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์กับความเข้าใจในหลักพุทธธรรม ซึ่งหลักพุทธธรรมเป็นหัวใจสำคัญที่นักจิตวิทยาการศึกษาแนวพุทธนำมาใช้เป็นฐานของการทำงาน (โสริช โปธิแก้ว, 2553)

Rønnestad และ Skovholt (2003) ที่กล่าวว่า พัฒนาการทางวิชาชีพเกี่ยวข้องกับการบูรณาการกันระหว่างตัวตนทางวิชาชีพและตัวตนในชีวิตประจำวัน หมายความว่า ตัวตนที่เกี่ยวข้องกับมุมมองแนวคิดในทางทฤษฎีจิตวิทยา กับตัวตนที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม ความเชื่อ และวิถีชีวิต หากมีความสอดคล้องกันสูงย่อมส่งผลต่อการพัฒนาทางวิชาชีพที่ดีขึ้น เช่นเดียวกับ การนิเทศตามทฤษฎีบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person-centered supervision) ที่อาศัยความเชื่อมั่นในสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์นิเทศก์กับผู้รับการนิเทศ โดยเชื่อมั่นว่าผู้รับการนิเทศมีความสามารถในการสำรวจและเติบโตทั้งในวิชาชีพและในตนเองได้ (Rice, 1980 อ้างถึงใน Bernard & Goodyear, 2009) สอดคล้องกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์กับการดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ และสอดคล้องกับ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทางวิชาชีพกับการดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์

โสริช โปธิแก้ว (2553) กล่าวว่า ในกระบวนการฝึกฝนพัฒนานักจิตวิทยาการศึกษาแนวพุทธ นอกจากจะขัดเกลาเพิ่มพูนความรู้เรื่องโลกและชีวิตจนเป็นฐานของการทำงานแล้วนั้น ยังเป็นฐานของการเรียนรู้ลึกซึ้งซึ่งเข้าไปในวิถีชีวิตด้วย สอดคล้องกับ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจในหลักพุทธธรรมกับการพัฒนาทางวิชาชีพ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจในหลักพุทธธรรมกับการดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์

การตรวจสอบจากผู้ให้ข้อมูล (member checking)

ผู้วิจัยได้นำแผนภาพที่ได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและคำอธิบายแผนภาพให้กับผู้ให้ข้อมูลทุกราย และสัมภาษณ์ผ่านโปรแกรมทางอินเทอร์เน็ต พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทุกรายยืนยันผลการวิเคราะห์ข้อมูลว่าสอดคล้องกับประสบการณ์ที่ได้รับการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ดังประโยคที่ว่า

“สอดคล้องกับแบบที่วิเคราะห์มาแล้ว โอเคนะคะ คือมันดูเหมือนจะเรียบง่าย แต่มันก็อธิบายทุกอย่าง” (ID1)

“สอดคล้องกับประสบการณ์” (ID2)

“สอดคล้องครับ การพัฒนาตนเองและพัฒนาทางวิชาชีพก็เกิดควบคู่กันไป ในลักษณะนี้ ซึ่งเมื่อมาย้อนมองดูก็เห็นตัวเองว่า พัฒนาการดังกล่าวมาจากความเข้าใจพุทธธรรมที่เกื้อหนุน ซึ่งได้มาจากประสบการณ์นิเทศในห้อง” (ID3)

“สอดคล้องนะ การพัฒนาทางวิชาชีพกับการดำเนินชีวิตที่มันพัฒนาควบคู่กันไปก็ได้มาจากแง่คิด ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากการนิเทศ” (ID4)

“สอดคล้องค่ะ เพราะการพัฒนาตนเองนั้นได้มาจากการเรียนรู้ที่ได้จากประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตแต่ละวันผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดการตระหนักและใคร่ครวญจากสิ่งที่ได้ในแต่ละวันมาทบทวนตนเอง ผนวกกับการพัฒนาทางวิชาชีพที่ผ่านพูดคุยกับอาจารย์และแลกเปลี่ยนกับเพื่อนๆทำให้เรามองเห็นรอยแยกในจิตใจของคนที่อยู่ตรงหน้าหรือ cases ของเรามากขึ้นคะ ซึ่งผลที่ได้ส่งผลให้นำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการช่วยเหลือและเข้าใจเขามากขึ้นคะ” (ID5)

“สอดคล้องกับประสบการณ์ค่ะ โดยประสบการณ์จากการนิเทศที่ได้รับจากในห้องเรียนทำให้ช่วยพัฒนาตัวเองในเชิงวิชาชีพให้มีความเข้าใจและมีทักษะที่ดีขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ช่วยในการพัฒนาตนเองด้วยในการใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งการจะพัฒนาทั้งสองอย่างต้องมีความเข้าใจหลักพุทธธรรมเป็นพื้นฐาน เพื่อให้สามารถทำความเข้าใจและพัฒนาตนเองทั้งแง่ของวิชาชีพและการดำเนินชีวิตได้มากขึ้น” (ID6)

“สอดคล้องนะ ตอนเรียนกับอาจารย์เป็นเหมือนการเพาะเมล็ดและดูแลต้นกล้า ช่วงนี้อาจารย์จะปลูกฝังแนวความคิด ผ่านการ lecture การทำเคส ตัวอย่าง การ supervise โดยเฉพาะเนื้อหาพุทธธรรมที่อาจารย์สอนที่มีลักษณะเป็นธรรมชาติเรียบง่าย อุปมาอุปมัยได้กับต้นไม้ ใบหญ้า ทำให้เห็นว่า ครูก็อยู่รอบตัว ความเป็นจริงก็อยู่รอบตัว ใจที่อยากควบคุมและฝืนธรรมชาติ เป็นเหตุสำคัญของความทุกข์” (ID7)

“สอดคล้องกับการให้ข้อมูลของผมครับ” (ID8)

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเข้าใจในหลักพุทธธรรมเพิ่มเติมว่า แทรกซึมอยู่ในทั้งการนิเทศแบบกลุ่ม การทำงาน และการดำเนินชีวิต เป็นจุดร่วมกันระหว่างการพัฒนาทางวิชาชีพและการดำเนินชีวิตประจำวัน และส่งผลต่อเนื่องไปตลอดชีวิต แม้กระทั่งหลังเรียนจบ ดังประโยคที่ว่า

“หลักพุทธธรรมเป็นจุดร่วมระหว่างการพัฒนาทางวิชาชีพกับการดำเนินชีวิตประจำวัน เหมือนกับเป็นอะตอมของไฮโดรเจนที่อยู่ตรงกลางแล้วมีพันธะ 2 ข้างเชื่อมกับอะตอมของออกซิเจนและส่งผลซึ่งกันและกันทั้งหมด” (ID2)

“หลักพุทธธรรมเหมือนมันเป็นหัวใจ เป็นแก่นที่เรานำไปปรับใช้ ซึ่งมันก็แทรกอยู่ในทั้งการเรียน การทำงาน การดำเนินชีวิตของเราอะคะ” (ID4)

“หลังจากเรียนจบ ก็เป็นช่วงที่ต้นกล้าได้เติบโต ผ่านประสบการณ์ทั้งของตนเอง และการเรียนรู้ผ่านการทำเคส ซ้ำแล้วซ้ำเล่า ความเข้าใจในความจริงก็ค่อยๆ ชัดเกลามาให้ ลึกขึ้น กว้างขึ้น” (ID7)

การตรวจสอบข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลประกอบ

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2 พร้อมทั้งอธิบายผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้ผู้ให้ข้อมูลประกอบได้รับฟัง โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบในที่นี้คืออาจารย์นิเทศก์ที่ทำกรนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ จากนั้น ผู้วิจัยก็ถามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลประกอบที่มีต่อผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยรายละเอียดความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลประกอบ มีดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลประกอบได้ยืนยันว่า ในกลุ่มนิเทศมีวิธีการเรียนรู้เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน โดยอาจารย์นิเทศก์ทำหน้าที่ถ่ายทอดประสบการณ์ตามเรื่องราวของผู้รับบริการที่ปรากฏในกลุ่มนิเทศ ดังประโยคที่ว่า

“ทุกชั่วโมงเป็นการถ่ายทอดประสบการณ์จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียนตามความเหมาะสมที่ผู้สอนรับรู้ ว่า ในวันนี้ ๆ ผู้เรียนเหมือนกับว่ามีเรื่องมีภาวะใดปรากฏออกมาให้ใช้ประโยชน์ได้ในการเรียน *Buddhist counseling* ด้วยกัน”

นอกจากจะถ่ายทอดประสบการณ์แล้ว ผู้ให้ข้อมูลประกอบยังยืนยันว่า มีการสาธิตการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธเพื่อให้ผู้รับการนิเทศเกิดการเรียนรู้และเป็นแนวทางในการปรึกษาดังประโยคที่ว่า

“ก็ให้เค้าเอาตัวอย่างมาซิแล้วก็เอาความรู้ที่นำเสนอแนะไปชี้ ไปแสดง ไปให้เขาพิจารณา แล้วก็เพิ่มความชำนาญให้เขาในการทำให้อุ หรือสาธิตให้อุ หรือให้เขาทำแล้วเราก็คล้าย ๆ ค่อย ๆ *guide* ไปด้วยในบาง *session*”

ผู้ให้ข้อมูลประกอบได้ให้ความคิดเห็นว่า หลักของการนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยา คือต้องการให้ผู้รับการนิเทศเกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองในระดับการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งสามารถนำความรู้ความเข้าใจที่มีออกมาใช้ได้ทันที เป็นข้อมูลที่ยืนยันปฏิสัมพันธ์ระหว่าง การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ส่งผลต่อ การดำเนินชีวิตประจำวันโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ ดังประโยคที่ว่า

“ทั้งเลือดเนื้อชีวิตที่ก่อนมาเรียนเนี่ยปัจจุบันอาจจะอย่างหนึ่ง ทักษะที่อยู่กับบุคคลอาจจะอย่างหนึ่ง แต่พอเรียนแล้วเนี่ยน่าจะมีการ *transform* เปลี่ยนรูปบุคลิกภาพของตนเนี่ย ให้เป็นคนอีกคนหนึ่งซึ่งเหมาะที่จะสำหรับช่วยเหลือผู้คนในด้านจิตใจด้วยตัวเองทันทีทันใด ไม่ต้องไปหยิบความรู้มาใช้อะ แต่ว่าความรู้มันอยู่ในเลือดเนื้อและชีวิตของตนเองเลย แล้วก็แสดงออกไปเลยอะ อืม อย่างนั้นอะ (ครับ) อันนี้คือหลักในการสอน หลักในการ *supervision*”

“เราอยากจะทำให้ความรู้ใน *counseling* เนี่ยกับชีวิตประจำวันนี้เป็นเนื้อเดียวกัน ฉะนั้นที่ตั้งใจ เสนอ สอนก็คือจะพยายาม *simplify* ความรู้ *counseling* ทั้งหมดให้กลืนกับชีวิตประจำวันให้ได้ จนสามารถจะเป็นคนที่สุขภาพจิตดีที่สุดในชีวิตประจำวัน...การเรียน *counseling* คือการที่ฝึกคนให้สามารถอยู่กับชีวิตประจำวันของเขาเนี่ยได้อย่างมีประสิทธิภาพและก็สร้างสรรค์คนอื่นด้วย มีรังสีของความเปี่ยมมิตร มีรังสีของความเข้าใจโลกและชีวิต เพราะฉะนั้นทำให้

เขาสื่อสิ่งนี้ไปยังคนอื่นได้แล้วก็จัดการกับใจที่ตนเองเผชิญอยู่ได้อย่างดี เพราะฉะนั้นการพูดการจา การสอนในห้อง การทำกิจกรรม การส่งพวกเราไปทำงานในที่ต่าง ๆ เนี่ย คือการที่อยากจะพาพวกเรากลับมาอยู่กับการดำรงชีวิตประจำวันนั้นแหละ”

ตอนที่ 4 การอภิปรายผล

การสัมภาษณ์รอบที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าประสบการณ์ของนักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัดแบ่งออกได้เป็น 4 ประเด็น ได้แก่ การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ การพัฒนาทางวิชาชีพ การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ และความเข้าใจในหลักพุทธธรรม

ประเด็นที่ 1 การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ผลการสัมภาษณ์รอบที่ 3 ยังแสดงให้เห็นว่าเป็นประเด็นที่แสดงถึง ลักษณะวิธีการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของผู้รับการนิเทศ ซึ่งยืนยันผลการสัมภาษณ์รอบที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่ามีการปรับลดประเด็นย่อยลงเหลือเพียง 4 ประเด็น ได้แก่ การเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสาธิตการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ การเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ และการสอนหลักพุทธธรรม

ประเด็นนี้ทำให้เห็นภาพกระบวนการของกลุ่มนิเทศชัดเจนมากขึ้น ถึงแม้ว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าประเด็นย่อยมีการปรับลดลง แต่ประเด็นย่อยที่เหลือไม่ว่าจะเป็น การเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสาธิตการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ การเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ และการสอนหลักพุทธธรรม ยังคงเป็นประเด็นที่เกิดขึ้นของผลการสัมภาษณ์รอบที่ 3 และยืนยันผลการสัมภาษณ์รอบที่ผ่านมา โดยการเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์เป็นประเด็นย่อยที่แสดงถึง การนำประสบการณ์การปรึกษาเชิงจิตวิทยามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน การสาธิตการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธเป็นประเด็นย่อยที่แสดงถึง อาจารย์สาธิตกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธให้ผู้รับการนิเทศเรียนรู้ การเป็นต้นแบบในการเรียนรู้เป็นประเด็นย่อยที่แสดงถึง ผู้รับการนิเทศสังเกตและเรียนรู้ผ่านการสังเกตอาจารย์นิเทศก์ในฐานะต้นแบบ และการสอนหลักพุทธธรรมเป็นประเด็นย่อยที่แสดงถึง อาจารย์นิเทศก์สอนหลักพุทธธรรมให้ผู้รับการนิเทศเรียนรู้

ลักษณะการเรียนรู้ยังคงมีลักษณะคล้ายคลึงกับการนิเทศแบบกลุ่มทางตะวันตกเช่นเดิมนอกจากนี้ ข้อมูลที่ปรากฏแสดงให้เห็นว่า ผู้รับการนิเทศรู้ว่าอาจารย์นิเทศก์เป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทสำคัญมากในการเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศ ซึ่งเห็นได้จาก ประเด็นย่อยทั้งหมดเกี่ยวข้องกับอาจารย์นิเทศก์โดยตรง ไม่ว่าจะเป็นทั้งการเอื้อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสาธิต การ

เป็นต้นแบบ และการสอน ซึ่งทั้งหมดล้วนแสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ ว่า อาจารย์นิเทศก็คือบุคคลที่คอยขับเคลื่อนให้กระบวนการนิเทศแบบกลุ่มให้เกิดขึ้น และช่วยให้เขาได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองเพิ่มมากขึ้น

ในผลการสัมภาษณ์รอบที่ 2 ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า การนิเทศแบบกลุ่มส่งผลให้ผู้รับการนิเทศมีการดำเนินชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ ผลการสัมภาษณ์รอบที่ 3 พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศของอาจารย์นิเทศส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ นอกจากนี้ ยังพบว่า ประเด็นการนิเทศของอาจารย์นิเทศก็ยังส่งผลต่อการพัฒนาทางวิชาชีพ และความเข้าใจในหลักพุทธธรรมอีกด้วย ดังนั้น การนิเทศของอาจารย์นิเทศจึงเป็นประเด็นที่ส่งผลทำให้เกิดประเด็นที่เหลือทั้งหมด หรือกล่าวได้ว่าการนิเทศของอาจารย์นิเทศเป็นจุดเริ่มต้นการพัฒนาของผู้รับการนิเทศ ทั้งทางวิชาชีพ การดำเนินชีวิต และความเข้าใจในหลักพุทธธรรม

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาทางวิชาชีพ ผลการสัมภาษณ์รอบที่ 3 ยังแสดงให้เห็นว่าเป็นประเด็นที่แสดงถึง ผลการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนักจิตวิทยาการศึกษาของผู้รับการนิเทศ ซึ่งยืนยันผลการสัมภาษณ์รอบที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ประเด็นย่อยมีการปรับลดลงเหลือเพียง 2 ประเด็น ได้แก่ การพัฒนาความเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ และการพัฒนาตนเองในฐานะผู้นำกลุ่ม

ประเด็นนี้เห็นการพัฒนาของผู้รับการนิเทศในแง่มุมมองของวิชาชีพที่ชัดเจนมากขึ้น โดยประเด็นย่อยการพัฒนาความเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ก็แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจและกระบวนการของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ทั้งในกระบวนการเชื่อมสมานที่สามารถทำกระบวนการเชื่อมสมานได้ และในกระบวนการพิจารณาแยกที่สามารถมองเห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการ ข้อมูลของทั้งสองคุณลักษณะต่างก็ยืนยันผลการสัมภาษณ์ในรอบที่ผ่านมา ส่วนความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับหลักพุทธธรรมที่พบในผลการสัมภาษณ์รอบที่ผ่านมานั้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ความสำคัญมากขึ้นและพัฒนาขึ้นเป็นประเด็นหลักของผลการสัมภาษณ์รอบนี้

ส่วนประเด็นย่อยการพัฒนาตนเองในฐานะผู้นำกลุ่ม ก็แสดงถึงการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้นำกลุ่ม ทั้งการตระหนักเท่าทันตัวเองในการทำกลุ่ม ที่แสดงถึงผู้รับการนิเทศตระหนักเท่าทันกับความคาดหวังของตนเองที่มีต่อกลุ่ม และการยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ที่แสดงถึงผู้รับการนิเทศยอมรับกับสมาชิกกลุ่มในแบบที่เขาเป็นมากขึ้น ข้อมูลของทั้งสองคุณลักษณะก็ยังคงยืนยันผลการสัมภาษณ์ในรอบที่ผ่านมา

ประเด็นที่ 3 การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ ผลการสัมภาษณ์รอบที่ 3 ยังแสดงให้เห็นว่าเป็นประเด็นที่แสดงถึง ลักษณะการดำเนินชีวิตของผู้รับการนิเทศที่ประยุกต์มาจากความเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ซึ่งยืนยันผลการสัมภาษณ์ในรอบที่ผ่านมา นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังแสดงให้เห็นว่า ข้อมูลมีความชัดเจนมากขึ้นในส่วนของ การดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่น จึงมีการพัฒนาประเด็นย่อยเพื่อให้ตรงกับข้อมูลมากขึ้น โดยประเด็นย่อยแบ่งออกได้เป็น 3 ประเด็น ได้แก่ *การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น* *ตระหนักเท่าทันในชีวิต* *ของตัวเอง* และ *ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต*

การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น เป็นประเด็นย่อยที่พัฒนาขึ้นจาก *รับฟังผู้อื่นด้วยความเข้าใจ* และ *ยอมรับ* ประเด็นย่อยนี้แสดงให้เห็นชัดเจนมากขึ้นว่า ลักษณะการดำเนินชีวิตประจำวันร่วมกับผู้อื่นของผู้รับการนิเทศ มีการประยุกต์ความเข้าใจในกระบวนการเชื่อมสมานและคุณลักษณะของการเป็นผู้นำกลุ่มมาใช้ ทำให้ประเด็นย่อยนี้แบ่งออกได้เป็น 2 คุณลักษณะ ได้แก่ *รับฟังและพูดคุยกับผู้อื่นอย่างกลมกลืน* และ *อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างไม่มีเงื่อนไข* ทำให้เห็นภาพการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นที่ชัดเจนมากขึ้น

ส่วนประเด็นย่อย *ตระหนักเท่าทันในชีวิตของตัวเอง* และ *ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต* ก็ยังคงยืนยันผลการสัมภาษณ์รอบที่ผ่านมา โดยแสดงถึงการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้รับการนิเทศที่ตระหนักถึงความคาดหวังที่เกิดขึ้นในใจของตนเอง ทำให้เกิดการยอมรับกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และดำเนินชีวิตอยู่กับปัจจุบันมากขึ้น

จากผลการสัมภาษณ์รอบที่ 2 ที่พบว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเด็น *การพัฒนาทางวิชาชีพ* และ *การดำเนินชีวิตประจำวันโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์* ผลการสัมภาษณ์รอบที่ 3 ยังคงยืนยันปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวเช่นเดิม ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่าง *เห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการ* ที่ส่งผลซึ่งกันและกันกับ *ตระหนักเท่าทันในชีวิตของตัวเอง* ความสัมพันธ์ระหว่าง *รับฟังและพูดคุยกับผู้อื่นอย่างกลมกลืน* ส่งผลต่อ *ทำกระบวนการเชื่อมสมานได้* ความสัมพันธ์ระหว่าง *อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างไม่มีเงื่อนไข* ส่งผลต่อ *ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม* ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การพัฒนานักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันกับการดำเนินชีวิตประจำวัน (โสริช โปธิแก้ว, ม.ป.ป)

นอกจากนี้ ในผลการสัมภาษณ์รอบที่ 2 ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่า การพัฒนาทางวิชาชีพและการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้รับการนิเทศ ได้รับอิทธิพลจากด้านอื่นนอกเหนือจากการนิเทศแบบกลุ่มหรือไม่ ผลการสัมภาษณ์รอบที่ 3 ไม่พบว่า มีข้อมูลดังกล่าวปรากฏขึ้น ดังนั้น ผลการพัฒนาทางวิชาชีพและการดำเนินชีวิตประจำวันนั้น ได้รับอิทธิพลมาจากการนิเทศแบบกลุ่ม

ประเด็นที่ 4 ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม เป็นประเด็นที่เกิดขึ้นใหม่จากผลการสัมภาษณ์รอบที่ 3 ซึ่งพัฒนามาจากคุณลักษณะ เข้าใจในหลักพุทธธรรม ในผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2 เป็นประเด็นที่แสดงถึง ความเข้าใจของผู้รับการนิเทศที่มีต่อหลักพุทธธรรม แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ ความเข้าใจในอิทัปปัจจยตา ความเข้าใจในไตรลักษณ์ และความเข้าใจในความทุกข์

ประเด็นย่อย ความเข้าใจในอิทัปปัจจยตา แสดงให้เห็นถึง ความเข้าใจต่อทุกสรรพสิ่งที่ว่ามีการเกิดขึ้นตามหลักเหตุปัจจัย ประเด็นย่อย ความเข้าใจในไตรลักษณ์ แสดงให้เห็นถึง ความเข้าใจต่อทุกสรรพสิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงและไม่แน่นอน ส่วนประเด็นย่อย ความเข้าใจในความทุกข์ แสดงให้เห็นถึง ความเข้าใจต่อความทุกข์ ในรูปแบบของความคาดหวังที่แยกออกจากความเป็นจริง

ประเด็น ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม เป็นประเด็นที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นประเด็นที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับทุกประเด็น โดยเริ่มต้นจากความสัมพันธ์ระหว่าง การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ส่งผลทำให้เกิด ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม ประกอบไปด้วย 1) การเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ส่งผลทำให้เกิด ความเข้าใจในความทุกข์ 2) การเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ ส่งผลทำให้เกิด ความเข้าใจในอิทัปปัจจยตา และ 3) การสอนหลักพุทธธรรม ส่งผลทำให้เกิด ความเข้าใจในอิทัปปัจจยตา ปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การนิเทศแบบกลุ่มมีส่วนสำคัญในการสร้างความเข้าใจในหลักพุทธธรรมให้กับผู้รับการนิเทศ

ต่อมา ความสัมพันธ์ระหว่าง ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม ส่งผลทำให้เกิด การพัฒนาทางวิชาชีพ ซึ่งก็คือ ความเข้าใจในอิทัปปัจจยตา ส่งผลทำให้เกิด ทำกระบวนการเชื่อมสมานได้ เห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการ และยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ซึ่งปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาทางวิชาชีพ ทั้งการพัฒนาความเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธและการพัฒนาตนเองในฐานะผู้นำกลุ่ม ได้รับอิทธิพลมาจาก ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่าง ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม ส่งผลทำให้เกิด การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ ซึ่งก็คือ ความเข้าใจในอิทัปปัจจยตา ส่งผลทำให้เกิด อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างไม่มีเงื่อนไข และ ความเข้าใจในความทุกข์ ส่งผลทำให้เกิด ตระหนักเท่าทันในชีวิตของตัวเอง ซึ่งปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นว่า การดำเนินชีวิตของผู้รับการนิเทศได้รับอิทธิพลมาจากความเข้าใจในหลักพุทธธรรมเช่นเดียวกันกับการพัฒนาทางวิชาชีพ

ในผลการสัมภาษณ์รอบที่ 2 ที่มีข้อสังเกตว่า ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการพัฒนาทางวิชาชีพและการดำเนินชีวิตประจำวัน น่าจะมีบางอย่างที่ส่วนเกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ตรงนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม เป็นประเด็นที่มีส่วนเกี่ยวข้องดังจะเห็นได้จากปฏิสัมพันธ์ที่กล่าวมาข้างต้น ไม่ว่าจะเป็น ความเข้าใจในอิทัปปัจจยตาและความ

เข้าใจในความทุกข์ มีส่วนเกี่ยวข้องกับ *ตระหนักเท่าทันในชีวิตของตัวเอง-เห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการ และ อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างไม่มีเงื่อนไข-ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม* ดังนั้น ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมจึงตอบข้อสังเกตดังกล่าวได้ว่า มีส่วนเกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทางวิชาชีพและการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้รับบริการนิเทศ

นอกจากนี้ คำถามสัมภาษณ์ในรอบที่ 3 ที่ถามว่า อะไรคือแก่นสำคัญที่เกิดขึ้นระหว่าง การนิเทศแบบกลุ่ม การพัฒนาทางวิชาชีพ และการดำเนินชีวิตประจำวัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงให้เห็นว่า “ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม” เป็นประเด็นหลักหรือแก่นของประเด็นอื่น ๆ ทั้งหมด ดังจะเห็นได้จากปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในผลการสัมภาษณ์รอบนี้ กล่าวคือ *การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์* ส่งผลทำให้เกิด *ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม* และ *ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม* ส่งผลทำให้เกิดทั้ง *การพัฒนาทางวิชาชีพ* และ *การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์* ดังนั้น “ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม” จึงเป็นประเด็นหลักที่เชื่อมโยงระหว่างประเด็นอื่นทั้งสามประเด็นเข้าไว้ด้วยกัน

ตอนที่ 5 สรุปผลการสัมภาษณ์

ผลการสัมภาษณ์รอบที่ 3 พบว่ามีข้อมูลเกิดขึ้นทั้งหมด 4 ประเด็น ได้แก่ การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ การพัฒนาทางวิชาชีพ การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ และความเข้าใจในหลักพุทธธรรม โดยข้อมูลของประเด็นการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ การพัฒนาทางวิชาชีพ และการดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ เป็นประเด็นที่ยืนยันผลการสัมภาษณ์รอบที่ผ่านมา ส่วนข้อมูลประเด็นความเข้าใจในหลักพุทธธรรม เป็นประเด็นที่พัฒนาขึ้นจากผลการสัมภาษณ์รอบที่ผ่านมา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า มีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นเชื่อมโยงกันในทุกประเด็น โดยมีประเด็นความเข้าใจในหลักพุทธธรรมเป็นประเด็นหลักที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างประเด็นอื่น ๆ เข้าด้วยกัน ลักษณะความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นสามารถอธิบายได้ว่า การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ทำให้เกิดความเข้าใจในหลักพุทธธรรม และความเข้าใจในหลักพุทธธรรมทำให้เกิดการพัฒนาทางวิชาชีพและการดำเนินชีวิตประจำวันโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบว่า การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ยังส่งผลทำให้เกิดการพัฒนาทางวิชาชีพและการดำเนินชีวิตประจำวันโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์โดยตรง และการพัฒนาทางวิชาชีพกับการดำเนินชีวิตประจำวันโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ก็มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

บทที่ 7

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องกระบวนการนิเทศตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธในผู้รับการนิเทศ โดยสรุปผลการวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธและเพื่อศึกษาประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศที่ได้รับการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้รับการนิเทศที่มีประสบการณ์ได้รับการนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยาตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ จำนวน 8 รายโดยใช้วิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) ซึ่งมีแนวคำถามหลักที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมตามสถานการณ์จริง เพื่อเอื้อให้ผู้ให้ข้อมูลบอกเล่าประสบการณ์ได้อย่างเต็มที่ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยเครื่องบันทึกเสียงกับผู้ให้ข้อมูลทั้ง 8 ราย โดยทำการสัมภาษณ์รายละเอียด 3 รอบ แต่ละรอบใช้เวลาประมาณ 60-90 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัยของการวิจัยเชิงคุณภาพแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูลตามแนวคิดของ Strauss และ Corbin (1998) โดยเริ่มต้นจากการถอดเทปบันทึกการสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ (verbatim) และตรวจสอบความถูกต้องด้วยการฟังซ้ำ จากนั้น ผู้วิจัยอ่านบทสัมภาษณ์ซ้ำหลายครั้งเพื่อให้เกิดความเข้าใจในข้อมูล และเริ่มต้นกำหนดรหัส (open coding) เพื่อจำแนกข้อมูลและให้ความหมายของคำหรือประโยคในบทสัมภาษณ์ รหัสที่ได้มีการตรวจสอบความหมายด้วยการเปรียบเทียบเข้าไปซ้ำมากับบทสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลทุกคนเพื่อความถูกต้องและตรงกับสิ่งที่ผู้ให้ข้อมูลต้องการสื่อ จากนั้น ผู้วิจัยนำรหัสที่มีความหมายเหมือนกันมาเชื่อมโยงกัน (axial coding) แล้วจัดแบ่งออกตามคุณสมบัติ (property) และตามประเด็น (category) เพื่อให้รหัสที่มีความหมายเหมือนกันอยู่ภายใต้คุณสมบัติและประเด็นเดียวกัน หลังจากนั้นนำคุณสมบัติและประเด็นที่ได้มาเรียบเรียงความหมายและเรื่องราว (selective coding) เพื่อสร้างความเชื่อมโยงระหว่างประเด็นเพื่อให้เห็นภาพรวมของข้อมูล และสร้างข้อเสนอเชิงทฤษฎี (theoretical proposition) หรือสมมติฐานขึ้นมาเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ให้ชัดเจนขึ้น ผู้วิจัยจะมีการตรวจสอบสมมติฐานด้วยการเก็บข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดรหัส เชื่อมโยงรหัส และเรียบเรียงเรื่องราวซ้ำ จนกระทั่งข้อมูลเกิดการอิ่มตัวทางทฤษฎี (theoretical saturation)

ในช่วงของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีการตรวจสอบผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการตรวจสอบกับอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม (peer debriefing) ตรวจสอบสามเส้าด้วยวรรณกรรม (literature triangulation) เมื่อผลการวิเคราะห์ข้อมูลเสร็จสิ้นก็ยังคงมีการตรวจสอบผลการวิเคราะห์ข้อมูลอีกครั้งกับผู้ให้ข้อมูลและผู้ให้ข้อมูลประกอบ (member checking) เพื่อยืนยันผลการวิเคราะห์ข้อมูลว่าสอดคล้องกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังมีการรายงานผลอย่างละเอียดและครบถ้วนเพื่อที่จะสามารถตรวจสอบย้อนรอย (audit trail) ข้อมูลกลับไป เพื่อให้ผลการวิจัยครั้งนี้เกิดความน่าเชื่อถือมากที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาระบบการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธจากประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศ พบว่า ทฤษฎีฐานรากที่สร้างขึ้นจากข้อมูลประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศนั้นมีประเด็นที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 4 ประเด็น ได้แก่ การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ การพัฒนาทางวิชาชีพ การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ และความเข้าใจในหลักพุทธธรรม โดยทฤษฎีฐานรากได้อธิบายความสัมพันธ์ของทั้ง 4 ประเด็น ดังนี้

ทฤษฎีฐานรากที่สร้างมาจากข้อมูลประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศที่ได้รับการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ

ในการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ บุคคลสำคัญที่สุดที่เป็นผู้ขับเคลื่อนกระบวนการนิเทศให้เกิดขึ้นก็คือ อาจารย์นิเทศก์ ซึ่งมีวิธีการและรูปแบบการนิเทศต่าง ๆ ที่ช่วยเอื้อให้ผู้รับการนิเทศเกิดการเรียนรู้และทำความเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธเพิ่มมากขึ้น และรวมถึงการพัฒนาตนเองในฐานะมนุษย์คนหนึ่งที่จะสะท้อนออกมาในรูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวันอีกด้วย วิธีการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์นั้นช่วยให้ผู้รับการนิเทศเพิ่มพูนความเข้าใจในหลักพุทธธรรมมากขึ้น ซึ่งความเข้าใจในหลักพุทธธรรมนี้เป็นหัวใจหลักของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ และสะท้อนให้เห็นทั้งทางด้านการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพและการพัฒนาตนเองในชีวิตประจำวัน

อาจารย์นิเทศก์ได้ใช้วิธีการนิเทศในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อดำเนินกระบวนการนิเทศให้เกิดขึ้นและเอื้อให้ผู้รับการนิเทศได้เกิดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง กระบวนการนิเทศเริ่มต้นโดยอาจารย์นิเทศก์ทำหน้าที่เป็นผู้เอื้อให้ผู้รับการนิเทศได้นำประสบการณ์ฝึกงานในการทำกลุ่มจิตวิทยาพัฒนาตนและการปรึกษาแนวพุทธมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ประสบการณ์ที่แบ่งปันในกลุ่มนิเทศอาจจะเป็นประสบการณ์ที่ผู้รับการนิเทศรู้สึกติดขัดและไม่สามารถช่วยเหลือผู้รับบริการได้ หรืออาจจะเป็นประสบการณ์ที่ผู้รับการนิเทศอยากจะทำแบ่งปันให้เพื่อนร่วมการนิเทศรับรู้ก็ได้ ในบางครั้งอาจารย์นิเทศก์เองก็มีส่วนร่วมในการแบ่งปันประสบการณ์ด้วยเช่นกันหากประสบการณ์นั้นมีความใกล้เคียงกัน การที่อาจารย์เอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กันในการนิเทศแบบกลุ่มช่วยให้ผู้รับการนิเทศได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของเพื่อนร่วมการนิเทศที่ตนเองอาจไม่เคยหรือไม่มีโอกาสได้พบเจอมาก่อนด้วย

จากนั้น อาจารย์นิเทศก์อาศัยประสบการณ์ที่แลกเปลี่ยนกันในการนิเทศแบบกลุ่ม มาใช้ในการแสดงและสาธิตการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสาธิตกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธจากประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศที่รายงานมาติดขัดไม่สามารถทำต่อไปได้ การแสดงสาธิตของอาจารย์นิเทศก์ช่วยให้ผู้รับการนิเทศมองเห็นกระบวนการลำดับขั้นตอนในการทำและวิธีการในการลงมือปฏิบัติจริง ในขณะเดียวกัน อาจารย์นิเทศก์ก็มีการสอนหลักพุทธธรรม โดยการสอดแทรกความรู้ความเข้าใจของหลักพุทธธรรมผ่านตัวอย่างกรณีศึกษาดังกล่าวด้วย การที่อาจารย์นิเทศก์สอนหลักพุทธธรรมนี้ ช่วยให้ผู้รับการนิเทศเข้าใจหลักพุทธธรรมผ่านบริบทของชีวิตที่เกิดขึ้นจริงมากขึ้นด้วย

นอกจากนี้ อาจารย์นิเทศก์ยังทำหน้าที่เป็นต้นแบบของการเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธอีกด้วย ผู้รับการนิเทศเกิดการเรียนรู้ผ่านการสังเกตอาจารย์นิเทศก์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะ

การดำเนินชีวิตของอาจารย์นิเทศก์ ผู้รับการนิเทศสังเกตเห็นความสอดคล้องกันของอาจารย์นิเทศก์ในฐานะการเป็นนักจิตวิทยาการศึกษาและในฐานะมนุษย์คนหนึ่งทั่วไปที่ดำเนินชีวิตร่วมกัน ผู้รับการนิเทศได้เรียนรู้จากการสังเกตดังกล่าว และยึดเอาอาจารย์นิเทศก์เป็นแรงบันดาลใจสำคัญในการพัฒนาตนเองให้มีความสอดคล้องกันในฐานะของการเป็นนักจิตวิทยาการศึกษาและในฐานะมนุษย์คนหนึ่งที่ดีดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่น

ด้วยการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ในการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธนั้น ส่งผลให้ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมของผู้รับการนิเทศเพิ่มพูนมากขึ้น ซึ่งความเข้าใจในหลักพุทธธรรมตรงนี้ทำหน้าที่เป็นแกนหัวใจสำคัญของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ โดยผู้รับการนิเทศเกิดความเข้าใจในหลักอภิปัจจยตาที่อธิบายถึงทุกสรรพสิ่งล้วนแต่เกิดขึ้นมาด้วยเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวพัน มีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันตามเหตุและปัจจัย เกิดความเข้าใจในหลักไตรลักษณ์ที่อธิบายถึงทุกสรรพสิ่งล้วนแต่มีลักษณะของความไม่แน่นอนต้องมีการเปลี่ยนแปลงและไม่มีตัวตนที่แท้จริง และเกิดความเข้าใจในความทุกข์ที่อธิบายถึงลักษณะของความทุกข์ก็คือความคาดหวังที่ไม่ลงรอยกับความเป็นจริง ด้วยความเข้าใจลักษณะของธรรมชาติและชีวิตทั้งหมดนี้จะเป็นฐานของการพัฒนาตนเองทั้งในวิชาชีพและการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้รับการนิเทศ

ในการพัฒนาทางวิชาชีพของผู้รับการนิเทศ ผู้รับการนิเทศมีการพัฒนาด้านความเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธและด้านการพัฒนาตนเองในฐานะการเป็นผู้นำกลุ่ม ในด้านการพัฒนาความเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ผู้รับการนิเทศพัฒนาเรียนรู้และเข้าใจในกระบวนการเชื่อมสมานและพินิจรอยแยกเพิ่มมากขึ้น ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมเข้ามามีบทบาทต่อการเรียนรู้และพัฒนาทั้งสองกระบวนการ โดยที่ความเข้าใจในหลักอภิปัจจยตาช่วยให้ผู้รับการนิเทศเข้าใจเรื่องราวของผู้รับบริการว่า เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ตามเหตุปัจจัยถึงแม้ว่าจะไม่ตรงกับประสบการณ์ของตนเองก็ตาม ทำให้ผู้รับการนิเทศสามารถใส่ใจอยู่กับเรื่องราวของผู้รับบริการได้มากขึ้น สามารถทำความเข้าใจเรื่องราวของผู้รับบริการโดยไม่มีอคติของตนเองมาเกี่ยวข้อง ทำให้อยู่กับผู้รับบริการได้อย่างกลมกลืนเป็นเนื้อเดียวกัน และความเข้าใจในความทุกข์ก็ช่วยให้ผู้รับการนิเทศ เข้าใจถึงรอยแยกระหว่างความคาดหวังและความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในใจของผู้รับบริการ ทำให้มองเห็นความทุกข์ของผู้รับบริการได้ชัดเจนมากขึ้น ด้วยความเข้าใจในหลักพุทธธรรมดังกล่าวช่วยให้ผู้รับการนิเทศเรียนรู้และเข้าใจกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาได้อย่างถูกต้องมากขึ้น

ในด้านการพัฒนาตนเองในฐานะการเป็นผู้นำกลุ่ม ผู้รับการนิเทศมีการพัฒนาคุณลักษณะของการเป็นนักจิตวิทยาการศึกษา ก็คือ การตระหนักเท่าทันตัวเองในการทำกลุ่มและการยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมก็เข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาคุณลักษณะเหล่านี้ด้วยเช่นกัน โดยที่ความเข้าใจในความทุกข์จะเป็นฐานสำคัญที่ทำให้ผู้รับการนิเทศสามารถตระหนัก

และเท่าทันกับความคาดหวังของตนเองที่มีต่อกลุ่มได้เร็วและชัดเจนมากขึ้น รวมไปถึงการสำรวจเท่าทันกับความรู้สึกของตนเองที่มีต่อกลุ่มได้ดีขึ้น และเมื่อตระหนักเท่าทันต่อความคาดหวังและความรู้สึกของตนเองแล้วนั้น ผู้รับการนิเทศก็จะเกิดการยอมรับกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกลุ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการยอมรับในผลของการทำกลุ่มหรือการยอมรับกับสิ่งที่สมาชิกกลุ่มเป็น เพราะผู้รับการนิเทศมีความเข้าใจในหลักอทิปปัจจยตาว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในกลุ่มนั้นเป็นไปตามเหตุปัจจัย และไม่ตรงกับความคาดหวังของตนเองเสมอไป ผู้รับการนิเทศจึงเกิดความรู้สึกยอมรับกับสิ่งต่าง ๆ ในกลุ่มมากขึ้น

ด้วยลักษณะการพัฒนาทางวิชาชีพที่เกิดขึ้นนั้นจะเห็นได้ว่า ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาทางวิชาชีพของผู้รับการนิเทศ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้านความเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธและด้านการพัฒนาตนเองในฐานะการเป็นผู้นำกลุ่ม

ในส่วนของการพัฒนาตนเองในฐานะมนุษย์คนหนึ่งนั้น ทฤษฎีฐานรากแสดงให้เห็นในประเด็นการดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมก็ยังคงเป็นฐานสำคัญที่ช่วยให้ผู้รับการนิเทศมีการดำเนินชีวิตประจำวันไปในทางที่ดีและเหมาะสมมากขึ้น โดยความเข้าใจในหลักอทิปปัจจยตาช่วยให้ผู้รับการนิเทศเข้าใจและยอมรับเหตุปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผู้คนรอบข้างทำให้ดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างไม่มีเงื่อนไข ยอมรับในสิ่งที่เขาเป็น สามารถพูดคุยและรับฟังเรื่องราวของเขาได้อย่างกลมกลืน เป็นลักษณะการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นโดยมีสัมพันธภาพที่เป็นเป็นเนื้อเดียวกันมากขึ้น และความเข้าใจในความทุกข์ก็ช่วยให้ผู้รับการนิเทศมองเห็นความคาดหวังของตัวเอง เมื่อต้องเผชิญกับเหตุการณ์ในชีวิตที่ไม่ตรงกับความต้องการเกิดการเท่าทันกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความทุกข์ ทำให้กลับมายอมรับกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในชีวิตและดำเนินชีวิตอยู่กับปัจจุบันมากขึ้น

ดังนั้น ทฤษฎีฐานรากจึงแสดงให้เห็นว่า ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมเป็นหัวใจสำคัญที่มาอธิบายการพัฒนาของผู้รับการนิเทศไม่จะเป็นการพัฒนาตนเองในบทบาทของนักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธและในบทบาทของมนุษย์คนหนึ่งที่ดีดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่น

นอกจากนี้ ทฤษฎีฐานรากยังแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาตนเองของผู้รับการนิเทศทั้งทางด้านวิชาชีพและการดำเนินชีวิตประจำวันยังมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันกันอยู่ด้วย ดังจะเห็นได้จากปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในทฤษฎีฐานราก ตัวอย่างเช่น เมื่อผู้รับการนิเทศที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นในชีวิต รับฟังและพูดคุยได้อย่างกลมกลืน และสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างไม่มีเงื่อนไข เมื่อกลับมาทำกลุ่มจิตวิทยาพัฒนาตนก็สามารถเชื่อมสมานตนเองเข้ากับสมาชิกกลุ่มได้ดีขึ้น และยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม สิ่งที่สมาชิกกลุ่มเป็นได้มากขึ้น ในทางกลับกัน ผู้รับการนิเทศที่สามารถมองเห็น

ประเด็นปัญหาที่แท้จริงของผู้รับบริการได้รวดเร็วและชัดเจนขึ้นเมื่อกลับไปดำเนินชีวิตประจำวันก็สามารถตระหนักและเท่าทันกับความคาดหวังของตนเองได้รวดเร็วและชัดเจนขึ้นเช่นเดียวกัน ดังนั้นลักษณะการพัฒนาของผู้รับบริการนิเทศทั้งทางด้านวิชาชีพและด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน มีลักษณะที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาซึ่งกันและกันต่อเนื่องกันไปตลอด

โดยสรุปแล้ว ทฤษฎีฐานรากแสดงให้เห็นว่า ในการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ มีอาจารย์นิเทศก์เอื้อให้เกิดกระบวนการนิเทศขึ้นผ่านวิธีการนิเทศในรูปแบบต่าง ๆ และการนิเทศแบบกลุ่มนี้ส่งผลให้ผู้รับบริการนิเทศเรียนรู้และเพิ่มพูนทั้งความเข้าใจในหลักพุทธธรรม ทั้งความเข้าใจความสามารถของการเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธ และทั้งการดำเนินชีวิตประจำวันตนเอง โดยลักษณะของการเรียนรู้และเพิ่มพูนพัฒนาของผู้รับบริการนิเทศนั้น มีความเข้าใจในหลักพุทธธรรมที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทางวิชาชีพและการพัฒนาการดำเนินชีวิตประจำวัน และขณะเดียวกันการพัฒนาทางวิชาชีพและการพัฒนาการดำเนินชีวิตประจำวันก็ส่งผลซึ่งกันและกันด้วย ลักษณะของการเรียนรู้และเพิ่มพูนพัฒนาของผู้รับบริการนิเทศจึงเปรียบได้เช่นเดียวกับ เชือกสองเส้นที่เป็นตัวแทนของการพัฒนาทางวิชาชีพและการพัฒนาการดำเนินชีวิตประจำวันหมุนพันเป็นเกลียวต่อเนื่องขึ้นไป โดยลักษณะการพันเกลียวของเชือกทั้งสองเส้นนั้น เป็นการพันเกลียวรอบแกนกลางที่เป็นตัวแทนของความเข้าใจในหลักพุทธธรรม ซึ่งเป็นฐานหัวใจสำคัญในการพัฒนาตนเองของผู้รับบริการนิเทศ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ เป็นกระบวนการที่ อาจารย์ผู้นิเทศก์ มีบทบาทสำคัญในการเอื้อให้ผู้รับบริการนิเทศเกิดความเข้าใจในหลักพุทธธรรมเพิ่มมากขึ้น ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมนี้เองที่ส่งผลทำให้เกิดทั้ง การพัฒนาทางวิชาชีพ และการดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมเป็นประเด็นหลักที่เชื่อมโยงระหว่างประเด็นย่อยในโมเดลการนิเทศ (การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ การพัฒนาทางวิชาชีพ การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์เข้าด้วยกัน) ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีประเด็นอภิปรายผลในภาพรวมเกี่ยวกับข้อค้นพบในการสัมภาษณ์ทั้งสามรอบ ดังต่อไปนี้

ประเด็นแรก อาจารย์นิเทศก์ เป็นผู้ที่ขับเคลื่อนกระบวนการนิเทศ ดังจะเห็นได้จากการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ที่ใช้วิธีการนิเทศในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเอื้อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การฝึกงาน โดยเฉพาะเรื่องราวชีวิตจริงของผู้รับบริการที่ทำให้ผู้รับบริการนิเทศเกิดความ

เข้าใจในความทุกข์ หรือการเป็นต้นแบบของอาจารย์นิเทศก์ในการเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาที่ทำให้ผู้รับการนิเทศยึดเอาอาจารย์นิเทศก์เป็นต้นแบบของการพัฒนาตนเอง และการสอนหลักพุทธธรรมที่ทำให้ผู้รับการนิเทศเข้าใจในหลักพุทธธรรมมากขึ้น ดังนั้น การนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธก็บรรลุเป้าหมายหลักของการนิเทศในการดูแลให้ผู้รับการนิเทศให้เกิดการพัฒนาทางวิชาชีพ สอดคล้องกับการนิเทศในรูปแบบอื่น ๆ (Bernard & Goodyear, 2009)

การที่ อาจารย์นิเทศ เอื้อให้ผู้รับการนิเทศได้เรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสาธิต และการสอนนั้น เป็นการเอื้ออำนวยที่มีลักษณะวิธีการคล้ายคลึงกับการปรึกษาหารือเกี่ยวกับกรณีศึกษา (case consultation /conference) ในประเด็นต่าง ๆ เช่น ปัญหาที่กรณีศึกษานำเสนอ สิ่งที่เกิดขึ้นในการปรึกษา แนวทางของการปรึกษาที่จะทำต่อไป เป็นต้น (Bernard & Goodyear, 2009; Haynes et al., 2003) ซึ่งลักษณะวิธีการนิเทศการปรึกษาหารือเกี่ยวกับกรณีศึกษานั้น ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นวิธีการที่ใช้ในการนิเทศแบบรายบุคคล ดังนั้น ในกระบวนการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธนั้น อาจมีลักษณะการนิเทศในรูปแบบของการนิเทศแบบรายบุคคลที่อยู่ในกลุ่มนิเทศ (individual supervision on group) ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างการปรึกษาหารือเกี่ยวกับกรณีศึกษากับการนิเทศแบบกลุ่มเข้าด้วยกัน โดยอาศัยลักษณะเด่นของการนิเทศแบบกลุ่มในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมุมมองที่หลากหลายมากขึ้นต่อกรณีศึกษา (Riva & Cornish, 1995, 2008) อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่ได้ปรากฏรูปแบบการนิเทศดังกล่าวอย่างชัดเจน ในการศึกษาครั้งต่อไปควรรศึกษารูปแบบการนิเทศในลักษณะที่เป็นภาพรวมมากขึ้น หรือศึกษาจากประสบการณ์ของอาจารย์นิเทศก์เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น

ในการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ อาจารย์นิเทศก์มีความสำคัญอย่างมากตามการรับรู้ของผู้รับการนิเทศที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ดังจะเห็นได้จาก ประเด็นการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ทั้งการเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสาธิต การเป็นต้นแบบ และการสอน อาจารย์นิเทศก์จึงเป็นบุคคลที่ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธสู่ผู้รับการนิเทศ ทั้งความเข้าใจในกระบวนการปรึกษาผ่านการเอื้อให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการสาธิต ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมผ่านการสอน และการพัฒนาตนเองในชีวิตประจำวันผ่านการเป็นต้นแบบ ด้วยกระบวนการนิเทศดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า อาจารย์นิเทศก์เองต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในหลักพุทธธรรมอย่างลึกซึ้ง อาศัยหลักพุทธธรรมนั้นเป็นแผนที่ในการทำความเข้าใจโครงสร้างของจิตใจมนุษย์ทั้งผู้รับบริการและตนเอง และนำความเข้าใจโครงสร้างดังกล่าวมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษา และต่อการดำเนินชีวิตประจำวันในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง (โสริช โปธิแก้ว, ม.ป.ป) เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความเข้าใจนี้ไปสู่ผู้รับการนิเทศจนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้น อาจารย์นิเทศก์ต้องมีความกลมกลืนเป็นเนื้อเดียวกับหลักทฤษฎีการปรึกษา

เชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ด้วยลักษณะของอาจารย์นิเทศก์เช่นนี้ สอดคล้องกับการนิเทศตามแนวทาง ทฤษฎีแบบบุคคลเป็นศูนย์กลาง ที่อาจารย์นิเทศก์ต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะความสอดคล้องในตนเอง (genuineness) การเข้าถึงใจ (empathy) การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข (unconditional positive regard) รวมถึงการเชื่อมั่นในศักยภาพของผู้รับการนิเทศว่าสามารถเติบโตได้ (Rice, 1980 อ้างถึงใน Bernard & Goodyear, 2009) ดังนั้น การนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ จึงมีหลักการเดียวกันกับการนิเทศตามแนวทางทฤษฎีแบบบุคคลเป็นศูนย์กลาง

ประเด็นต่อมา ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมเป็นหลักสำคัญที่ ช่วยให้ผู้รับการนิเทศเกิดการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพ และการดำเนินชีวิตที่พัฒนาในทางที่ดีขึ้น เช่น ความเข้าใจในหลักอภัยที่ปัจจัยตาช่วยให้ผู้รับการนิเทศเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธที่มากขึ้น โดยที่สามารถทำกระบวนการเชื่อมสมานและมองเห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการได้ ในขณะที่ผู้รับบริการก็มีสัมพันธภาพกับผู้อื่นในชีวิตประจำวันที่ดีขึ้น มีการตระหนักเท่าทันและยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต เป็นต้น ซึ่งความเข้าใจในหลักพุทธธรรมนั้นเกิดขึ้นมาจากการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธดังที่ทฤษฎีฐานรากอธิบายไว้ ลักษณะภาพรวมดังกล่าวที่เกิดขึ้นนั้นจึงสอดคล้องกับโสริช โปธิแก้ว (2553) ที่กล่าวว่า “กระบวนการ training ในหลักสูตรวิชาการขัดเกลาและการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโลกและชีวิตที่ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าไปถึงระดับหนึ่ง ก็น่าจะเป็นฐานของการช่วยเหลือผู้อื่น และเป็นฐานของการเรียนรู้ที่จะลึกซึ้งเข้าไปกับวิถีชีวิตของตนได้พอสมควร”

นอกจากนี้ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นการพัฒนาทางวิชาชีพและการดำเนินชีวิตประจำวันโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ยังส่งผลให้เกิดการพัฒนาซึ่งกันและกัน ดังจะเห็นได้จาก ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทางวิชาชีพกับการดำเนินชีวิตประจำวันโดยอาศัยหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์ เช่น เมื่อมีการตระหนักเท่าทันในชีวิตของตนเองเพิ่มขึ้น ก็ส่งผลให้มองเห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการชัดเจนขึ้น ในทางกลับกันเมื่อมองเห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการชัดเจน ก็ส่งผลให้ตระหนักเท่าทันในชีวิตของตนเองเพิ่มขึ้นเช่นกัน เป็นต้น ความสัมพันธ์ดังกล่าว สอดคล้องกับ โมเดลการนิเทศแบบพัฒนาการตลอดชีวิต (Life-span development model) ที่กล่าวว่า พัฒนาการทางวิชาชีพเกิดขึ้นจากการบูรณาการกันระหว่างตัวตนในวิชาชีพและตัวตนในชีวิตประจำวัน (Rønnestad & Skovholt, 2003) เช่นเดียวกับ โสริช โปธิแก้ว (2553) ที่กล่าวว่า นักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธต้องทำความเข้าใจด้วยชีวิตของตนเองตามหลักพุทธธรรม แล้วจึงจะช่วยเหลือผู้อื่นได้

เมื่อผู้รับการนิเทศมีความเข้าใจในหลักพุทธธรรมมากขึ้น ก็ส่งผลต่อการพัฒนาความเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะความเข้าใจในกระบวนการเชื่อมสมานและ

กระบวนการพิจารณาแยก ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้รับการนิเทศรับรู้ว่าตนเองเข้าใจและสามารถทำกระบวนการเชื่อมสมานได้ และมองเห็นรอยแยกที่เกิดขึ้นในใจของผู้รับบริการได้ อันเป็นผลมาจากความเข้าใจในหลักอทิปปัจจยตา ความสัมพันธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับโสริช โปธิแก้ว (ม.ป.ป) ที่กล่าวว่า กระบวนการเชื่อมสมานต้องอยู่บนรากฐานของความเข้าใจที่ถูกต้องต่อธรรมชาติและชีวิต เพื่อสร้างสัมพันธภาพอย่างกลมกลืนที่สุดให้เกิดขึ้น ส่วนกระบวนการพิจารณาแยกก็เป็นกระบวนการสอดส่องหารอยแยกที่เป็นรากเหง้าของความทุกข์หรือความคาดหวัง เป็นความเข้าใจในปรากฏการณ์ของวงจรปฏิจจสมุปบาท ซึ่งเป็นการทำความเข้าใจในความทุกข์โดยพิจารณาตามหลักเหตุปัจจัย ดังนั้น การที่ผู้รับการนิเทศมีความเข้าใจในหลักพุทธธรรมมากขึ้นจึงย่อมส่งผลให้เกิดความเข้าใจและสามารถลงมือปฏิบัติกระบวนการทั้งสองอย่างนี้ได้ดีขึ้น

ส่วนการพัฒนาตนเองในฐานะผู้นำกลุ่ม ที่ผู้รับการนิเทศตระหนักเท่าทันกับความรู้สึกและความคาดหวังของตนเองที่มีต่อกลุ่มและเกิดการยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่มได้ คุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับการตระหนักในตนเอง (self-awareness) ซึ่งเป็นหนึ่งในเกณฑ์ที่ใช้ประเมินลำดับขั้นพัฒนาการของผู้รับการนิเทศตามโมเดลการนิเทศแบบพัฒนาการเชิงบูรณาการ (the integrated developmental model; IDM) ถ้ามีการตระหนักเท่าทันในตนเองสูง พัฒนาการของผู้รับการนิเทศก็จะอยู่ในลำดับขั้นที่ 3 โดยเป็นลำดับที่ผู้รับการนิเทศมีความเข้าใจในตนเองมากขึ้น และยอมรับในข้อดีข้อเสียของตนเอง (Stoltenberg et al., 1998) เช่นเดียวกับ โมเดลการนิเทศแบบพัฒนาการตลอดชีวิตที่กล่าวไว้ว่า การสังเกตตนเองอย่างตรงไปตรงมาเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาทางวิชาชีพมากขึ้น นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับคุณลักษณะในทฤษฎีแบบบุคคลเป็นศูนย์กลาง เช่น การสอดคล้องในตนเอง (congruence) และทัศนคติของการยอมรับ (acceptance) (Rogers, 1980)

ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ผู้รับการนิเทศก็ประยุกต์ความเข้าใจที่มีต่อการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาใช้ อย่างเช่น กระบวนการเชื่อมสมาน ที่นอกเหนือจากบริบทในการทำงานที่สร้างสัมพันธภาพอย่างกลมกลืนกับผู้รับบริการแล้วนั้น ยังรวมไปถึงบริบทของการดำเนินชีวิตที่สร้างสัมพันธภาพกลมกลืนร่วมกับผู้คนรอบข้างในชีวิตประจำวัน หรืออย่างกระบวนการพิจารณาแยก ก็เป็นการพิจารณาความทุกข์ที่เกิดขึ้นในชีวิตตนเองตามหลักปฏิจจสมุปบาท เช่นเดียวกับที่พิจารณาในผู้รับบริการ (โสริช โปธิแก้ว, 2553)

กล่าวโดยสรุป ด้วยทฤษฎีฐานรากที่สร้างขึ้นมาจากทฤษฎีวิจัยครั้งนี้ ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมเป็นแกนกลางที่เชื่อมโยงระหว่างการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธไปสู่การพัฒนาตนเองของผู้รับการนิเทศทั้งทางวิชาชีพและการดำเนินชีวิตประจำวัน ทฤษฎีจึงสะท้อนให้เห็นว่าความเข้าใจในหลักพุทธธรรม เป็นหัวใจสำคัญต่อการพัฒนานักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธ ดังนั้น ในกระบวนการเรียนการสอนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ จึงควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิด

ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมอย่างชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำความเข้าใจหลักพุทธธรรมในบริบทของชีวิตเพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจและเข้าถึงได้ การส่งเสริมความเข้าใจในหลักพุทธธรรมผ่านการดำเนินชีวิตของผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก นอกจากนี้ ผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่า วิธีการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้รับบริการนิเทศนั้น อาจารย์นิเทศก็มีบทบาทสำคัญในทุกวิธีการเรียนรู้ ตั้งแต่การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสาธิต การเป็นต้นแบบ และการสอน ดังนั้น ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า อาจารย์นิเทศก็มีบทบาทสำคัญอย่างมาก ดังนั้น ในการเรียนการสอนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนต้องมีความเข้าใจในหลักพุทธธรรมที่กลมกลืนอยู่ในวิถีชีวิต หรือเป็นกัลยาณมิตรที่ถ่ายทอดความรู้และความเข้าใจให้กับผู้เรียน (โสริช โปธิแก้ว, ม.ป.ป) จนผู้เรียนเกิดความเข้าใจและเกิดความชำนาญในการทำงาน และนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ทฤษฎีฐานรากเกิดขึ้นมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธ ทฤษฎีสามารถอธิบายว่า การพัฒนาของผู้เรียนทั้งทางวิชาชีพและการดำเนินชีวิตประจำวัน ขึ้นอยู่กับความเข้าใจในหลักพุทธธรรมเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องเน้นให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในหลักพุทธธรรมเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการทำความเข้าใจผ่านบริบทของชีวิต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวชีวิตของผู้รับบริการหรือชีวิตของผู้เรียนเอง ซึ่งเป็นวิธีการที่ช่วยทำให้ผู้เรียนเข้าใจในหลักพุทธธรรมชัดเจนมากขึ้นนอกจากนี้ ทฤษฎียังอธิบายว่า ผู้สอนมีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมาก ผู้สอนจิตวิทยาการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธจึงต้องเป็นกัลยาณมิตรที่มีความเข้าใจในหลักพุทธธรรม และความเข้าใจดังกล่าวซึมซับอยู่ในวิถีของวิชาชีพนักจิตวิทยาและวิถีของการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และสังเกตผู้สอนในฐานะต้นแบบ จนเกิดความเข้าใจในหลักพุทธธรรมด้วยตนเอง
2. ทฤษฎีฐานรากแสดงให้เห็นถึง การนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ มีรูปแบบและลักษณะการนิเทศที่ผสมผสานกันหลากหลาย ดังจะเห็นได้จากวิธีการเรียนรู้ที่เหมือนกับการนิเทศในบริบททางตะวันตก รูปแบบการนิเทศที่มีลักษณะของการนิเทศแบบรายบุคคลอยู่ในการนิเทศแบบกลุ่ม การสะท้อนปรัชญาทฤษฎีจิตวิทยาการ

ปรึกษาของอาจารย์นิเทศก์ผ่านกระบวนการนิเทศที่เหมือนกับการนิเทศตามทฤษฎีแบบบุคคลเป็นศูนย์กลาง ดังนั้น ทฤษฎีที่เกิดขึ้นจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงเป็นองค์ความรู้พื้นฐานของการนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในประเทศไทย และควรศึกษาเพิ่มเติมเพื่ออธิบายการนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจจะการศึกษาในบริบทของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ หรือเป็นการศึกษาในทฤษฎีจิตวิทยาการศึกษาอื่น ๆ ก็ได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศ ผลการวิจัยจึงสะท้อนให้เห็นจากมุมมองของผู้รับการนิเทศเท่านั้น และทฤษฎีจึงอธิบายแง่มุมของผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นของผู้รับการนิเทศ นอกจากนี้ ยังเป็นการศึกษาในบริบทของสถานศึกษาเท่านั้น ดังนั้น การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาในกลุ่มตัวอย่างอื่นที่ไม่ใช่ผู้รับการนิเทศ เช่น อาจารย์นิเทศก์ หรือศึกษาในบริบทของสถานที่ให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยา เพื่อให้เห็นทัศนะมุมมองและประสบการณ์ที่แตกต่างออกไปจากการวิจัยครั้งนี้ และทฤษฎีสามารถอธิบายกระบวนการของการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธได้ชัดเจนมากขึ้น
2. ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่ได้รับการฝึกประสบการณ์การปรึกษาเชิงจิตวิทยาในรูปแบบของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มเท่านั้น เนื่องจากเป็นข้อบังคับของรายวิชาผลการวิจัยจึงสะท้อนมาจากประสบการณ์การปรึกษาเชิงจิตวิทยาที่จำกัดอยู่ในรูปแบบของการทำกลุ่มเท่านั้น ดังนั้น การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาในผู้รับการนิเทศที่มีประสบการณ์การปรึกษาเชิงจิตวิทยาเฉพาะแบบรายบุคคล หรือทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม เพื่อให้สามารถอธิบายได้ครอบคลุมทั้งผู้รับการนิเทศที่ฝึกประสบการณ์ทั้งการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม และมองเห็นความแตกต่างของประสบการณ์ที่เกิดขึ้น

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ มีระยะเวลาการเก็บข้อมูลแต่ละรอบที่มีระยะห่างมากเกินไป ซึ่งผู้ให้ข้อมูลจำประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่รับการนิเทศแบบกลุ่มไม่ได้หรือไม่ชัดเจน และไม่สามารถถ่ายทอดประสบการณ์ดังกล่าวอย่างละเอียดได้ นอกจากนี้ ระยะเวลาที่ผ่านไปก็ส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์อื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น การทำงานของผู้ให้ข้อมูล หลังเรียนจบที่แตกต่างกันไป ส่งผลให้ผลการวิจัยสะท้อนกระบวนการที่เกิดขึ้นในการนิเทศแบบกลุ่มไม่ชัดเจนมากเท่าที่ควร ดังนั้น การศึกษาครั้งต่อไปจำเป็นต้องศึกษาภายใต้ระยะเวลาที่ผู้ให้ข้อมูลได้รับการนิเทศ เพื่อให้เห็นกระบวนการของการนิเทศแบบกลุ่มได้ชัดเจนมากขึ้น

รายการอ้างอิง

- American Psychological Association. (2006). APA Task Force on the Assessment of Competence in Professional Psychology: Final Report.
- Arthur, G. L., & Gfroeror, K. P. (2002). Training and supervision through the written word: A description and intern feedback. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 10(213-219).
- Bernard, J. M., & Goodyear, R. K. (2009). *Fundamentals of clinical supervision* (4 ed.). Boston, NJ: Pearson Education Inc.
- Carter, J. W., Enyedy, K. C., Goodyear, R. K., Arcinue, F., & Puri, N. N. (2009). Concept mapping of the events supervisees find helpful in group supervision. *Training and Education in Professional Psychology*, 3(1), 1-9. doi: 10.1037/a0013656
- Charmaz, K. (2000). Grounded Theory: Objectivist and Constructivist Method. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *Handbook of Qualitative Research* (2nd ed., pp. 509-535). CA: Sage.
- Corey, M. S., & Corey, G. (2002). *Groups: Process and practice* (6 ed.). Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.
- Council for Accreditation of Counseling and Related Educational Programs. (2009). 2009 Standards. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Creswell, J. W., Hanson, W. E., Plano, V. L. C., & Morales, A. (2007). Qualitative Research Designs: Selection and Implementation. *The Counseling Psychologist*, 35(2), 236-264. doi: 10.1177/0011000006287390
- Dollarhide, C. T., & Miller, G. M. (2006). Supervision for preparation and practice of school counselors: Pathways to excellence. *Counselor Education and Supervision*, 45(4), 242-252.
- Enyedy, K. C., Arcinue, F., Puri, N. N., Carter, J. W., Goodyear, R. K., & Getzelman, M. A. (2003). Hindering phenomena in group supervision: Implications for practice. *Professional Psychology: Research and Practice*, 34(3), 312-317. doi: 10.1037/0735-7028.34.3.312
- Falender, C. A., Cornish, J. A., Goodyear, R., Hatcher, R., Kaslow, N. J., Leventhal, G., . . . Grus, C. (2004). Defining Competencies in Psychology Supervision: A

- Consensus Statement. *Journal of Clinical Psychology*, 60(7), 771-785. doi: 10.1002/jclp.20013
- Falender, C. A., & Shafranske, E. P. (2007). Competence in competency-based supervision practice: Construct and application. *Professional Psychology: Research and Practice*, 38(3), 232-240. doi: 10.1037/0735-7028.38.3.232
- Fleming, L. M., Glass, J. A., Fujisaki, S., & Toner, S. L. (2010). Group process and learning: A grounded theory model of group supervision. *Training and Education in Professional Psychology*, 4(3), 194-203. doi: 10.1037/a0018970
- Fouad, N. A., Grus, C. L., Hatcher, R. L., Kaslow, N. J., Hutchings, P. S., Madson, M. B., . . . Crossman, R. E. (2009). Competency Benchmarks: A Model for Understanding and Measuring Competence in Professional Psychology Across Training Levels. *Training and Education in Professional Psychology*, 3(4), S5-S26.
- Haynes, R., Corey, G., & Moulton, P. (2003). *Clinical Supervision in the Helping Professions: A Practical Guide*. Toronto: Thomson Brooks/Cole.
- Holloway, E. L., & Neufeldt, S. A. (1995). Supervision: Its contributions to treatment efficacy. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 63(2), 207-213.
- Lambie, G. W. (2006). Burnout prevention: A humanistic perspective and structured group supervision activity. *The Journal of Humanistic Counseling, Education and Development*, 45(1), 32-44.
- Lawson, G., Hein, S. F., & Stuart, C. L. (2009). A qualitative investigation of supervisees' experiences of triadic supervision. *Journal of Counseling and Development*, 87, 449-457.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. CA: Sage Publication.
- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative research and case study applications in education*. CA: Jossey-Bass.
- Murphy, M. J., & Wright, D. W. (2005). Supervisees' perspectives of power use in supervision. *Journal of Marital and Family Therapy*, 31, 283-295.
- Nelson, M. L., & Friedlander, M. L. (2001). A close look at conflictual supervisory relationships: The trainee's perspective. *Journal of Counseling Psychology*, 48(4), 384-395. doi: 10.1037/0022-0167.48.4.384

- Neufeldt, S. A., Karno, M. P., & Nelson, M. L. (1996). A Qualitative Study of Experts' Conceptualization of Supervisee Reflectivity. *Journal of Counseling Psychology, 43*(1), 3-9.
- Noelle, M. (2003). Self-report in supervision. *The Clinical Supervisor, 21*(1), 125-134.
- Ögren, M. L., & Jonsson, C. O. (2004). Psychotherapeutic skill following group supervision according to supervisees and supervisors. *The Clinical Supervisor, 22*(1), 35-38.
- Powell, D. J., & Brodsky, A. (2004). *Clinical Supervision in Alcohol and Drug Abuse Counseling: Principles, Models, Methods*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Rice, L. N. (1980). A client-centered approach to the supervision of psychotherapy. In A. K. Hess (Ed.), *Psychotherapy supervision: Theory, research and practice* (pp. 136-147). New York: Wiley.
- Riva, M. T., & Cornish, J. A. (1995). Group supervision practices at psychology predoctoral internship programs: A national survey. *Professional Psychology: Research and Practice, 26*(5), 523-525.
- Riva, M. T., & Cornish, J. A. (2008). Group supervision practices at psychology predoctoral internship programs: 15 years later. *Training and Education in Professional Psychology, 2*(1), 18-25. doi: 10.1037/1931-3918.2.1.18
- Rogers, C. R. (1961). *On becoming a person: A therapist's view of psychology*. London: Constable and Co.
- Rogers, C. R. (1980). *A Way of Being*. NY: Mariner.
- Rønnestad, M. H., & Skovholt, T. M. (2003). The journey of the counselor and therapist: Research findings and perspectives on professional development. *Journal of Career Development, 30*(1), 5-44.
- Rubel, D., & Atieno Okech, J. E. (2009). The Expert Group Work Supervision Process: Apperception, Actions, and Interactions. *The Journal for Specialists in Group Work, 34*(3), 227-250. doi: 10.1080/01933920903032596
- Sansbury, D. L. (1982). Developmental supervision from a skill perspective. *Counseling Psychologist, 10*(1), 53-57.

- Stoltenberg, C. D. (1981). Approaching supervision from a developmental perspective: The counselor complexity model. *Journal of Counseling Psychology*, 28(1), 59-65.
- Stoltenberg, C. D., & Delworth, U. (1988). Developmental models of supervision: It is development-Response to Holloway. *Professional Psychology: Research and Practice*, 19(2), 134-137.
- Stoltenberg, C. D., McNeil, B. W., & Delworth, U. (1998). *IDM: An integrated developmental model for supervising counselors and therapists*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Strauss, A., & Corbin, J. (1998). *Basics of Qualitative Research: Techniques and procedures for developing grounded theory* (2 ed.). CA: Sage Publications.
- Tuicomepee, A., Romano, J. L., & Pokaeo, S. (2012). Counseling in Thailand: Development From a Buddhist Perspective. *Journal of Counseling & Development*, 90, 357-361.
- Vespia, K. M., Heckman-Stone, C., & Delworth, U. (2002). Describing and Facilitating Effective Supervision Behavior in Counseling Trainees. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 39(1), 56-65. doi: 10.1037/0033-3204.39.1.56
- Wheeler, S., & Richards, K. (2007). The impact of clinical supervision on counsellors and therapists, their practice and their clients. A systematic review of the literature. *Counselling and Psychotherapy Research*, 7(1), 54-65. doi: 10.1080/14733140601185274
- Willig, C. (2013). *Introducing Qualitative Research in Psychology* (3rd ed.). NY: Open University Press.
- Worthen, V., & McNeil, B. W. (1996). A phenomenological investigation of "Good" supervision events. *Journal of Counseling Psychology*, 43, 25-34.
- ชาย โพธิ์ลีตา. (2550). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ (3 ed.). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งฯ.
- ธีรบรรณ ธีระพงษ์. (2549). ผลของกลุ่มพัฒนาตนและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธเน้นศีลและปัญญาต่อสัมพันธภาพการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและผลเนื่องต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2552). พุทธธรรม (11 Ed.). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พุทธทาสภิกขุ. (2545). อิทปปัจจยตา. กรุงเทพมหานคร: อรุณวิทยา.
- เพริศพรรณ แदनศิลป์. (2550). ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มโยนิโสมนสิการที่มีต่อปัญญาในภาวะความสัมพันธ์เชื่อมโยงและภาวะความเปลี่ยนแปลง. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพริศพรรณ แदनศิลป์. (2556). สู่ความกว้างของดวงใจ : บนเส้นทางงานเยียวยาจิตใจวิถีพุทธ. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2549). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (14 ed.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสริช โปธิแก้ว. (2536). จิตรักษาตามแนวพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสริช โปธิแก้ว. (2547). *Personal growth and counseling group: A buddhist perspective*. กรุงเทพมหานคร: คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสริช โปธิแก้ว. (2553). จากจิตวิทยาสู่พุทธธรรม. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- โสริช โปธิแก้ว. (ม.ป.ป). การสังเคราะห์หลักอริยสัจ 4 สู่กระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยา/จิตรักษาเพื่อการพัฒนา รักษา และเยียวยาชีวิตจิตใจ: แนวคิด แนวทาง ประสบการณ์ และงานวิจัย. กรุงเทพฯ: หลักสูตรสาขาจิตวิทยาการศึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

1. ใบรับรองโครงการวิจัย
2. เอกสารข้อมูลสำหรับผู้ที่มีส่วนร่วมในการวิจัย
3. หนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

1. ใบรับรองโครงการวิจัย

AF 01-12

 **The Ethics Review Committee for Research Involving Human Research Subjects,
Health Science Group, Chulalongkorn University**
Institute Building 2, 4 Floor, Soi Chulalongkorn 62, Phyat hai Rd., Bangkok 10330, Thailand,
Tel: 0-2218-8147 Fax: 0-2218-8147 E-mail: eccu@chula.ac.th

COA No. 096/2013

Certificate of Approval

Study Title No.067.1/53 : **PROCESS OF GROUP SUPERVISION BASED ON BUDDHIST COUNSELING MODEL: A GROUNDED THEORY**

Principal Investigator : Mr. Warunyu Kongchaimongkhon

Place of Proposed Study/Institution : Faculty of Psychology,
Chulalongkorn University

The Ethics Review Committee for Research Involving Human Research Subjects, Health Science Group, Chulalongkorn University, Thailand, has approved constituted in accordance with the International Conference on Harmonization – Good Clinical Practice (ICH-GCP) and/or Code of Conduct in Animal Use of NRCT version 2000.

Signature: Signature:
(Associate Professor Prida Tasanapradit, M.D.) (Assistant Professor Dr. Nuntaree Chaichanawongsaroj)
Chairman Secretary

Date of Approval : 3 June 2013 Approval Expire date : 2 June 2014

The approval documents including

- 1) Research proposal
- 2) Patient/Participant Information Sheet and Informed Consent Form
- 3) Researcher

 Protocol No. 067-1/53
Date of Approval - 3 JUN 2013
Approval Expire Date - 2 JUN 2014

The approved investigator must comply with the following conditions:

1. The research/project activities must end on the approval expired date of the Ethics Review Committee for Research Involving Human Research Subjects, Health Science Group, Chulalongkorn University (ECCU). In case the research/project is unable to complete within that date, the project extension can be applied one month prior to the ECCU approval expired date.
2. Strictly conduct the research/project activities as written in the proposal.
3. Using only the documents that bearing the ECCU's seal of approval with the subjects/volunteers (including subject information sheet, consent form, invitation letter for project/research participation (if available)).
4. Report to the ECCU for any serious adverse events within 5 working days
5. Report to the ECCU for any change of the research/project activities prior to conduct the activities.
6. Final report (AF 03-12) and abstract is required for a one year (or less) research/project and report within 30 days after the completion of the research/project. For thesis, abstract is required and report within 30 days after the completion of the research/project.
7. Annual progress report is needed for a two-year (or more) research/project and submit the progress report before the expire date of certificate. After the completion of the research/project processes as No. 6.

2. เอกสารข้อมูลสำหรับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

AF 04-09

ข้อมูลสำหรับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

ชื่อโครงการวิจัย กระบวนการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ :

การวิจัยแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล

ชื่อผู้วิจัย นายวีรณัฐ กองชัยมงคล ตำแหน่ง นิติระดับปริญญาเอก คณะจิตวิทยา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานที่ติดต่อผู้วิจัย

(ที่ทำงาน) คณะจิตวิทยา อาคารวิทยกิตติ์ ชั้น 16 ถ.พญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

(ที่บ้าน) 16/3 ซอย อินทามระ 17 ถนนสุทธิสาร แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ (ที่ทำงาน) - โทรศัพท์ที่บ้าน 02-616-3371

โทรศัพท์มือถือ 086-506-1641 E-mail : kwarunya@gmail.com

1. ขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมในการวิจัย ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจเข้าร่วมในการวิจัย มีความจำเป็นที่ท่านควรทำความเข้าใจว่างานวิจัยนี้ทำเพราะเหตุใด และเกี่ยวข้องกับอะไร กรุณาใช้เวลาในการอ่านข้อมูลต่อไปนี้อย่างละเอียดรอบคอบ และสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมหรือข้อมูลที่ไม้ชัดเจนได้ตลอดเวลา

2. โครงการนี้ คือ การวิจัยเรื่อง "กระบวนการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ : การวิจัยแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธเป็นอย่างไร และประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศเป็นอย่างไร

3. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ให้ข้อมูลหลัก และผู้ให้ข้อมูลประกอบ ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้รับการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ จำนวนทั้งสิ้น 8 - 12 คน โดยมีผู้วิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาแล้วเห็นพ้องต้องกันว่าท่านมีคุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดเลือกและเกณฑ์การคัดออกดังต่อไปนี้

เกณฑ์การคัดเลือก คือ

- 1) ท่านเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดในระดับปริญญาโท ผ่านรายวิชาหลัก 4 วิชาที่ครอบคลุมถึงทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยา จิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธ กระบวนการช่วยเหลือในการปรึกษาเชิงจิตวิทยา และกลุ่มการปรึกษาเชิงจิตวิทยา
- 2) ท่านอยู่ในระหว่างการปฏิบัติงานการปรึกษาเชิงจิตวิทยา และเข้ารับการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ
- 3) ท่านมีความเต็มใจและยินดีที่จะบอกเล่าข้อมูล โดยสามารถให้ข้อมูลที่ละเอียดชัดเจนเพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างลุ่มลึก

เกณฑ์การคัดออก คือ

- 1) ท่านไม่สะดวกที่จะบอกเล่าประสบการณ์ของตนเองหรือไม่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัย

บทโครงการวิจัย..... 067.1/53

วันที่รับรอง..... - 3 ส.ย. 2556

วันหมดอายุ..... - 2 ส.ย. 2557

AF 04-09

ผู้ให้ข้อมูลประกอบ คือ ผู้ให้การนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ
จำนวนทั้งสิ้น 1 – 2 คน โดยมีผู้วิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาแล้วเห็นพ้องต้องกันว่าท่านมี
คุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดเลือกและเกณฑ์การคัดออกดังต่อไปนี้

เกณฑ์การคัดเลือก คือ

- 1) ท่านเป็นผู้ให้การนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธกับผู้ให้
ข้อมูลหลัก
- 2) ท่านจบการศึกษาในระดับปริญญาเอกที่ผ่านการเรียนรายวิชาการนิเทศ
- 3) ท่านมีประสบการณ์ทางด้านการศึกษาเชิงจิตวิทยาอย่างน้อย 5 ปี และทางด้าน
ให้การนิเทศอย่างน้อย 2 ปี
- 4) ท่านมีความเต็มใจและยินดีที่จะบอกเล่าข้อมูล โดยสามารถให้ข้อมูลที่ละเอียด
เพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างลึก

เกณฑ์การคัดออก คือ

- 1) ท่านไม่สะดวกที่จะบอกเล่าประสบการณ์ของตนเองหรือไม่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัย
ในการวิจัยครั้งนี้ ไม่มีคำตอบแทนใด ๆ ให้กับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย
4. กระบวนการการวิจัยที่กระทำต่อผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย มีดังนี้
 - 4.1 ผู้วิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมกันพิจารณาข้อมูลของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย จากนั้นผู้วิจัย
จะประสานกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดเลือกด้วยตนเอง เพื่อขออนุญาตเชิญเข้า
ร่วมการวิจัย
 - 4.2 หากท่านแจ้งความประสงค์ว่าสมัครใจและยินดีเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยจะอธิบาย
รายละเอียดของโครงการวิจัยและแจ้งสิทธิของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยให้ท่านทราบ พร้อมทั้งให้ท่านอ่าน
รายละเอียดในเอกสารชี้แจงผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย และอธิบายข้อสงสัยต่าง ๆ จนท่านเกิดความเข้าใจ
เป็นอย่างดี หากท่านยังคงสมัครใจและยินดีที่จะร่วมการวิจัย ผู้วิจัยจะขอให้ท่านลงนามหรือประทับ
ลายนิ้วมือของท่านในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย
 - 4.3 ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยกระทำต่อผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ดังนี้
 - 4.3.1 ผู้วิจัยบันทึกภาพและเสียงในกรณีของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย โดยมีเพียง
ผู้วิจัยเท่านั้นที่ทำการส่งผ่านห้องสังเกตการณ์ สถานที่ คือ คณะจิตวิทยา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - 4.3.2 ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคลกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย โดยใช้เวลา
ในการสัมภาษณ์ประมาณ 45-90 นาที ซึ่งสัมภาษณ์ประมาณ 3-4 ครั้ง
สถานที่ในการสัมภาษณ์ คือ คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - 4.3.3 ผู้รับการนิเทศจะถูกขอให้บันทึกการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการนิเทศ โดย
ผู้วิจัยจะให้สมุดสำหรับบันทึกข้อมูล สัปดาห์ละ 1 ครั้ง และบันทึกของผู้รับการ
นิเทศจะถูกไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ชื่อโครงการวิจัย..... 067-1753
วันที่รับรอง..... -3 ส.ย. 2556
หมายเลข..... -2 ส.ย. 2557

ปกโครงการขอ..... 067-1/53

ที่รับทราบ - 3 ส.ย. 2556

ที่อนุมัติ - 2 ส.ย. 2557

AF 04-09

4.4 เพื่อการรักษาจริยบรรณของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในการปกป้องความลับของผู้รับบริการ ผู้วิจัยจะขอความร่วมมือกับผู้รับการนิเทศได้ใช้นามสมมติของผู้รับบริการในการพูดคุยสนทนาในการนิเทศครั้งนี้

4.5 ข้อมูลทั้งหมดที่จะถูกเก็บไว้เป็นความลับ โดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรักษาข้อมูล แถบบันทึกเสียงและภาพของการนิเทศและแถบบันทึกเสียงการสัมภาษณ์เชิงลึกทั้งหมดจะถูกเก็บไว้ในคอมพิวเตอร์ส่วนตัวที่ติดตั้งรหัสผ่าน บันทึกของผู้รับการนิเทศถูกเก็บไว้ในตู้เอกสารที่ล็อกเอาไว้ เพื่อไม่ให้ผู้อื่นเข้าถึงได้ และเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยจะลบและทำลายข้อมูลทั้งหมดทันที

4.6 ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจะนำให้ท่านได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของท่าน

4.7 ในการเขียนรายงานการวิจัยและการนำเสนอข้อมูลการวิจัย ข้อมูลทั้งหมดจะนำเสนอในภาพรวม โดยชื่อและข้อมูลส่วนตัวของท่านจะได้รับการปกปิดเป็นความลับและใช้นามสมมติแทน และจะไม่มีข้อมูลใดในรายงานที่เฉพาะเจาะจงจนสามารถล่วงรู้ได้ว่าท่านคือใคร

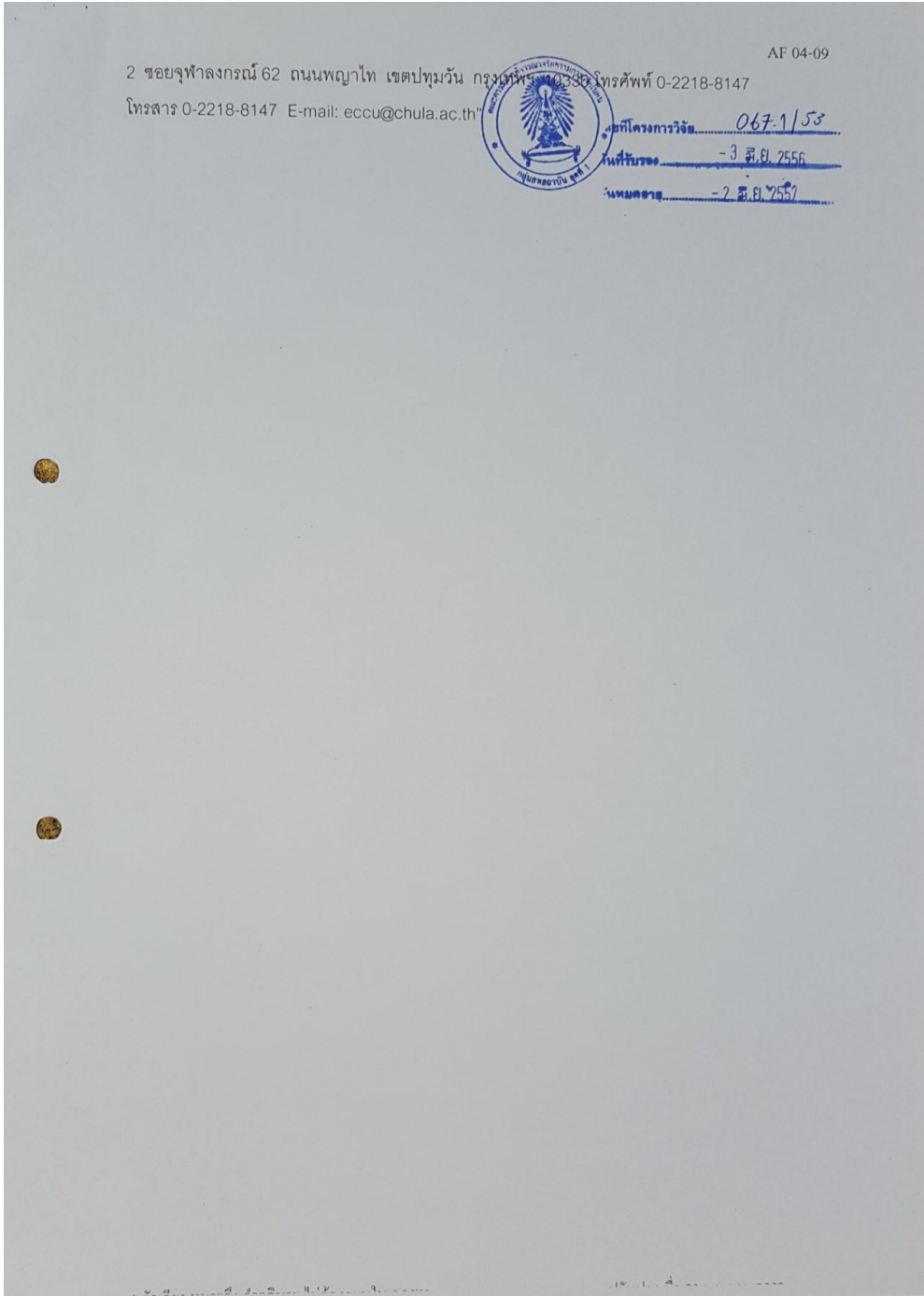
5. ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นแก่ท่านในการเข้าร่วมโครงการวิจัยครั้งนี้ คือ ในการสัมภาษณ์ ท่านอาจต้องทบทวนเรื่องราวความรู้สึกที่เกิดขึ้นในการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่ไม่ดีของผู้ให้การนิเทศและเพื่อนผู้รับการนิเทศ ซึ่งอาจทำให้กระทบกระเทือนใจของท่านได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยจะคอยสังเกตอารมณ์และความรู้สึกของท่านในขณะสัมภาษณ์ และสอบถามความพร้อมของท่านในการให้สัมภาษณ์ ถ้าท่านไม่พร้อมหรือไม่สบายใจ ผู้วิจัยยินดีที่จะหยุดการสัมภาษณ์ไว้ชั่วคราวจนกว่าท่านพร้อมให้ข้อมูลอีกครั้ง หรืออาจมีการนัดหมายการสัมภาษณ์ในคราวหลังเมื่อท่านพร้อม ในกรณีที่ท่านเกิดความรู้สึกกระทบกระเทือนจิตใจอันเนื่องมาจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะส่งท่านต่อไปแก่นักจิตวิทยาการปรึกษา เพื่อให้ท่านได้รับความช่วยเหลือ โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในส่วนนี้

6. ประโยชน์ในการเข้าร่วมการวิจัยของท่าน คือ ท่านมีโอกาสได้สำรวจตนเองอย่างชัดเจนต่อการปฏิบัติงานการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตัวท่านในการพัฒนาความสามารถการปรึกษาเชิงจิตวิทยา รวมทั้งเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยด้านกรณิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ

7. การเข้าร่วมเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยของท่านเป็นความสมัครใจ และท่านสามารถปฏิเสธที่เข้าร่วมหรือถอนตัวจากการวิจัยได้ทุกขณะโดยไม่ต้องให้เหตุผล ท่านจะไม่สูญเสียประโยชน์ที่พึงได้รับและไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อการเรียนทั้งสิ้น

8. หากท่านมีข้อสงสัย ท่านสามารถสอบถามเพิ่มเติมโดยสามารถติดต่อผู้วิจัยได้ตามสถานที่และเบอร์โทรศัพท์ที่ระบุไว้ข้างต้นได้ตลอดเวลา และหากผู้วิจัยมีข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์หรือโทษเกี่ยวกับการวิจัย ผู้วิจัยจะแจ้งให้ท่านทราบอย่างรวดเร็ว

9. หากท่านไม่ได้รับการปฏิบัติตามข้อมูลดังกล่าวสามารถร้องเรียนได้ที่ คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้น 4 อาคารสถาบัน

3. หนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

AF 05-09

รูปแบบ
หนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

คำแนะนำ: โปรดปรับข้อความให้สอดคล้องกับโครงการวิจัยของท่าน

ทำที่.....

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

เลขที่ ประชากรตัวอย่างหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย.....

 วันที่รับของ 3 ส.ค. 2556
 -2 ส.ค. 2556
 วันที่รับของ 067-1/53

ข้าพเจ้า ซึ่งได้ลงนามทำหนังสือนี้ ขอแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

ชื่อโครงการวิจัย กระบวนการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลของการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ :
 การวิจัยแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล

ชื่อผู้วิจัย นายวีรณู กงชัยมงคล

ที่อยู่ติดต่อ คณะจิตวิทยา สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โทรศัพท์ 086-506-1641

ข้าพเจ้า ได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับที่มาและวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย รายละเอียดขั้นตอนต่างๆ ที่จะต้องปฏิบัติหรือได้รับการปฏิบัติ ความเสี่ยง/อันตราย และประโยชน์ซึ่งเกิดขึ้นจากการวิจัยเรื่องนี้ โดยได้อ่านรายละเอียดในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัยโดยตลอด และได้รับคำอธิบายจากผู้วิจัย จนเข้าใจเป็นอย่างดีแล้ว

ข้าพเจ้าจึง **สมัครใจ** เข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้ ตามที่ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย โดยข้าพเจ้ายินยอมให้มีการเก็บข้อมูลจากการบันทึกภาพและเสียงจากการนิเทศการปรึกษาเชิงจิตวิทยา และยินยอมให้สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลประมาณ 3-4 ครั้ง ครั้งละประมาณ 60-90 นาที

ข้าพเจ้ามีสิทธิถอนตัวออกจากการวิจัยเมื่อใดก็ได้ตามความประสงค์ **โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล** ซึ่งการถอนตัวออกจากการวิจัยนั้น จะไม่มีผลกระทบในทางใด ๆ ต่อข้าพเจ้าทั้งสิ้น

ข้าพเจ้าได้รับคำรับรองว่า ผู้วิจัยจะปฏิบัติตามข้อที่ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย และข้อมูลใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้าพเจ้า ผู้วิจัยจะเก็บรักษาเป็นความลับ โดยจะนำเสนอข้อมูลการวิจัยเป็นภาพรวมเท่านั้น ไม่มีข้อมูลใดในการรายงานที่จะนำไปสู่การระบุตัวข้าพเจ้า

หากข้าพเจ้าไม่ได้รับการปฏิบัติตรงตามที่ได้ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย ข้าพเจ้าสามารถร้องเรียนได้ที่คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้น 4 อาคารสถาบัน 2 ซอยจุฬาลงกรณ์ 62 ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทรศัพท์ 0-2218-8147 โทรสาร 0-2218-8147 E-mail: eccu@chula.ac.th

* ตัวอย่าง หมายถึง คำอธิบาย ไม่ต้องระบุในเอกสาร

1/2

ปรับปรุงเมื่อ 23 มกราคม 2552

AF 05-09

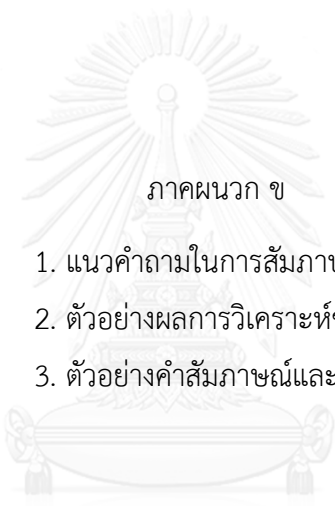
ข้าพเจ้าได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน ทั้งนี้ข้าพเจ้าได้รับสำเนาเอกสารชี้แจง
ผู้เข้าร่วมการวิจัย และสำเนาหนังสือแสดงความยินยอมไว้แล้ว

ลงชื่อ..... ลงชื่อ.....
(นายวริญญ กงชัยมงคล) (.....)
ผู้วิจัยหลัก ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

เอกสารเลข: 067-1/53
วันที่รับขอ: - 3 ส.ย. 2556
วันหมดอายุ: - 2 ส.ย. 2557

ลงชื่อ.....
(.....)
พยาน

ภาคผนวก ข

1. แนวคำถามในการสัมภาษณ์
2. ตัวอย่างผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ตัวอย่างคำสัมภาษณ์และประเด็นในผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

1. แนวคำถามในการสัมภาษณ์

คำถามสัมภาษณ์รอบ 1

- (1) ขอให้ท่านบรรยายประสบการณ์ของท่านในช่วงขณะที่รับการนิเทศ
- (2) จากประสบการณ์การนิเทศนั้น ท่านนำประสบการณ์เหล่านั้นไปใช้ในการปฏิบัติงานอย่างไร
- (3) จากประสบการณ์การนิเทศนั้น ท่านสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงกับตัวเองที่เกิดขึ้นอย่างไร

คำถามสัมภาษณ์รอบ 2

- (1) ประสบการณ์ในการนิเทศตามแนวพุทธมีส่วนช่วยให้ท่านเกิดความงอกงาม/การพัฒนาตนเองหรือไม่อย่างไร (ให้ท่านระบุตัวอย่างประสบการณ์การนิเทศที่เชื่อมโยงกับความงอกงาม/การพัฒนาตนเองของท่าน)
- (2) ประสบการณ์ในการนิเทศตามแนวพุทธมีส่วนช่วยให้เตรียมตัวอย่างไรในการออกไปทำกลุ่มจิตวิทยาการปรึกษา
- (3) การนิเทศตามแนวพุทธมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตประจำวันของท่านหรือไม่ ถ้ามีมีอะไรบ้าง ขอให้ท่านอธิบายถึงหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตนั้น และการเปลี่ยนแปลงในชีวิตนั้นส่งผลอย่างไรต่อการปฏิบัติงานในฐานะนักจิตวิทยาการปรึกษา
- (4) โดยรวมแล้วประสบการณ์การนิเทศตามแนวพุทธช่วยให้ท่านเพิ่มพูนความเข้าใจในหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธอย่างไรบ้าง และมีสิ่งใดหรือกระบวนการใดที่ช่วยทำให้ท่านเพิ่มพูนความเข้าใจนั้น

คำถามสัมภาษณ์รอบ 3

- (1) ท่านคิดว่าประสบการณ์ในการนิเทศแบบกลุ่มตามโมเดลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมีส่วนช่วยให้ท่านเกิดการพัฒนาตนเองในชีวิตประจำวันนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของท่านหรือไม่อย่างไร
- (2) ท่านคิดว่า การพัฒนาตนเองในชีวิตประจำวันของท่าน มีส่วนช่วยให้ท่านเกิดการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพของท่านหรือไม่ อย่างไร โปรดระบุเหตุการณ์หรือตัวอย่างการพัฒนาในชีวิตประจำวันของท่านที่เชื่อมโยง/ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพของท่าน
- (3) นอกเหนือจากประสบการณ์ในการนิเทศตามแนวพุทธแล้ว มีสิ่งใดที่ทำให้ท่านเกิดการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพและการพัฒนาตนเองในชีวิตประจำวัน โปรดระบุเหตุการณ์หรือตัวอย่างที่ทำให้เกิดการพัฒนาดังกล่าว
- (4) อยากให้ท่านพิจารณาไตร่ตรองดูว่า อะไรคือแก่นที่แท้จริงที่ทำให้ท่านเกิดการพัฒนาทั้งทางด้านวิชาชีพและในชีวิตประจำวันของท่าน แก่นนั้นเกิดขึ้นมาได้อย่างไร ขอให้ท่านอธิบายถึงความสัมพันธ์/ความเชื่อมโยงของแก่นกับการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพและการพัฒนาตนเองในชีวิตประจำวันและประสบการณ์การนิเทศของท่าน

2. ตัวอย่างผลการวิเคราะห์ข้อมูล

2

เรื่องราวของเรา บางครั้งมันไม่ได้เป็นเรื่องของสิ่งที่เราคิดแต่อาจอยู่ที่ทัศนคติของเราที่มีเรื่องของเราเพื่อให้มัน
กระบวนการของ tuning in หรือการ reflection ที่มีสติและเมตตาขึ้น แล้วเปรียบเทียบกับสิ่งที่เราทำตรงนี้จะทำให้เรา
เข้าใจ อ้อ เราเข้ามาตรงนี้ไปละ ทำให้เขาได้เห็นจริงแล้วอาจารย์ชี้จุดทำให้เราเกิดความชัดเจนเหมือนเป็นกระจกสะท้อนทำให้
เราเข้าใจมากยิ่งขึ้น เหนือใจได้ก็คือว่าเราอดทนอดกลั้นแล้วดูจากแผนที่เขาได้เขียน แล้วก็อาจารย์ก็ถามเราในใจเรา
คือว่าให้เราออกมาข้างในห้องอาจารย์มันแล้วก็พูดคุยกัน ในครั้งแรกเพื่อนบางคนก็ออกมาบ้างบางครั้งก็ไม่ใช่ในขณะ
เป็นคนอื่น เพื่อนบางคนก็สามารถเข้าใจได้อย่างชัดเจน บางคนแบบ get อะไรมากขึ้น ซึ่งในลักษณะที่เข้ามาแบบมีอยู่ใน
เรื่องราวนี้จริง ๆ บางครั้งอาจารย์ก็ไม่ได้ทำเองนะ ตามคนตอนนั้นมีไหม มีที่เนทและเป็น observer ส่วนไหนคุยกับเพื่อน
แล้วเพื่อนในห้องก็เป็น observer เหมือนกันแต่เป็น observer คนเดียวที่มีสิทธิพูดประมาณนี้ ก็คือว่า ด้วยความที่ว่าไม่
สนิทกับที่เนท ประมาณว่าเหมือนผู้เรื่องราวะไรบางอย่างมาโดยที่เพื่อนยังไม่เห็นได้พูด ด้วยที่เรานั่งกันในห้องก็พยายาม
ความสรุปเข้าใจเหมือนกับเข้าใจแล้ว จริง ๆ ก็ยังไม่เข้าใจเลย ไม่เข้าใจ อาจารย์ก็บอกให้เข้าใจว่าที่จริงมันไม่ได้ฟังเพื่อน
หลังจากที่เพื่อนพูด แต่ในขณะที่ยอมรับหรือบอกว่าการที่เป็นเพื่อนที่เนทสรุปว่าให้พยายามเข้าใจเพื่อนมากขึ้นนะ
ประมาณนี้ อาจารย์ก็จะชี้ให้เขาเห็นและให้เพื่อนคนอื่นด้วยว่าให้ความเข้าใจมากขึ้น อีกอันหนึ่งไม่เข้าใจแล้ว
ชื่อเทคนิคอะไร อ้อการทวนซ้ำ สมมติว่าแอปเปิ้ล ส้ม สดอเนอรี่ จริง ๆ มันก็เรียงแอปเปิ้ล ส้ม สดอเนอรี่ ไม่น่าจะไปใส่ใน
ก็เอาส้ม สดอเนอรี่ แล้วใส่แอปเปิ้ล ซึ่งสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ เหนือใจคิดว่าเขาจะใส่อะไรขึ้นก่อนก็ได้ แต่อาจารย์ชี้ให้เห็นว่าจริง ๆ ที่
เขาเขียนตามลำดับนั้นแรกนั้นเขาต้องให้ความสำคัญกับสิ่งนั้นก่อน แต่เขาอาจจะสลับขึ้นมาก่อนเพราะว่าเขาเข้าใจ จริง ๆ แล้ว
ต้องทำให้ชัดเจนว่า สมมติเขาพูดก่อนแล้วแสดงว่าเขาให้ความสำคัญกับสิ่งนั้นอันหนึ่ง สอง สาม เขาเขียนอยู่ในใจ
ของเขาแล้ว เพราะฉะนั้นเมื่อใจเราละเอียดแล้วก็อาจจะมากกว่าที่เขานึกขึ้นแล้วเขียนอะไรก่อนก็ได้ประมาณนี้ ทำให้
ในเกิดความชัดเจน ใจใจในรายละเอียดและเปิดใช้โปรแกรมนี้

J: คำว่า "เห็นตัวเองชัดเจน" คือเห็นอะไรชัดเจน

S: เห็นตัวเองชัดเจนก็คือว่า มันมีความชัดที่ตัวเองจะต้องมีความใจกับสิ่งรอบข้างที่อยู่กับคนที่อยู่ตรงหน้ามากกว่า
ที่ที่เราตัวเองเป็นศูนย์กลาง เหมือนศูนย์กลางที่จะคืออยู่กับ client เป็นหลักมากกว่าที่ตัวเองนั้น ในขณะเดียวกัน
ในขณะเดียวกันนี้แล้วว่าในขณะที่เราไปหาออก A แต่ในตอนนี้ได้ฟังเรื่องราวของเราชัดเจน บางทีเขาได้เอ่ยการไปหาออก
ที่ A บางทีเขาอาจจะไม่ได้เอ่ยการคำตอบอะไรก็ได้ เหมือนกับเรื่องที่ใหญ่กว่าอย่างเรื่องที่เป็นที่คิดว่า ในเมื่ออันนี้ในภาพ
ส่งตัวในการตัดสินใจแล้วที่ทางออกว่าจะต้องไปทางซึ่งคิดว่ามันแหละกับที่เนท แต่ ณ.ภาวะตอนนั้นเราแค่ทำให้เราฟัง
เท่านั้นแล้วเราก็ไม่ต้องการคำตอบอะไร เหมือนกับว่าฉันไม่ต้องการให้มันใครสักคนหนึ่งหรือว่าไปตัดสินเขา
ท้ายที่สุดแล้วเราก็เป็นคนเลือกสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับเราประมาณนี้

J: ที่บอกว่าเห็นตัวเองชัดเจนก็คือเห็น client เป็นหลัก ใจใจ client เป็นหลัก

Comment [WK7]: อาจารย์แสดง role model เพื่อเปรียบเทียบและชี้ประเด็น ทำให้เข้าใจกระบวนการมากขึ้น

role model - 1. คนไหน
WK by - 1. คนไหน

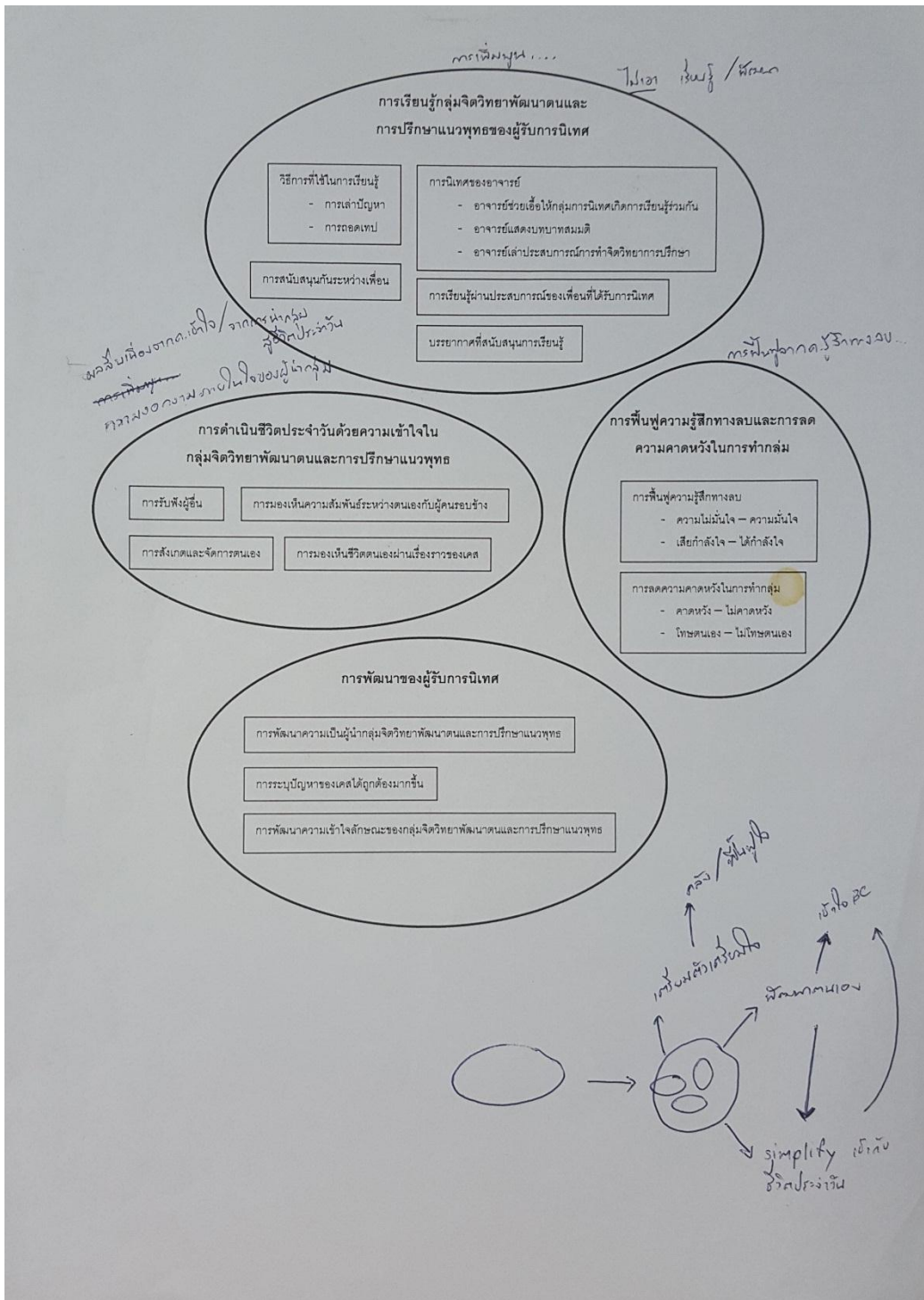
Comment [WK8]: อาจารย์ใช้ role model เพื่อให้เกิดความเข้าใจกระบวนการมากขึ้น

Comment [WK9]: อาจารย์ชี้ให้เห็นความใจใจในรายละเอียดของการทำ BC

บทบาทที่ 10

Comment [WK10]: ใจใจอยู่กับ client ตรงนั้นเป็นหลัก

91-92	บทเรียนในการทำบทเรียนหรือบทบาทที่ได้ออกมาได้จริงและมีความก้าวหน้าเพิ่มขึ้น	103-110	supervision ทำได้ใจดีมากขึ้น 103-110 ฝึกการทรงตัวที่สลับกันแล้วคือ
93-104	เข้าใจและสอนเพื่อนอย่างมีความสุขที่กว้างขึ้น	111-113	มันรู้สึกดีมีความสุขที่ตรงหน้าแล้วเพื่อช่วยแล้วรู้สึกว่าการทำกลุ่มมันดี
105-113	supervision ช่วยออกใจใจที่กว้างและชัดเจนขึ้นในการสอนเพื่อนแล้วรู้สึกดีขึ้น	114-201	รู้สึกดีใจและมั่นใจในการทำ BC ตอนทำอาจารย์เป็นพี่เลี้ยงคอย
115-140	การวิจัยของบทเรียนที่ 115-140 เน้นว่าเพื่อนที่สอนกันทำได้ดี	202-216	ทำกับเพื่อนที่ใจดีแล้วรู้สึกดีขึ้น
142-147	อาจารย์ที่ใจดีใจดีแล้วรู้สึกดีแล้วรู้สึกดีขึ้น	217-219	ที่จริงมันไม่ยากจน client ใจดีนะนะแต่มันว่าเพื่อนที่สอนเพื่อนก็
149-157	อาจารย์ใจดี role model ที่ใจดี ก็ช่วยสอนใจใจใจใจใจใจ BC	219-223	ที่จริงมันไม่ยากจน client ใจดีนะนะแต่มันว่าเพื่อนที่สอนเพื่อนก็

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2

นางฉันทนา

นางฉันทนา/นางฉันทนา/นาง

4. การเรียนรู้ของผู้บริหารพิเศษ

1.1 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ วิธีการในการเรียนรู้ + การสนับสนุนเพื่อน
+ อจรงป้อ + อจรงป้อ

1.2 การเห็นข้อดีข้อเสียการทำกลุ่มของตัวเอง

1.3 การแสดงการลงมือ

1.4 การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน บรรยากาศที่สนับสนุน

1.5 การสังเกตอาจารย์ในฐานะต้นแบบ ผู้ที่มีหน้าที่ทำที่ปรึกษาแบบพี่แบบน้อง

1.6 การสนับสนุนและประเมินผล มีหน้าที่ปรึกษาแบบพี่แบบน้อง
นางฉันทนา/นางฉันทนา/นางฉันทนา

3. การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการบริการเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมามีประยุกต์

3.1 ตระหนักทำทั้งในชีวิตของตัวเอง สังคม/ใจ/จิตของตนเอง

3.2 สังเกตเห็นและลดความคาดหวังในชีวิต การมองเห็นใจของตนเองก่อนใจของใคร

3.3 อบอุ่นกับผู้ซึ่งได้แบบที่เขาคือ การรับฟังผู้อื่น

3.4 ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต

2. การพัฒนาทางวิชาชีพของข้าราชการนิเทศ

2.1 ความเข้าใจในการมีประสบการณ์ชีวิตที่ยาวนานและหลากหลาย

2.1.1 เข้าใจและเห็นภาพกระบวนการ วิชาชีพวิชาชีพวิชาชีพ

2.1.1.1 เห็นภาพการบูรณาการระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ วิชาชีพวิชาชีพวิชาชีพ

2.1.1.2 เห็นวิธีการทำ วิชาชีพวิชาชีพวิชาชีพ

2.1.1.3 เข้าใจและเห็นกระบวนการ tuning in วิชาชีพวิชาชีพวิชาชีพ

2.1.1.4 เห็น skill ที่ใช้จริงของตัว การรับฟังของคนที่ถูกฟัง
สปร้า, นก, นก

2.1.2 มองเห็นลักษณะที่แทรกอยู่ในเรื่องราวของตัว

2.1.3 เข้าใจบทบาทผู้ในกลุ่ม วิชาชีพวิชาชีพวิชาชีพ มีแบบแผน

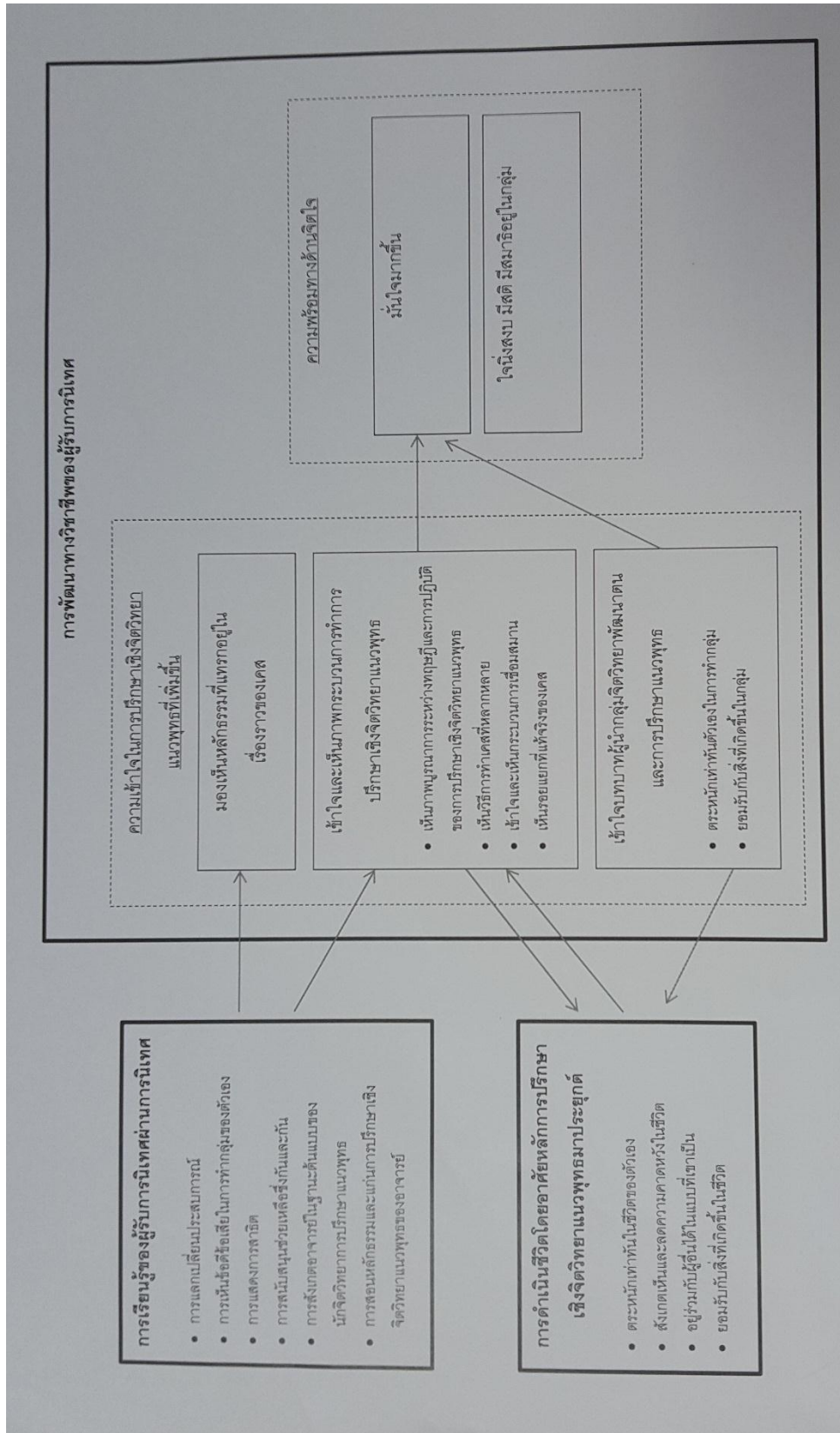
2.1.3.1 ตระหนักทำทั้งตัวเองในกลุ่ม การรับฟังในผู้กำกับ BC 666

2.1.3.2 ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม การตีความ ก็น่าสนใจในลักษณะกลุ่ม BC 666
+ การลดความเข้าใจในการทำเอง

2.2 ความพร้อมทางด้านจิตใจ

2.2.1 มีใจมากขึ้น การฟื้นฟูใจให้กับใจ

2.2.2 ใจนิ่งสงบ มีสติ มีสมาธิอยู่ในกลุ่ม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3

1. การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในการนิเทศ

วิธีปฏิบัติและการทำกิจกรรมปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ

1.1.1 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ counseling Larry Len

1.1.2 การสาธิตการทำ BC ของอาจารย์ Len

1.2 การสังเกตอาจารย์ในฐานะต้นแบบของนักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธ

1.2.1 ต้นแบบการดำเนินชีวิตด้วยหลักพุทธธรรม

1.2.2 ต้นแบบของการศึกษาเรียนรู้พัฒนาตนเอง

1.3 การทำความเข้าใจหลักพุทธธรรมในแบบของตัวเอง

2. การพัฒนาทางวิชาชีพของผู้รับบริการนิเทศ

2.1 ความเข้าใจในระบบการ BC ที่เพิ่มขึ้น

2.1.1 เข้าใจในกระบวนการเชื่อมสมาน

2.1.2 มองเห็นรอยแยกในใจของ อ.ช. (ASG)

2.2 การพัฒนาวงจรของใจในฐานะผู้นำกลุ่ม

2.2.1 เข้าใจตนเองเห็นความคาดหวังของตัวเองที่มีต่อกลุ่ม

2.2.2 ลดในส่วนของตัวเอง ยอมรับและอยู่กับสิ่งที่ member เป็น

2.2.3 มีสติจะได้ใจอยู่กับกลุ่ม

3. การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลัก BC มาประยุกต์

3.1 ตระหนักทั้งด้านและลดความคาดหวังของตนเอง

3.2 การสัมพันธ์สภาพที่ดีกับผู้อื่นในชีวิต

3.2.1 การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างไม่เป็นเงื่อนไข

3.2.2 สรรพสิ่งและบุคคลที่มีสัมพันธ์ในระบบการ living in

3.2.3 การรับรู้ถึงความและยอมรับต่อความรู้สึกของผู้อื่น

3.3 สอดรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต

4. ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม

4.1 ความเข้าใจในหลักอริยแปด

4.2 ความเข้าใจในหลักไตรลักษณ์

4.3 ความคาดหวังคือความทุกข์ (ความเข้าใจในหลักอริยสงฆ์)

L-hence

1.1

1.2

1.3

2.1

2.2

2.3

3.1

3.2

3.3

4.1

4.2

4.3

di-

๑๐.๑๑.๑๑

P.O.N.

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 3

1 การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในการนิเทศ

1.1 วิธีที่นักศึกษาทำกิจกรรมปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ

1.1.1 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ counseling Larry hsu

1.1.2 การสันทนาการทำ BC ของอาจารย์ Lm h

การสังเกตอาจารย์ในฐานะต้นแบบของนักจิตวิทยาการศึกษาแบบพุทธ Larry hsu.

1.2.1 ต้นแบบการดำเนินชีวิตด้วยหลักพุทธธรรม

1.2.2 ต้นแบบของการศึกษาเรียนรู้ที่พัฒนาตนเอง

1.3 การทำความเข้าใจหลักพุทธธรรมในบริบทของชีวิต

2 การพัฒนาทางวิชาชีพของผู้รับการนิเทศ

2.1 ความเข้าใจในกระบวนการ BC ที่เพิ่มขึ้น

2.1.1 เข้าใจในกระบวนการเชื่อมสัมพันธ์

2.1.2 มองเห็นรอยแก่นใจของ exco

2.2 การพัฒนาภาระกิจในฐานะผู้นำกลุ่ม

2.2.1 ทำความเข้าใจในความคาดหวังของตัวเองที่มีต่อผู้

2.2.2 จัดในส่วนของตัวเอง ยอมรับและอยู่กับสิ่งที่ member เป็น

2.2.3 มีสติและใส่ใจอยู่กับกลุ่ม

3 การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลัก BC มาประยุกต์

3.1 ตระหนักทั้งด้านและลดความคาดหวังของตนเอง

3.2 การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นในชีวิต

3.2.1 การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างไม่แบ่งปัน

3.2.2 การรับฟังและพูดคุยกับผู้อื่นด้วยกระบวนการ Inaing in

3.3 การรับรู้ที่เ็นและความละเอียดอ่อนต่อความรู้สึกของผู้อื่น

3.4 ขอร้องกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต

3 ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม

4.1 ความเข้าใจในหลักอริยปัจจตา

4.2 ความเข้าใจในหลักไตรลักษณ์

4.3 ความคาดหวังคือความทุกข์ (ความเข้าใจในหลักอริยสัจ)

L-hus

1.1.1
1.1.2
1.2.1
1.2.2
1.3

2.1
2.2.1
2.2.2
2.2.3

3.1
3.2
3.2.1
3.2.2
3.3
3.4

4.1
4.2
4.3

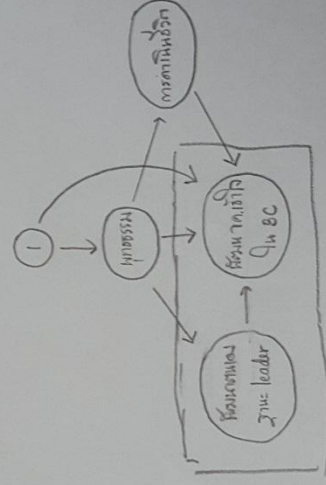
P.O.N.

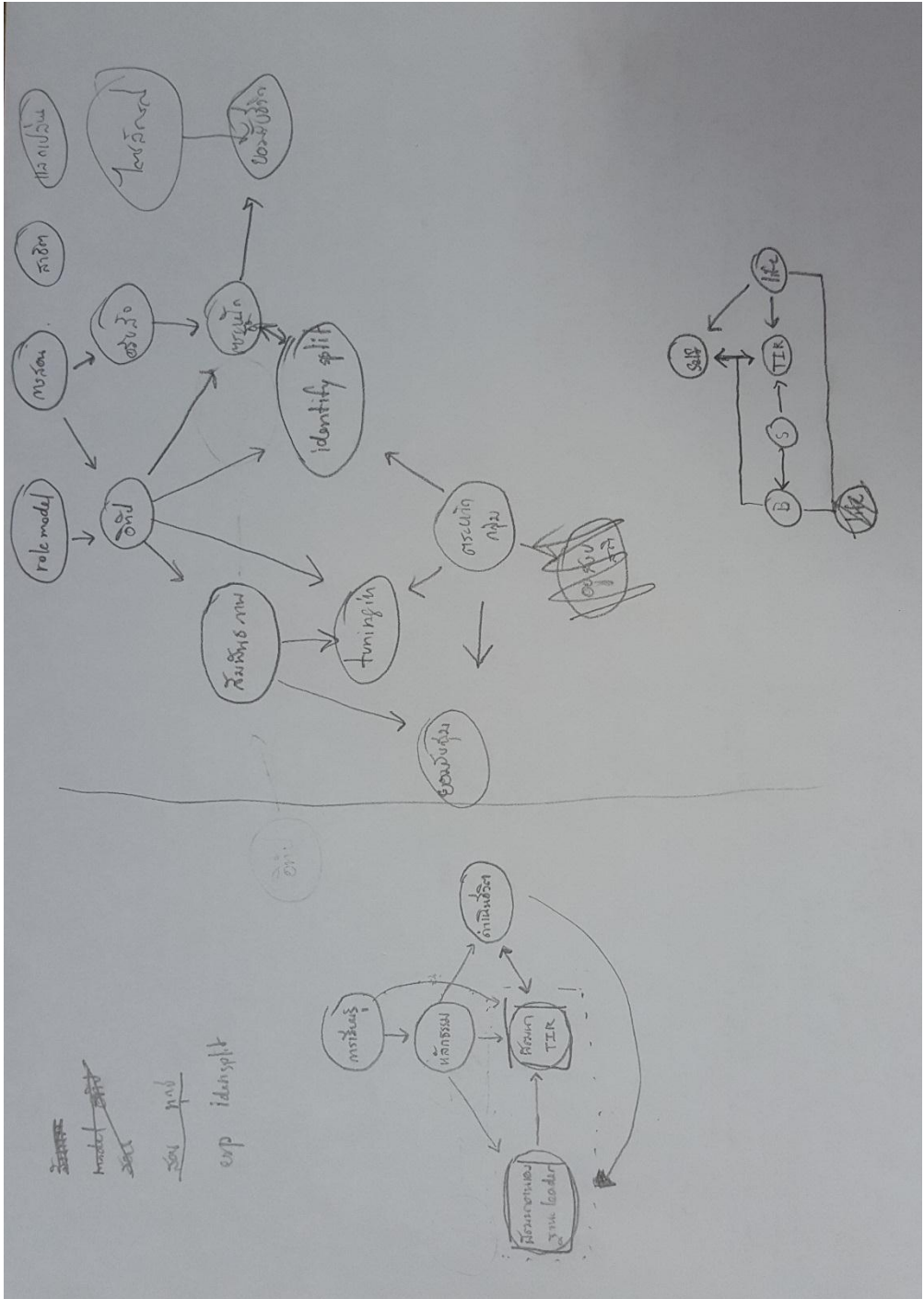
ประเด็นหลักที่ 4
ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม
 4.1 ความเข้าใจในอริยแปด
 4.2 ความเข้าใจในไตรลักษณ์
 4.3 ความเข้าใจในความทุกข์

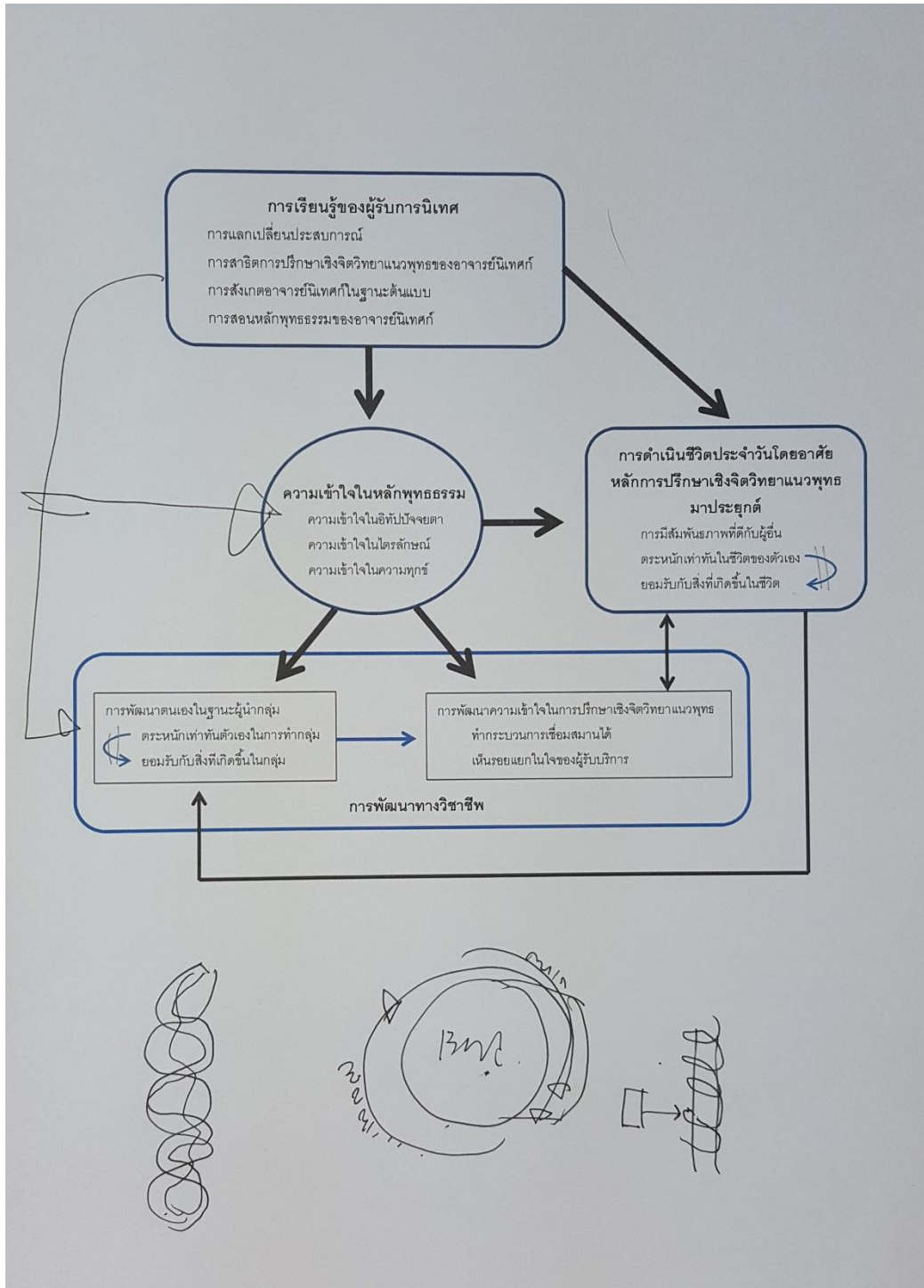
ประเด็นหลักที่ 3
การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธมาประยุกต์
 3.1 การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น
 3.1.1 รับฟังและพูดกับผู้อื่นอย่างกลมกลืน
 3.1.2 อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างไม่ได้ไป
 3.2 ตระหนักว่าทำในชีวิตของตัวเอง
 3.3 ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต

ประเด็นหลักที่ 2
การพัฒนาทางวิชาชีพ
 2.1 การพัฒนาความเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ
 2.1.1 ทักษะบูรณาการเชื่อมสมานได้
 2.1.2 เห็นรอยแยกในใจของผู้รับบริการ
 2.2 การพัฒนาตนเองในฐานะผู้ปรึกษา
 2.2.1 ตระหนักเท่าทันตัวเองในการทำกลุ่ม
 2.2.2 ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม
 2.2.3 อยู่กับกลุ่มอย่างมีสติและซื่อ

ประเด็นหลักที่ 1
การเตรียมผู้รับการปรึกษา
 1.1 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์
 1.2 การสาธิตการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธของอาจารย์มีเทศ
 1.3 การสังเกตอาจารย์มีเทศในฐานะต้นแบบ
 1.4 การสอนหลักพุทธธรรมของอาจารย์มีเทศ

3. ตัวอย่างคำสัมภาษณ์และประเด็นในผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ประเด็นหลักที่ 1 ลักษณะการเรียนรู้ในการนิเทศ		ตัวอย่างคำสัมภาษณ์
การนำเสนอ ประสบการณ์ ฝึกงาน	การเล่าปัญหา	...ในการเรียน counseling เหมือนเวลาเราเรียนเราก็ practice ไปด้วย แล้วก็จากการ practice เนี่ย พอไปเจออะไรมา อย่างเช่นอาจจะเป็น ปัญหาหรือเรื่องที่ติดขัดในการ practice เนี่ย เราก็มาปรึกษาคนที่ supervise เราซึ่งเป็นอาจารย์...ส่วนใหญ่ก็จะเริ่มด้วยคำถาม กลุ่มหนูทำ ๆ ไปแล้วมันเป็นอย่างไร หนูไม่รู้จะไปต่ออย่างไร ช่วยกันคิดหน่อย อาจจะเป็น เรื่องของการแก้อาชีพ ตีบทัน หรือว่าคิดไม่ออก หรือว่าไม่มั่นใจว่าที่ตัวเอง ทำลงไปนั้นมันดีหรือยัง... (ID3)
	การถอดเทป บันทึกเสียง	...อาจารย์จึงให้แต่ละคนถอดเทปออกมาเพื่ออาจารย์จะได้รู้ว่ามันใช่การ ปรึกษาแนวพุทธมัย หรือเราทำวินเว้ออะไรลงไป มีสาระมัย มีสิ่งที่เราทำ เอามาดูเนื้อหากัน ดูกระบวนการที่เราทำลงไปว่ามันถูกต้องมัย พาเขาออก จากปัญหาได้มัย โจทย์คืออะไร เรามองโจทย์ชัดหรือยัง ทำให้ทุกสิ่งทุก อย่างมันชัดเจนขึ้น (ID5)
การเรียนรู้ จาก ประสบการณ์ ของเพื่อน		เหมือนมันก็เห็นแนวมากขึ้นว่ามันไปทางไหนได้บ้าง เวลาเคสไหนที่เพื่อน มาเล่าแล้วคล้ายกับเคสที่เราเคยเจอ แล้วเราเห็นว่าเพื่อนทำแล้ว work กว่าของเรา มันจะรู้สึกกว่า อย่างนี้แหละน่าจะช่วยเขาได้มากกว่า เหมือน มันเห็นมากขึ้นว่ามันทำอะไรได้บ้าง ถ้าไม่มา supervision ก็คงไม่รู้ว่าจะไปทางไหนได้อีก...คือ เราทำสื่อบกลุ่ม แต่ว่าสิ่งที่เราได้เรียนรู้มันมากกว่า สื่อบกลุ่มเพราะว่าทุกครั้งเพื่อนจะมาเล่ามากขึ้น เหมือนยิ่งเยอะมันก็ยิ่งทำ ให้เห็นชัดขึ้น เพราะว่าทุกครั้งที่มีการเล่าเคส มันไม่ใช่แค่เล่าเฉย ๆ แต่เล่า แล้วคุยกันว่าจะเป็นอย่างนี้ หรือที่ชัดเจนกว่านี้คืออย่างไร หรือที่ดีกว่านี้คืออย่างไร มันก็ทำให้เกิดการเอากลับมาใช้กับตัวเอง (ID6)
การนิเทศ ของอาจารย์ นิเทศก์	การเอื้อให้เกิด การเรียนรู้ ร่วมกัน	อยู่ในห้องเรียนเวลามีเคส อาจารย์ก็จะให้เพื่อนช่วยอ่าน พออ่านเสร็จ อาจารย์ก็จะไม่บอกเราก่อนเลยว่าเรื่องราวเป็นอย่างไร อาจารย์จะถามความ คิดเห็นจากเพื่อน ส่วนที่อาจารย์ถามความคิดเห็นจากเพื่อนทำให้เราได้รับ มุมมองจากเพื่อนเพิ่มมากขึ้น แล้วอาจารย์จะคอยมาตบอีกทีว่าใช่ไม่ใช่ แต่ ในขณะเดียวกันระหว่างนั้นเราก็ได้รู้อีกหลายคำพูดอีกหลายวิธีที่เพื่อนได้ เสนอออกมาว่า พูดแบบนี้มันก็ได้เหมือนกันจากหลายคน คือเราได้เรียนรู้ เป็นสื่อบ ๆ คนจากเพื่อน... (ID5)

ประเด็นหลักที่ 1 ลักษณะการเรียนรู้ในการนิเทศ		ตัวอย่างคำสัมภาษณ์
การสาธิตการ ปรึกษาเชิง จิตวิทยาแนว พุทธ		มันจะมีหลายครั้งที่อาจารย์จะบอกมาว่า work ประมาณนี้หรือทำตัวอย่าง ให้ดูประมาณนี้ แล้วเราก็เกิดอาการบึ้งขึ้นมารวมทั้งเพื่อนด้วยแบบว่า อ้อ ถ้า work ประมาณนี้น่าจะโอเคนะ อันนี้เหมือนมาเห็นภาพรวมด้วยว่า แบบจะไปถึงตรงนั้นมันประมาณนั้นะ...คือเป็นตัวอย่างให้ดูเลย ดึงคนใน ห้องมาเล่นเป็นเคส แล้วก็อาจารย์ก็อาจจะแบบ work ให้ดูเลย เราก็จะได้ เห็นทั้งสีหน้า ท่าทาง ปฏิกริยาทุก ๆ อย่างของคนที่เป็นเคส แม้ว่าเขาจะ ไม่ได้เป็นเคสจริงๆก็ตาม แต่เท่าที่คนที่เป็นเคสซึมซับจากที่ leader เจ้าของเรื่องเล่าไป บวกกับการที่ทุกคน อาจารย์พยายาม tuning in ให้ แล้วก็ตัวคนนั่นเองพยายาม tuning in อย่างนั้นเราก็ค่อนข้างเห็นภาพคิด ว่าก็คงใกล้เคียงกับของจริง แล้วก็อาจารย์ work เนี่ยก็ให้เห็นภาพที่ว่าถ้า leader ไปนั่งอยู่เนี่ยก็คงแบบ ผมว่ามันก็เป็นเรื่องที่น่าจะทำให้ใกล้เคียง กับเรื่องที่เกิดขึ้นในกลุ่มจริง ๆ ได้เท่าที่จะมากได้ (ID3)
	การถ่ายทอด ประสบการณ์ ตนเอง	...เป็นการยกชีวิตของอาจารย์ที่ผ่านมา มาให้เราเรียนรู้ร่วมกัน อาจารย์เคย บอกว่าตอนที่อาจารย์ไปเป็นวิทยากรให้กับที่หนึ่ง คนที่เข้าฟังก็กินเหล้าเมา กันและพูดถึงอาจารย์ว่า อาจารย์พูดอะไรไม่รู้เรื่องไม่เข้าใจ จนกระทั่ง อาจารย์นอนน้ำตาไหล อาจารย์ยกชีวิตของอาจารย์มาแบบนี้ แล้วเราก็ ศึกษาไปเรื่อย ๆ กว่าที่จะมาเป็น counselor แนวพุทธเนี่ย แล้วอาจารย์ จะแก้ split ในใจของอาจารย์ยังไง เราก็ศึกษาจากชีวิตของอาจารย์ด้วย ประสบการณ์ที่อาจารย์ได้นำแนวคิดนี้ไปใช้ นำประสบการณ์การทำ counseling ของอาจารย์มาเรียนรู้ (ID8)
บรรยากาศที่ สนับสนุนการ เรียนรู้		บรรยากาศของ Supervision เนี่ย มันไม่ได้กดดันเหมือนตอนอยู่ในกลุ่ม เมื่อมันไม่ได้กดดันปุ๊บอย่างนี้ ความเครียดมันน้อยลง...มันเป็นบรรยากาศ แบบสบาย ๆ ที่สำคัญมาก ๆ เลย เป็นบรรยากาศที่ไม่ประเมินตัวบุคคล ไม่ ประเมินความสามารถ คือเราคุยกันอย่างเดียวว่าตรงนี้ทำยังไงได้บ้าง สำหรับผมเองนี้รู้สึกเวลาเล่าเคส หรือเวลาอะไรอย่างนี้ ไม่ต้องกลัวว่า อาจารย์หรือว่าเพื่อนจะมองว่าแบบเราอ่อน หรือว่าแบบทำไม่คืออะไรอย่าง นี้ คือที่คุยกันคุยกันเรื่องกลุ่มล้วนๆ ไม่ได้มีว่าแบบคุณทำตรงนี้ไม่ได้ ทำตรง นั้นไม่ได้...จะว่าไม่คำหนักก็ใช่ เรื่องจุดที่แบบ ถ้าจะพูดถึงจุดที่แบบว่าถ้าจะ แก้ตรงนี้จะแก้ยังไง ไม่ได้เกี่ยวกับตัวคนเลย เกี่ยวกับเรื่องของกลุ่มล้วน ๆ อย่างนี้ก็คือทำให้ไม่กดดัน ทำให้แม้แต่เจ้าตัว แม้แต่คนที่ เป็น Leader ใน กลุ่มนั่นเองก็สามารถมองแบบกลาง ๆ ได้ (ID3)

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายวีรัญญ์ กองชัยมงคล เกิดเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2527 ณ กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนแสงทองวิทยา อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ในปีพ.ศ. 2545 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ 1 คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2548 และเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทและเอก ในหลักสูตรดุริยาง္คศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา แขนงจิตวิทยาการปรึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2550

